

Załącznik do Uchwały Nr 246/XXI/2012
Rady Miasta Ostrołęki z dnia 23 lutego 2012r
w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta
Ostrołęki do roku 2020r.

**STRATEGIA ROZWOJU MIASTA OSTROŁĘKI
DO ROKU 2020**

Spis treści:

Wstęp do Strategii Rozwoju Miasta	5
I. Diagnoza społeczno-gospodarcza miasta	8
I.1. Wstępne informacje o mieście	8
I.2. Sytuacja demograficzna miasta.....	20
I.3. Gospodarka	26
I.4. Zatrudnienie i rynek pracy	36
I.5. Turystyka	40
I.6. Infrastruktura techniczna miasta	43
I.7. Infrastruktura społeczna	50
I.8. Ochrona środowiska naturalnego	81
I.9. Budżet miasta.....	88
I.10. Marketing i promocja miasta	95
II. Analiza zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju miasta	98
II.1. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju miasta wynikające z lokalnych dokumentów strategicznych.....	98
II.2. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta wynikające z dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym	106
III. Analiza porównawcza potencjału Ostrołęki w odniesieniu do wybranych miast Polski.....	109
III.1. Sytuacja demograficzna	114
III.2. Sfera gospodarcza.....	116
III.3. Rynek pracy.....	118
III.4. Zasoby mieszkaniowe	119
III.5. Infrastruktura techniczna	120
III.6. Infrastruktura społeczna	121
III.7. Elementy budżetu jednostki samorządu terytorialnego.....	123
III.8. Dostępność komunikacyjna	125
IV. Analiza SWOT	126
V. Diagnoza prospektywna rozwoju Miasta Ostrołęki	134
VI. Realizacja zadań strategicznych „Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010”	137
VII. Obszary priorytetowe i wizja rozwoju Miasta Ostrołęki	154
VII.1. Identyfikacja obszarów priorytetowych	154
VII.2. Wizja rozwoju Miasta Ostrołęki.....	154
VIII. Cele i programy strategiczne rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020	156

VIII.1.	CEL STRATEGICZNY I: Poprawa jakości życia w mieście	156
VIII.2.	CEL STRATEGICZNY II: Dynamizacja rozwoju gospodarczego.....	192
VIII.3.	CEL STRATEGICZNY III: Kreowanie tożsamości miasta i kultywowanie dziedzictwa kulturowego	208
IX.	System finansowania strategii	216
X.	Zakończenie.....	218

Szanowni Państwo,

Wszechstronny rozwój miasta czy gminy powinien być fundamentalnym celem działań wspólnoty samorządowej.

Trzeba jednocześnie wysiłki, by budować drogi, boiska, obiekty komunalne, by tworzyć dla mieszkańców coraz wygodniejsze, bezpieczniejsze i bardziej twórcze warunki życia. Tego typu działania łatwiej dostrzec, docenić.

Rozwój wszechstronny zakłada także szukanie przez samorząd tego, co przekracza sprawy wymierne i dotykalne. Równie ważna jest zatem troska o kulturę, tradycję regionu, pamięć o lokalnych i narodowych bohaterach, wreszcie o ugruntowanie w sercach – zwłaszcza młodych – miłości do miasta i Ojczyzny.

Strategia rozwoju Ostrołęki to dokument, który w swoich założeniach ma służyć naszemu miastu. Przedstawia on różne zestawienia, diagnozy, założenia, cele. Wylania się z niego obraz jednostki samorządowej, która musi pokonywać wiele trudności, ale też miasta, które MA SZANSE, szansę na rozwój i zapewnienie mieszkańcom godnych warunków życia.

Jednak nawet najlepsze analizy, wskazania, ukierunkowania, nie zadziałają same. Najważniejsze jest to, czy znajdą się ludzie, którzy zechcą temu miastu oddać swoje talenty i siły, którzy po prostu zechcą się zaangażować. Bo miasto, wspólnota samorządowa, to nie tylko określony terytorialnie zespół budynków, instytucji czy elementów infrastruktury. Miasto to przede wszystkim ludzie – ci, którzy już odeszli i próbowali coś po sobie zostawić, i ci, którzy żyją dziś ze swoimi codziennymi troskami i radościami, z dążeniami do realizacji osobistych celów i aspiracji, ale też z pięknym głęboko ludzkim pragnieniem, by „być dla innych”.

Osobiście mocno wierzę, że to właśnie ludzie są największym bogactwem Ostrołęki. Dlatego to miasto NAPRAWDĘ MA SZANSE.

Janusz Kotowski

Prezydent Miasta Ostrołęki

WSTĘP DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA

Rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem złożonym i wielopłaszczyznowym. Jego kierunek jest uzależniony od wielu zmiennych, które pozostają ze sobą w ścisłym powiązaniu, oddziałując na siebie w różnych konfiguracjach. Aby więc precyzyjnie realizować zaplanowaną politykę rozwoju i dobrze zarządzać miastem w długim horyzoncie czasu, wpływać jednocześnie na lokalny system gospodarczy, atrakcyjność inwestycyjną czy jakość życia ludności, władze samorządowe muszą podejmować zaplanowane, ściśle skoordynowane, systematyczne i wykonywane w odpowiednim czasie działania. Nieodzowna jest tu Strategia Rozwoju będąca dokumentem, w którym te wszystkie informacje powinny być zapisane. Jest to dokument definiujący cele rozwoju miasta w odniesieniu do wszystkich sfer funkcjonowania miasta, ujmujący zagadnienia w długim okresie oraz wskazujący narzędzia, jakie należy wykorzystać, aby te cele zostały osiągnięte. Upraszczając, można powiedzieć, że w procesie zarządzania jednostką samorządu terytorialnego Strategia Rozwoju jest swoistą instrukcją obsługi, planem działania, według którego powinny postępować władze lokalne, chcąc skutecznie osiągać założone cele oraz jak najefektywniej wykorzystywać posiadane zasoby z uwzględnieniem wszystkich czynników zewnętrznych.

Kwestią drugorzędną, co do zasady, aczkolwiek w obecnych czasach także niezwykle istotną, jest fakt, że Strategia Rozwoju jest kluczowym dokumentem, którego posiadanie jest wymagane w procesie pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej.

Przyczyną podjęcia prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki na lata 2000–2010 była konieczność uaktualnienia założeń rozwojowych miasta i dostosowania ich do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Dokonano tego w części diagnostycznej opracowania (cz. I), której zwieńczeniem jest analiza porównawcza potencjału rozwoju społeczno-gospodarczego Ostrołęki w odniesieniu do wybranych miast (cz. III) przeprowadzona na podstawie aktualnych wskaźników statystycznych pochodzących z dostępnych źródeł statystycznych oraz analiza SWOT uwarunkowań rozwojowych miasta (cz. IV). W oparciu o te analizy przeprowadzona została diagnoza prospektywna rozwoju miasta (cz. V), opisana wizja i rozwojowe cele strategiczne (cz. VII), w których wskazano 3 cele strategiczne oraz odpowiadające im programy strategiczne (cz. VIII).

Diagnoza stanu miasta została przygotowana z wykorzystaniem informacji i danych pozyskanych przede wszystkim z Urzędu Miasta Ostrołęki, jego wydziałów i jednostek podległych oraz ze stron internetowych Głównego Urzędu Statystycznego. W części strategicznej dokumentu (przy aktualizacji programów i zadań strategicznych) zostały wykorzystane także informacje (między innymi z ankiet) pozyskane w czasie spotkań z przedstawicielami wybranych środowisk lokalnych. Spotkania dotyczyły takich zagadnień, jak: sport, kultura, przedsiębiorczość, historia, opieka społeczna i promocja zdrowia. Osobne konsultacje przeprowadzono z młodzieżą reprezentującą wszystkie ostrołęckie szkoły ponadgimnazjalne.

Wykorzystano następujące dokumenty, opracowania i źródła internetowe:

- Informacja z realizacji zadań w zakresie promocji miasta i współpracy partnerskiej w 2009 roku oraz zamierzenia na 2010 rok, Ostrołęka 2009,
- Lokalny Program Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010, Ostrołęka 2006,
- Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Ostrołęki w latach 2008–2012, Ostrołęka 2008,

- Program ochrony środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2004–2012, Ostrołęka 2004,
- Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok), Ostrołęka 2009,
- Sprawozdanie z realizacji zaplanowanych zadań przez Komendę Miejską Policji w Ostrołęce w 2009 roku, Ostrołęka 2010,
- Strategia rozwoju produktu turystycznego „Pisa – Narew”, Warszawa 2006,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Program lokalny w zakresie pomocy społecznej w mieście Ostrołęka na lata 2009–2016, Ostrołęka 2009,
- Strategia Rozwoju Miasta Ostrołęki na lata 2000–2010, Ostrołęka 2000,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki, czerwiec 2010 r., Warszawa 2010,

- Bończak-Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., 1998, *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Polska Fundacja Promocji Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa,
- Dziemianowicz W., 1997, *Kapitał zagraniczny a rozwój regionalny i lokalny w Polsce*, Studia Regionalne i Lokalne, Nr 21 (54), Uniwersytet Warszawski Europejski Instytut Rozwoju regionalnego i Lokalnego, Warszawa,
- Dziemianowicz W., Kierzkowski T., Knopik R., 2003, *Jak przygotować lokalny program rozwoju przedsiębiorczości? Poradnik dla gmin i powiatów*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa,
- Dziemianowicz W., Mackiewicz M., Malinowska E., Misiąg W., Tomalak M., 2000, *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa,
- Garlicki J., Błuszkowski J. (red.), 2003, *Opinia inwestorów zagranicznych o społecznych i ekonomicznych warunkach działalności w Polsce*, Raport z badania przeprowadzonego na zlecenie PAIZ, CBM INDICATOR, Warszawa (maszynopis powielony),
- Kijowski J., 2008, *Kalendarium najważniejszych wydarzeń z historii Ostrołęki i okolic*, Towarzystwo Przyjaciół Ostrołęki, Ostrołęka,
- Kondracki J., 2002, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa,
- Mirowski W., 1996, *Studia nad infrastrukturą wsi polskiej. Wyposażenie obszarów w infrastrukturę społeczną*, t. III, PAN Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa, Warszawa,
- Rutkowska G., *Analiza porównawcza infrastruktury technicznej i społecznej w wybranej gminie z wymogami UE*, Katedra Budownictwa i Geodezji SGGW, Warszawa,

- <http://www.ostroleka.pl>,
- <http://www.powiat.ostroleka.pl>,
- <http://www.bcc.org.pl>,

- www.stat.gov.pl,
- www.kurpiowskiecentrum.info,
- <http://pl.wikipedia.org>,
- <http://mapy.google.pl>,
- <http://www.zpd-ostroleka.pl>,
- <http://www.zkn.edu.pl>,
- <http://www.wsap.com.pl>,
- <http://www.wses.edu.pl>.

Poniższą Strategię Rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020 przygotował zespół JODKA Consulting, w skład którego wchodził: Paweł Kolas i Jakub Rawski¹, przy ścisłej współpracy przedstawicieli Urzędu Miasta Ostrołęki oraz jego jednostek organizacyjnych, ostrołęckich instytucji kulturalnych, oświatowych, organizacji gospodarczych, instytucji otoczenia biznesu.

W konsultacjach przedmiotowego dokumentu brali ponadto udział przedstawiciele: Miejskiego Zarządu Obiektów Sportowo-Turystycznych i Infrastruktury Technicznej, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Galerii Ostrołęka, Ostrołęckiego Centrum Kultury, klubów sportowych, organizacji pozarządowych, środowisk kombatanckich i środowisk patriotycznych, pracowników służby zdrowia i opieki społecznej, młodzieży ostrołęckiej, ostrołęckich przedsiębiorców, Rady Miasta, nauczycieli wychowania fizycznego i plastycznego, towarzystw i organizacji ze środowiska kultury i sztuki, stowarzyszeń i organizacji działających w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

¹ Biogramy wykonawców zostały umieszczone w Załączniku nr 2.

I. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA MIASTA

Celem części diagnostycznej aktualizowanej Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki jest określenie obecnego stanu społeczno-gospodarczego rozwoju miasta. Jest to podstawa dla zaktualizowania przyjętych obecnie oraz do wyznaczenia przyszłych kierunków i celów jego rozwoju. Zawarte w rozdziale informacje pozwalają także na zobrazowanie przemian, jakie zaszły w Ostrołęce w okresie obowiązywania poprzedniej Strategii Rozwoju, to znaczy w latach 2000–2010. Analizy – zrealizowane zgodnie z zadeklarowaną i przejętą przez Władze Miasta metodyką – zostały przeprowadzone z wykorzystaniem analogicznych wskaźników i w zakresie analogicznych dziewięciu obszarów, jakie opisano w dokumencie Strategii opracowanym w roku 2000, na lata 2000–2010. Pozwoliło to w niektórych przypadkach (w zależności od dostępności poszczególnych danych statystycznych) na opisanie zmian, jakie zaszły w mieście w dłuższym horyzoncie czasowym, tj. nawet od roku 1995.

I.1. Wstępne informacje o mieście

Ostrołęka jest średniej wielkości miastem zlokalizowanym w północnej części województwa mazowieckiego, nad Narwią, w centrum historycznego regionu – Kurpiowszczyzny. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 31 grudnia 2009 roku Ostrołęka pod względem liczby ludności zajmowała 60. miejsce wśród miast na prawach powiatu oraz 83. miejsce wśród wszystkich miast Polski. Jest ona jednym z 73 miast w Polsce, których liczba mieszkańców zawiera się w przedziale pomiędzy 40 000 a 99 999 osób. Przy tym, według danych GUS, łączna liczba miast w Polsce zgodnie ze stanem na dzień 1 stycznia 2010 wynosiła 903.

W najnowszej historii miasta wydarzeniami mającymi charakter czynników zewnętrznych, które miały największy wpływ na poziom jego rozwoju społeczno-gospodarczego, były:

- otrzymanie przez Ostrołękę w roku 1975 statusu miasta wojewódzkiego – wiązało się to ze wzrostem znaczenia miasta w sferze politycznej (administracyjnej), jak również gospodarczej. Ostrołęka otrzymała, przynajmniej w teorii, szansę na istotne przyspieszenie swojego rozwoju społeczno-gospodarczego. Dzięki centralnemu położeniu w regionie i posiadanym funkcjom administracyjnym zwiększała swoją przewagę nad lokalnymi konkurentami, takimi jak Wyszaków czy Ostrów Mazowiecka. W latach 1970–1990 liczba ludności miasta wzrosła dwukrotnie. Mimo tak znaczącego awansu w administracyjno-politycznej hierarchii miast Polski, Ostrołęce nie udało się do końca wykorzystać tej szansy. Warunki rozwoju w realiach gospodarki centralnie planowanej spowodowały, że *„na początku lat dziewięćdziesiątych województwo ostrołęckie znajdowało się na 46 miejscu pod względem poziomu PKB na jednego mieszkańca (69,9% średniej krajowej) oraz 48 pod względem dochodów gospodarstw domowych na jednego mieszkańca (80,3%), wyprzedzając jedynie województwo suwalskie”* (Diagnoza Stanu Miasta, lipiec 2000 r.);
- rok 1989 i transformacja systemowa w Polsce, które przyniosły Ostrołęce przede wszystkim wolny rynek i pierwsze elementy samorządności – mieszkańcy miasta uzyskali, ograniczone wtedy jeszcze, możliwości wpływania na jego dalsze losy;
- wprowadzona 1 stycznia 1999 roku kolejna reforma administracyjna Polski – odebrała ona Ostrołęce status stolicy województwa, degradując jednostkę do roli miasta na prawach powiatu.

W istotny sposób zmniejszyło to teoretyczny i praktyczny potencjał oddziaływania miasta na obszary ościenne oraz jego znaczenie w ujęciu ogólnokrajowym. Z miasta zlokalizowanego w centrum województwa ostrołęckiego Ostrołęka stała się miastem położonym na peryferiach województwa mazowieckiego. Bez wątplenia jest to wydarzenie, które w znaczący sposób wpłynęło na dalszy rozwój miasta, należy jednak podkreślić, że wpływ ten nie ograniczył się tylko do negatywnego oddziaływania. Decentralizacja zarządzania państwem oraz zwiększenie zakresu kompetencji organów samorządu terytorialnego sprzyjało rozwojowi samorządności społeczności lokalnej. Zostały stworzone dogodne warunki do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Mieszkańcy uzyskali faktyczną możliwość sterowania rozwojem Ostrołęki zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej;

- przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku – w obszarze zarządzania jednostką osadniczą, jaką jest miasto, najbardziej namacalnym i odczuwalnym efektem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej było uzyskanie dostępu do różnego rodzaju funduszy unijnych (czy to przedakcesyjnych, strukturalnych, czy różnego rodzaju Inicjatyw Wspólnotowych). W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że dzięki reformie administracyjnej z roku 1999 samorządowe władze Ostrołęki uzyskały możliwość decydowania o tym, w jakim kierunku powinno się rozwijać miasto oraz jakie narzędzia należy wykorzystać, aby osiągać wyznaczane cele. Natomiast dzięki przystąpieniu Polski do UE władze samorządowe uzyskały dostęp do środków finansowych pozwalających sfinansować określoną część z nich. Wydarzenie to należy uznać za najważniejszą zmienną o charakterze zewnętrznym, jaka miała wpływ na rozwój Ostrołęki w analizowanym okresie, tj. w latach 2000–2010.

Część diagnostyczna aktualizacji Strategii Rozwoju ma na celu przeanalizowanie uwarunkowań rozwoju Ostrołęki wynikających ze zmian wewnętrznych cech miasta, jakie zaszły w Ostrołęce w ostatniej dekadzie. Opracowanie jest również próbą uchwycenia wpływu przytoczonych powyżej zmiennych zewnętrznych na rozwój miasta.

I.1.1. Położenie geograficzne miasta

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski Jerzego Kondrackiego (2002) Ostrołęka jest zlokalizowana częściowo w dolinie Narwi (mezoregion Dolina Dolnej Narwi), a częściowo na wysoczyźnie Międzyrzecza Łomżyńskiego (wysoczyzna morenowa znajdująca się pomiędzy dolinami Dolnej Narwi i Dolnego Bugu). Na północy sięga ponadto na tereny Równiny Kurpiowskiej. Są to mezoregiony należące do Niziny Północnomazowieckiej. Przez miasto przepływają trzy rzeki: Narew, Omulew i Czeczotka.

Ostrołęka położona jest w północnej części województwa mazowieckiego w odległości około 119 km² na północny-wschód od Warszawy, 115 km³ na zachód od Białegostoku oraz 126 km⁴ na południowy-wschód od Olsztyna. W Ostrołęce zbiegają się dwie drogi krajowe: nr 53 – łącząca Ostrołękę z Olsztynem, czyli stolicą województwa warmińsko-mazurskiego, oraz nr 61 – biegnąca z Warszawy do Augustowa.

Rycina 1. Lokalizacja Ostrołęki w województwie mazowieckim

² Odległość drogowa.

³ j.w.

⁴ j.w.

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

MAPA ADMINISTRACYJNA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

—	granice powiatów
—	granice gmin
- - -	granice miast w gminach miejsko-wiejskich
.....	granice dzielnic Warszawy
■	WARSZAWA
■	stolica województwa
■	RADOM
■	miasta na prawach powiatu
■	PULTUSK
■	miasta – siedziby powiatów ziemskich
○	PILAWA
○	miasta – siedziby gmin miejskich i miejsko-wiejskich
○	Leszno
→	wsie – siedziby gmin wiejskich
→	przynależność gminy wiejskiej do siedziby znajdującej się w gminie miejskiej oraz przynależność fragmentu gminy do jej głównego obszaru

Na mapie opisano wyłącznie gminy mające inną nazwę od nazwy ich siedzib
Nie opisano nazw powiatów grodzkich – są one identyczne z nazwami miast

Ponadto droga wojewódzka nr 627 łączy Ostrołękę z Ostrowią Mazowiecką, przez którą (w odległości około 40 km od Ostrołęki) przebiega droga krajowa nr 8. Trasa ta przebiega praktycznie przez cały kraj od przejścia granicznego z Czechami w Kudowie-Zdroju do przejścia granicznego z Litwą w Budzisku. Z kolei droga wojewódzka nr 627 z Ostrowi Mazowieckiej biegnie dalej w kierunku południowo-wschodnim do Sokółowa Podlaskiego. W kontekście dostępności komunikacyjnej Ostrołęki należy także wymienić drogę krajową nr 544, która prowadzi z Ostrołęki na zachód, przez Przasnysz, Mławę, Działdowo, Lidzbark do Brodnicy i dalej na zachód Polski.

W dniu 1 stycznia 1999 roku Ostrołęka znalazła się w granicach administracyjnych województwa mazowieckiego. Jest największym miastem oraz najważniejszym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym w północnej części regionu. Miasto jest siedzibą powiatu grodzkiego i ziemskiego. Powiat ziemski tworzy 11 rolniczych gmin: Czarnia, Myszyniec, Łyse, Kadzidło, Baranowo, Olszewo-Borki, Lelis, Rzekuń, Troszyn, Goworowo, Czerwin.

Rycina 2. Powiat ostrołęcki

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

I.1.2. Środowisko naturalne ⁵

Część miasta zlokalizowana w dolinie Narwi oraz część położona wzdłuż rzeki Omulwi znajdują się w zasięgu obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Tereny te podlegają ochronie na mocy tzw. Dyrektywy Ptasiej. Są to obszary specjalnej ochrony ptaków: Dolina Dolnej Narwi reprezentuje typ ostoi „D” (kod obszaru: PLB 140014); Dolina Omulwi i Płodownicy również reprezentuje typ ostoi „D” (kod obszaru: PLB 140005). Ponadto rzeka Narew łącznie z przylegającym do niej pasem łąk i terenów podmokłych stanowi korytarz ekologiczny należący do Sieci Ekologicznej ECONET, natomiast rzeka Omulew wraz z otoczeniem znajduje się w zasięgu międzynarodowego obszaru węzłowego w ramach ww. sieci. Tereny te stanowią relikty dawnej Puszczy

⁵ Opracowano na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki, czerwiec 2010 r.

Kurpiowskiej (Zielonej). Duże powierzchnie zajmują tu także tereny ekstensywnych łąk i torfowisk oraz biocenozy uprawne o tradycyjnym systemie gospodarowania. O unikatowości i wysokiej wartości przyrodniczo-krajobrazowej tego obszaru, stanowiącego krajobrazową mozaikę ekstensywnych upraw rolnych, łąk i lasów łągowych, świadczy niski stopień przekształcenia naturalnych zbiorowisk roślinnych (naturalnych kombinacji gatunków) wskutek działalności człowieka. Między rzeką Omulew i dawnym mostem drogowym rozciąga się największy tutejszy kompleks lasów łągowych.

Większa część Ostrołęki położona jest na lewym brzegu Narwi na obszarze Międzyrzecza Łomżyńskiego. Jest to wysoczyzna morenowa o średniej wysokości 100-105 m n.p.m. W chwili obecnej ma ona charakter prawie płaskiej równiny o spadkach nieprzekraczających 2%. Równina ta jest urozmaicona licznymi formami wydmyowymi oraz płytkimi, aczkolwiek rozległymi obniżeniami powytopiskowymi i formami dolinnymi, np. dolina Czeczotki. W krajobrazie zaznacza się także wyraźnie miejscami dobrze zachowana skarpa wysoczyzny, której spadki, zwłaszcza w strefie krawędziowej ciągnącej się wzdłuż Narwi, przekraczają nawet 20%. Jeszcze w XIX wieku cały ten obszar porośnięty był lasami. W chwili obecnej przeważają tereny zabudowane, użytki rolne oraz niewielkie enklawy leśne.

Dolina Narwi charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu, które urozmaicone jest pagórkami wydmyowymi; występują także łachy i starorzecza. Prawy brzeg Narwi to Równina Kurpiowska – równina sandrowa, nachylona łagodnie w kierunku północny-zachód – na południowy-wschód o spadku nieprzekraczającym 2%. Średnia jej wysokość waha się w granicach 95-98 m n.p.m. Przecinają ją płaskie doliny malowniczo meandrującej Omulwi oraz Piasecznicy i Rozogi. Doliny te mają szerokie dna i są w wielu miejscach podmokłe. Krajobraz urozmaicają obniżenia wytopiskowe oraz wały wydmyowe o różnych kształtach, wysokościach i nachyleniu zboczy. Z uwagi na piaszczyste (sandrowe) podłoże występujące tu obszary leśne mają formę lasów sosnowych. Występujące uprawy mają charakter ekstensywny.

Co nie pozostaje bez znaczenia dla sfery gospodarczej miasta, okolice Ostrołęki charakteryzują się glebami o słabej jakości – klasa V i VI. Przeważające w rejonie gleby bielcowe, płowe bielcowane czy inne, żyzniejsze, powstałe na utworach rzecznych, pozwalają na uprawianie jedynie mało wymagających, ale przez to także mało wydajnych i relatywnie tanich w skupie, roślin, takich jak żyto czy ziemniaki. Użytkowane rolniczo części dolin rzecznych zajęte są tradycyjnie przez łąki i pastwiska.

Na szatę roślinną miasta oraz jego najbliższych okolic składają się: łąki, pastwiska, nieużytki, ogrody działkowe, samodzielna zieleń urządzona, zieleń towarzysząca terenom zabudowanym (sady, ogrody, trawniki, kwietniki, itp.).

Oprócz opisanego wcześniej kompleksu lasu łągowego zlokalizowanego pomiędzy dawnym mostem drogowym a rzeką Omulew, należy wymienić także *„lasy wilgotnych siedlisk pokrywające teren w okolicy oczyszczalni ścieków na lewym brzegu Narwi. Ponadto poza obszarem zwartej zabudowy miejskiej, zarówno w części lewobrzeżnej jak i prawobrzeżnej, występują dość licznie większe lub mniejsze zgrupowania zadrzewień olszowych i wierzbowo-topolowych typu łągowego na terenach podmokłych oraz zadrzewień brzoźowych na terenach suchszych. Na uwagę zasługują także stare, około stuletnie zadrzewienia sosnowe parku miejskiego”*.

W bliskim sąsiedztwie Ostrołęki znajduje się Kurpiowska Puszcza Zielona. Jest ona położona w północnej części Kurpiowszczyzny *„na obszarze między środkowym Orzycem a doliną rzeki Pisy. Puszcza rozciąga się na powierzchni ok. 1570 km². (...) Nazwa Kurpie pojawiła się w XVIII wieku, kiedy to mazowieccy i podlascy osadnicy szlacheccy zaczęli nazywać ludzi z Puszczy „Kurpie”. Nazwa ta pochodzi od noszonych przez mieszkańców Puszczy Zielonej chodaków plecionych z łyka lipowego „kurpi”. W czasach piastowskich obszar ten był prawie bezludny, oddzielał Mazowsze od Prusów i Jaćwingów. Osadnictwo zaczęło rozwijać się w XVII wieku, ale nie było to typowe osadnictwo rolnicze. Znaczny procent osadników stanowili zbiegli poddani z dóbr prywatnych, którzy uwalniali się od ciężarów pańszczyźnianych. Praktycznie do początku XVII wieku cały system gospodarczy był oparty na eksploatacji bogactw naturalnych. Z biegiem czasu osadnictwo rozwijało się,*

co powodowało wylesienie części powierzchni puszczy. Wprowadzono wtedy gospodarkę w oparciu o utworzone gospodarstwa sosnowe wysokopiennie o 120-letniej kolei rębny. Ze względu na powiększające się wyręby lasów od 1845 roku zaczęto prowadzić systematyczne zalesienia wydm i nieużytków oraz zakładano uprawy sztuczne na dużych powierzchniach w lasach rzędowych.

Puszcza stanowi równinę sandrową. Krajobraz urozmaicony jest licznymi lasami i wydmami układających się pasami na działach wodnych. Przez obszar Puszczy przepływają 4 rzeki z północy na południe (Omulew, Rozoga, Szkwa i Pisa). Rzeki wypływają z jezior mazurskich i zasilają wody Narwi. Obszar dorzeczy wymienionych rzek charakteryzuje się wysokimi walorami środowiskowymi. Naturalny charakter Puszczy można podziwiać w licznych rezerwach przyrody: „Torfowisko Serafin”, „Tabory”, „Minos”, „Czarnia”, „Surowe”, „Podgórze”, „Olsy Płoszycie”, „Karaska” (<http://www.powiat.ostroleka.pl/stronki/przewodnik/polozenie1.htm>).

W wyniku opisanej powyżej gospodarki leśnej, pod koniec XX w. lasy stanowiły zaledwie ok. 33% pierwotnego obszaru Puszczy Kurpiowskiej. Lasy te w większości (ok. 95%) składały się z borów sosnowych oraz sosnowo-świerkowych. Występowały tu także nieliczne olsze, świerki, dęby i brzozy. W rezerwach wymienionych powyżej chronione są przede wszystkim naturalne drzewostany świerkowo-sosnowe i olszowe (<http://pl.wikipedia.org>).

Spośród przedstawicieli świata zwierzęcego wymienić warto: jelenie, sarny, dziki, lisy, borsuki, bobry. Tereny podmokłe zamieszkują duże ilości ptactwa wodnego i błotnego, m.in. łabędzie, cietrzewie, żurawie (Strategia..., Ostrołęka 2000).

W granicach miasta znajdują się następujące obiekty chronione prawnie (pomniki przyrody):

- Ostrołęka – Śródmieście, ul. Poprzeczna 5 – dąb szypułkowy, obw. 230 cm, wys. 18 m,
- Ostrołęka – Śródmieście, ul. Staszica – jesion wyniosły, obw. 200 cm, wys. 20 m,
- Ostrołęka – ul. Bogusławskiego/ 11 Listopada – dąb szypułkowy, obw. 250 cm, wys. 20 m,
- Ostrołęka – ul. 11 Listopada 28 – dąb szypułkowy, obw. 340 cm, wys. 20 m,
- Ostrołęka – Wojciechowice, ul. Braterstwa Broni – dąb szypułkowy, obw. 336 cm, wys. 18 m,
- Ostrołęka – Wojciechowice, ul. Braterstwa Broni 2 – dąb szypułkowy, obw. 306 cm, wys. 18 m,
- Ostrołęka – ul. Baśniowa – dąb szypułkowy, obw. 160 cm, wys. 25 m.

W kontraście do nieznacznie przekształconych przez działalność człowieka dolin rzek pozostają zurbanizowane części miasta charakteryzujące się znacznym odsetkiem terenów przemysłowych. Za szczególnie oddziałujące na środowisko naturalne (nawet w skali ponadlokalnej) należy uznać działające w Ostrołęce zakłady przemysłu drzewno-papierniczego, energetycznego, budowlanego oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.

I.1.3. Układ przestrzenny miasta

Powierzchnia miasta Ostrołęki wynosi 29 km². Według danych zaczerpniętych ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010, 32% powierzchni miasta stanowią użytki rolne, 6% lasy i grunty leśne, a 62% – pozostałe grunty i nieużytki. Istotny odsetek powierzchni miasta zajmuje Narew i jej bezpośrednie otoczenie (w zakresie kategorii użytki rolne oraz pozostałe grunty i nieużytki – wody powierzchniowe, nieużytki, łąki i pastwiska).

W układzie przestrzennym miasta istotne znaczenie mają sąsiadujące z nim gminy – Lelis od północy, Olszewo-Borki od zachodu oraz Rzekuń na południu. Warto zwrócić uwagę szczególnie na dwie z nich: Olszewo-Borki i Rzekuń, które są naturalnymi obszarami, gdzie rozprzestrzeniają się funkcje miasta.

Przeważająca część Ostrołęki leży na lewym brzegu Narwi. W sensie przestrzennym, miasto od południowego-wschodu ograniczone jest linią kolejową Tłuszcz – Ostrołęka – Łapy, w tym także boczną prowadzącą do Elektrowni Ostrołęka, a od południowego-zachodu ogranicza je linia kolejowa Ostrołęka – Olsztyn. Na północy na długim odcinku ekspansję przestrzenną miasta powstrzymuje Narew. W północno-zachodniej części miasta ekspansja jednak się udała i miasto rozprzestrzeniło się na prawy brzeg rzeki – jest to związane oczywiście z przeprawą mostową w ciągu drogi krajowej nr 61. Część Ostrołęki zlokalizowana na prawym brzegu Narwi jest jednak zdecydowanie mniejsza. Zabudowa jest tam także mniej intensywna.

Rycina 3. Plan miasta Ostrołęka

Źródło: <http://mapy.google.pl/>

W ten sposób, na w pół naturalnie, na w pół antropogenicznie wyznaczone topograficzne granice, miały według planów z lat 60-tych XX w. wyznaczać obszar Ostrołęki. W tym to obszarze miał rozwijać się około 100-tysięczny ośrodek miejski. Szkieletem tego ośrodka miały być istniejące drogi prowadzące do Łomży, Ostrowi Mazowieckiej i Goworowa. Zgodnie z planem ważną rolę miała także odgrywać projektowana główna oś komunikacyjna miasta, łącząca stare miasto ze stacją kolejową – dzisiejszy ciąg ulic Gorbatowa – Jana Pawła II. Szkielet ten uzupełniają obwodowe ciągi ulic Witosza – Steyera – Brata Żebrowskiego i Bohaterów Warszawy – Bohaterów Westerplatte. W oparciu o ten szkielet postępuje proces miejskiego zagospodarowania kolejnych kwartałów ulic – istniejących oraz planowanych. Proces postępuje w kierunku stacji kolejowej oraz rejonów Łazek i Otok.

Z uwagi na fakt, że Ostrołęka jako stolica powiatu grodzkiego i ziemskiego skupia w sobie szereg usług wyższego rzędu (zespół szpitalny, szkoły ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, urzędy instytucji ponadlokalnych), oferuje także relatywnie dużo miejsc pracy, związanych m.in. z przemysłem, którego oddziaływanie na własne otoczenie wykracza daleko poza skalę lokalną. Teoretycznie potencjał miasta jest w tym zakresie mniejszy niż w czasach, gdy Ostrołęka była miastem wojewódzkim, ale wciąż jest on znaczący. Znaczenia dodaje Ostrołęce także fakt, że jest ona jedynym obok Łomży większym miastem w promieniu 100–120 km od trzech miast wojewódzkich – Warszawy, Olsztyna i Białegostoku. Ostrołęka znajduje się w centrum swoistego trójkąta, którego wierzchołki wyznaczają ww. miasta wojewódzkie.

Wszystkie te cechy sprawiają, że Ostrołęka jest ośrodkiem stymulującym rozwój gmin ościennych (w bezpośrednim sąsiedztwie samych gmin wiejskich). Jak wynika z analizy przeprowadzonej na potrzeby aktualizacji Studium Uwarunkowań, zaznacza się tendencja do urbanizacji terenów otaczających miasto. Wynika to m.in. z potrzeby poszukiwania przez miasto w swym najbliższym otoczeniu terenów, na których można by usytuować obiekty wymagające szczególnych warunków lokalizacyjnych. Przykładem jest umiejscowienie składowiska popiołów z elektrowni na terenie wsi Łęg Przedmiejski w gminie Lelis oraz miejskiego wysypiska śmieci w Goworkach w gminie Rzekuń.

Drugi wymiar urbanizacji terenów otaczających miasto polega „na przybliżeniu się zainwestowania rozrastających się terenów zurbanizowanych w poszczególnych wsiach, położonych blisko miasta w ten sposób, że niejednokrotnie mamy ciągłość funkcjonalną, niezależnie od podziału administracyjnego. Z reguły w parze z tym idzie korzystanie z miejskiej infrastruktury technicznej” (Studium..., Ostrołęka 2010).

„Tereny zainwestowania miasta Ostrołęki rozciągają się po obu stronach Narwi, w przeważającej części na jej lewym, wyższym brzegu. Najstarsza część miasta, o historycznym układzie ulic i zabudowie zwartej, położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki.

Przestrzenny rozwój miasta na lewym brzegu ukierunkowały dwa obiekty, powstałe w II poł. XIX w.: koszary w Wojciechowicach, znajdujące się w odległości ok. 3 km na północny wschód od starego miasta przy trakcie łomżyńskim (obecnie ul. I Armii WP) oraz stacja kolejowa „Ostrołęka”, zlokalizowana w Kaczynach w odległości ok. 4 km na południowy-wschód w pobliżu drogi do Ostrowi Mazowieckiej. Przy stacji kolejowej zaczęło powstawać osiedle mieszkaniowe, zaś tereny wojskowe w Wojciechowicach po wojnie stały się miejscem lokalizacji dwóch największych zakładów ostrołęckich o znaczeniu ponadregionalnym, które były motorem skokowego rozwoju miasta: zakładów celulozowo-papierniczych, a potem zespołu elektrowni. Na terenach pokoszarowych powstało też przyzakładowe osiedle mieszkaniowe z rozbudowanym zapleczem usługowym, służącym również całemu miastu.

Najstarsza część miasta usytuowana jest między Narwią a starym ciągiem obwodowym Bogusławskiego – Kopernika – Sienkiewicza, ulicą Mostową (odcinkiem drogi krajowej nr 61 Warszawa - Augustów) oraz ulicami Orzeszkowej i Pstrowskiego. W części centralnej charakteryzuje się ona zwartą zabudową pierzejową, w większości o wartości historycznej, z dużą ilością usług, głównie handlu i gastronomii, a także administracji.

Obszar pomiędzy ciągami ulicznymi Kopernika i Bogusławskiego, osiedle Traugutta, kwartały ograniczone ciągiem ulic Witosa – Steyera – Brata Żebrowskiego i projektowaną trasą mostową, to obszar nowej części śródmieścia i jego bezpośredniego zaplecza, prawie w całości zainwestowany. Jego strukturę tworzą zespoły mieszkaniowe zabudowy wielorodzinnej bądź jednorodzinnej, wraz z terenami usług: szkół, zespołów handlowo - usługowych. W tym obszarze znajduje się stary park miejski, a na północ od ulic Mostowej i Traugutta – stary cmentarz oraz miejskie ujęcie wody wraz ze stacją uzdatniania, w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza (kolizja funkcji).

Jedynie większe tereny dotychczas niezainwestowane w tym obszarze znajdują się w jego części południowo-wschodniej, w pobliżu nowego ciągu ulic Steyera – Brata Żebrowskiego.

Na południe od śródmieścia położony jest teren oczyszczalni ścieków, oddzielony od kwartałów zabudowy dużym kompleksem zieleni naturalnej o charakterze częściowo leśnym.

Na wschód od istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV położony jest duży kompleks obiektów służby zdrowia: szpital, dom opieki społecznej, baza kolumny transportu sanitarnego, hotel dla pielęgniarek.

Na wschód od ul. Bohaterów Warszawy znajduje się zorganizowane osiedle zabudowy szeregowej pomiędzy ulicami Ostrowską i Chryzantemową. Teren pomiędzy tym osiedlem a zespołem szpitalnym oraz obszar leżący na południowy-wschód od nich aż do zabudowy mieszkaniowej przy stacji kolejowej w Kaczynach jest największym obszarem potencjalnie rozwojowym, zainwestowanym punktowo i w bardzo niewielkim stopniu. Jest to teren na razie trudno dostępny, gdyż nie został tu jeszcze zdefiniowany podstawowy układ uliczny.

Obszar leżący na północ od ciągu ulic 11 Listopada – Ostrowska i rozciągający się od ul. Witosa do wschodniej granicy miasta i rzeki Czeczotki pełni funkcję dzielnicy przemysłowo-technicznej. Największym zespołem produkcyjnym są tu zakłady mleczarskie. Ponadto znajdują się tu liczne siedziby i bazy jednostek gospodarczych i przedsiębiorstw, w tym zwłaszcza obsługujących miasto i pobliski rejon: baza PKS, baza Telekomunikacji Polskiej z największą centralą telefoniczną w mieście, Komenda Straży Pożarnej z dużą bazą, siedziba Nadleśnictwa Ostrołęka, bazy Rejonu Energetycznego, przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, przedsiębiorstwa budowlane, melioracyjne, inżynierskie, obsługi transportu samochodowego, stare i nowe targowisko miejskie itd. Jest tu również wiele zakładów usługowych, a także enklawy zabudowy mieszkaniowej. W dzielnicy tej jest jeszcze sporo terenów nie zainwestowanych oraz podlegających przekształceniom.

Od strony północnej dzielnicę przemysłowo-techniczną zamykają: teren sportowy ze stadionem i hotelem sportowym, duży kompleks (ok. 50 ha) ogrodów działkowych oraz dolina rzeki Czeczotki. Obszar ten został ukształtowany jako strefa izolacyjna dla miasta, chroniąca je przed uciążliwościami zakładów celulozowych w Wojciechowicach. Obecnie, gdy uciążliwości te zostały znacznie ograniczone, ma on znaczenie głównie jako korytarz ekologiczny.

W położonej na północ od rzeki Czeczotki dzielnicy Wojciechowice znajdują się największe zakłady przemysłowe miasta: Stora Enso – zakłady celulozowo-papiernicze, ENERGA Elektrownie Ostrołęka S.A. i rozdzielnia elektroenergetyczna, zajmujące szeroki pas terenu między Narwią a ul. I Armii Wojska Polskiego. Znaczną rolę odgrywa tu również zakład produkcji betonów komórkowych zlokalizowany po południowej stronie ul. I Armii Wojska Polskiego. Oprócz tego w dzielnicy funkcjonuje także kilka mniejszych przedsiębiorstw, np. zakłady produkcji kostki brukowej, szyb termoizolacyjnych, stolarki budowlanej, drukarnia, etc.” (Studium..., Ostrołęka 2010). W perspektywie kilku lat mają powstać również kolejne zakłady na terenie oddziału Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

I.1.4. Kalendarium historyczne

Za początek historii Ostrołęki należy uznać zbudowanie przez książąt mazowieckich gródka obronnego na wysokości ujścia Omulwi. Różne źródła podają, że miało to miejsce około XI-XII wieku. Lokalizacja została wybrana ze względów obronnych. Gródek został zlokalizowany na piaszczystej wyspie przy przeprawie przez Narew, co dawało pewien potencjał obronny. Był on także elementem systemu ostrzegawczego w razie agresji ze strony wroga (Jaćwingów).

Z uwagi jednak na meandry rzeki oraz zmiany tras szlaków handlowych, centrum rozwoju obecnej Ostrołęki zostało przesunięte około 1 km na północ od pierwszego gródka w miejsce, gdzie powstała nowa przeprawa, jako element drogi z Prus i Litwy, przez Mazowsze do Korony. Na skrzyżowaniu tego właśnie szlaku, ze szlakiem wodnym, czyli Narwią, powstał plac targowy, na bazie którego powstała szybko rozrastająca się osada.

Pierwsze wzmianki o osadzie targowej o nazwie zbliżonej do obecnej – Ostrolanka – mówią, iż w roku 1373 Książę Mazowiecki Siemowit III nadał osadzie prawa miejskie na prawie chełmińskim.

Dzisiejsza Ostrołęka została dokładnie scharakteryzowana na kolejnych stronach poniższego dokumentu, natomiast dla usystematyzowania faktów historycznych, warto zapoznać się z poniższym zestawieniem:

- „XI i XII w. – ślady grodu i osady przygodowej na lewym brzegu Narwi na wysokości ujścia Omulwi.
- 1373 – Ostrołęka otrzymała prawa miejskie nadane przez Księcia Mazowieckiego Siemowita III na prawie chełmińskim.
- 1526 – Ostrołęka wraz z resztą Księstwa Mazowieckiego zostaje włączona do Korony.
- XVI w. – 40 letni okres świetności miasta. W połowie tego wieku Ostrołęka stała się ośrodkiem starostwa niegrodowego oddanego w dożywocie królowej Bonie, która otoczyła miasto swą opieką. W tym też okresie Ostrołęka zyskała rangę ważnego ośrodka handlowo-administracyjnego. Liczba mieszkańców osiągnęła 2 000.
- 1564 – Ostrołęka przeżyła kataklizm morowego powietrza i pożaru pustoszącego miasto. W tym okresie założono pierwszy w Ostrołęce szpital – przytułek, który mieścił się na gruncie kościelnym i utrzymywany był ze środków parafii i mieszkańców.
- 1655–60 – zniszczenie miasta w okresie „potopu szwedzkiego”.
- 1676 – Ostrołęka liczy 400 mieszkańców i jest największym miastem nadnarwiańskim
- 1708 – w okolicach Ostrołęki prowadzone były walki Kurpiów broniących Szwedom wejścia na tereny puszczańskie.
- Druga połowa XVIII wieku – ożywienie gospodarcze, w 1777 r. miasto liczy 1 674 mieszkańców i jest trzecim pod względem wielkości miastem Mazowsza (po Warszawie i Pułtusk).
- 1769 – po zawiązaniu się konfederacji barskiej w Ostrołęce odbył się zjazd konfederatów ziemi łomżyńskiej.
- 1793 – w Ostrołęce stacjonował sztab 1 brygady wielkopolskiej kawalerii narodowej dowodzonej przez grenadiera Antoniego Madalińskiego. Stąd po zatwierdzeniu II rozbioru Polski, Madaliński

wyrusza na czele zgromadzonych szwadronów w kierunku Krakowa dając tym hasło do wybuchu powstania kościuszkowskiego.

- 17 lutego 1807 – Okres wojen napoleońskich zapisał się w historii miasta bitwą stoczoną między wojskami francuskimi i rosyjskimi. Francuzi odnieśli w niej zwycięstwo upamiętnione wyryciem nazwy Ostrołęki na Łuku Triumfalnym w Paryżu.
- 1808 – miasto wraz z przedmieściami liczy 2 036 mieszkańców.
- Lata 20-te XIX w. – dynamiczny rozwój miasta, powstaje ratusz i plan regulacyjny miasta, rozpoczęto budowę manufaktury włókienniczej i osady rękodzielniczej na prawym brzegu Narwi pomiędzy ujściem Omulwi a drogą do Myszyńca. W 1829 miasto liczyło 2 883 mieszkańców.
- 26 maja 1831 roku pod Ostrołęką została stoczona największa bitwa powstania listopadowego. Podczas bitwy do ostatecznego rozbicia wojsk nie dopuścił ppłk Józef Bem dzięki szarży czwartej baterii lekkokonnej artylerii, którą osobiście pokierował. W wyniku bitwy doszło do całkowitego zniszczenia prawobrzeżnej osady, dużego zniszczenia miasta lewobrzeżnego i zastopowania jego rozwoju.
- Lata 70-te XIX w. – lokalizacja garnizonu wojsk rosyjskich, budowa koszar w mieście i dużego kompleksu koszarowego i parkowego w Wojciechowicach przy drodze łomżyńskiej.
- 1893 – Ostrołęka zyskała połączenie kolejowe przez Łapy i Małkinię z linią Warszawa-Petersburg, a także z Tłuszczem. Na początku XIX wieku miasto liczy 7 965 mieszkańców (z wojskiem 12 949).
- 1913 – liczba mieszkańców bez wojska osiąga 13 500. Dynamiczny rozwój od początku wieku zaowocował nowymi zakładami przemysłowymi. Działały między innymi fabryki świec, mydła, kafli, guzików, 2 destylarnie, 3 browary, duża cegielnia, tartak młynny i inne. Powstaje ochotnicza straż pożarna, oddział Towarzystwa Krajoznawczego, duże murowane więzienie.
- 1915 – przez miasto przechodzi front I Wojny Światowej. Znaczne zniszczenia wojenne. Liczba mieszkańców spada do 5 000.
- Po wojnie – odbudowa miasta oraz dynamiczny rozwój szkolnictwa podstawowego i średniego. W 1937 roku Ostrołęka liczy 13 650 mieszkańców.
- W trakcie II Wojny Światowej eksterminacja ludności żydowskiej i zniszczenie przeważającej części zabudowy żydowskiej.
- 1956 – budowa elektrociepłowni.
- 1959 – powstały Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze.
- 1968 – Ostrołęka została stolicą jednego z czterech podregionów gospodarczych w województwie warszawskim.
- 1972–75 – w mieście powstają kolejne zakłady przemysłowe jak: Elektrownia "B", Zakłady Wapienno-Piaskowe, Zakłady Mięsne, Zakłady Betonów Komórkowych i Proszkownia mleka. Rozbudowano również obiekty infrastruktury społecznej, powstał szpital, dworzec PKS, dom rzemiosła, międzyzakładowy dom kultury, dom sportowca, stadion.
- 1 czerwca 1975 – Ostrołęka po raz pierwszy w swej historii awansowała do rangi miasta wojewódzkiego. Dynamiczny rozwój funkcji administracyjnych i socjalnych miasta, do 1990 roku podwojenie liczby mieszkańców.

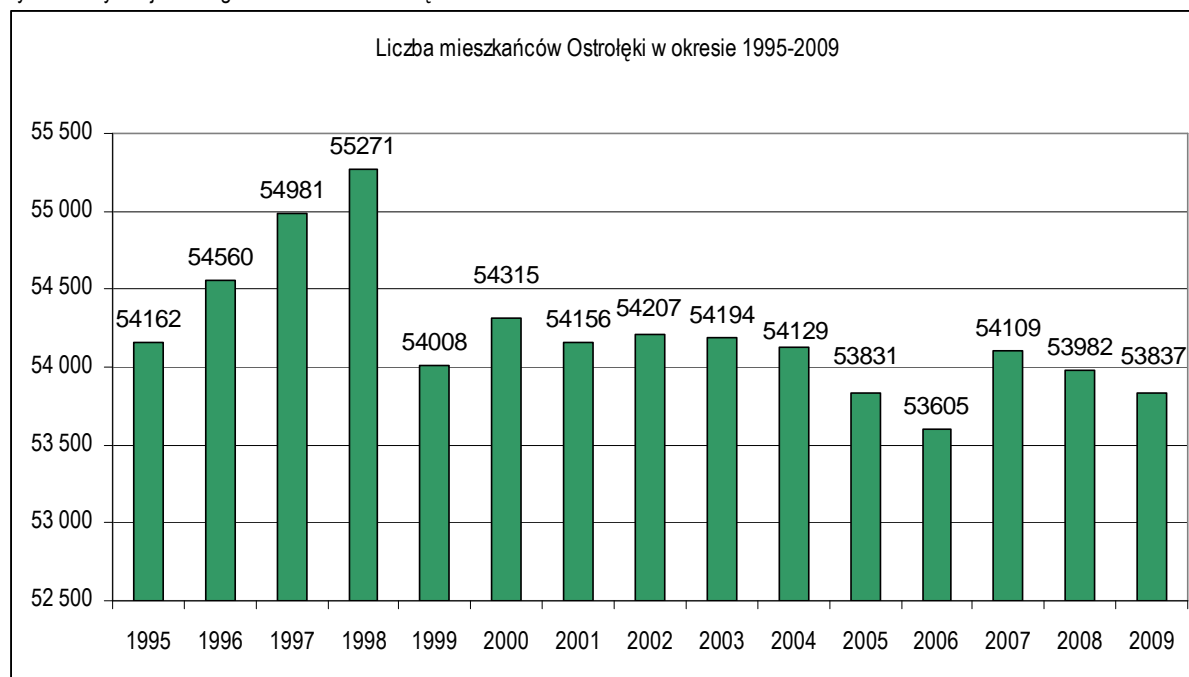
- 1985 – miasto uzyskało połączenie linią kolejową z Warszawą – 10 października do Ostrołęki wjechał pierwszy pociąg elektryczny” (*Strategia..., Ostrołęka 2000*).
- 1990 – restytucja samorządu terytorialnego. Pierwsze w Polsce powojennej demokratyczne wybory do samorządu terytorialnego. Ostrołęczanie wybrali 32 radnych w 4 okręgach wyborczych. Liczba ludności w Ostrołęce wynosiła 44 901 (w ciągu roku wzrosła o 1 405).
- 1991 – na zwyczajnej sesji rady Miasta w Ostrołęce podjęto uchwałę o podziale miasta na 14 osiedli (Śródmieście, Łazek, Leśne, Wojciechowice, Traugutta, Stare Miasto, Parkowe, Dzieci Polskich, Sienkiewicza,, Witosza, Łęczysk, Centrum, Pomian, Stacja).
- 1991 – otwarto i poświęcono Cmentarz Komunalny w Wojciechowicach o powierzchni ponad 5 ha.
- 1992 – zdegradowano stację PKP w Ostrołęce do roli węzła lokalnego. Wycofano prawie wszystkie pociągi dalekobieżne.
- 1993 – przekazanie głównego gazociągu, którym popłynął do Ostrołęki stężony gaz ziemny.
- 1995 – oddano do użytku nowy most kołowy im. Antoniego Madalińskiego na rzece Narwi w Ostrołęce.
- „1999 – wskutek wprowadzenia zmian w strukturze administracyjnej kraju Ostrołęka traci pozycję miasta wojewódzkiego, staje się siedzibą powiatów grodzkiego i ziemskiego” (*Strategia..., Ostrołęka 2000*).
- 2002 – oddano do użytku nową halę widowiskowo-sportową oraz siedzibę Ostrołęckiego Centrum Kultury.
- 2007 – utworzono w Ostrołęce podstrefę Warmińsko-Mazurskiej Strefy Ekonomicznej. W tym samym roku obszar Ostrołęki powiększył się o około 47 ha. Do miasta zostało przyłączonych 30 ha należących do wsi Ławy i 17 ha należących do wsi Zabrodzie.
- 2009 – po 26 latach od rozpoczęcia zakończono budowę Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (nowego szpitala) w Ostrołęce – w parę miesięcy później przestał funkcjonować tzw. „stary szpital”.
- 2010 – zakończono modernizację i rozbudowę stacji oczyszczalni ścieków „Chemiczna”. Projekt został dofinansowany ze środków Unii Europejskiej, a jego koszt wyniósł ponad 15 mln euro.

I.2. Sytuacja demograficzna miasta

I.2.1. Stan i dynamika liczby mieszkańców miasta

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 31 grudnia 2009 roku Ostrołękę zamieszkiwało 53 837 osób⁶. W porównaniu z rokiem 1995 liczba ta spadła nieznacznie, bo jedynie o 325 osób. W porównaniu z rokiem 2000 spadek był wyższy i wyniósł 478 osób. W sytuacji, w której w całym kraju obserwuje się już wyraźne procesy odpływu mieszkańców z miast, należy uznać, że nie jest to wynik alarmujący, jednak konieczne jest podejmowanie działań mających na celu odwrócenie tej tendencji. Systematycznie rosnąca liczba mieszkańców jest bowiem podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego.

Rycina 4. Sytuacja demograficzna miasta Ostrołęki w latach 1995–2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS oraz Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010

W latach 1995–1998 w Ostrołęce notowano systematyczny i wyraźny wzrost liczby ludności⁷. Było to zapewne związane ze zwiększoną mobilnością społeczeństwa Polski po upadku ustroju komunistycznego. Obserwowano wówczas intensywne procesy migracyjne, zwłaszcza na kierunku wieś – miasto. Gwałtowny spadek liczby ludności miasta pomiędzy rokiem 1998 a 1999 nie był związany z jakimś konkretnym wydarzeniem, a jego przyczyn należy szukać raczej w reformie administracyjnej, która pociągnęła za sobą korekty metodyki zbierania danych statystycznych. Stąd liczba ludności miasta zmniejszyła się gwałtownie o 1 263 osoby. W kolejnych latach sytuacja demograficzna Ostrołęki była już bardziej stabilna. Można powiedzieć, że od roku 2000 obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności – poszczególne wartości wahały się, ale tendencja w całym okresie została zachowana. Warto zwrócić uwagę na rok 2004, kiedy Polska przystąpiła do Unii Europejskiej i Polacy uzyskali możliwość swobodnego poruszania się po Europie, a w niektórych krajach także prawo podejmowania legalnej pracy. W Ostrołęce zanotowano wówczas przyspieszenie spadku liczby ludności, co trwało do roku 2006, kiedy liczba mieszkańców Ostrołęki spadła do najniższego poziomu w omawianym

⁶ Według danych GUS w roku 2010 Ostrołękę zamieszkiwało – w I kw. 53 856 osób, w II kw. 53 789 osób, w III kw. 53 747 osób.

⁷ Według danych GUS w roku 1998 Ostrołękę zamieszkiwała największa liczba ludności w historii miasta.

okresie, tj. do wartości 53 605 osób. W roku 2007 odnotowano ponownie wzrost liczby ludności do wartości 54 109 mieszkańców, po czym uaktywnił się ponownie trend spadkowy, co widać na rycinie 4.

Jeśli chodzi o strukturę płci, to podobnie jak w większości ośrodków miejskich także w Ostrołęce zaznacza się przewaga liczby kobiet. W roku 2009 kobiety stanowiły 51,87% populacji miasta. Bez względu na liczbę mieszkanki Ostrołęki analogicznie do ogólnej liczby mieszkańców miasta także zmniejszyła się w stosunku do roku 2000 (spadek o 111), co ciekawe – wzrosła w stosunku do roku 1995, także o 111 osób. Świadczy to o rosnącym udziale kobiet w ogólnej liczbie ludności miasta, co potwierdza także wartość współczynnika feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn), który w roku 1995 osiągnął w Ostrołęce wartość 105,6, w roku 2000 – 106,7, natomiast w roku 2009 już 107,8. Wzrost ten jest niemal lustrzanym odzwierciedleniem tendencji obserwowanej w województwie mazowieckim, gdzie w roku 2000 współczynnik feminizacji wynosił 108 natomiast w roku 2009 – 109,1. W obu przypadkach różnica między wartością dla miasta a średnią wojewódzką wynosiła 1,3. Z kolei średnia wartość wskaźnika dla miast województwa mazowieckiego wynosiła w omawianych latach odpowiednio 112,5 i 113,9. Ostrołęka osiągała więc wartości współczynnika feminizacji poniżej średniej zarówno dla województwa mazowieckiego, jak również dla miast województwa mazowieckiego. Dla uzupełnienia obrazu warto dodać, że współczynnik feminizacji dla Polski i polskich miast wynosił odpowiednio 106,4 i 110,0 w roku 2000 oraz 107,1 i 111,2 w roku 2009. Wartość współczynnika dla Ostrołęki była więc wyższa niż wartość współczynnika dla Polski i niższa, niż wartość wskaźnika dla polskich miast.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna miasta Ostrołęki w latach 1995–2009

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba mieszkańców	54 162	54 560	54 981	55 271	54 008	54 315	54 156	54 207	54 194	54 129	53 831	53 605	54 109	53 982	53 837
Liczba kobiet	27 814	28 030	28 267	28 493	27 869	28 036	27 939	27 985	28 004	28 041	27 861	27 787	28 026	27 985	27 925
Liczba mężczyzn	26 348	26 530	26 714	26 778	26 139	26 279	26 217	26 222	26 190	26 088	25 970	25 818	26 083	25 997	25 912
Liczba zawartych małżeństw	236	274	273	287	335	321	307	337	312	319	337	354	381	396	359
Liczba urodzeń	626	596	585	524	573	568	522	553	524	534	514	524	579	552	609
Liczba zgonów	324	301	300	237	353	316	345	340	356	353	360	377	375	412	383
Przyrost naturalny	302	295	285	187	220	252	177	213	168	181	154	147	204	140	226
Saldo migracji:	415	186	148	281	42	7	-162	-123	-267	-385	-420	-386	-336	-377	-409
Napływ mieszkańców		712	721	853	789	640	525	646	662	530	480	572	687	498	406
Odływ mieszkańców		526	573	595	747	633	687	769	929	915	900	958	1 023	875	815

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS oraz Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010

I.2.2. Przyrost naturalny

Ostrołęka wyróżnia się istotnie na tle województwa mazowieckiego i kraju pod względem wielkości przyrostu naturalnego (wskaźnik – przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). W okresie od roku 2002 do 2009 najniższa wartość tego wskaźnika w Ostrołęce wyniosła 2,6, kiedy w województwie mazowieckim i w Polsce maksymalna wartość tego wskaźnika osiągnęła odpowiednio 1,1 i 0,9.

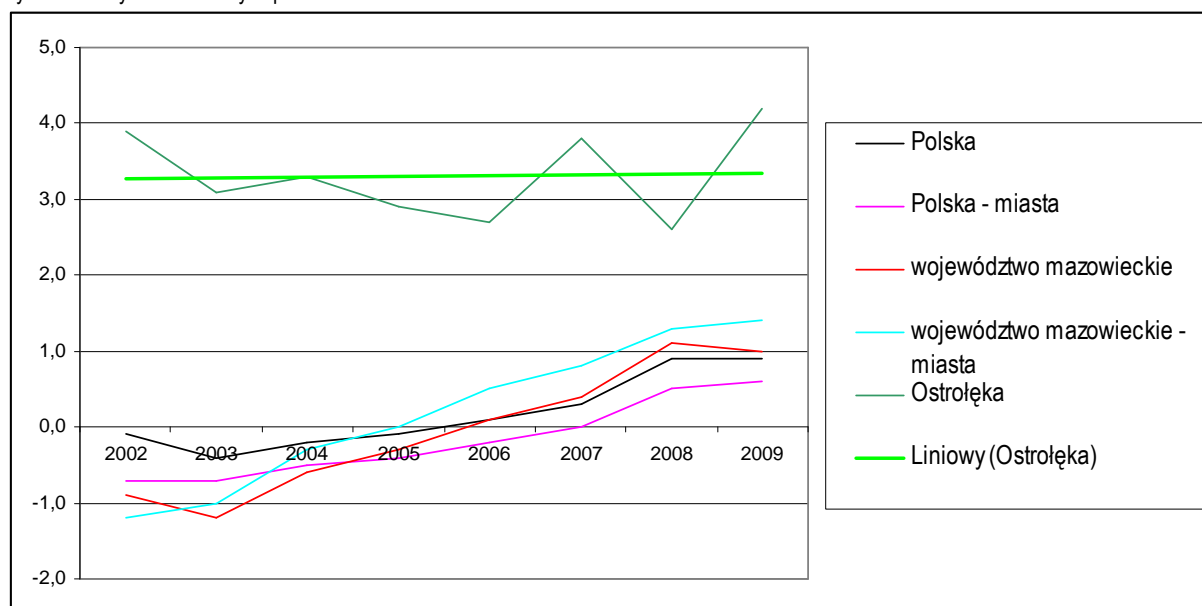
Tabela 2. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polska	-0,1	-0,4	-0,2	-0,1	0,1	0,3	0,9	0,9
Polska – miasta	-0,7	-0,7	-0,5	-0,4	-0,2	0,0	0,5	0,6
województwo mazowieckie	-0,9	-1,2	-0,6	-0,3	0,1	0,4	1,1	1,0
województwo mazowieckie – miasta	-1,2	-1,0	-0,3	0,0	0,5	0,8	1,3	1,4
Ostrołęka	3,9	3,1	3,3	2,9	2,7	3,8	2,6	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Jak wynika z zamieszczonej powyżej tabeli (tabela 2.) wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnął w Ostrołęce w roku 2009 rekordową dla okresu 2002–2009 wartość – 4,2. Jest to wartość niższa, niż osiągnięta przez Ostrołękę w latach 1995–1997, gdzie odnotowywano dodatni przyrost naturalny na 1000 mieszkańców na poziomie 5,1–5,6, jednak bez wątpienia jest to wartość bardzo wysoka w porównaniu z regionem, krajem czy ze średnimi wartościami dla miast w regionie i kraju, co prezentuje tabela 2. Ważny jest także fakt, że pomimo że wartość tego wskaźnika w Ostrołęce w omawianym okresie wahała się, to utrzymywał się niewielki trend wzrostowy, co pokazuje linia trendu (Liniowy) na rycinie 5.

Rycina 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Wysoka wartość przyrostu naturalnego jest zjawiskiem zdecydowanie pozytywnym i istotnym dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, podobnie jak inny wskaźnik – liczba zawieranych małżeństw w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Jak pokazuje tabela 1, bezwzględna liczba małżeństw zawieranych przez mieszkańców Ostrołęki w latach 1995–2009 systematycznie rosła; z 236 w roku 1995 wzrosła do 359 w roku 2009, osiągając maksymalną wartość 396 małżeństw zawartych w roku 2008. Aby porównać miasto z innymi jednostkami, opracowano poniższą tabelę (tabela 3.) prezentującą liczbę małżeństw zawieranych rocznie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Ostrołęka w zakresie prezentowanego wskaźnika wyróżnia się zarówno

w stosunku do województwa, miast zlokalizowanych na terenie województwa, jak i w stosunku do kraju i wszystkich miast w Polsce.

Tabela 3. Liczba małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

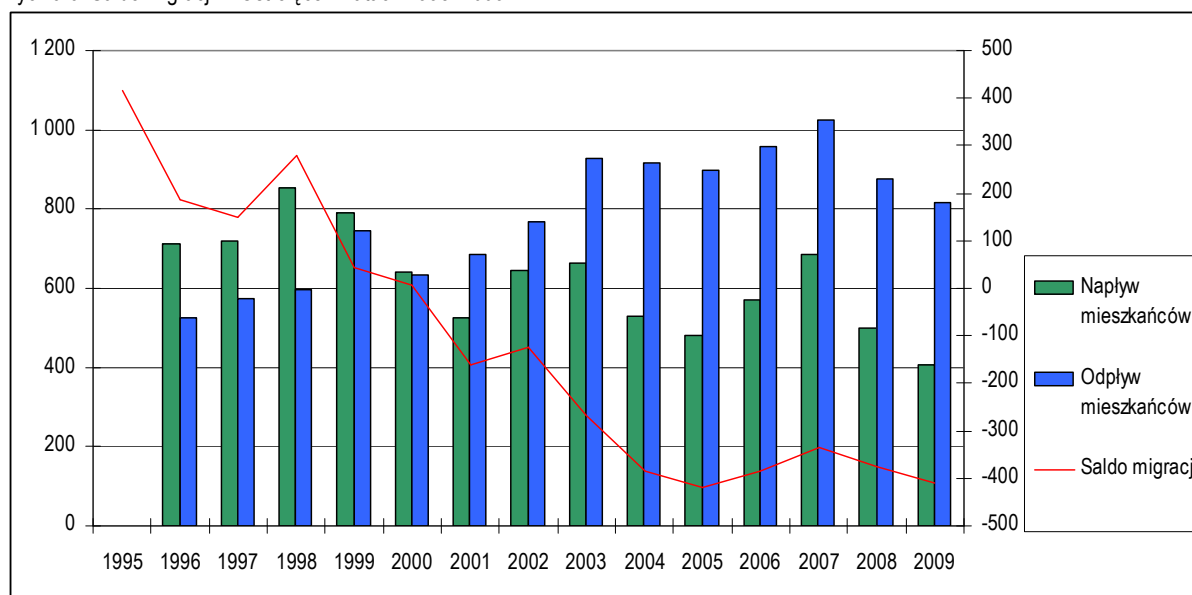
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polska	5,0	5,1	5,0	5,4	5,9	6,5	6,8	6,6
Polska – miasta	4,9	5,1	5,0	5,4	5,9	6,5	6,7	6,6
województwo mazowieckie	5,1	5,2	5,2	5,4	5,8	6,3	6,5	6,4
województwo mazowieckie – miasta	5,0	5,2	5,1	5,3	5,7	6,2	6,4	6,2
Ostrołęka	6,2	5,7	5,9	6,2	6,6	7,0	7,4	6,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

I.2.3. Saldo migracji

Jak wynika z danych GUS przedstawionych w Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010, w okresie 1995–1998 w Ostrołęce utrzymywało się dodatnie saldo migracji. W omawianych latach do miasta napływało średnio 258 nowych mieszkańców rocznie – 415 w roku 1995, 186 w roku 1996, 148 w roku 1997 i 281 w roku 1998.

Rycina 6. Saldo migracji w Ostrołęce w latach 1995–2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS oraz Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010

Sytuacja ta mogła być związana ze wspomnianą wcześniej wysoką mobilnością społeczeństwa po okresie transformacji ustrojowej, przeważających migracjach z obszarów wiejskich do miast oraz z faktem, że Ostrołęka wciąż była wówczas miastem wojewódzkim. W roku 1999, kiedy status miasta obniżył się, zaczęło także spadać saldo migracji. W roku 1999 w mieście osiedliły się o 42 osoby więcej, niż z niego wyemigrowało, w roku 2000 było to już zaledwie 7 osób. Od roku 2001 obserwuje się już tylko ujemne saldo migracji, którego wartość ujemna, mimo niewielkich wahań, dość systematycznie rośnie. Szczęśliwie dla Ostrołęki znaczny ubytek mieszkańców będący wynikiem migracji rekompensuje wysoki przyrost naturalny, jednakże miasto powinno podjąć działania mające na celu ograniczenie emigracji własnych obywateli poza granice miasta.

O dużym znaczeniu problemu migracji w Ostrołęce może świadczyć fakt, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w roku 2009 miasto osiągnęło wskaźnik 7,6, natomiast ten sam wskaźnik dla województwa

mazowieckiego i dla miast województwa mazowieckiego wyniósł odpowiednio 2,4 oraz 1,5, czyli były to wartości dodatnie.

W Ostrołęce według wartości bezwzględnych zdecydowanie przeważają migracje wewnątrz krajowe. W okresie 1995–2009 utrzymywała się stała tendencja spadkowa napływu nowych mieszkańców do miasta. Od roku 1995 do roku 2000 saldo migracji wewnętrznych było dodatnie, natomiast od roku 2001 do roku 2009 systematycznie rosła wartość ujemna salda migracji. Co ciekawe, w roku 1995 do Ostrołęki sprowadziły się z obszaru kraju 424 osoby, a w roku 2009 wyprowadziło się z niej 421 osób. W omawianym okresie wartość salda migracji zagranicznych dla Ostrołęki oscylowała w zakresie od +23 do -55. Warto odnotować, że saldo migracji zagranicznych w rok 2009 osiągnęło wartość +12.

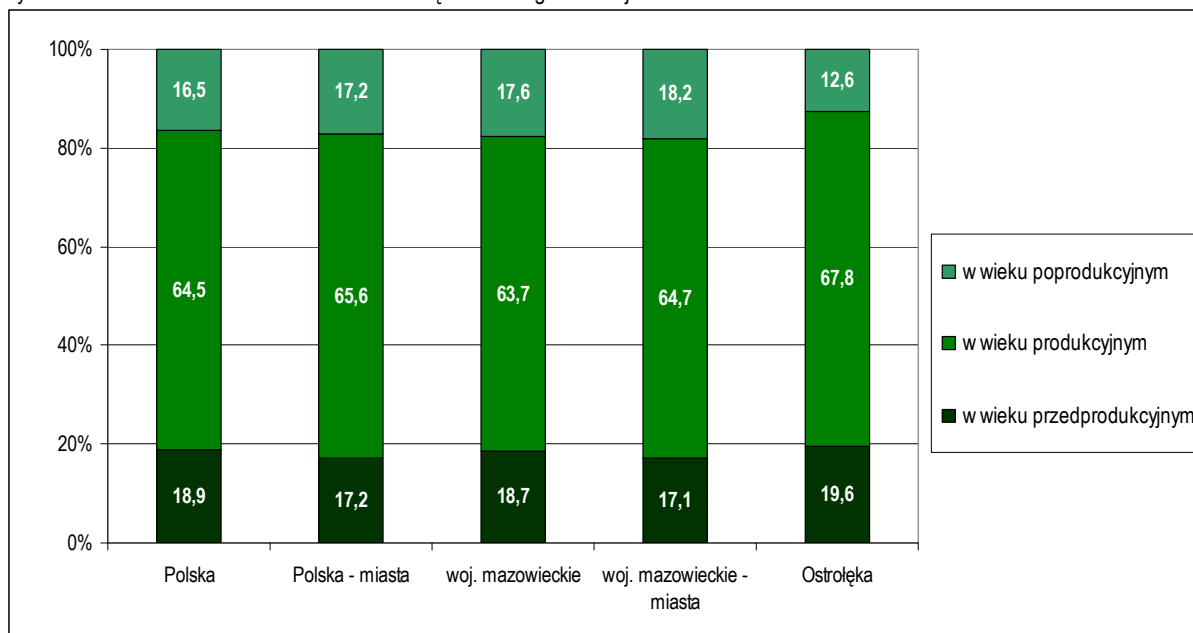
Jeśli chodzi o strukturę płci osób biorących udział w procesie migracji, to w zakresie migracji wewnętrznych w badanym okresie większy odsetek stanowiły kobiety (około 53%), natomiast migracje zagraniczne są w większym stopniu domeną mężczyzn (około 55%). W poszczególnych latach sytuacja zmieniała się dynamicznie i nie można wskazać żadnej tendencji.

W omawianym okresie średnio w około 65% przypadków mieszkańcy wyprowadzający się z Ostrołęki na inne obszary, jako nowe miejsce zamieszkania wybierali tereny wiejskie.

I.2.4. Struktura ludności według wieku

Relatywnie dobrze prezentuje się struktura wiekowa mieszkańców miasta. Podobnie jak w całym kraju, także w Ostrołęce widać już symptomy procesu starzenia się społeczeństwa, ale nie są one jeszcze tak bardzo zaawansowane jak w innych miastach województwa mazowieckiego czy kraju. Dobrze widać to na rycinie 7. Ostrołęka charakteryzuje się relatywnie „młodą” społecznością lokalną w odniesieniu do średnich wartości dla kraju, wszystkich miast w Polsce, województwa i miast zlokalizowanych w regionie. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, czyli tych, które stanowią o przyszłości społeczności lokalnej, sięgał tu w roku 2009 19,6%, przy średniej dla miast w regionie na poziomie 17,1%. Bardzo niski jest w tym mieście natomiast odsetek osób w wieku emerytalnym. Jest to zaledwie 12,6% przy średniej dla kraju na poziomie 16,5% a dla miast województwa mazowieckiego aż 18,2%.

Rycina 7. Struktura wiekowa mieszkańców Ostrołki na tle regionu i kraju w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Proces starzenia się społeczeństwa przejawia się wzrastającym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym oraz malejącym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Uznaje się, że proces ten jest bardzo zaawansowany i w sposób szczególny może zagrażać dalszemu rozwojowi danej społeczności w sytuacji, w której liczba osób w wieku emerytalnym przewyższa liczbę osób niepełnoletnich. W Ostrołęce stan taki nie został jeszcze osiągnięty, ale zachodzące zmiany wskazują, że przy zachowaniu tempa zmian na poziomie obserwowanym w ostatniej dekadzie, można spodziewać się, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym zrówna się z liczbą mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym już około roku 2015. Dlatego też władze samorządowe powinny podejmować zdecydowane działania przeciwdziałające tej sytuacji.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców Ostrołki w latach 1995–2009

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba ludności ogółem	54 162	54 560	54 981	55 271	54 008	54 315	54 156	54 207	54 194	54 129	53 831	53 605	54 109	53 982	53 837
w tym															
w wieku przedprodukcyjnym	18 156	17 666	17 204	16 580	15 286	14 876	13 989	13 467	12 853	12 256	11 794	11 325	11 169	10 813	10 570
w wieku produkcyjnym	31 996	32 688	33 376	34 112	33 799	34 309	34 870	35 269	35 736	36 160	36 158	36 248	36 618	36 629	36 484
w wieku poprodukcyjnym	4 010	4 206	4 401	4 579	4 923	5 130	5 297	5 471	5 605	5 713	5 879	6 032	6 322	6 540	6 783
udział procentowy															
w wieku przedprodukcyjnym	33,5	32,4	31,3	30,0	28,3	27,4	25,8	24,8	23,7	22,6	21,9	21,1	20,6	20,0	19,6
w wieku produkcyjnym	59,1	59,9	60,7	61,7	62,6	63,2	64,4	65,1	65,9	66,8	67,2	67,6	67,7	67,9	67,8
w wieku poprodukcyjnym	7,4	7,7	8,0	8,3	9,1	9,4	9,8	10,1	10,3	10,6	10,9	11,3	11,7	12,1	12,6

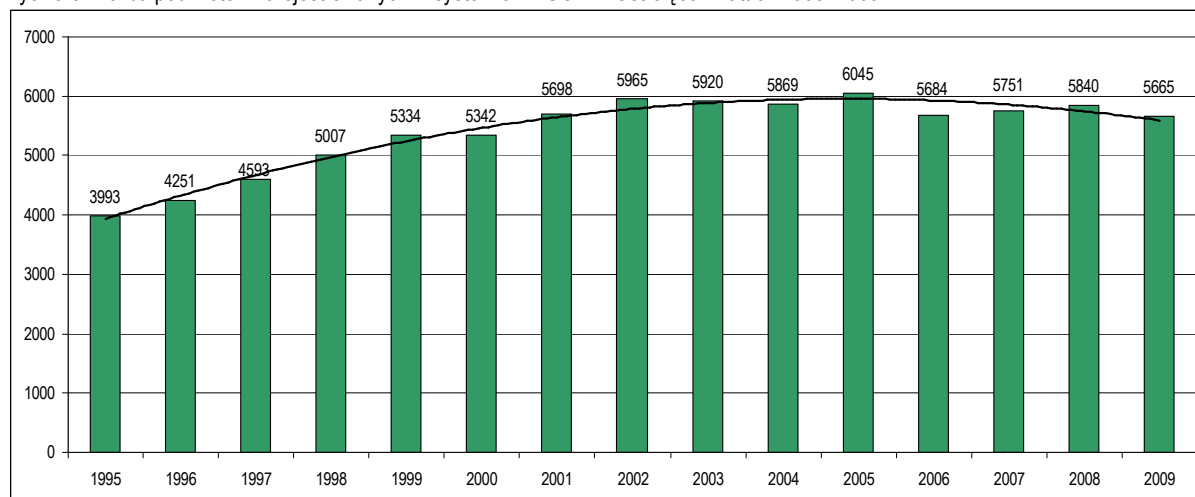
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

I.3. Gospodarka

I.3.1. Potencjał i struktura gospodarki

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku w Ostrołęce działalność gospodarczą prowadziło 5 665 podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. W porównaniu z rokiem 1995 była to liczba większa o niemal 42%. Niestety, w stosunku do roku 2000 przyrost miał wartość tylko 6%. Tendencję tę można przeanalizować na podstawie ryciny 8, która pokazuje liczbę podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Liczba ta rosła w Ostrołęce systematycznie do roku 2005, kiedy osiągnęła najwyższą w analizowanym okresie wartość 6 045. Począwszy od roku 2006 zaznacza się nieznaczna tendencja spadkowa. W roku 2006 wartość omawianej zmiennej znacząco się obniżyła (spadek o 361 podmiotów) i osiągnęła wartość najniższą od roku 2001, tj. 5 684 podmioty. Przyrost liczby podmiotów odnotowany w stosunku do roku 2006 w kolejnych dwóch latach pozwala sądzić, że tendencja zniżkowa nie będzie miała w tym przypadku charakteru trwałego. Będzie to można stwierdzić dopiero za kolejnych kilka lat, w związku z czym już teraz władze lokalne powinny podejmować działania mające na celu zmianę obserwowanych tendencji.

Rycina 8. Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w Ostrołęce w latach 1995–2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Tabela 5. Dynamika wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w latach 1995–2009

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polska	100,0	114,3	107,7	109,4	106,9	104,8	104,4	104,3	103,3	99,9	101,1	100,6	101,4	101,9	99,6
woj. mazowieckie	100,0	124,0	101,9	109,7	107,3	103,6	101,3	105,0	103,9	101,7	102,8	101,3	102,9	103,5	99,6
Ostrołęka	100,0	106,5	108,0	109,0	106,5	100,1	106,7	104,7	99,2	99,1	103,0	94,0	101,2	101,5	97,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS, rok poprzedni = 100 (np. wartość 101,9 oznacza wzrost danej wartości o 1,9% w stosunku do roku poprzedniego)

Tabela 5 prezentuje dynamikę wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na terenie Ostrołęki, na terenie województwa mazowieckiego oraz na terenie całego kraju w latach 1995-2009. Jak widać, w Ostrołęce dynamika ta była w omawianym okresie nieznacznie mniejsza niż w kraju czy regionie. Trudno w tym przypadku mówić o konkretnych przyczynach czy też prawidłowościach, ale warto odnotować, że w latach 1997, 2001 i 2005 Ostrołęka odznaczała się wyższą dynamiką przyrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON, niż to miało miejsce w regionie i kraju. Niestety, należy także odnotować, że w omawianym okresie, w 4 latach badawczych liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na terenie Ostrołęki w roku kolejnym zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego. Było tak w latach 2003,

2004, 2006 i 2009. Wartości dla kraju obniżyły się w stosunku do roku poprzedniego odpowiednio dwa razy w roku 2004 i 2009, a dla regionu jeden raz w roku 2009.

Tabela 6. Struktura wielkościowa podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w roku 2009

Jednostka terytorialna	Ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
POLSKA	3 742 673	3 548 354	159 705	29 730	4 057	827
POLSKA – miasto	2 807 331	2 661 513	116 345	25 062	3 645	766
województwo mazowieckie	646 696	614 910	25 589	5 051	880	266
województwo mazowieckie – miasta	522 729	496 844	20 324	4 488	817	256
Ostrołęka	5 665	5 437	167	54	5	2
Udział procentowy w ogólnej liczbie podmiotów [%]						
POLSKA	100,00	94,81	4,27	0,79	0,11	0,02
POLSKA – miasto	100,00	94,81	4,14	0,89	0,13	0,03
województwo mazowieckie	100,00	95,08	3,96	0,78	0,14	0,04
województwo mazowieckie – miasta	100,00	95,05	3,89	0,86	0,16	0,05
Ostrołęka	100,00	95,98	2,95	0,95	0,09	0,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Na tle województwa mazowieckiego oraz kraju Ostrołęka wyróżnia się pod względem udziału mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających do 9 osób) w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. W roku 2009 udział ten wynosił 95,98% (5 437 firm), tj. o 0,9 punktu procentowego więcej niż w regionie i o 1,17 punktu procentowego więcej niż na terenie całego kraju. Ponadto w mieście we wskazanym roku działało 167 przedsiębiorstw małych (zatrudniających od 10 do 49 osób), co stanowiło 2,95% ogólnej liczby podmiotów. Wartość ta jest niższa, niż w przypadku województwa mazowieckiego (3,96%) i Polski (4,27%). Wyższy niż wartość dla regionu i kraju był w Ostrołęce także odsetek podmiotów średnich (zatrudniających od 50 do 249 osób). W roku 2009 w mieście funkcjonowały 54 takie podmioty, co stanowiło 0,95% ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. W województwie mazowieckim odsetek ten wynosił 0,78%; wartość dla kraju to 0,79%. W Ostrołęce funkcjonowało dodatkowo 7 podmiotów dużych, czyli zatrudniających powyżej 250 osób. Wśród tych siedmiu firm były dwie, które zatrudniały powyżej 1000 osób (Energia Elektrownie Ostrołęka i Stora Enso Poland – 256 miejsc na Liście 500 Polityki z roku 2009). Firmy duże stanowiły 0,13% ogólnej liczby ostrołęckich firm. Była to taka sama wartość, jak odsetek obliczony dla Polski (0,13%), ale niższa niż wartość dla samych polskich miast (0,16%), województwa mazowieckiego (0,18%) czy też mazowieckich miast (0,21%). Warto w tym miejscu zauważyć, że jeszcze w roku 2007 w Ostrołęce były 3 takie przedsiębiorstwa, a w roku 2003 – 4. Spadek liczby dużych zakładów zatrudniających wysoką liczbę pracowników był zapewne spowodowany kryzysem gospodarczym i koniecznością zmniejszania zatrudnienia lub upadkiem zakładów.

W strukturze branżowej w Ostrołęce przeważają podmioty z sektora usługowego. W roku 2009 (dane GUS z 31 grudnia 2009 r.) stanowiły one 80,09% (4 537 szt.) łącznej liczby przedsiębiorstw miasta. Była to wartość wyższa w stosunku do analogicznych statystyk liczonych dla Polski (76,13%), polskich miast (79,78%) oraz województwa mazowieckiego (78,61%), natomiast niższa niż w miastach województwa mazowieckiego (81,19%). Poniżej średniej dla województwa (19,52%), kraju (21,51%) i polskich miast (19,34%), ale powyżej średniej dla miast w województwie (18,12%), plasuje się Ostrołęka pod względem odsetka podmiotów należących do sektora przemysłowego (1 057 podmiotów – 18,66% ogólnej liczby przedsiębiorstw w mieście). Fakt, że w strukturze użytkowania gruntów miasta istotny element stanowią użytki rolne, jest także widoczny w liczbie i odsetku podmiotów działających w Ostrołęce w sektorze rolniczym. Miasto charakteryzuje się 1,25% (71 podmiotów) udziałem takich przedsiębiorstw w łącznej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Jest to wartość niemalże dwukrotnie wyższa, niż w innych miastach województwa mazowieckiego

(0,68%) i miastach Polski (0,88%). Odsetki dla regionu (1,86%) i kraju (2,35%) są naturalnie wyższe z uwagi na fakt, że uwzględniają także wiejskie jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 7. Struktura branżowa podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w roku 2009

	Ogółem	Sektor rolniczy	Sektor przemysłowy	Sektor usługowy	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
Polska	3 742 673	87 932	805 215	2 849 397	2 539 145	310 252
	udział procentowy	2,35	21,51	76,13	67,84	8,29
Polska – miasta	2 807 331	24 703	542 878	2 239 622	2 002 421	237 201
	udział procentowy	0,88	19,34	79,78	71,33	8,45
województwo mazowieckie	646 696	12 031	126 239	508 360	460 616	47 744
	udział procentowy	1,86	19,52	78,61	71,23	7,38
województwo mazowieckie – miasta	522 729	3 529	94 718	424 416	386 235	38 181
	udział procentowy	0,68	18,12	81,19	73,89	7,30
Ostrołęka	5 665	71	1 057	4 537	3 973	564
	udział procentowy	1,25	18,66	80,09	70,13	9,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

W Ostrołęce w sektorze przemysłowym w roku 2009 funkcjonowało najwięcej podmiotów w sekcjach C (przetwórstwo przemysłowe) i F (budownictwo). Było to odpowiednio 373 i 665 przedsiębiorstw. Należy przy tym zauważyć, że udział podmiotów z sekcji C w ogólnej liczbie firm w mieście wynosił 6,58%. Była to wartość o mniej więcej 1,5 punktu procentowego niższa, niż średni udział tego typu firm w miastach województwa mazowieckiego (8,00%) czy kraju (8,44%). Warto natomiast zwrócić uwagę na sekcję B – górnictwo i wydobywanie, gdzie działało tylko 7 podmiotów, ale ich udział w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON był wyższy od średniej dla kraju, średniej dla miast w Polsce oraz województwa i mazowieckich miast.

Tabela 8. Podmioty zarejestrowany w systemie REGON według sekcji PKD⁸ w roku 2009

	Ogółem	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J	Sekcja K
Polska	3 742 673	87 932	2 930	343 623	3 698	10 741	444 223	1 073 154	262 967	118 499	84 188	130 622
udział procentowy		2,35	0,08	9,18	0,10	0,29	11,87	28,67	7,03	3,17	2,25	3,49
Polska – miasta	2 807 331	24 703	1 546	237 013	2 791	6 822	294 706	810 819	192 121	88 132	73 982	107 370
udział procentowy		0,88	0,06	8,44	0,10	0,24	10,50	28,88	6,84	3,14	2,64	3,82
woj. mazowieckie	646 696	12 031	507	54 431	626	1 599	69 076	184 341	48 043	15 214	25 095	22 926
udział procentowy		1,86	0,08	8,42	0,10	0,25	10,68	28,51	7,43	2,35	3,88	3,55
woj. maz. – miasta	522 729	3 529	311	41 815	569	1 081	50 942	146 558	38 182	12 532	23 060	20 051
udział procentowy		0,68	0,06	8,00	0,11	0,21	9,75	28,04	7,30	2,40	4,41	3,84
Ostrołęka	5 665	71	7	373	2	10	665	1 736	559	184	95	217
udział procentowy		1,25	0,12	(5) 6,58	0,04	0,18	(2) 11,74	(1) 30,64	(3) 9,87	3,25	1,68	3,83
	Ogółem	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcja S	Sekcja T	Sekcja U	
Polska	3 742 673	185 064	311 681	86 760	26 896	109 512	173 844	64 767	221 412	31	129	
udział procentowy		4,94	8,33	2,32	0,72	2,93	4,64	1,73	5,92	0,00	0,00	
Polska – miasta	2 807 331	170 475	268 815	70 702	9 219	80 806	147 176	48 180	171 803	22	128	
udział procentowy		6,07	9,58	2,52	0,33	2,88	5,24	1,72	6,12	0,00	0,00	
woj. mazowieckie	646 696	25 388	72 656	19 880	3 544	18 946	25 254	9 940	37 121	12	66	
udział procentowy		3,93	11,23	3,07	0,55	2,93	3,91	1,54	5,74	0,00	0,01	
woj. maz. – miasta	522 729	23 565	65 625	17 222	1 198	14 995	21 988	8 167	31 264	9	66	
udział procentowy		4,51	12,55	3,29	0,23	2,87	4,21	1,56	5,98	0,00	0,01	
Ostrołęka	5 665	182	424	112	23	196	345	102	361	1	0	
udział procentowy		3,21	(4) 7,48	1,98	0,41	3,46	(7) 6,09	1,80	(6) 6,37	0,02	0,00	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Największy udział w łącznej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w Ostrołęce miały przedsiębiorstwa z sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W roku 2009 było ich 1 736, co stanowiło 30,64% ogólnej liczby. Była to wartość wyższa, niż średnia dla regionu i kraju, w tym także średnia dla samych miast regionu i kraju, co obrazuje tabela 8. W obszarze sektora usługowego Ostrołęka wyróżniała się także pod względem odsetka firm z sekcji H (transport i gospodarka magazynowa – 559 podmiotów, 9,87% łącznej liczby), I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami

⁸ Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
 Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
 Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
 Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
 Sekcja F – Budownictwo
 Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
 Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
 Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
 Sekcja J – Informacja i komunikacja
 Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
 Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
 Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
 Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
 Sekcja P – Edukacja
 Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
 Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
 Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

gastronomicznymi – 184 podmioty, 3,25%), P (edukacja – 196 podmiotów, 3,46%) i Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 345 podmioty, 6,09%).

Warto zauważyć, że podmioty z sektora usług nierynkowych stanowią aż 9,96% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w mieście. W porównaniu z wartościami średnimi dla kraju czy województwa jest to wynik o około 2 punkty procentowe wyższy. Powyżej średniej dla kraju i regionu jest zarówno odsetek podmiotów z sekcji P – edukacja (3,46%) i Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna (6,09%). Jest to sytuacja korzystna w kontekście jakości życia mieszkańców. Dobra opieka medyczna oraz wysoki poziom nauczania, a przynajmniej mnogość instytucji edukacyjnych, powodują, że rośnie poziom atrakcyjności osiedleńczej miasta.

Z punktu widzenia programowania przyszłego rozwoju jednostki osadniczej jest istotne także, aby wskazać, w których sekcjach lokalnej gospodarki działa relatywnie mało firm. W Ostrołęce takimi sekcjami są sekcje: J (informacja i komunikacja – udział 1,67%, średnia dla miast województwa mazowieckiego 4,41%), L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – udział 3,21%, średnia 4,51%), M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – udział 7,48%, średnia 12,55%), i N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – udział 1,98%, średnia 3,29%).

Tabela 9. Struktura własnościowa podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w roku 2009

	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Udział procentowy podm. publ.	Udział procentowy podm. pryw.
Polska	3 742 673	120 488	3 622 185	3,22	96,78
Polska – miasta	2 807 331	90 058	2 717 273	3,21	96,79
woj. mazowieckie	646 696	12 757	633 939	1,97	98,03
woj. mazowieckie – miasta	522 729	8 882	513 847	1,70	98,30
Ostrołęka	5 665	127	5 538	2,24	97,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

W strukturze własnościowej podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w Ostrołęce w roku 2009 przeważały zdecydowanie podmioty prywatne. Stanowiły one 97,76% wszystkich przedsiębiorstw w mieście. Wskaźnik ten był niższy, niż średnia dla województwa mazowieckiego i jego miast, ale wyższy, niż średnia dla kraju. Wartość ta może wskazywać na niższą od średniej wojewódzkiej przedsiębiorczość mieszkańców Ostrołęki. Tezę taką potwierdza drugi wskaźnik – podmioty zarejestrowane w systemie REGON na 10 tys. mieszkańców. W roku 2009 w Ostrołęce wskaźnik ten miał wartość 1 052, a średnia dla województwa mazowieckiego była znacząco wyższa i wynosiła 1 238. Miasto wypada nieznacznie lepiej w odniesieniu do kraju, ponieważ wartość wskaźnika dla Polski wynosiła 981. Niepokojący jest ponadto fakt, że wartość omawianego wskaźnika dla Ostrołęki w latach 2002–2009 systematycznie spadała, kiedy dla regionu i kraju rosła.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON należących do sektora prywatnego w Ostrołęce 81,47% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Jest to wartość istotnie wyższa w stosunku do średniej dla całego regionu (72,96%) i miast zlokalizowanych na terenie województwa (70,75%). W latach 2001-2009 wartość tego wskaźnika wahała się. W latach 2001-2005 spadała, następnie od 2006 roku rosła. Rozpatrując cały okres łącznie należy stwierdzić, że zaznaczyła się tendencja spadkowa.

W roku 2009 w Ostrołęce zostało zarejestrowanych 469 nowych podmiotów gospodarczych, w tym 81,2% w sektorze usługowym. Nie powstało ani jedno przedsiębiorstwo w sektorze rolniczym (co wskazuje na postępujący proces urbanizacji). Jeśli chodzi o poszczególne sekcje, to zdecydowanie najwięcej nowych podmiotów zostało utworzonych w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny – 169 nowych podmiotów, 36,03%; 65 nowych podmiotów powstało w sekcji F – budownictwo oraz 41 w sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Gospodarka lokalna Ostrołęki wyróżnia się dużą liczbą (wysoki udział w ogólnej liczbie podmiotów prywatnych) podmiotów z sektora mikro, którymi w większości są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ponadto niezwykle ważnym ogniwem lokalnej gospodarki są podmioty duże, zatrudniające nawet ponad 1 000 pracowników. Największe i najbardziej istotne dla miasta podmioty pochodzą z sektorów przemysłu drzewno-papierniczego, energetycznego, materiałów budowlanych oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Są to zarówno podmioty polskie, jak również spółki z udziałem kapitału zagranicznego, których marka jest rozpoznawalna w Europie i na świecie. Należą do nich⁹:

- Stora Enso Poland S.A. – producent ekologicznych opakowań papierowych, jeden z liderów w branży celulozowo-papierniczej w Polsce; produkuje celulozę, papier, tekturę, pudła i worki papierowe – www.storaenso.com,
- Lacroix-Opakowania – specjalizuje się w produkcji opakowań z tektury litej dla przemysłu spożywczego – <http://lacroix-opakowania.com>,
- Xella Ytong Ostrołęka – znany producent materiałów budowlanych – www.xella.pl,
- ENERGA Elektrownie Ostrołęka SA – www.zeo.pl,
- Starglass sp. z o.o. – polsko-fińskie przedsiębiorstwo produkujące szyby termoizolacyjne – www.starglass.pl,
- PST – Polskie Szyby Termoizolacyjne Sp. z o.o. – specjalizuje się w produkcji szyb zespolonych, powszechnie stosowanych w stolarkach okiennych: drewnianej, PCV, aluminium – www.pst.pl,
- Zakłady Mięsne "PEKPOL" Ostrołęka S.A. – producent znanych wędlin – www.pekpol.pl,
- Agrana Fruit Polska sp. z o.o. – jest producentem komponentów owocowych dla przemysłu spożywczego – www.agrana.pl,
- Spółdzielnia Mleczarska „Ostrołęka” – Oddział Terenowy Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Piątnicy¹⁰ – producent przetworów mlecznych.

⁹ Informacje zaczerpnięte z oficjalnej strony internetowej Miasta Ostrołęki: <http://www.ostroleka.pl>.

¹⁰ Dnia 29 marca 2011 r. podjęta została uchwała o połączeniu Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Piątnicy ze Spółdzielnią Mleczarską w Ostrołęce. Od 1 kwietnia 2011 r. funkcjonuje jeden podmiot pod nazwą Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Piątnicy, a zakład produkcyjny Spółdzielni Mleczarskiej Ostrołęka stał się Oddziałem Terenowym OSM Piątnica (<http://www.sml-ostroleka.pl/>).

I.3.2. Organizacje gospodarcze i instytucje otoczenia biznesu¹¹

Lokalny Program Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010 zaczyna się cytatem, mówiącym, że „*najważniejsze, co gmina może zrobić dla rozwoju przedsiębiorczości, to właściwie zorganizować własną działalność i w taki sposób wykonywać swoje zadania, aby stworzyć korzystne warunki rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki lokalnej*” (Bończak-Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., 1998).

Zdanie to bardzo trafnie wskazuje, jakie działania powinna podejmować jednostka samorządu terytorialnego, aby wspierać przedsiębiorczość. Jak pokazują badania i analizy¹² prowadzone w ciągu ostatnich kilku/kilkunastu lat, przedsiębiorcy (inwestorzy) w znakomitej większości doceniają stabilność i przewidywalność zachowań władz lokalnych, a nie incydentalne akcje źle zorganizowanych administracyjnie samorządów. W wielu przypadkach profesjonalna i pozbawiona zbędnego czynnika biurokratyzacji obsługa inwestora przynosi lepsze efekty, niż stosowanie szczególnych zachęt, z których można skorzystać, ale tylko w teorii, ponieważ w praktyce okazuje się, że źle działający aparat administracyjny to uniemożliwia. Co oczywiście nie oznacza, że należy zaniechać stosowania zachęt inwestycyjnych; warunkiem ich skuteczności jest także ich stabilność – pozytywnym przykładem jest prowadzona w Ostrołęce polityka podatków lokalnych.

Zadaniem samorządu powinno być więc przede wszystkim tworzenie korzystnego klimatu inwestycyjnego, korzystnych warunków, podstaw rozwoju przedsiębiorczości, a w mniejszym stopniu bezpośrednie ingerowanie w rynek. Nie do przecenienia jest natomiast rola w lokalnej gospodarce różnego rodzaju instytucji otoczenia biznesu czy organizacji gospodarczych, których celem jest wspieranie przedsiębiorców i przedsiębiorczości. Jak pokazują doświadczenia minionych lat, dobrze funkcjonują w tym obszarze tylko podmioty powstałe dzięki oddolnej inicjatywie, a nie takie, które zostały zaplanowane na szczeblu centralnym czy nawet regionalnym.

W Ostrołęce działa kilka jednostek zrzeszających lokalnych przedsiębiorców oraz kilka instytucji otoczenia biznesu. Podstawowym celem działania tych organizmów jest ochrona interesów biznesowych poprzez tworzenie klimatu przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości, współdziałanie z władzami samorządowymi i rządowymi, reprezentowanie interesów swoich członków, prowadzenie doradztwa i pomocy organizacyjno-prawnej. W celu ugruntowania współpracy, przepływu informacji oraz gwarancji wspólnych działań, jednostki te zawarły z samorządem porozumienia o wzajemnej współpracy. Podmioty te świadczą również (w niektórych przypadkach nieodpłatnie – patrz dalej: Rada Regionalna Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Ostrołęce) usługi informacyjne i doradcze dla przedsiębiorców oraz osób planujących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

¹¹ Informacje zaczerpnięte między innymi z Lokalnego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006-2010.

¹² Patrz m.in.: Bończak-Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., 1998; Dziemianowicz W., 1997; Dziemianowicz W., Mackiewicz M., Malinowska E., Misiąg W., Tomalak M., 2000; Garlicki J., Błuszkowski J. (red.), 2003.

Ostrołęckie Forum Gospodarcze¹³

OFG należy bez wątpienia do najaktywniejszych stowarzyszeń reprezentujących interesy ostrołęckich, głównie małych i średnich, przedsiębiorców. W poprzednich latach organizacja znana była w mieście także dzięki organizowanej przez siebie imprezie targowej pn. „Prezentacje gospodarcze”. Mimo lokalnego charakteru targów wśród wystawców można było spotkać również firmy spoza granic kraju. Imprezami towarzyszącymi, skierowanymi głównie do przedsiębiorców, były konferencje poświęcone zagadnieniom leżącym w sferze zainteresowań lokalnych firm.

W chwili obecnej chyba najbardziej widocznym przejawem działalności OFG jest prowadzony przez jednostkę Regionalny Serwis Internetowy Gospodarczo-Promocyjny – „Czas na Kurpie”. Lokalni przedsiębiorcy, a także potencjalni inwestorzy, znajdują na jego stronach wiele pożytecznych informacji dotyczących gospodarki powiatu ostrołęckiego, w tym także samej Ostrołęki. Są to m.in. ogólne informacje o powiecie, jak również oferty wolnych terenów inwestycyjnych czy tabela prezentująca wysokość podatków lokalnych w Ostrołęce i miastach ościennych.

Dbając o interesy swoich członków, OFG prowadzi aktywną współpracę z władzami miasta, wpływając na proces decyzyjności m.in. poprzez opiniowanie wszystkich projektów Uchwał Rady Miasta dotyczących zagadnień gospodarczych. Jest organizatorem wielu szkoleń. Jako stowarzyszenie wielokrotnie podejmuje starania w celu pozyskanie środków zewnętrznych.

Loża Mazowiecka Business Centre Club¹⁴

Jest to jednostka wspierająca działania ukierunkowane na rozwój gospodarczy miasta oraz promocję przedsiębiorczości. Jej członkowie to duże jednostki gospodarcze, mające największy wpływ na kształtowanie się środowiska lokalnego biznesu. LMBCC prowadzi stałą współpracę z organizacjami pozarządowymi, gospodarczymi i jednostkami otoczenia biznesu.

Jak można przeczytać na oficjalnej stronie internetowej Loży, w roku 2009 *„działalność Loży Mazowieckiej to m.in. ciekawe tematycznie spotkania, współpraca i stałe kontakty z parlamentarzystami, administracją rządową i samorządową oraz organizacjami i klubami biznesu w regionie.*

Podczas spotkań Loży dyskutowano m.in. o zmianach w przepisach podatkowych, o finansowaniu firm i planach inwestycyjnych powiatu ostrołęckiego. Przedsiębiorcy zapoznali się z pakietem antykryzysowym BCC. Omówiono także możliwości i zasady współpracy z firmami Polaków na Litwie.

Z inicjatywy Loży powołano Radę Samorządu Gospodarczego zrzeszającą organizacje gospodarcze i samorządowe.

W konkursie Urząd Skarbowy Przyjazny Przedsiębiorcy wzięło udział 485 przedsiębiorców.

Niewątpliwie osiągnięcia członków Loży Mazowieckiej miały wpływ na dalszy wzrost autorytetu loży w środowisku lokalnym. Loża działa od 1996 r., a wspiera ją aktywność firm członkowskich, będących autentycznymi liderami przedsiębiorców w regionie zarówno pod względem wyników ekonomicznych, eksportu, jak również poprzez różne formy działalności społecznej i charytatywnej” (<http://www.bcc.org.pl/Roczne-omowienie.1187.0.html>).

¹³ j.w.

¹⁴ j.w.

Rada Regionalna Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Ostrołęce¹⁵

Organizacja wywodzi się z bogatej, ponad stuletniej tradycji stowarzyszeniowej Techników Polskich – ludzi ogarniętych ideą postępu i rozwoju naszego kraju. Jako oddział ostrołęcki Stowarzyszenie funkcjonuje od 1977 r. Od 27 lipca 2005 r. Rada posiada osobowość prawną. W ciągu minionych lat wypracowano bogatą ofertę gospodarczą stale współpracując ze specjalistami różnych branż i specjalności. Celem organizacji jest również współdziałanie, integrowanie i wzajemne wspomaganie stowarzyszeń w realizacji zadań, rozwijaniu zainteresowań i zaspokajaniu ich potrzeb zawodowych. Stowarzyszenie podejmuje również działania na rzecz podnoszenia statusu inżynierów i techników oraz ochrony ich pozycji zawodowej.

Warto zauważyć, że podmiot należy do Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, w ramach którego realizuje projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 2.2.1 POKL prowadząc Punkt Konsultacyjny. W punkcie tym, specjalnie szkoleni Konsultanci PK świadczą bezpłatne usługi informacyjne w zakresie między innymi prowadzenia, podejmowania i zamykania działalności gospodarczej, jak również usługi informacyjne w zakresie możliwości uzyskania wsparcia na realizację projektów w latach 2007–2013 ze środków publicznych oraz informacje na temat możliwości i zasad uzyskania innych usług specjalistycznych, niektórych także dotowanych.

Jest to więc instytucja działająca na rzecz obecnych, jak i przyszłych przedsiębiorców.

Zrzeszenie Przewoźników Drogowych¹⁶

Organizacja zrzesza przewoźników transportu drogowego z terenu powiatu ostrołęckiego. Zrzeszenie zapewnia kompleksową obsługę firm transportowych, także dzięki ścisłej współpracy z Biurem Obsługi Transportu Międzynarodowego w Warszawie oraz ze Zrzeszeniem Międzynarodowych Przewoźników Drogowych w Warszawie.

Stowarzyszenie świadczy nie tylko usługi ubezpieczeniowe (oferuje ubezpieczenia OC, AC, NW, OC przewoźnika, OC spedytora, doradza kierowcom w sytuacjach problemowych związanych z ubezpieczeniami), ale także oferuje szkolenia dla kierowców (szkolenia kwalifikacji wstępnej kierowców dla przewoźu rzeczy i osób, szkolenia okresowe dla kierowców wykonujących przewozy drogowe osób i rzeczy, szkolenia BHP dla pracodawców i pracowników oraz szkolenia ADR), prowadzi sprzedaż winiet oraz pośredniczy w kontaktach z ZPMD i BOTM.

Instytucje otoczenia biznesu (IOB)¹⁷

Głównym celem działań instytucji wspierających małych i średnich przedsiębiorców jest niwelowanie barier powstawania i funkcjonowania firm. Zasadnicze obszary tych działań to promocja firmy i jej produktu, wymiana ofert współpracy i informacji gospodarczej, organizacja szkoleń i świadczenie usług doradczych oraz podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności firm.

Agencja Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. – jest jednym z ośrodków Krajowego Systemu Usług. Jej działania obejmują głównie pomoc i doradztwo w zakresie pozyskiwania środków na rozwój firmy, szkolenia z zakresu przedsiębiorczości oraz prawa i funduszy unijnych. Agencja jest wiodącą instytucją w skutecznym pozyskiwaniu dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację tzw. miękkich projektów. Agencja jest spółką prawa handlowego z większościowym udziałem Miasta Ostrołęka.

¹⁵ j.w.

¹⁶ <http://www.zpd-ostroleka.pl>

¹⁷ Informacje zaczerpnięte z Lokalnego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010.

Agencja Rozwoju Regionu Mazowska Północno-Wschodniego S.A. – celem agencji jest kształtowanie i rozwijanie aktywnych postaw mieszkańców. Wśród podejmowanych działań są m.in.: Regionalne Centrum Informacji Europejskiej oraz Punkt Informacji Sieci Europe Direct.

Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości – wśród komponentów prowadzonych przez jednostkę do najistotniejszych dla sfery MSP należy inkubator przedsiębiorczości oraz Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, w ramach którego udzielane są preferencyjne pożyczki na rozwój bądź utworzenie działalności gospodarczej. W ramach ORWP funkcjonuje również Biuro Pośrednictwa Pracy, Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości oraz Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna. ORWP jest pierwszą jednostką tego sektora powstałą w mieście.

W sferze obsługi biznesu, w Ostrołęce działa kilkanaście banków w tym m.in.: Bank PKO S.A., Bank PKO BP, Bank Gospodarki Żywnościowej, Bank Milenium, Kredyt Bank, BPH, BPS, Alior Bank. Swoje usługi oferuje również dość prężna sieć instytucji ubezpieczeniowych. Działają również takie jednostki, jak: Zrzeszenie Kupców i Handlowców Targowiska Miejskiego przy ul. Prądzyńskiego w Ostrołęce, Regionalna Federacja Gospodarcza w Ostrołęce czy Zrzeszenie Transportu Prywatnego. W znacznie mniejszym stopniu widoczna jest działalność agencji obrotu nieruchomościami.

Pomimo dość licznej grupy jednostek sfery obsługi biznesu, zaznacza się niejednokrotnie brak skutecznych i skoordynowanych mechanizmów przekazu informacji o warunkach i możliwościach uzyskania wsparcia merytorycznego bądź finansowego, jak również o samym środowisku tak lokalnym, jak i ponadlokalnym.

Jednym z zagadnień, które należy rozpatrzyć, jest jakość świadczonych przez nie usług. Z badań przeprowadzonych na potrzeby Lokalnego Programu Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010 wynika, że inwestorom i przedsiębiorcom brakuje informacji o środowisku lokalnym i ponadlokalnym, warunkach i możliwościach uzyskania wsparcia merytorycznego i finansowego itp. Prawdopodobnie uzasadniona jest teza, iż wraz z rozwojem ilościowym IOB nie postępuje odpowiedni rozwój jakościowy tych instytucji. W dobie silnego uzależnienia procesów rozwojowych od funkcjonowania sieci powiązań, szybkiej wymiany informacji i zaufania rodzącego się w wyniku długiej współpracy, warto spojrzeć na lokalne instytucje otoczenia biznesu przez pryzmat ich powiązań z otoczeniem.

W dobie społeczeństwa informacyjnego najprostszą metodą zweryfikowania, w jaki sposób ostrołęckie instytucje otoczenia biznesu informują o środowisku lokalnym i ponadlokalnym, o warunkach i możliwościach prowadzenia działalności gospodarczej w mieście czy warunkach i możliwościach uzyskania wsparcia merytorycznego lub finansowego, jest przeanalizowanie zawartości serwisów internetowych tych podmiotów. Większość wymienionych powyżej instytucji na swoich stronach internetowych informuje przede wszystkim o własnej ofercie, często także bez nadmiernej szczegółowości. Niestety, są też instytucje nieposiadające własnej strony internetowej.

Na tym tle wyróżnia się serwis Ostrołęckiego Forum Gospodarczego, gdzie można znaleźć informacje o zaletach gospodarczych powiatu ostrołęckiego, o wolnych terenach inwestycyjnych czy lokalnych podatkach, ale także, co może równie istotne, komentarze w postaci krótkich artykułów dotyczące bieżących wydarzeń w sferze gospodarczej powiatu/miasta. Strona zawiera także podstawowe dokumenty strategiczne i planistyczne, np. plany zagospodarowania przestrzennego Ostrołęki i niektórych gmin powiatu ostrołęckiego. Mankamentem serwisu jest fakt, że jego nazwa nie nawiązuje do nazwy Forum, w wyniku czego odszukanie serwisu poświęconemu omawianej organizacji nie jest łatwe.

Drugim portalem wyróżniającym się pod względem zasobności w informacje wydaje się być strona internetowa Rady Regionalnej Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Ostrołęce, gdzie

przedsiębiorca znajdzie aktualności dotyczące sfery gospodarczej w kontekście ponadlokalnym, informacje dotyczące możliwości pozyskania środków z Unii Europejskiej, a w tym terminy naborów wniosków.

Niestety, nie odnotowano żadnego przejawu współpracy jednostek w celu zapewnienia ostrołęckim przedsiębiorcom bardziej kompleksowych usług. Każda z organizacji wydaje się raczej działać w kierunku budowania własnej pozycji, nie interesując się interakcją z innymi aktorami uczestniczącymi w tym samym procesie. Aby zwiększyć efektywność wsparcia udzielanego lokalnym przedsiębiorcom, należałoby dążyć do utworzenia sieci instytucji otoczenia biznesu, które współdziałałyby w procesie doradzania przedsiębiorcom.

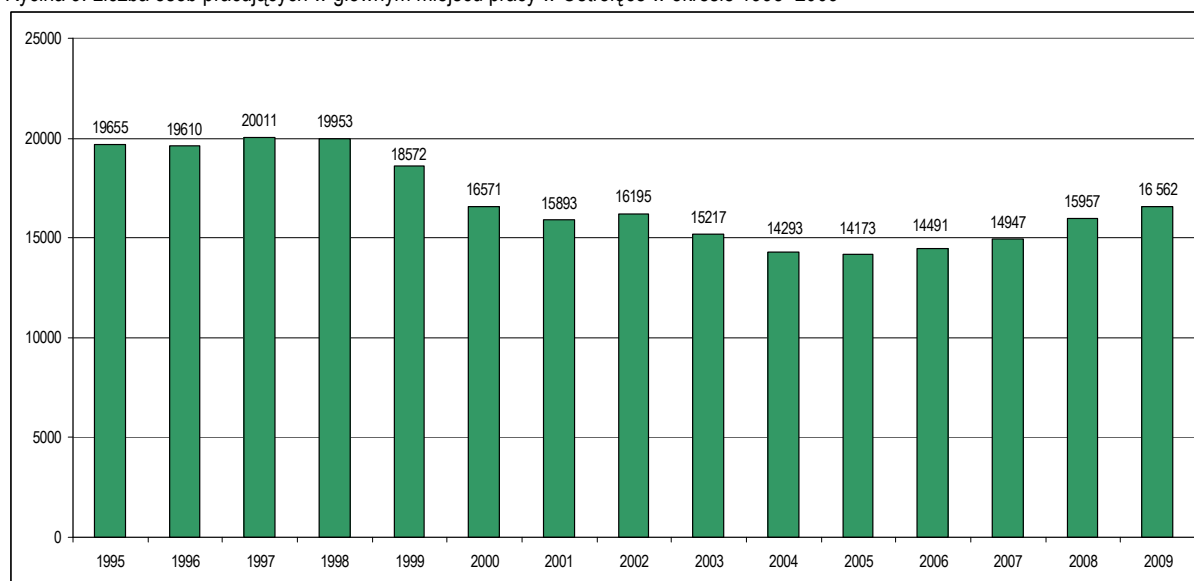
Jak zatem widać, zadania lokalnych i regionalnych organizacji gospodarczych wykraczają poza stymulowanie inicjatyw mających na celu wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego. Wykonują one również szereg zadań o charakterze społecznym. Realizując swe zadania poprzez ścisłą współpracę z władzami miasta i regionu, lokalnymi przedsiębiorcami i mieszkańcami, inspirują współpracę partnerów społecznych. Warto również podkreślić ich rolę w realizacji działań na rzecz promocji miasta i subregionu.

I.4. Zatrudnienie i rynek pracy

Analiza poniżej zamieszczonego wykresu prezentującego liczbę osób pracujących w Ostrołęce (w głównym miejscu pracy) w latach 1995–2009 wymaga odwołania się do sposobu gromadzenia danych w GUS. Jak podaje GUS, poniższe dane:

- nie uwzględniają osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego,
- były gromadzone według faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003) oraz według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.),
- nie obejmują zakładów fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób (dla lat 1995-1998),
- nie obejmują zakładów fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 r.),
- nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.),
- w 1999 roku statystyką nie zostały objęte osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej prowadzące działalność gospodarczą oraz zakłady osób fizycznych prowadzące działalność dla tych jednostek lokalnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób,
- w 2000 roku statystyką nie zostały objęte osoby prawne i jednostki nie mające osobowości prawnej prowadzące działalność gospodarczą i osoby fizyczne oraz spółki cywilne prowadzące działalność dla tych jednostek lokalnych o liczbie pracujących do 9 osób,
- od 2001 statystyką nie zostały objęte podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób (www.stat.gov.pl).

Rycina 9. Liczba osób pracujących w głównym miejscu pracy w Ostrołęce w okresie 1995–2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

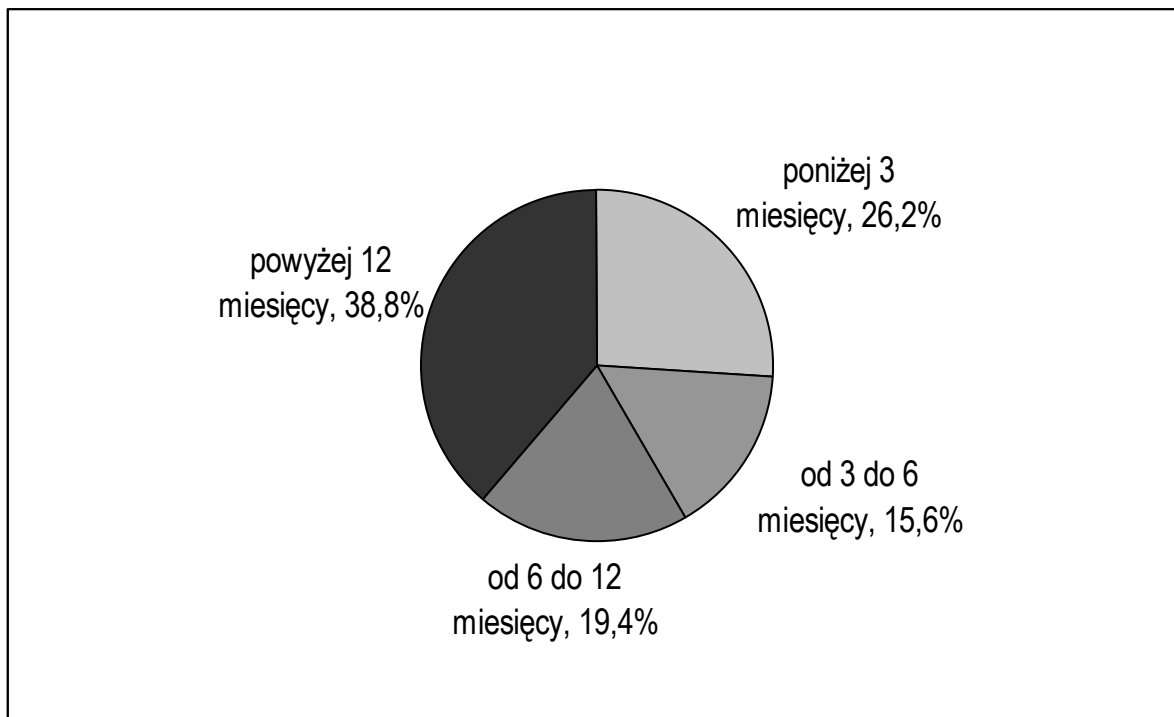
W efekcie zmiany sposobu gromadzenia danych na przełomie lat 1999 i 2000 statystyki wykazały wyraźny spadek liczby osób pracujących w głównym miejscu pracy w Ostrołęce (rycina 9). Co jednak ważne dla tempa i jakości dalszego rozwoju gospodarczego miasta, od roku 2005 obserwowana jest tendencja wzrostowa liczby osób pracujących, przy niezmienionej od roku 2000 metodzie zbierania i agregowania danych. Oznacza to, że rynek pracy w mieście rozwija się, co potencjalnie powinno mieć przełożenie nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także na atrakcyjność inwestycyjną ośrodka miejskiego. Przyrost liczby osób pracujących od roku 2005 do 2009 wyniósł 16,9%.

Warto w tym miejscu dodać, że jak to wykazano powyżej, od roku 1999 statystyką nie były obejmowane podmioty, które zatrudniają do 9 osób, a przedsiębiorstw takich w Ostrołęce w roku 2009 było 5 437. Można więc przyjąć, że liczba osób pracujących w Ostrołęce jest wyższa od zaprezentowanej na rycinie 9 o przynajmniej 5 437 osób, a zapewne jeszcze więcej. Niestety informacja taka nie została objęta statystyką publiczną, więc można jedynie szacować rząd wielkości.

Wśród pracujących mieszkańców Ostrołęki w całym omawianym okresie przeważali mężczyźni, których udział w ogólnej liczbie osób pracujących utrzymywał się na średnim poziomie 52–53%.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej). W roku 2009 łączna liczba osób bezrobotnych w Ostrołęce wynosiła 3 670. Aż 78,6% z tej liczby stanowiły osoby poprzednio pracujące, natomiast 21,4% – osoby, które jeszcze nie rozpoczęły swojej kariery zawodowej. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 606 osób, 16,5% łącznej liczby osób bezrobotnych. W roku 2009 po raz pierwszy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrołęce status bezrobotnego uzyskały 332 osoby. Wyrejestrowały się natomiast 252 osoby, z czego 98 (38,9%) z powodu podjęcia pracy.

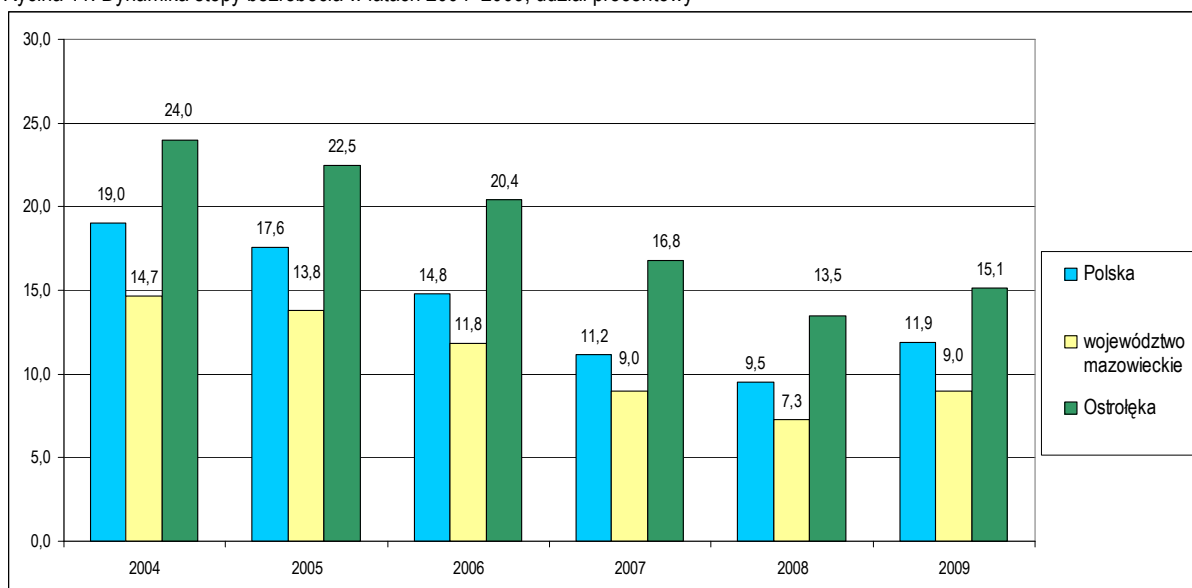
Rycina 10. Struktura bezrobotnych w Ostrołęce w roku 2009 według czasu pozostawania bez pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Pod względem długości pozostawania bez pracy w Ostrołęce największą grupę bezrobotnych stanowią osoby niepracujące od ponad 12 miesięcy – 1 424 osoby (38,8%), w tym aż 757 osób (20,6% bezrobotnych) pozostaje bez pracy od ponad 2 lat. Udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w Ostrołęce jest znacząco wyższy, niż wartość tego wskaźnika dla województwa mazowieckiego – 30,8% i Polski – 25,8%. Jako pozytywne zjawisko należy uznać fakt, że dynamika spadku liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy (-60,3%) w Ostrołęce w latach 2004–2009 była wyższa, niż dynamika spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych (-40,3%). Strukturę osób bezrobotnych w Ostrołęce w roku 2009 według długości okresu, w którym pozostają bez pracy, prezentuje rycina 10.

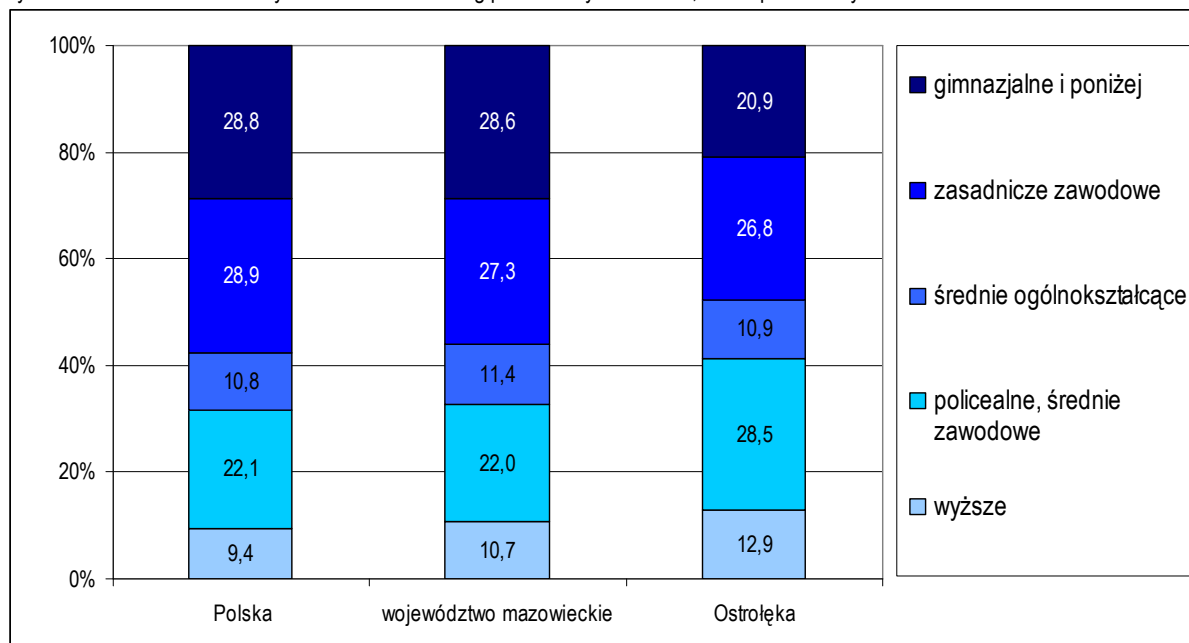
Rycina 11. Dynamika stopy bezrobocia w latach 2004–2009, udział procentowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Jak pokazuje rycina 11, przyrostowi liczby osób pracujących w Ostrołęce towarzyszył także spadek stopy bezrobocia. Pomiędzy rokiem 2004 a 2008 wartość omawianego wskaźnika spadła o 10,5 punktu procentowego, co należy uznać za dobry rezultat. Niestety, rok 2009 przyniósł wzrost wartości tego wskaźnika o 1,6 punktu procentowego. Analogiczną tendencję jak w Ostrołęce – spadek wskaźnika w latach 2004-2008 i wzrost w roku 2009 – obserwowano na terenie województwa mazowieckiego i całego kraju. Wielkość stopy bezrobocia w Ostrołęce przekracza niestety znacząco średnie wartości dla kraju i regionu, które w roku 2009 wynosiły odpowiednio 11,9% i 9,0%. Warto dodać, że dystans pomiędzy miastem a regionem i krajem w zakresie wartości stopy bezrobocia na przestrzeni lat 2004–2009 systematycznie malał – w roku 2004 stopa bezrobocia w Ostrołęce była wyższa od stopy bezrobocia w regionie aż o 9,3 punktu procentowego. W roku 2009 różnica ta wynosiła już tylko 6,1 punktu procentowego.

Rycina 12. Struktura bezrobotnych w roku 2009 według poziomu wykształcenia, udział procentowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

W roku 2009 w Ostrołęce 52,3% bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, policealnym, średnim zawodowym i wyższym. Był to wynik wyższy, niż statystyki dla kraju i regionu, odpowiednio 42,3% i 44,1%. W Ostrołęce największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (28,5%), kiedy w Polsce (28,8%) i województwie mazowieckim (28,6%) były to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Oznacza to, że w mieście jest duża liczba mieszkańców dobrze wykształconych, którzy nie mogą znaleźć pracy. Władze lokalne powinny podejmować działania zmierzające do wykorzystania tego zasobu.

Według danych GUS, w strukturze płci osób bezrobotnych w Ostrołęce przeważają zdecydowanie kobiety. W roku 2009 stanowiły one 55,15% ogólnej liczby osób bezrobotnych. W okresie 2004–2009 odsetek ten rósł systematycznie, od wartości 55,41% w roku 2004, aż do apogeum, które nastąpiło w roku 2007 (62,72% osób bezrobotnych stanowiły kobiety), następnie spadał.

W roku 2009 kobiety stanowiły także ponad 2/3 (66,71%) mieszkańców Ostrołęki pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (w roku 2007 odsetek ten wynosił aż 71,25%). Co warto podkreślić, w roku 2009 kobiety stanowiły niewiele ponad połowę (50,6%) osób bezrobotnych w wieku 18–24 pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy.

I.5. Turystyka

I.5.1. Potencjał turystyczny

Ostrołęka nie charakteryzuje się wysokim potencjałem w zakresie atrakcyjności turystycznej. Należy jednak zauważyć, że miasto posiada określony zasób cech, które stanowią dobrą podstawę i pozwalają jednostce podjąć rywalizację o turystów w takich kategoriach, jak turystyka biznesowa czy turystyka weekendowa.

Miasto charakteryzuje się znaczącymi walorami krajobrazowo-przyrodniczymi. Jest ono zlokalizowane częściowo w dolinie Narwi, częściowo zaś na wysoczyźnie pomiędzy dolinami Dolnej Narwi i Dolnego Bugu, co gwarantuje urozmaicone ukształtowanie terenu. Część miasta znajduje się na obszarze Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, natomiast rzeki Narew i Omulew, łącznie z przylegającymi do nich obszarami, stanowią elementy Sieci Ekologicznej ECONET. Miasto cechuje ponadto duży odsetek terenów użytkowanych rolniczo (pól, łąk i pastwisk). Należy zwrócić uwagę także na nieznacznie przekształcone przez działalność człowieka skupiska zadrzewień olszowych i wierzbowo-topolowych typu łąkowego występujących na terenach podmokłych, stanowiących relikty dawnej Puszczy Kurpiowskiej (Zielonej), miejskie parki, inne elementy miejskiej zieleni urządzonej, pomniki przyrody w postaci stuletnich okazów drzew czy też występujące na terenie Ostrołęki liczne unikatowe objęte ochroną gatunki roślin. Wszystkie te elementy stanowią o wysokiej wartości przyrodniczo-krajobrazowej tego obszaru i powinny być wykorzystywane przez władze lokalne w działaniach nakierowanych na przyciągnięcie do miasta turystów.

Nie bez znaczenia w kontekście turystyki jest także poziom skomunikowania miasta – infrastruktura dojazdowa i drogowa Ostrołęki. Szczególnie istotne w kontekście turystycznym są dwie drogi krajowe zbiegające się w Ostrołęce: droga krajowa nr 53 – łącząca Ostrołękę z Olsztynem, czyli stolicą województwa warmińsko-mazurskiego, oraz droga krajowa nr 61 – biegnąca od Warszawy do Augustowa. Potencjalni turyści mogą się ponadto dostać do miasta komunikacją autobusową bądź kolejową. Dworzec autobusowy położony jest w centrum Ostrołęki. Autobusy w kierunku większych miast (Warszawy, Olsztyna) odjeżdżają z niego w godzinnych odstępach. Dworzec PKP zlokalizowany jest natomiast na obrzeżach miasta. Dojazd do centrum i poruszanie się w granicach miasta ułatwia komunikacja miejska zapewniona przez Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.

Niezbędnych informacji turystom udziela Kurpiowska Organizacja Turystyczna (www.kurpiowskiecentrum.info).

Poza walorami naturalnymi Ostrołęka oferuje turystom atrakcje kulturalne, a także możliwość zwiedzenia ciekawych zabytków. Szeroką ofertę przedkłada przede wszystkim Ostrołęckie Centrum Kultury z nowoczesnym klimatyzowanym kinem Jantar. Spotkanie z wyższą kulturą oferuje także Galeria Ostrołęka oraz Muzeum Kultury Kurpiowskiej.

Obowiązkowym elementem wizyty każdego turysty w Ostrołęce powinny być również zabytki i obiekty architektoniczne¹⁸:

- **Ratusz Miejski** – Pl. Bema 1, obecnie siedziba władz miejskich, wybudowany w latach 20-tych XIX wieku w stylu klasycystycznym, kilkakrotnie przebudowywany, ostatnio w 1997 roku;
- **Muzeum Kultury Kurpiowskiej** – mieści się w budynku z 1928 r. przy Pl. Bema 8, w którym dawniej była siedziba poczty. Od 1975 r. prowadzi działalność w zakresie gromadzenia

¹⁸ Informacje zaczerpnięto z: <http://www.ostroleka.pl/index.php?id=283>

i udostępniania dóbr kultury, wystawiennictwa, edukacji, badań naukowych i wydawnictw popularnonaukowych. Działalność wystawiennicza obejmuje ekspozycje stałe związane z historią Ziemi Ostrołęckiej oraz zmieniające się kilka razy w roku wystawy czasowe;

- **Galeria Ostrołęka** – mieści się przy Pl. Bema 14 w dawnej kamienicy kupieckiej. Jest placówką samorządową działającą od 1988 r., obecnie w ramach Ostrołęckiego Centrum Kultury. Prowadzi działalność edukacyjną, oświatową, kulturalną i społeczną. Oprócz wystaw i wernisaży organizuje kameralne koncerty muzyki klasycznej i jazzowej. W ramach działalności edukacyjno-oświatowej prowadzone są tu zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych w pracowniach malarstwa, rysunku, grafiki i innych technik plastycznych;
- **Kościół farny pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny** – mieści się przy ulicy Farnej, jest najstarszą świątynią w Ostrołęce. Pierwotny budynek powstał w 1399 r. w stylu gotyckim z fundacji Janusza I Starszego, księcia mazowieckiego. Był kilkakrotnie niszczone i palony. Budowę kościoła, który istnieje obecnie, rozpoczęto na przełomie XVII i XVIII w. Jego wnętrze ozdobiono m.in. barokowym ołtarzem głównym i rzeźbami. Prezbiterium nosi cechy gotyckie. W elewacji zewnętrznej znajdują się kule kamienne i metalowe, m.in. z okresu wojen szwedzkich. Obok kościoła stoi dzwonnica z XVIII w. o wysokości 13 m zbudowana na planie kwadratu. W 1999 r. kościół został rozbudowany o nawy boczne i kruchtę;
- **Kościół poklasztorny pw. św. Antoniego Padewskiego** – znajduje się przy ul. Gomulickiego 1. To najbardziej okazały obiekt zabytkowy w Ostrołęce. W skład zespołu klasztornego wchodzi barokowy kościół, budynek poklasztorny z wirydarzem oraz dziedzińiec otoczony krużgankami, tzw. Kalwaria. Wybudowany został w latach 1666-1696. Kalwaria z krużgankami zwieńczona trzema wieżyczkami powstała w latach 1751-52;
- **Most im. gen. Antoniego Madalińskiego** – zbudowany w 1995 r. Stalowa konstrukcja podwieszona na łuku została zainspirowana sylwetką mostu w Sewilli, który powstał z okazji światowej wystawy EXPO 92;
- **Pomnik – Mauzoleum Bitwy pod Ostrołęką z 1831 r.** – usytuowany jest na polu największej bitwy powstania listopadowego, na terenie byłej prochowni wojsk carskich, otoczony fosami – u zbiegu ulic Warszawskiej i Stacha Konwy. W pobliżu znajduje się pomnik poświęcony szarży artylerii konnej, którą do walki prowadził Józef Bem.

Pomnik – Mauzoleum i carski fort ziemny zwany przez Ostrołęczan „Fortami Bema” to obiekty unikalne stanowiące jeden z niewielu zachowanych przykładów budynków z okresu dwudziestolecia międzywojennego upamiętniających martyrologię narodu polskiego. O wyjątkowości pomnika stanowi wkomponowanie go w założenie architektoniczne o historycznej funkcji militarnej. Realizacja pomnika mauzoleum z jednej strony stanowiła kompozycyjne uzupełnienie osiowego założenia fortecznego, z drugiej – poprzez dominującą nad carskim fotem bryłę – symbolizowała walkę i ostateczne zwycięstwo nad zaborcą rosyjskim. Lokalizacja bryły pomnika oraz jego kompozycja przestrzenna świadczą o ciągłości historycznej miejsca.

Dzięki prowadzonym obecnie pracom konserwatorskim i rewitalizacyjnym mauzoleum będzie dodatkowo pełniło funkcję muzealną w odniesieniu do Bitwy pod Ostrołęką z 26 maja 1831 roku. Oddzielna ekspozycja zostanie poświęcona zabytkowym fortyfikacjom. Na majdanie fortu obejrzeć będzie można rekonstrukcję XIX-wiecznej broni artyleryjskiej.

- **Kościół pw. św. Wojciecha** – przy ul. I Armii Wojska Polskiego. Pierwotnie była to cerkiew prawosławna wybudowana pod koniec XIX w. dla rosyjskich żołnierzy stacjonujących w koszarach. Po wyparciu Rosjan została zmieniona na kościół katolicki. Jedną z naw

poświęcono ułanom z 5 Pułku Ułanów Zasławskich, stacjonujących w pobliżu kościoła w okresie międzywojennym.

O poziomie atrakcyjności turystycznej Ostrołęki stanowi także charakter jej otoczenia. Kurpie¹⁹ przede wszystkim pod względem sztuki ludowej stanowią teren wyjątkowo ciekawy i wyraźnie odcinający się od reszty Mazowsza. Sztuka ta znalazła swój wyraz przede wszystkim w budownictwie, zdobnictwie, rzeźbie, tkactwie i wycinankarstwie. Miejscowa ludność kultywuje dawne zwyczaje urozmaicane pieśniami i tańcami oraz używa nadal gwary.

Kultura ludowa Kurpiów jest bez wątpienia na tyle charakterystyczna i wyjątkowa, że wykorzystanie jej w promocji miasta, szczególnie skierowanej do potencjalnych turystów weekendowych, powinno przynieść wymierne rezultaty.

I.5.2. Baza noclegowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2009 bazę noclegową Ostrołęki stanowiły cztery obiekty zbiorowego zakwaterowania, w tym 3 w randze hotelu i 1 obiekt hotelowy. Według informacji Urzędu Miasta, bazę noclegową Ostrołęki stanowią:

- Hotel ENERGETYK, ul. I Armii Wojska Polskiego 30,
- Inter Hotel przy ul. Partyzantów 1,
- Hotel MOSiR przy ul. Witosa 1,
- Hotel Relax przy ul. Szpitalnej 15,
- Hotel Nad Narwią przy ul. Wioślarskiej 2.

W bliskim sąsiedztwie Ostrołęki znajdują się ponadto, m.in.:

- Zajazd Hubus, Grabowo k. Ostrołęki, ul. Warszawska 48,
- Hotel Zielony Zakątek, ul. Susk Stary 10, Rzekuń.

Według danych GUS obiekty noclegowe zlokalizowane na terenie miasta oferują łącznie 146 całorocznych miejsc noclegowych oraz 32 miejsca sezonowe (łącznie 178 miejsc noclegowych). Od roku 2008 zanotowano istotny ubytek sezonowych miejsc noclegowych – spadek ze 168 na 32 miejsca przy zachowaniu tej samej liczby obiektów.

W roku 2009 ww. obiekty udzieliły 25 839 noclegów, w tym 2 105 turystom zagranicznym. Z noclegów skorzystało ogółem 15 334 gości, w tym 920 zagranicznych. Daje to 1,7 noclegu na turystę ogółem oraz 2,3 noclegu na turystę zagranicznego. Wynika z tego, że turyści zatrzymują się w Ostrołęce średnio na mniej niż 2 noclegi, co może wskazywać na przewagę turystów weekendowych i biznesowych oraz osoby zatrzymujące się w mieście „po drodze”.

Zaplecze gastronomiczne Ostrołęki stanowią: restauracje, pizzerie, bary kebab, inne bary i kawiarnie.

¹⁹ Informacje o Kurpiach zaczerpnięto z: <http://kurpiowskiecentrum.info>

I.6. Infrastruktura techniczna miasta

I.6.1. Układ komunikacyjny i system transportowy²⁰

Układ drogowy

Podstawę sieci ulic Ostrołęki stanowią drogi krajowe i wojewódzkie. Jest to istotny problem, ponieważ te same ulice pełnią funkcje tranzytowe oraz obsługują wewnętrzny ruch komunikacyjny miasta. Zagadnienie to dotyczy w szczególności drogi krajowej nr 61, biegnącej na północny wschód w kierunku Łomży i Augustowa (ulice: Mostowa – Traugutta – I Armii WP – Łomżyńska). Droga ta stanowi jednocześnie połączenie śródmieścia z dzielnicą przemysłową – Wojciechowice.

Inny odcinek drogi krajowej nr 61 na prawym brzegu Narwi (ul. Warszawska) oraz odcinek drogi krajowej nr 53 (Ostrołęka – Olsztyn) na terenie miasta i wsi Zabrodzie (w gminie Olszewo-Borki – ul. Stacha Konwy) funkcjonują jako jedyne powiązania uliczne prawobrzeżnej części miasta ze śródmieściem i całą częścią lewobrzeżną. Ponadto ulica Warszawska stanowi jedyne połączenie z miastem dużego osiedla mieszkaniowego w Olszewie-Borkach.

Podwójne funkcje pełni także droga wojewódzka nr 627 (Ostrołęka – Sokółów Podlaski – ul. 11 Listopada – Ostrowska – Słowackiego), która w zakresie obsługi ruchu miejskiego jest odciążana przez ulicę Jana Pawła II.

Należy ponadto zauważyć, że układ uliczny Ostrołęki jest zdeterminowany faktem, że miasto położone jest nad rzeką (Narew) oraz, że prawobrzeżna część miasta z częścią lewobrzeżną połączone są dwoma mostami.

„Władze miejskie od dość dawna kierują się generalnie zarysowaną koncepcją rozbudowy podstawowego układu ulicznego, sprecyzowaną jeszcze w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta z 1993 r. Można więc uznać, że znaczna część elementów projektowanych układu ulicznego jest przesądzona do realizacji, przy czym niektóre mają przebieg sprecyzowany, a inne – tylko przybliżony”. (Studium..., Ostrołęka 2010).

Komunikacja publiczna²¹

Podstawę systemu komunikacji publicznej Ostrołęki zarówno w układzie wewnętrznym (miejskim), jak i zewnętrznym (regionalnym, ponadregionalnym i krajowym), stanowi komunikacja autobusowa. W komunikacji zewnętrznej w mieście działa PKS oraz przewoźnicy prywatni. Dworzec autobusowy zlokalizowany jest w centrum miasta u zbiegu ulic Bogusławskiego i Piłsudskiego.

Miejską komunikacją autobusową objęty jest obszar całego miasta oraz trasy wylotowe w kierunku gmin Lelis i Olszewo-Borki, Rzekuń. System obejmuje 16 linii miejskich i podmiejskich, w tym jedną linię nocną. Łączna długość tras autobusowych wynosi 161,5 km.

²⁰ Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010.

²¹ Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010.

Komunikacja kolejowa²²

Komunikacja kolejowa ma w przewozach pasażerskich znaczenie coraz bardziej marginalne. Co najmniej dwie linie oceniane są jako deficytowe i PKP rozważa ich zawieszenie. Jedną z przyczyn takiego stanu jest fakt, że stacja kolejowa położona jest w południowej części miasta, w odległości około 5 km od jego centrum. Ponadto w Ostrołęce zbiegają się linie o znaczeniu jedynie lokalnym.

W systemie gospodarczym miasta ważną rolę odgrywa natomiast 4-kilometrowa bocznicą towarowa prowadząca ze stacji kolejowej do elektrowni. Jest nią dowożony opał do elektrowni.

I.6.2. Zaopatrzenie w wodę pitną

Zaopatrzenie w wodę²³

Ostrołęka w wodę zaopatrywana jest poprzez wodociąg komunalny, za którego eksploatację odpowiedzialna jest spółka miejska (100% własności) – Ostrołęckie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Do zadań OPWiK Sp. z o.o. należy w szczególności:

- zaopatrywanie miasta w wodę dla celów bytowo-gospodarczych,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- eksploatacja, konserwacja i modernizacja urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
- świadczenie usług w zakresie inżynierii sanitarnej, budownictwa i energetyki oraz usług gospodarki komunalnej.

Poszczególne zadania OPWiK Sp. z o.o. realizowane są przez jednostki organizacyjne: Zakład Uzdatniania Wody, Zakład Sieci i Obsługi Odbiorców, Zakład Oczyszczania Ścieków oraz Zakład Logistyki i sprzedaży.

Źródła dostawy wody²⁴

Ostrołęka zaopatrywana jest w wodę z dwóch ujęć wody. Lewobrzeżna część miasta korzysta z miejskiego ujęcia wody zlokalizowanego przy ul. Kurpiowskiej, natomiast część prawobrzeżna zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody znajdującego się przy ul. Leśnej. W ujęciu wody przy ul. Kurpiowskiej woda pobierana jest z 20 studni głębinowych o głębokości odwiertu od 62 m do 141 m, sięgających do utworów czwartorzędowych – jest to główne ujęcie wody dla Ostrołęki. Ujęcie wody przy ulicy Leśnej, na osiedlu „Leśnym” funkcjonuje w oparciu o trzy studnie – dwie o głębokości odwiertu 37 m i jedną o głębokości odwiertu 71 m.

W celu dostarczenia mieszkańcom oraz zakładom przemysłowym zlokalizowanym po lewej stronie miasta wody spełniającej wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w „Sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. nr 61, poz. 417 z późn. zm.) w odpowiedniej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem, niezbędna jest modernizacja (rozbudowa) Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Kurpiowskiej. Obecnie eksploatowana stacja została zmodernizowana w latach 2000–

²² Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010.

²³ Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010.

²⁴ j.w.

2002. Mankamentem tej stacji jest zbyt duża prędkość filtracji, co utrudnia usuwanie związków żelaza, manganu oraz amoniaku zawartych w wodzie. Spowolnienie procesu filtracji oraz zastosowanie klasycznego układu filtracji:

- napowietrzenie w areatorach,
- filtry I^o ze złożem kwarcowym jednowarstwowym – usuwające żelazo,
- filtry II° ze złożem kwarcowym jednowarstwowym – usuwające mangan i amoniak,

zlikwidują trudności związane z eksploatacją stacji, zoptymalizują koszty związane z uzdatnieniem wody (np. odejście od napowietrzania wody za pomocą ciepłego tlenu), a także poprawią smak wody.

Ponadto w Ostrołęce funkcjonują inne pomniejsze ujęcia wody, niektóre wyłącznie do celów technologicznych, a niektóre również do celów pitnych. Są to zakładowe ujęcia wody: ujęcie w Zakładzie Produkcji Betonów, ujęcie PKP, ujęcie wody dla elektrowni, ujęcie Zakładów Celulozowo-Papierniczych, ujęcie zakładów mleczarskich, ujęcie szpitala i ujęcie Przedsiębiorstwa Robót Drogowych i Mostowych.

I.6.3. Sieć wodociągowa

Stopień zwodociągowania miasta jest bardzo wysoki. Długość miejskiej sieci wodociągowej wynosi 138,9 km, natomiast długość przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków i innych obiektów wynosi 76 km. Z sieci wodociągowej Ostrołęki w zakresie dostawy wody według danych Urzędu Miasta Ostrołęki korzystało 53 780 osób. Odnosząc tę wartość do liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania zaczerpniętą ze statystyk GUS można by powiedzieć, że jedynie 57 mieszkańców miasta nie korzysta z sieci wodociągowej. Należy jednak zauważyć, że ze względu na sposób zbierania danych nie jest to wartość zgodna z rzeczywistością. Dla porównania, według danych GUS w roku 2009 siecią wodociągową objętych było 93,9% mieszkańców miasta. Niemniej można powiedzieć, że Ostrołęka jest zwodociągowana w bardzo wysokim stopniu.

„Lewobrzeżna część miasta prawie w całości wyposażona jest w sieć wodociągową, rozbudowywaną w miarę potrzeb”. Również prawobrzeżna część miasta w całości wyposażona jest w sieć wodociągową, sukcesywnie rozbudowywaną w miarę potrzeb. „Z miejskiej sieci wodociągowej korzysta dominująca większość mieszkańców miasta. Sieć wodociągowa jest sukcesywnie modernizowana. Osiedla zasilane z ujęć przemysłowych są sukcesywnie przepinane do sieci miejskiej (np. osiedle Stacja)” (Studium..., Ostrołęka 2010).

I.6.4. Sieć kanalizacyjna

„Na terenie Ostrołęki funkcjonuje system kanalizacji rozdzielczej. Ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są do oczyszczalni ścieków, a następnie zrzucone do Narwi. Natomiast wody deszczowe odrębną siecią kanalizacji deszczowej zrzucone są po podczyszczeniu w separatorach do odbiorników powierzchniowych, tzn. do Narwi oraz lokalnych cieków wodnych (rowów i kanałów).

Tereny zabudowy w lewobrzeżnej części miasta są skanalizowane prawie w całości – oprócz pojedynczych ulic na obszarze Starego Miasta i Wojciechowic. Na dalej położonych zurbanizowanych terenach sieć jest sukcesywnie rozbudowywana”. Prawa strona miasta jest wyposażona w sieć kanalizacji sanitarnej w 95%. „Na prawym brzegu Narwi w sieć kanalizacji sanitarnej wyposażone jest osiedle „Leśne”. Sieć kanalizacji sanitarnej wykonana jest z rur kamionkowych, betonowych i PCV. Sieć ma dużą awaryjność, spowodowaną głównie niedrożnością przewodów (zbyt małe średnice) i małymi spadkami. Największa awaryjność sieci występuje w rejonie Wojciechowic” (Studium..., Ostrołęka 2010).

Długość miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej według stanu na 31 grudnia 2009 r. (dane UM Ostrołęki) wynosiła 117,5 km. Długość przyłączy prowadzących do budynków i innych obiektów wynosiła 49,8 km. Liczba odbiorców z zakresu odbioru ścieków wyniosła 52 816 osób. Dla porównania, według danych GUS na dzień 31 grudnia 2009 roku z sieci kanalizacyjnej w Ostrołęce korzystało 90,3% mieszkańców. Jest to wynik bardzo korzystny w porównaniu z miastami podobnej wielkości.

Przepompownie ścieków

Układ wysokościowy miasta uniemożliwia grawitacyjne odprowadzenie ścieków do oczyszczalni miejskiej.

Na obszarze lewobrzeżnej Ostrołęki pracuje 6 przepompowni ścieków:

- przepompownia P 1, przy ul. Piłsudskiego, obsługuje północną część miasta, tłocząc ścieki do początkowego odcinka kolektora głównego „A”, przebiegającego przez centrum miasta;
- przepompownia P 2, przy ul. Sienkiewicza na końcu kolektora „A”, tłoczy ścieki ze zlewni kolektora „A” do oczyszczalni miejskiej;
- przepompownia P 3, na terenie niezainwestowanym (zalesionym) w pobliżu oczyszczalni na końcu kolektora „B”, tłoczy ścieki ze zlewni kolektorów „B” i „C” do oczyszczalni;
- przepompownia P 4, przy ul. Partyzantów, która obsługuje osiedle Wojciechowice;
- przepompownia P 5, na osiedlu Łęczysk w rejonie ul. Nadnarwiańskiej;
- przepompownia P 8, przy ul. Witosa – jej funkcją jest odciążenie przepompowni P 1 poprzez przetłoczenie części ścieków z północno-wschodniej części miasta do kolektora „C” (drugi główny kolektor sanitarny) (Studium..., Ostrołęka 2010 – dane zaktualizowane).

Na obszarze prawobrzeżnej Ostrołęki pracuje 7 przepompowni ścieków:

- przepompownia P 7, zlokalizowana na terenie dawnej oczyszczalni ścieków „Leśna”, która tłoczy ścieki z lewobrzeżnej części miasta oraz terenów Gminy Olszewo-Borki na oczyszczalnię ścieków „Chemiczna”;
- przepompownia P 17 zlokalizowana na osiedlu Podrężewo;
- przepompownia P 18 zlokalizowana na ulicy Bitwy pod Ostrołęką;
- przepompownia P 19 zlokalizowana na ulicy Stacha Konwy;
- przepompownia P 20 zlokalizowana na ulicy Otok;
- przepompownia P 21 zlokalizowana na ulicy Orдона;
- przepompownia P 22 zlokalizowana na ulicy Padlewskiego.

Pompownie na prawym brzegu Narwi zostały wybudowane w ramach realizacji projektu pod nazwą „Modernizacja i rozbudowa systemu odbioru ścieków w Ostrołęce i Gminie Olszewo-Borki”.

Odprowadzanie wód deszczowych

Na terenie Ostrołki funkcjonuje także sieć kanalizacji deszczowej odprowadzająca wodę deszczową z terenu miasta przede wszystkim do Narwi, ale także pomniejszych lokalnych odbiorników powierzchniowych.

Miasto zostało podzielone na 10 zlewni kanalizacyjnych, z których woda odprowadzana jest niezależnie do poszczególnych odbiorników. „Główną zlewnię kanalizacji deszczowej miasta stanowi kolektor główny o średnicy 1,8 m przebiegający w ciągu ulic Witosza – Steyera – Brata Żebrowskiego, w rejonie przepompowni ścieków P3, skręcający w kierunku zachodnim i biegnący do Narwi. Odprowadza on ścieki deszczowe z południowej i zachodniej części miasta.

Następne trzy zlewnie obejmują Stare Miasto i Śródmieście, skąd ścieki deszczowe odprowadzane są do Narwi, z wylotem w rejonie między ulicami Mostową i Wąską. Odprowadzenie wód deszczowych z ul. I Armii Wojska Polskiego odbywa się poprzez trzy wyloty kanalizacyjne – dwa do Czeczotki i jeden bezpośrednio do Narwi. Rejon osiedla zabudowy jednorodzinnej między ulicami Traugutta i Kurpiowską obsługiwany jest przez niezależny układ sieci kanalizacji deszczowej, której kolektor zbiorczy ma wylot do Czeczotki” (Studium..., Ostrołęka 2010).

I.6.5. Sieć ciepłownicza²⁵

Podstawę systemu ciepłowniczego Ostrołki stanowi elektrociepłownia, czyli źródło ciepła oraz system rozprowadzający, na który składa się sieć ciepłownicza i węzły cieplne. Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej w mieście w roku 2009 wynosiła 66,1 km, natomiast długość sieci cieplnej połączeń do budynków i innych obiektów – 48 km. Sieć ciepłownicza Ostrołki częściowo poprowadzona jest pod ziemią, a częściowo na powierzchni, na estakadach. Z sieci cieplnej korzysta ponad 80% mieszkańców lewobrzeżnej części Ostrołki. Sieci nie posiada część prawobrzeżna oraz lewobrzeżne osiedla i zespoły domów jednorodzinnych położone w znacznej odległości od centrum na obrzeżach miasta.

W roku 2009 w Ostrołęce wielkość sprzedaży energii cieplnej wyniosła 906 803 GJ, w tym do budynków mieszkalnych 554 201 GJ, do urzędów i instytucji 142 100 GJ, a dla przemysłu 210 502 GJ.

Kubatura budynków ogrzewanych centralnie wyniosła 4 778 634 m³, w tym budynków mieszkalnych 3 521 782 m³ oraz 1 256 852 m³ budynków użyteczności publicznej.

Sieć ciepłownicza Ostrołki eksploatowana jest przez ENERGA Ostrołęckie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółkę z o. o. ENERGA OPEC Spółka z o. o. świadczy usługi w zakresie:

- zakupu, przesyłu i dystrybucji energii cieplnej,
- obsługi, konserwacji i remontu sieci oraz urządzeń z nią związanych,
- dopuszczania do eksploatacji nowo wybudowanych odcinków sieci cieplnej,
- wykonywania odpłatnie prac konserwacyjnych, remontowych, modernizacyjnych, remontowo-budowlanych.

²⁵ Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołki z roku 2010 oraz sprawozdania G-02B – Sprawozdanie bilansowe nośników energii i infrastruktury ciepłowniczej

I.6.6. Sieć gazowa

„Zasilanie miasta w gaz odbywa się z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Ostrów Mazowiecka – Ostrołęka o średnicy 200 mm. Gaz dostarczany do Ostrołęki pod wysokim ciśnieniem ulega redukcji do ciśnienia średniego w stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia, zlokalizowanej przy ul. Bohaterów Westerplatte w rejonie rzeki Czeczotki oraz do ciśnienia niskiego w stacji redukcyjno-pomiarowej II stopnia, usytuowanej na tym samym terenie. Gaz dostarczany jest na cele przygotowania posiłków oraz dla części odbiorców do podgrzewania wody i ogrzewania pomieszczeń. W ostatnich latach zbudowany został gazociąg wysokiego ciśnienia z Ostrołęki do Kadzidła o średnicy 150 mm. Przy gazociągu tym w prawobrzeżnej części miasta, w rejonie ul. Słonecznej, zrealizowano nową stację redukcyjno-pomiarową I stopnia. (...) Stopień gazyfikacji mieszkań wynosi ponad 80%, tzn. dominująca liczba mieszkańców miasta korzysta z gazu sieciowego.

Układ sieci gazowej w mieście i jego otoczeniu jest w ciągłej rozbudowie. Trwają prace związane szczególnie z rozbudową sieci gazowej dla prawobrzeżnej części miasta, w których uwzględnia się również potrzeby sąsiadujących miejscowości na terenie gmin Olszewo-Borki i Lelis” (Studium..., Ostrołęka 2010).

I.6.7. Elektroenergetyka²⁶

ENERGA Elektrownia Ostrołęka S.A. stanowi podstawę systemu elektroenergetycznego Ostrołęki. Zespół elektrowni jest przede wszystkim źródłem energii, ale też węzłem systemu. Przy elektrowni „B” znajduje się stacja 220/110 kV, z którą powiązane są trzy mające charakter przesyłowy linie napowietrzne 220 kV. Linie te wiążą węzeł elektroenergetyczny „Ostrołęka” z systemem krajowym.

Krajowy system sieci przesyłowej składa się z obiektów i linii o napięciu nie mniejszym niż 220 kV. Są to więc w/w stacja 220/110 kV oraz linie:

- jednotorowa linia napowietrzna 220kV st. „Ostrołęka” – st. „Miłosna”;
- jednotorowa linia napowietrzna 220kV st. „Ostrołęka” – st. „Ełk”;
- jednotorowa linia napowietrzna 220kV st. „Ostrołęka” – st. „Olsztyn”.

W węźle elektroenergetycznym „Ostrołęka” mają swój początek także liczne linie napowietrzne 110 kV zasilające stacje 110/15 kV na terenie wschodniej i północnej części województwa mazowieckiego oraz na terenie zachodniej części województwa podlaskiego. Obiekty i linie o napięciu 110 kV i niższym należą do sieci dystrybucyjnej.

W Ostrołęce istnieje także zasilająco-rozdzielcza i rozdzielcza sieć średniego napięcia 15 kV, która jest zasilana z dwóch źródeł znaczenia podstawowego:

- stacji 110/15 kV „Goworki”,
- stacji 110/15 kV „Pomian”.

„Stan techniczny w/w urządzeń jest zróżnicowany. Część linii średniego napięcia istniejąca na terenach zurbanizowanych jest napowietrzna. W ramach przebudowy i rozbudowy urządzeń energetycznych przewiduje się w bliskim sąsiedztwie granic miasta budowę nowej elektrowni „Ostrołęka C” o mocy około 1000 MW z ewentualną jej rozbudową o kolejną jednostkę o podobnej mocy. Możliwe jest więc objęcie strefą oddziaływania uciążliwości dla środowiska (np. hałas) niektórych obszarów dzielnicy Wojciechowice. Przez miasto przebiegać

²⁶ Informacje zaczerpnięte ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki z roku 2010.

będą również drogi dojazdowe do planowanej elektrowni (ulica Krańcowa, ulica Turskiego, droga wewnętrzna przez tereny leśne). W obszarze granic miasta, w rejonie ul. Turskiego, zostanie zlokalizowany fragment bocznic kolejowej do nowej elektrowni. Na potrzeby tej elektrowni przewidywana jest również rozbudowa i modernizacja istniejącego układu torowego. Projektowane jest ponadto poprowadzenie rurociągów i linii kablowej 110 kV, łączących istniejącą elektrownię i elektrociepłownię z projektowaną elektrownią „Ostrołęka C”. Planowana jest budowa dwóch jednotorowych linii blokowych 400 kV oraz dwóch linii 110 kV, jedną w rozwiązaniu napowietrznym, a drugą – kablową. Dodatkowo przewiduje się: przebudowę aktualnie istniejącej stacji elektroenergetycznej 220/110 kV na stację (rozdzielnię) 400/220/110 kV, przebudowę linii 220 kV na linie 400 kV: 2x 400 kV kierunek Olsztyn, 1x 400 kV kierunek Ełk, 2x 400 kV kierunek Stanisławów (obecnie Miłosna) oraz budowę nowej linii 2x 400 kV kierunek Łomża (obecnie Narew). Ostateczny zakres oddziaływania całego przedsięwzięcia określi raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko” (Studium..., Ostrołęka 2010).

I.6.8. Telekomunikacja

Na terenie Ostrołęki funkcjonuje 8 centrali telefonicznych należących do Telekomunikacji Polskiej S.A.. Ich pojemność jest niemal w całości wykorzystana, jednakże nie jest to zagadnienie z zakresu problemowych, ponieważ w dzisiejszej rzeczywistości, kiedy łatwo dostępne są nowoczesne rozwiązania technologiczne typu telefonia komórkowa czy połączenia telefoniczne przez Internet, popyt na nowe przyłącza telefonii stacjonarnej jest niewielki. Ponadto, możliwości techniczne są na tyle zaawansowane, że w przypadku pojawienia się potrzeby, np. powstania nowego osiedla (obszaru zabudowy), istnieje możliwość szybkiego wybudowania nowej centrali i rozbudowania sieci rozprzewadzającej.

Na terenie Ostrołęki można korzystać z usług wszystkich najbardziej znaczących, działających na polskim rynku, operatorów telefonii komórkowej i stacjonarnej, którzy jednocześnie oferują usługi dostępu do Internetu (stacjonarnego i bezprzewodowego).

W Ostrołęce funkcjonuje ponadto trzech operatorów telewizji kablowej, którzy mają w swojej ofercie także usługi dostępu do Internetu i telefonii stacjonarnej.

I.7. Infrastruktura społeczna

Obiekty infrastruktury społecznej od wieków stanowiły ważny element rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych. Jednostki te rozwijały się najczęściej wokół takich budowli, jak kościół, szkoła, sklep, czy gospoda. Wraz z podnoszącym się poziomem rozwoju gospodarczego i rosnącym poziomem życia ludności powstawały nowe obiekty infrastruktury społecznej, związane z kulturą, ochroną zdrowia, administracją.

„Infrastruktura społeczna rozumiana jest jako całokształt cywilizacyjnych urządzeń i instytucji z ich wszelakimi czynnikami i warunkami niezbędnymi dla funkcjonowania życia społecznego i przeobrażania społeczeństwa. Służy ona urzeczywistnianiu kulturowych wartości, których uwspółcześnianie związane jest z zaspokajaniem psychicznych, społecznych, gospodarczych i kulturalnych potrzeb ludzi dzięki zużywaniu zasobów społecznych wytwarzanych i nabywanych w postaci towarów i usług (Mirowski W. 1996: Studia nad infrastrukturą wsi polskiej. Wyposażenie obszarów w infrastrukturę społeczną. T. III. PAN Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa, Warszawa).

W skład infrastruktury społecznej wchodzi obiekty i urzędnia zaspokajające potrzeby ludności w zakresie oświaty, wychowania, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, kultury i sztuki. Do tej grupy zalicza się: szkoły, internaty, przedszkola, żłobki, domy dziecka, przychodnie i ośrodki zdrowia, organizacje społeczne, obiekty kultu religijnego” (Rutkowska G.: Analiza porównawcza...).

I.7.1. Oświata

I.7.1.1. Wychowanie przedszkolne

Jak wynika z danych Urzędu Miasta Ostrołęki, w roku szkolnym 2010/2011 na terenie miasta funkcjonowało 11 przedszkoli. Liczba ta nie zmieniła się od roku szkolnego 1997/1998. Z placówek tych korzysta 1 328 dzieci, w tym 431 dzieci uczęszcza do oddziałów „0”. Na jeden z 61 oddziałów przedszkolnych przypada więc średnio około 22 dzieci, natomiast na jedno przedszkole niemal 121 dzieci. W przedszkolach pracuje łącznie 146 nauczycieli, na 135,83 etatach pedagogicznych. Daje to nieznacznie ponad 10 dzieci na jednego nauczyciela.

Liczba dzieci w ostrołęckich przedszkolach na przestrzeni ostatnich lat nieznacznie wzrastała. Tendencję taką można obserwować od roku 2004, kiedy do przedszkoli zapisanych było 1 144 dzieci. Wcześniej od roku 1995 (1 605 dzieci) do 2004, liczba dzieci w przedszkolach malała.

Warto zauważyć, że w roku 2009 według danych GUS w ostrołęckich przedszkolach na 1 315 miejsc przypadało 1 401 dzieci, w województwie mazowieckim stosunek ten wynosił 113 424/113 096. Wskazuje to na nieznaczny niedobór miejsc w przedszkolach w Ostrołęce.

Tabela 10. Przedszkola miejskie w Ostrołęce w roku szkolnym 2010/2011

Ip.	Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	W tym:			
				3 - letnie	4 - letnie	5 - letnie	6 - letnie
1.	Przedszkole Miejskie Nr 1	5	100	17	31	20	32
2.	Przedszkole Miejskie Nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi	6	96	12	20	17	47
3.	Przedszkole Miejskie Nr 7	7	157	28	43	53	33
4.	Przedszkole Miejskie Nr 8	5	126	24	35	42	25
5.	Przedszkole Miejskie Nr 9	8	157	42	37	44	34
6.	Przedszkole Miejskie Nr 10	5	125	25	31	38	31
7.	Przedszkole Miejskie Nr 13	6	133	37	33	32	31
8.	Przedszkole Miejskie Nr 15	2	51	8	13	17	13
9.	Przedszkole Miejskie Nr 16	5	122	20	32	39	31
10.	Przedszkole Miejskie Nr 17	8	191	32	47	62	50
11.	Przedszkole Miejskie Nr 18	4	70	13	17	17	23
Ogółem przedszkola miejskie		61	1328	258	339	381	350

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

Tabela 11. Nauczyciele przedszkoli miejskich według stopnia awansu zawodowego w Ostrołęce w roku szkolnym 2010/2011

Przedszkole w 2010/11	Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych						
		Ogółem	Bez stopnia awansu	Nauczyciel stażysta	Nauczyciel kontraktowy	Nauczyciel mianowany	Nauczyciel dyplomowany
PM Nr 1	zatrudnieni w pełnym wymiarze	11	0	0	3	0	8
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	1
		w tym etatu	0,16	0,00	0,00	0,00	0,16
	Razem liczba etatów:	11,16	0,00	0,00	3,00	0,00	8,16
PM Nr 5	zatrudnieni w pełnym wymiarze	12	0	0	5	1	6
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	6	0	3	1	1
		w tym etatu	3,65	0,00	1,70	0,50	0,50
	Razem liczba etatów:	15,65	0,00	1,70	5,50	1,50	6,92
PM Nr 7	zatrudnieni w pełnym wymiarze	16	0	0	5	0	11
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0
		w tym etatu	0,27	0,00	0,00	0,00	0,27
	Razem liczba etatów:	17,81	0,00	0,00	5,00	0,27	11,00
PM Nr 8	zatrudnieni w pełnym wymiarze	11	0	0	3	2	6
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0
		w tym etatu	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00

	Razem liczba etatów:	11,17	0,00	0,00	3,00	2,00	6,17	
PM Nr 9	zatrudnieni w pełnym wymiarze	17	0	2	7	2	6	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0	1
		w tym etatu	0,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,24
	Razem liczba etatów:	17,24	0,00	2,00	7,00	2,00	6,24	
PM Nr 10	zatrudnieni w pełnym wymiarze	11	0	0	2	0	9	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0	1
		w tym etatu	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17
	Razem liczba etatów:	11,17	0,00	0,00	2,00	0,00	9,17	
PM Nr 13	zatrudnieni w pełnym wymiarze	13	0	3	4	0	6	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0	1
		w tym etatu	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21
	Razem liczba etatów:	13,21	0,00	3,00	4,00	0,00	6,21	
PM Nr 15	zatrudnieni w pełnym wymiarze	4	0	0	1	0	1	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	2	0	0	1	0	1
		w tym etatu	0,59	0,00	0,00	0,52	0,00	0,07
	Razem liczba etatów:	4,59	0,00	1,00	0,52	0,00	3,07	
PM Nr 16	zatrudnieni w pełnym wymiarze	12	0	0	2	1	9	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	0	0	0	0	0	0
		w tym etatu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razem liczba etatów:	12,00	0,00	0,00	2,00	1,00	9,00	
PM Nr 17	zatrudnieni w pełnym wymiarze	17	0	2	3	1	11	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0	1
		w tym etatu	0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27
	Razem liczba etatów:	17,27	0,00	2,00	3,00	1,00	11,27	
PM Nr 18	zatrudnieni w pełnym wymiarze	6	0	2	1	1	3	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	1	0	0	0	0	1
		w tym etatu	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10
	Razem liczba etatów:	6,10	0,00	2,00	1,00	1,00	3,10	
Razem Miasto	zatrudnieni w pełnym wymiarze	130	0	7	37	8	78	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze	liczba	16	0	3	2	2	9
		w tym etatu	5,83	0,00	1,70	1,02	0,77	2,34

	Razem liczba etatów:	135,83	0,00	8,70	38,02	8,77	80,34
--	-----------------------------	---------------	-------------	-------------	--------------	-------------	--------------

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

Ponadto na terenie Ostrołęki, według danych Urzędu Miasta Ostrołęki działa jedno przedszkole niepubliczne oraz trzy niepubliczne punkty przedszkolne oferujące ostrołęckim dzieciom dzienną opiekę.

Wydaje się, że w celu poprawy jakości opieki w najbliższej przyszłości należy się liczyć z koniecznością powstania co najmniej jednego nowego przedszkola.

I.7.1.2. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie Ostrołęki funkcjonuje 7 publicznych szkół podstawowych oraz 5 publicznych gimnazjów. Do szkół podstawowych uczęszcza łącznie 3 155 uczniów, natomiast w roku 2010 ukończyło je 709 osób (absolwenci). Do gimnazjów uczęszcza 1 851 uczniów, a ukończyło je 700 osób (absolwenci). Bardziej szczegółowe dane dostarczone przez Urząd Miasta Ostrołęki prezentuje tabela 12.

Tabela 12. Publiczne szkoły podstawowe i gimnazja w Ostrołęce w roku szkolnym 2010/2011

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
Szkoła Podstawowa Nr 1	800	259
Szkoła Podstawowa Nr 2	468	86
Szkoła Podstawowa Nr 3	232	48
Szkoła Podstawowa Nr 4	151	27
Szkoła Podstawowa Nr 5	191	45
Szkoła Podstawowa Nr 6	471	95
Szkoła Podstawowa Nr 10	842	149
Razem szkoły podstawowe	3 155	709
Gimnazjum Nr 1	782	296
Gimnazjum Nr 2	353	122
Gimnazjum Nr 3	168	58
Gimnazjum Nr 4	115	59
Gimnazjum Nr 5	433	165
Razem gimnazja	1 851	700

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

Według danych GUS, w okresie 2000–2009 w ślad za spadkiem liczby ludności (także osób w wieku przedprodukcyjnym) w mieście spadała liczba szkół podstawowych, a co za tym idzie także uczniów i absolwentów. Analogiczna tendencja była obserwowana w całym województwie mazowieckim.

Potwierdzeniem faktu, że Ostrołęka silnie oddziałuje na tereny sąsiednie, są wartości współczynnika skolaryzacji netto²⁷ odnotowywane w mieście w okresie 2003–2009. Wartości te, obliczone na podstawie danych GUS, wahały się w przedziale pomiędzy 106,81% w roku 2005 do 103,95% w roku 2007. W roku 2009 wskaźnik osiągnął wartość 104,34%. Oznacza to, że w omówionym okresie do ostrołęckich szkół podstawowych uczęszczało więcej dzieci w wieku 7–12 lat niż wynosiła populacja dzieci w tym wieku w mieście. Dla porównania w województwie mazowieckim wskaźnik wahał się w omawianym okresie w okolicy 98%.

²⁷ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Np. współczynnik skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych na początku danego roku szkolnego w wieku 7–12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) przez liczbę ludności w wieku 7-12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym (Źródło: GUS).

Ponadto w ostrołęckich szkołach, według danych GUS, na jeden oddział przypada więcej uczniów, niż ma to miejsce średnio w województwie mazowieckim. W roku 2009 wartości dla Ostrołęki i regionu wyniosły odpowiednio: 21 i 19 ucznia na jeden oddział. Statystyka publiczna nie obejmuje niestety danych na temat średniej powierzchni oddziałów szkolnych, w związku z czym nie można na podstawie tych danych wyciągnąć jednoznacznie negatywnych wniosków.

Tabela 13. Szkoły podstawowe w Ostrołęce w okresie 2000-2009

	Liczba szkół podstawowych									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
Ostrołęka	10	10	10	10	8	8	8	9	9	8
woj. mazowieckie	2 027	1 919	1 888	1 861	1 776	1 752	1 739	1 725	1 681	1 680
	Oddziały w szkołach									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]
Ostrołęka	214	200	188	180	173	169	167	167	161	157
woj. mazowieckie	18 961	18 310	18 050	17 630	17 146	16 742	16 439	16 451	16 340	16 312
	Uczniowie									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka	5 292	5 012	4 715	4 441	4 200	3 991	3 790	3 575	3 425	3 340
woj. mazowieckie	393 472	382 442	370 894	358 333	344 900	332 831	321 345	311 462	304 318	301 895
	Absolwenci									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka	993	947	927	828	736	776	735	636	635	
woj. mazowieckie	69 122	66 479	66 349	64 961	62 298	60 402	58 572	54 632	53 297	
	Uczniowie na oddział w szkołach									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]
Ostrołęka	25	25	25	25	24	24	23	21	21	21
woj. mazowieckie	21	21	21	20	20	20	20	19	19	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Według danych GUS od roku 2001 systematycznie malała liczba uczniów ostrołęckich gimnazjów, podobnie jak liczba absolwentów, choć dostępne dane w tym przypadku obejmują tylko okres 2002–2009.

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych w Ostrołęce:

- liczba uczniów przypadających na jeden oddział w gimnazjum była wyższa niż średnia dla województwa mazowieckiego – dla roku 2009 odpowiednio 24 i 23 uczniów na oddział,
- współczynnik skolaryzacji netto osiągał w okresie 2003–2009 wartości wyższe niż 100% (od 106,83% w roku 2003 do 111,8% w roku 2006 – 106,78% w roku 2009), kiedy w województwie mazowieckim wartość wskaźnika wahała się około 96%.

Tabela 14. Gimnazja w Ostrołęce w okresie 2000–2009

	Ogółem									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
Ostrołęka	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8 ²⁸
woj. mazowieckie	774	774	783	815	812	810	811	827	834	841
	Oddziały w szkołach									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]	[odd.]
Ostrołęka	80	116	112	113	113	103	98	96	92	88
woj. mazowieckie	5 926	8 622	8 373	8 281	8 163	8 014	7 845	7 708	7 559	7 433
	Uczniowie									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka	2 059	3 026	2 956	2 960	2 796	2 600	2 454	2 365	2 242	2 091
woj. mazowieckie	143 413	211 541	206 177	203 240	199 363	195 095	189 111	182 330	174 982	168 724
	Absolwenci									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009		
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka		1 032	928	984	951	926	844	776	795	
woj. mazowieckie		70 562	67 722	67 390	65 020	64 493	62 882	59 702	58 201	
	Uczniowie na oddział w gimnazjach									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]	[os./odd.]
Ostrołęka		26	26	26	25	25	25	25	24	24
woj. mazowieckie	24	25	25	25	24	24	24	24	23	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Tabela 15. Nauczyciele w szkołach podstawowych i gimnazjach w Ostrołęce w roku szkolnym 2010/2011

Szkoła	Liczba nauczycieli w osobach	Liczba nauczycieli w etatach
Szkoła Podstawowa Nr 1	56	53,74
Szkoła Podstawowa Nr 2	56	55,33
Zespół Szkół Nr 3	43	39,50
Zespół Szkół Nr 4	37	32,40
Szkoła Podstawowa Nr 5	26	23,66
Szkoła Podstawowa Nr 6	51	48,06
Szkoła Podstawowa Nr 10	86	80,84
Razem szkoły podstawowe	355	333,53
Gimnazjum Nr 1	79	76,36
Gimnazjum Nr 2	38	36,06
Gimnazjum Nr 5	57	42,49
Razem gimnazja	174	154,91

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

Według danych Urzędu Miasta Ostrołęki w ostrołęckich szkołach podstawowych w roku szkolnym 2010/2011 pracowało 355 nauczycieli na 333,53 etatach, w gimnazjach natomiast 117 nauczycieli na

²⁸ Wartość ta różni się od danych Urzędu Miasta (5 szkół), ponieważ jedno gimnazjum w Ostrołęce prowadzone było przez samorząd miasta na prawach powiatu, a dwa przez organizacje społeczne i stowarzyszenia.

112,42 etatach. Daje to odpowiednio około 9 uczniów na jednego nauczyciela w szkole podstawowej oraz 18 uczniów na jednego nauczyciela w gimnazjach. Są to wartości relatywnie korzystne.

I.7.1.3. Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie Ostrołęki w roku szkolnym 2010/2011 działały 3 licea ogólnokształcące oraz 4 zespoły szkół zawodowych. Do szkół tych uczęszczało łącznie 5 845 uczniów – 1 887 w klasach I, 1 793 w klasach II, 1 554 w klasach III i 611 w klasach IV. W roku 2010 naukę we wszystkich ostrołęckich szkołach ponadgimnazjalnych ukończyło 1 511 uczniów, w tym 1 378 zdało egzamin maturalny. Uczniowie uczyli się na takich kierunkach jak m.in.: mechanik, mechanik pojazdów samochodowych, elektryk, elektronik, geodeta, informatyk, technik budownictwa, technik usług fryzjerskich, technik małej gastronomii, technik żywienia i gospodarki domowej. Relatywnie mała wydaje się liczba kierunków dotyczących gospodarki rolnej i liczba uczniów uczących się na tych kierunkach (2 kierunki – technik agrobiznesu i weterynarii – i 113 uczniów). Rolniczy charakter terenów sąsiadujących z Ostrołęką potencjalnie powinien skłaniać do uruchamiania takich kierunków. Należy się zastanowić, czy popytu w tym obszarze nie ma, czy nie został od dobrze zidentyfikowany.

W ostrołęckich szkołach ponadgimnazjalnych pracuje łącznie 536 nauczycieli na 563,57 etatach. Za pozytywny należy uznać fakt, że 54,04% z tych etatów obsadzają nauczyciele z najwyższym stopniem awansu nauczycielskiego, tj. nauczyciele dyplomowani. Ponadto 20% etatów obsadzonych jest przez nauczycieli mianowanych i kontraktowych. Stażyści i nauczyciele bez stopnia awansu stanowią mniej niż 5% etatów nauczycielskich w szkołach ponadgimnazjalnych w Ostrołęce.

I.7.1.4. Szkolnictwo wyższe

Na terenie miasta funkcjonują 4 szkoły wyższe: Zespół Kolegiów Nauczycielskich, Wyższa Szkoła Administracji Publicznej, Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna w Ostrołęce, Uniwersytet Łódzki Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Ostrołęce.

Zespół Kolegiów Nauczycielskich

„Kolegium Nauczycielskie jest zakładem kształcenia nauczycieli utworzonym w roku 1991 na podstawie aktu założycielskiego wydanego przez Kuratora Oświaty w Ostrołęce z dnia 30.09.1991 r.

Celem Kolegium jest kształcenie wysoko kwalifikowanej kadry nauczycielskiej w specjalnościach:

- język polski,*
- język angielski,*
- język niemiecki,*
- język rosyjski,*
- informatyka z matematyką,*
- kształcenie zintegrowane i wychowanie przedszkolne,*
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza.*

Opiekę naukową nad poszczególnymi specjalnościami sprawują:

- Uniwersytet Warszawski,*

– Akademia Podlaska w Siedlcach.

Nadzór pedagogiczny nad Kolegium sprawuje Minister Edukacji Narodowej.

Zespół Kolegiów Nauczycielskich w Ostrołęce mieści się w budynku przy ulicy Parkowej 6²⁹.

Baza lokalowa Kolegium składa się z: 2 sal wykładowych, 2 auli na 150 miejsc każda, 3 pracowni komputerowych (50 stanowisk), 2 laboratoriów językowych, biblioteki, czytelnicy, siłowni oraz bufetu.

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Ostrołęce

„Rozpoczęła działalność w 1994 roku. Utworzona została przez Fundację "Iuris Scientia" na bazie Punktu Konsultacyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej kształci obecnie około 2000 studentów na jednym wydziale – Wydziale Administracji (Studia Pierwszego Stopnia), oferując cztery specjalności – administrację publiczną, służby socjalne, rachunkowość i finanse publiczne oraz służby porządku publicznego (studia stacjonarne i niestacjonarne).

Nadrzędnym celem (...) działań jest wykształcenie elity pracowników służby publicznej, wyróżniających się fachowością, kompetencją i wszechstronnym przygotowaniem do pracy zarówno na stanowiskach kierowniczych, jak i innych samodzielnych.” Urzeczywistnienie tego celu następuje „poprzez pozyskiwanie profesjonalnej kadry wykładowców, których wykształcenie i doświadczenie zawodowe, często związane z zajmowaniem wysokich stanowisk w Sejmie, Senacie, Rządzie Rzeczypospolitej Polskiej i długoletnią praktyką pedagogiczną, w pełni zaspokajając potrzeby Słuchaczy szkoły. (...)

Patronat naukowy nad (...) uczelnią sprawuje Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Ponadto Uczelnia współpracuje: z innymi wydziałami Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim oraz Uniwersytetem w Białymstoku.

Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Ostrołęce w październiku 2009 r. oddała do użytku nowy gmach Uczelni (...). Budynek liczy 6 550 m² powierzchni użytkowej podzielonej na cztery kondygnacje, składające się z części dydaktycznej, administracyjnej, gastronomicznej i hotelowej. Campus dydaktyczny zawiera m.in. dwie aule, osiem sal wykładowych, pracownię komputerową, laboratoria językowe, nowoczesnie urządzoną bibliotekę wraz z czytelnią oraz przestronny holl z antresolami”³⁰.

Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna w Ostrołęce

„Inicjatywę utworzenia Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce podjęło stowarzyszenie Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości w 2002 roku. Inicjatywa ta została poparta przez lokalne władze i środowiska przedsiębiorców Ostrołęki oraz regionu. Utworzenie szkoły wyższej o profilu ekonomicznym było przewidziane w opracowaniu Strategia Rozwoju Ostrołęki 2000-2010.

Uczelnia rozpoczęła swoją działalność we wrześniu 2002 roku, inaugurując kształcenie na poziomie wyższych studiów zawodowych w specjalności "zarządzanie przedsiębiorstwem" w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o zmianie ustawy szkolnictwie wyższym oraz ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. Nr 150 poz. 1239) decyzją Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003-451/IW/04 z dnia 14 lipca 2004 roku dokonano przyporządkowania specjalność "zarządzanie przedsiębiorstwem" do kierunku "zarządzanie i marketing".

²⁹ <http://www.zkn.edu.pl>

³⁰ <http://www.wsap.com.pl>

Uczelnia prowadzi studia licencjackie w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym, na kierunku zarządzanie o specjalnościach:

- zarządzanie przedsiębiorstwem,
- zarządzanie samorządem terytorialnym,
- zarządzanie zasobami ludzkimi,
- zarządzanie relacjami z klientem.

Baza lokalowa i dydaktyczna: Do dyspozycji WSES są bardzo dobrze wyposażone sale dydaktyczne o łącznej powierzchni 1 984 m². Zajęcia są prowadzone przy wykorzystaniu nowoczesnych urządzeń i pomocy dydaktycznych. Pracownie informatyczne WSES wyposażone są w najnowsze oprogramowanie z dostępem do Internetu (...). Biblioteka z czytelnią – dobrze wyposażona w najnowsze wydawnictwa, głównie z zakresu: ekonomii, zarządzania, prawa, marketingu, przedsiębiorczości, finansów, bankowości, informatyki, socjologii i psychologii. Ponadto sala czytelnia wyposażona jest w stanowiska komputerowe, a na terenie Uczelni funkcjonuje bezprzewodowa sieć WI-FI³¹.

I.7.1.5. Placówki oświatowo-wychowawcze

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrołęce, ul. Oświatowa 1, to placówka udzielająca pomocy psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej dzieciom i młodzieży. Do zadań Poradni należy w szczególności diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb, możliwości oraz zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży. W poradni prowadzone są różne formy terapii i wspomaganie.

Poradnia oferuje wsparcie rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i trudnościach związanych z kształceniem. Korzystanie z pomocy poradni jest dobrowolne i nieodpłatne. Wszelkie działania poradni wobec ucznia podejmowane są na wniosek i za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów dziecka.

Placówka posiada odpowiednie zaplecze dydaktyczne wyposażone w niezbędny sprzęt i materiały do prowadzenia swojej działalności. W chwili obecnej nie jest jednak w stanie prowadzić zajęć dla dzieci niepełnosprawnych ze względu na brak przystosowania podjazdów i pomieszczeń dla osób niesprawnych ruchowo.

Z roku na rok coraz więcej dzieci i rodziców potrzebuje wsparcia Poradni. Często wykonywane działania zmuszają pracowników do kształcenia czy też diagnozowania swoich pacjentów w miejscu zamieszkania, co z kolei pozbawia ich możliwości skorzystania ze specjalistycznych pomocy dydaktycznych, które znajdują się w Poradni.

Działalność Poradni ze względu na zaobserwowaną konieczność powinna zostać rozszerzona o salę do zajęć terapeutycznych wczesnego wspomaganie rozwoju oraz terapii sensorycznej.

Budynek Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wymaga remontu oraz zagospodarowania parkingu z wyznaczeniem miejsc dla osób niepełnosprawnych. Niezbędne wydaje się wykonanie podjazdu dla dzieci poruszających się na wózkach inwalidzkich. To główne zadanie do realizacji na przyszłe lata.

Centrum Kształcenia Praktycznego (CKP) w Ostrołęce oferuje młodzieży i osobom dorosłym z Ostrołęki i powiatu odbywanie zajęć praktycznych oraz szkoleń w formach kursowych. CKP posiada bazę lokalową i doświadczoną kadrę przygotowaną do kształcenia uczniów w następujących zawodach:

³¹ <http://www.wses.edu.pl>

- elektryk,
- elektromechanik *,
- elektromechanik pojazdów samochodowych,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- spawacz *,
- kowal *,
- krawiec *,
- technik mechanik,
- technik pojazdów samochodowych,
- technik elektryk,
- technik energetyk *,
- technik elektronik,
- technik mechatronik,

(* w tych zawodach obecnie nie prowadzi się zajęć)

Uczniowie mają możliwość zdobywania umiejętności praktycznych w zakresie: diagnostyki i napraw pojazdów samochodowych, pracy z wykorzystaniem obrabiarek do metalu, wykonywania przeglądów konserwacji oraz montażu instalacji i silników elektrycznych, a także urządzeń elektronicznych. Centrum współpracuje z miejskimi placówkami oświatowymi: szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, przedszkola, placówki opiekuńczo-wychowawcze, dla których uczniowie podczas zajęć praktycznych wykonują różne prace. W ramach zajęć wykonano między innymi: instalacje elektryczne w pracowniach komputerowych, przeglądy i remonty instalacji elektrycznych, przewajanie silników elektrycznych, wymianę opraw oświetleniowych. W zakresie obróbki ręcznej i mechanicznej uczniowie wykonują między innymi: przesła ogrodzeniowe, bramy, furtki, regały, balustrady tarasowe, kraty oraz naprawy mechaniczne różnych urządzeń i wyposażenia technicznego placówek oświatowych.

Centrum prowadzi zajęcia nauki jazdy w zakresie prawa jazdy kat. B dla uczniów, którzy mogą uzyskać prawo jazdy w ramach nauki w szkole.

Możliwe jest prowadzenie szkoleń w innych zawodach bądź specjalnościach o profilu technicznym po uprzednim zgłoszeniu zapotrzebowania.

Obiekty Centrum Kształcenia Praktycznego wymagają remontów w celu poprawy warunków odbywania zajęć. W ostatnich latach w budynku wykonano termomodernizację dachu oraz przeprowadzono częściową wymianę okien; prace termomodernizacyjne będą kontynuowane.

Centrum Kształcenia Praktycznego jest zlokalizowane w odległości ok. 300 m. od dworca PKS w Ostrołęce, co umożliwi dogodny dojazd osobom korzystającym z oferty szkoleniowej.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Ostrołęce przy ul. R. Traugutta 9 – jedyna publiczna placówka oświatowa dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym i upośledzeniami sprzężonymi, działająca na terenie miasta i sąsiednich gmin. W strukturze placówki wyróżnić można cztery typy szkół dla uczniów upośledzonych w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Jest to przyjazna i nowoczesnie wyposażona placówka. Uczy dzieci i młodzież, wykorzystując autorskie programy edukacyjne, terapeutyczne, wychowawcze i rewalidacyjne. Ośrodek daje wychowankom równe szanse, przestrzegając zasady wzajemnej akceptacji, współdziałania i współpracy.

W Ośrodku znajdują się:

- Szkoła Podstawowa,
- Gimnazjum,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Szkoła Przesposabiająca do Pracy,
- Internat (dla dziewcząt i chłopców na każdym szczeblu nauki).

Według obecnego stanu w Ośrodku uczy się i przebywa około 130 osób. Placówka nie jest jednak w stanie przyjąć i zapewnić warunków do nauki i opieki dla wszystkich potrzebujących ze względu na problemy lokalowe – zbyt mała liczba pomieszczeń i niedostosowanie do osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich. Istniejące bariery architektoniczne uniemożliwiają również prowadzenie zajęć grupowych dla dzieci i młodzieży głęboko upośledzonej – działania takie pozwoliłyby na obniżenie ponoszonych obecnie, wysokich kosztów kształcenia indywidualnego. Ponadto norma nie spełnia części mieszkalna Ośrodka – wszystkie pomieszczenia są przepełnione, przebywa w nich zbyt duża liczba wychowanków. Ośrodek wymaga więc rozbudowy i modernizacji istniejących pomieszczeń.

I.7.2. Kultura i sztuka

Na terenie Ostrołęki działalność kulturalną prowadzą m.in.: Ostrołęckie Centrum Kultury, biblioteki i filie biblioteczne, muzeum, kino, zespoły artystyczne, koła (kluby) kulturalne oraz inne instytucje.

Według danych GUS, w roku 2009 w Ostrołęce zorganizowanych zostało 165 różnego rodzaju imprez kulturalnych, w których uczestniczyło 26 974 osób. Jest to wartość imponująca, ponieważ można powiedzieć, że co drugi dzień w mieście odbywa się impreza kulturalna. Co ciekawe, w stosunku do roku 2007 liczba imprez spadła o 103 imprezy, natomiast liczba ich uczestników wzrosła o 5 673 osoby, co oznacza, że pomimo imprez jest mniej, to są one bardziej popularne, znalazły uznanie wśród uczestników.

W roku 2009, według danych GUS, w Ostrołęce funkcjonowało 11 zespołów artystycznych, które miały 460 członków oraz 14 kół kulturalnych zrzeszających 314 członków.

Najważniejszą samorządową instytucją kultury Ostrołęki jest **Ostrołęckie Centrum Kultury (OCK)**, które istnieje od 1 stycznia 2001 roku, a działa na podstawie statutu nadanego Uchwałą Nr 265/XXVI/2000 Rady Miejskiej w Ostrołęce z dnia 27 października 2000 r.

OCK prowadzi wielokierunkową działalność kulturalną poprzez realizację zadań w dziedzinie wychowania, edukacji, upowszechniania kultury i sztuki. OCK rozwija i zaspokaja potrzeby kulturalne mieszkańców miasta Ostrołęki oraz tworzy warunki dla funkcjonowania amatorskiego ruchu artystycznego, a także promuje współczesną sztukę plastyczną i popularyzuje największe wartości dorobku kulturalnego regionu kurpiowskiego.

Działalność Ostrołęckiego Centrum Kultury realizowana jest obecnie w 4 obiektach zlokalizowanych w różnych częściach miasta. Są to:

- Główny budynek Ostrołęckiego Centrum Kultury,
- Galeria Ostrołęka,
- Klub „Oczko”,
- Placówka środowiskowa przy ul. I Armii WP.

W głównej siedzibie Ostrołęckiego Centrum Kultury działają wszystkie zespoły taneczne i folklorystyczne, organizowane są warsztaty, kursy, szkolenia oraz konsultacje dla nauczycieli i instruktorów. Swoją siedzibę ma tam Dział Marketingu i Promocji, który jest organizatorem Kurpiowskich Prezentacji Artystycznych, Ogólnopolskich Spotkań z Piosenką Kabaretową OSPa, Ogólnopolskiego Turnieju Tańca Towarzyskiego „O Złotą Podwiązkę”. Ponadto Dział organizuje duże przedsięwzięcia i koncerty plenerowe, w tym obchody Dni Ostrołęki.

Galeria „Ostrołęka” prowadzi działalność wystawienniczą, prezentacje sztuk multimedialnych, sprzedaż dzieł sztuki, a w szczególności edukację plastyczną dzieci, młodzieży i dorosłych w pracowniach fotografii, ceramiki, rysunku, malarstwa, papieroplastyki, decupage, batiku. W roku 2009 r. Galeria przygotowała 44 wystawy i ekspozycje sztuki współczesnej w budynku Galerii oraz w budynku Ostrołęckiego Centrum Kultury. W 2009 roku wystawy obejrzało 29 720 osób, natomiast z zajęć w pracowniach plastycznych korzystało około 150 dzieci, młodzieży i dorosłych miesięcznie. Galeria jest ponadto organizatorem corocznych tematycznych Festiwali Sztuki oraz Ostrołęckiego Festiwalu Fotografii.

Klub „Oczko” skupia zespoły muzyczne, wokalne i teatralne, a ponadto organizuje warsztaty, kursy, konkursy recytatorskie, koncerty i spektakle teatralne. Klub zajmuje się również działalnością środowiskową, oferując dzieciom i młodzieży różne możliwości spędzania czasu wolnego od zajęć szkolnych. Klub organizuje Ostrołęcką Jesień Teatralną, Ogólnopolski Festiwal Teatrów Małych IGŁA, Ostrołęcki Festiwal Piosenki TALENT, Ostrołęckie Spotkania Chóralne. To tutaj odbywa się finał Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego oraz Ostrołęcki Konkurs Recytatorski i Plastyczny MIEJSCE URODZENIA.

Kino „Jantar” działa od 1926 r., stanowi Dział Upowszechniania Kultury Filmowej Ostrołęckiego Centrum Kultury. Jest członkiem Stowarzyszenia „Kina Polskie”. Miesięczny repertuar kina układany jest we współpracy z Centrum Kultury Filmowej Awangarda II w Olsztynie, tj. redystrybutorem filmów na północno-wschodnią Polskę oraz ze wszystkimi dystrybutorami ogólnopolskimi. Od maja 2002 roku kino mieści się w sali kinowo-widowiskowej OCK posiadającej 385 miejsc, klimatyzację oraz nagłośnienie Dolby Digital Surround Ex.

W roku 2009 repertuar Kina Jantar obejmował 44 zagraniczne tytuły filmowe i 27 tytułów produkcji polskiej. Ogółem kino wyświetliło 874 seanse filmowe, które obejrzało 46 104 widzów.

Warto także dodać, że kino realizuje program Akademii Edukacji Filmowej dla dzieci ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W 2009 roku w Akademii pokazano 33 pozycje filmowe, które obejrzało 30 633 młodych ludzi.

Przy kinie działają również: Dyskusyjny Klub Filmowy „Rejs” i Amatorski Klub Filmowy. W roku 2009 r. w DKF pokazano 31 filmów, a obejrzało je 1 826 widzów. Amatorski Klub Filmowy jest organizatorem Ogólnopolskiego Festiwalu Filmów Amatorskich FILMOWE ZWIERCIADŁA.

Placówka środowiskowa w Wojciechowicach jest obiektem kulturalnym, który swoją działalność rozpoczął w listopadzie 2010 roku. W placówce prowadzone są zajęcia plastyczne i spotkania

młodzieżowych zespołów muzycznych oraz inne zajęcia odpowiadające na potrzeby społeczności lokalnej. Placówka pełni również rolę świetlicy dla dzieci i młodzieży.

W Ostrołęckim Centrum Kultury swoją działalność prowadzą zespoły amatorskiego ruchu artystycznego, obejmujące prawie wszystkie dziedziny sztuki. Są to m.in. Zespół Tańca Ludowego OSTROŁĘKA, Zespół Pieśni i Tańca KURPIE, Zespół Tańca Współczesnego DE – EM, Klub Tańca Towarzyskiego FAN, Studio Piosenki, Ostrołęcki Chór Kameralny, Ostrołęcka Scena Autorska, Dziecięca Grupa Teatralna, Kabaret Mafiola i Amatorski Klub Filmowy. W zajęciach zespołów i grup bierze udział co miesiąc 439 osób – dzieci, młodzież i osoby dorosłe.

OCK przy współpracy i wsparciu finansowym samorządu realizuje dwa istotne dla mieszkańców Ostrołęki programy upowszechniania kultury:

- program upowszechniania kultury teatralnej i filmowej realizowany od 2008 roku pod nazwą „Godziny dla Rodziny”, w ramach którego organizowane są comiesięczne spotkania z teatrem i filmem dla dzieci. W latach 2008–2009 dzieci i ich rodzice obejrzeli 24 spektakle teatralne w wykonaniu profesjonalnych teatrów z całej Polski oraz 24 filmy animowane. Ogółem w latach 2008–2009 spektakle teatralne obejrzało 6 176 widzów, a seanse filmowe – 2 969 widzów;
- realizowany od 2010 roku program pn.: „Nastroje we Dwoje” – jest to propozycja spędzania czasu wolnego przez osoby dorosłe i starszą młodzież. Zakłada on organizację raz w miesiącu koncertów, spektakli i widowisk o wysokich walorach artystycznych. W 2010 roku od stycznia do października z programu skorzystały 3 131 osoby.

Ponadto OCK od maja 2001 roku wydaje Informator Kulturalny „Bywalec”. Zawiera on zapowiedzi imprez, repertuar kinowy oraz informacje na temat wydarzeń, które już się odbyły. Informator jest publikacją nieodpłatną i co miesiąc kolportowany jest w zakładach pracy, urzędach i wszystkich ostrołęckich szkołach.

Według danych GUS za rok 2009, w Ostrołęce funkcjonowało 6 bibliotek i filii oraz dwa punkty biblioteczne (według danych UM były trzy punkty biblioteczne), w których zgromadzono księgozbiór liczący 181 580 woluminów. Księgozbiór z roku na rok jest powiększany i nawet pomimo, że od roku 2003 zamknięto w Ostrołęce dwie placówki biblioteczne, w roku 2009 był on najbogatszy w okresie 2000–2009. W omawianym okresie malała jednak liczba czytelników, w roku 2009 było ich 13 433. Z roku na rok spada także liczba wypożyczeń, w roku 2000 odnotowano ponad 166 tys. wypożyczeń, w roku 2009 niecałe 99 tys. W roku 2009 na jednego czytelnika w Ostrołęce przypadło średnio ponad 7 wypożyczeń. Analogiczna średnia dla województwa mazowieckiego wynosiła ponad 16. Oznacza to, że czytelnicy w regionie wypożyczyli średnio ponad dwa razy więcej książek niż czytelnicy z Ostrołęki.

Tabela 16. Biblioteki w Ostrołęce w okresie 2000–2009

	Biblioteki i filie									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
Ostrołęka	8	8	8	8	7	7	6	6	6	6
woj. mazowieckie	1 067	1 060	1 044	1 040	1 030	1 013	1 003	995	995	991
	Pracownicy bibliotek									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka	34	34	33	32	30	30	30	25	28	29
woj. mazowieckie	2 252	2 291	2 257	2 278	2 354	2 357	2 373	2 332	2 446	2 499
	Księgozbiór									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]
Ostrołęka	170 210	169 439	170 942	172 082	173 345	176 656	177 691	179 800	181 082	181 580
woj. mazowieckie	16 204 115	16 437 669	16 210 488	16 386 739	16 574 091	16 712 662	16 758 271	16 817 083	16 975 546	17 182 328
	Czytelnicy w ciągu roku									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Ostrołęka	21 272	20 651	19 467	19 767	18 586	16 953	14 650	12 994	12 121	13 433
woj. mazowieckie	842 912	883 227	888 700	911 924	925 387	921 991	886 503	867 682	871 075	929 841
	Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]	[wol.]
Ostrołęka	166 885	158 955	150 603	152 071	156 579	138 253	128 275	109 867	104 869	98 817
woj. mazowieckie	16 676 647	16 385 047	16 569 283	17 172 004	17 276 867	16 786 792	16 114 160	15 711 048	15 157 967	15 017 254
	Punkty biblioteczne ogółem									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]	[ob.]
Ostrołęka	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2
woj. mazowieckie	344	306	266	226	250	250	232	202	147	141

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Tabela 17. Biblioteki w Ostrołęce – wskaźniki – w okresie 2006-2009

Biblioteki – wskaźniki		2006	2007	2008	2009
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	osoba	6 701	6 012	5 998	6 730
księgozbiór bibliotek na 1000 osób	wol.	3 314,8	3 322,9	3 354,5	3 372,8
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 osób	osoba	273	240	224	249
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	8,8	8,5	8,7	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Dwie najważniejsze placówki biblioteczne w mieście to Miejska Biblioteka Publiczna oraz Biblioteka Pedagogiczna.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Wiktora Gomulickiego w Ostrołęce to instytucja, w skład której wchodzi Biblioteka Główna i 5 placówek filialnych. Zbiory Biblioteki liczą łącznie 194 928³² jednostek inwentarzowych, w tym 175 967 woluminów książek, 5 613 czasopism i 13 348 jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych (głównie zbiory audiowizualne, książki mówione, nuty, zbiory kartograficzne). W ciągu roku z biblioteki korzysta ok. 13 500 czytelników.

³² Według danych Urzędu Miasta Ostrołęki – dane GUS nie obejmują zbiorów specjalnych.

Biblioteka jest ważnym źródłem informacji i wiedzy o Kurpiowszczyźnie. W wyodrębnionej Pracowni Zbiorów Regionalnych do dyspozycji czytelników jest najbogatszy zbiór materiałów o regionie: książki, czasopisma, druki ulotne, prace niepublikowane (rękopisy, prace magisterskie i doktorskie), zbiory graficzne, fotografie, wycinki prasowe.

Oprócz udostępniania zbiorów Biblioteka prowadzi także działalność kulturalno-oświatową. W programach działalności kulturalnej proponowane są zarówno formy służące promocji bibliotek i czytelnictwa w lokalnym środowisku, jak również działania z zakresu promocji regionu, prezentacji jego historii, dorobku kulturalnego i osiągnięć dnia dzisiejszego. Wśród stosowanych form promocji dominują:

- konkursy recytatorskie i poetyckie (np. Ostrołęcki Konkurs Literacki im. Dionizego Maliszewskiego pn. „I chcę tej ziemi być wierny...” – konkurs o zasięgu ogólnopolskim dla młodych poetów – od 1993 r. czy Ogólnopolski Konkurs Literacki pn. „Ścieżki mojego świata” – konkurs organizowany wspólnie z Zakładem Poprawczym w Laskowcu dla wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – od 2003 r.);
- spotkania i sesje literackie (np. Festiwal Literacki im. Edwarda Kupiszewskiego KUPISZEWIADA – w latach 1997–2009 organizowane pod nazwą Spotkania Literackie na Kurpiach czy Dni Ostrołęckie Światowego Festiwalu Poezji Słowiańskiej);
- spotkania promocyjne (Wieczory w Arce – cykl spotkań z pisarzami, promującymi twórców literatury z regionu, a także artystów muzyków, plastyków i twórców ludowych z Kurpiowszczyzny);
- koncerty muzyczne i muzyczno-poetyckie.

Znaczącą część z wymienionych form pracy adresowana jest do dzieci i młodzieży, jak choćby Konkurs Recytatorski i Poetycki „Kurpie Zielone w literaturze” (dla dzieci i młodzieży z terenu całej Kurpiowszczyzny – od 1984 r.), Ostrołęcki Konkurs Recytatorski „Pierwszy krok w poezję” (dla uczniów klas I – III szkół podstawowych z Ostrołęki od 1988 r.), Konkurs Poetycki „Pierwszy krok w poezję” – dla dzieci i młodzieży z Ostrołęki – od 1993 r.). Ponadto Miejska Biblioteka Publiczna jest organizatorem spotkań z historią, konferencji literackich, wystaw, kiermaszów książek, lekcji bibliotecznych, spotkań z bajkami dla dzieci (w filiach MBP), uroczystych „pasowań na czytelnika” sześciolatek (w filiach MBP), a także dorocznych bali karnawałowych dla najmłodszych czytelników (Filia MBP Nr 3) i innych.

Pełniąc funkcję biblioteki powiatowej dla powiatu ostrołęckiego (od 2001 r.), MBP jest dodatkowo organizatorem szkoleń, konferencji i wyjazdów studyjnych dla bibliotekarzy z terenu miasta i powiatu, a także instytucją aktywnie wspierającą działania z zakresu wprowadzania nowych technologii bibliotecznych i komputeryzacji podstawowych procesów bibliotecznych.

Przy MBP działają Oddział Ostrołęcki Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Stowarzyszenie Przyjaciół Bibliotek i Książki, które wspierają Bibliotekę w realizacji jej zadań statutowych.

Na terenie Ostrołęki funkcjonuje **Muzeum Kultury Kurpiowskiej**. Jest ono samorządową instytucją kultury województwa mazowieckiego, która rozpoczęła swoją działalność w 1975 roku. Muzeum ma siedzibę w dziewiętnastowiecznej kamienicy usytuowanej przy ostrołęckim rynku. W jego zbiorach znajdują się zabytki głównie z czterech dziedzin: archeologii, etnografii, historii i sztuki. Ekspozycje te ilustrują bogatą historię Ostrołęki i wyjątkową kulturę regionu kurpiowskiego. Przeważają zabytki etnograficzne, reprezentujące wszystkie dziedziny kultury kurpiowskiej: łowiectwo, rybołówstwo, rolnictwo, rzemiosło wiejskie, obrzędowość i plastykę ludową. Znaczącą kolekcję stanowią również dzieła wybitnych artystów polskich, tworzących w latach 20-tych i 30-tych XX wieku, którzy inspirowali się sztuką ludową, w tym sztuką Kurpiów.

Prezentowane w muzeum wystawy stałe przedstawiają historię miasta od czasów najdawniejszych do początku XIX wieku. Szczególnie ważnym dla Ostrołęki wydarzeniem, takim jak Bitwa pod Ostrołęką z 1807 roku czy powstanie listopadowe z lat 1830–1831, poświęcone zostały odrębne ekspozycje. Wystawy prezentujące sztukę ludową składają się z takich eksponatów, jak: wycinanki z Puszczy Zielonej, hafty z Puszczy Białej, ludowe rzeźby sakralne – figury świętych patronów pochodzących z kapliczek przydrożnych, typowych dla kurpiowskiego krajobrazu.

Obok wystaw stałych organizowane są wystawy czasowe, dzięki którym mieszkańcy miasta mogą zapoznać się ze zbiorami ostrołęckiego muzeum i kolekcjami gromadzonymi przez inne polskie muzea. Udostępniane są też wystawy egzotyczne ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Muzeum prowadzi działalność oświatową adresowaną głównie do dzieci i młodzieży w zakresie organizacji lekcji i warsztatów muzealnych o tematyce historycznej związanej z Ostrołęką, archeologicznej oraz etnograficznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego Kurpiowskiej Puszczy Zielonej.

Według danych statystycznych GUS z roku na rok liczba osób odwiedzających muzeum spada; w roku 2000 liczba ta wyniosła 9 931, w roku 2004 – 9 424, w roku 2005 nastąpił znaczący spadek do 7 009, w roku 2009 odwiedzających było już tylko 6 462.

I.7.3. Sport i rekreacja

Na bazę sportowo-rekreacyjną Ostrołęki składają się przede wszystkim obiekty należące do Miejskiego Zarządu Obiektów Sportowo–Turystycznych i Infrastruktury Technicznej oraz do poszczególnych placówek oświatowych.

Znaczącym obiektem jest również niewątpliwie nowopowstały Park Wodny „Aquarium”, który swoją działalnością wzbogacił ofertę sportowo-rekreacyjną miasta.

Historia Miejskiego Zarządu Obiektów Sportowo–Turystycznych i Infrastruktury Technicznej w Ostrołęce sięga roku 1973, kiedy to Prezydium Powiatowej Rady Narodowej wydało uchwałę w sprawie powołania Powiatowego Ośrodka Sportu, Turystyki i Wypoczynku (Uchwała Nr 111/428/73 z dnia 11 lipca 1973 roku). POSTiW rozpoczął działalność 1 stycznia 1974 roku. Jego głównym celem była realizacja zadań miasta i powiatu w zakresie usług sportowych, turystycznych i wypoczynkowych. Z dniem 14 czerwca 1975 roku powołany został Zarządzeniem Wojewody Ostrołęckiego (Nr 13/75) Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ostrołęce. Kolejne przekształcenie Ośrodka miało miejsce w 1987 roku. Tym razem zmiany dokonał Prezydent Miasta Ostrołęki. Zarządzeniem Nr 1/87 z dnia 15 stycznia utworzony został Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. MOSiR rozpoczął prowadzenie swojej działalności na bazie stanu majątkowego i osobowego przejętego od dotychczasowego WOSiR-u. Obecne brzmienie Miejski Zarząd Obiektów Sportowo–Turystycznych i Infrastruktury Technicznej otrzymał na mocy Uchwały 189/XVIII/2011 RM Ostrołęki, przekształcając się jednocześnie w miejską jednostkę budżetową.

Zadaniem MZOS-TiIT jest zarządzanie istniejącymi komunalnymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi i turystycznymi, tj. dbanie o ich właściwą eksploatację, utrzymanie w należyłym stanie technicznym oraz organizowanie w nich szeroko pojętej działalności z zakresu kultury fizycznej. MZOS-TiIT działa również na rzecz rozwoju bazy sportowo-turystycznej. Ośrodek jest ponadto w dużej mierze odpowiedzialny za sport wyczynowy, działania w obszarze sportu masowego i szkolnego (we współpracy np. ze Szkolnym Związkiem Sportowym).

MZOS-TiIT aktualnie zarządza i administruje następującymi obiektami:

1. Kryta Pływalnia, ul. Piłsudskiego 6: zamknięta z uwagi na fakt oddania do użytku nowoczesnego Parku Wodnego „AQUARIUM” przy ul. Witosa 3,
2. Hotel turystyczny, ul. Witosa 1: restauracja, pralnia biała, garaże, wypożyczalnia sprzętu sportowego, szatnie,
3. Stadion główny, ul. Witosa 1: boisko główne, 3 boiska treningowe, boisko ze sztuczną trawą – oświetlone, bieżnia z urządzeniami do LA, bieżnia do skoku w dal, „Skate-Park”, 4 korty asfaltowe, toalety, zaplecze warsztatowe,
4. Stadion piłkarski, ul. Partyzantów 3: boisko główne – oświetlone, boisko treningowe,
5. Hala sportowa, ul. Partyzantów 3: siłownia, sauna, zaplecze administracyjne,
6. Zespół kortów tenisowych, ul. Hallera 10: budynek zaplecza techniczno-sanitarnego, 3 korty o nawierzchni z mączki ceglastej, boisko do kometki, ściana treningowa,
7. Hala sportowo-widowiskowa im. Arkadiusza Gołasia, ul. Traugutta 1: sala główna, sala sportów walki, sala rehabilitacyjna (siłownia), boisko asfaltowe,
8. Targowiska miejskie,
9. Siłownie „pod chmurką”.

Na ww. obiektach sportowych co roku organizowany jest szereg imprez sportowych i innych. Wśród nich warto wyróżnić:

- turnieje sportowe – krajowe i międzynarodowe (piłka siatkowa, piłka ręczna, piłka koszykowa, piłka nożna, tenis ziemny),
- zawody lekkoatletyczne,
- festyny sportowo-rekreacyjne (osiedlowe, dla firm, miejskie),
- mecze piłkarskie, piłki siatkowej (ligowe, reprezentacji narodowych),
- półmaraton – biegi uliczne,
- spływy kajakowe,
- koncerty muzyczne,
- przedstawienia, targi, prezentacje,
- zawody bokserskie, karate.

W Ostrołęce organizowane są także cyklicznie biegowe imprezy plenerowe, takie jak np. Międzynarodowy Półmaraton Kurpiowski (21,097 km), w którym udział biorą zawodnicy z całej Polski i z zagranicy oraz Duathlon – jest to połączenie biegu (5 km) z jazdą na rowerze (10 km).

Miejski Zarząd Obiektów Sportowo–Turystycznych i Infrastruktury Technicznej od września 2008 roku realizuje ważny dla miasta projekt sportowy tj: Akademię Siatkówki im. Arkadiusza Gołasia.

Bezpośrednią przyczyną powołania Akademii była potrzeba stworzenia zaplecza szkoleniowego dla drugoligowej żeńskiej drużyny piłki siatkowej oraz drugoligowej drużyny „PEKPOL”.

Projekt zakładał objęcie fachową opieką szkoleniową jak największej liczby uczniów i uczennic ostrołęckich szkół podstawowych. Rocznie z Akademii Siatkówki korzysta ponad 1 000 dzieci.

Istotne znaczenie w dziedzinie sportu i rekreacji odgrywa obecnie nowo powstały Park Wodny "Aquarium". Jego głównym założeniem jest realizacja zadań z zakresu kultury fizycznej, w tym w szczególności:

- prowadzenie kąpieliska sportowo – rekreacyjnego,
- organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych,
- organizowanie kursów w zakresie sportów wodnych,
- prowadzenie nauki pływania dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- rozwijanie usług w zakresie kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki dla społeczeństwa miast a Ostrołęki,
- upowszechnianie sportów wodnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych,
- prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych.

Park Wodny „Aquarium” w części sportowej posiada 25 metrowy basen z ośmioma torami pływackimi oraz 21 metrowy basen do nauki pływania. Rozgrywane w nim zawody z trybun może oglądać ponad 500 widzów.

Dzięki najnowszym rozwiązaniom technicznym na nowej pływalni mogą odbywać się zawody sportowe o bardzo wysokiej randze (Mistrzostwa Polski a nawet Mistrzostwa o randze międzynarodowej).

Część rekreacyjna basenu wyposażona jest w :

- dwie zjeżdżalnie rurowe oraz jedna zjeżdżalnia płaszczyznowa szerokotorowa,
- gejzery wodno – powietrzne, bicze wodne, kaskady, stację masażu pionowego i poziomego, sztuczną rzekę,
- brodzik dla dzieci,
- dwa jacuzzi

Integralną częścią zespołu rekreacyjnego basenu są sauna sucha i parowa.

W budynku Parku Wodnego znajdują się ponadto:

- salka do ćwiczeń (o powierzchni 122m),
- solarium
- pomieszczenia rehabilitacyjne,
- kręgielnia z dwoma torami,
- kawiarnia oraz bar suchy i bar „mokrej stopy”

Park Wodny „Aquarium” jest dostosowany do użytkowania przez osoby niepełnosprawne.

Stopień wykorzystania obiektów sportowych i turystycznych

W okresie od maja do czerwca 2011r Park Wodny „Aquarium” odwiedziło 12 273 osób. Dla porównania należy dodać, że z tzw. „starej” pływalni w całym 2010 roku skorzystało niespełna 27 000 osób.

W nowym obiekcie systematycznie trenują dwa kluby sportowe: UŚKS i UKS „Piątka”. Działalność w zakresie sportów wyczynowych prowadzą również: Ostrołęckie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe – WOPR-OS . Z usług basenu w poprzednim roku korzystały również inne ostrołęckie kluby. Należą do nich:

- MKS Narew Ostrołęka,
- ASPS Net Ostrołęka,
- OTPS Nike Ostrołęka,
- LUKS Rzekunianka Rzekuń,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”

Poza tym cyklicznie odbywają się zajęcia z nauki pływania, Aqua – aerobiku i gimnastyki dla seniorów. W Sali ćwiczeń należącej do Parku Wodnego instruktorzy różnych dziedzin sportu prowadzą zajęcia takie jak: Karate Shin, joga, kursy instruktorów, aerobik itp.

Hala sportowo-widowiskowa im. Arkadiusza Gołasia wykorzystywana jest przede wszystkim przez uczniów ostrolęckich szkół, członków stowarzyszeń sportowych i autonomicznych sekcji sportowych oraz pracowników zakładów pracy i osoby indywidualne. Oprócz zajęć sportowych na hali organizowane były koncerty muzyczne, międzynarodowe i ogólnopolskie zawody sportowe, targi oraz masowe imprezy okolicznościowe. Ogółem z hali sportowo-widowiskowej im. Arkadiusza Gołasia skorzystały w roku 2010, 50 223 osoby, w tym 36 425 uczniów i 13 798 członków klubów sportowych.

Według danych MZOS-TiIT w roku 2010 r. z boiska głównego przy ul. Witosa 1 skorzystało 4 356 osób, z boisk treningowych 12 240 osób, a z bieżni i urządzeń lekkoatletycznych 6 474 osób. Skate Park odwiedziło 2 171, natomiast korty asfaltowe 414 osób. Obiekt przy ul. Partyzantów 3 odwiedziło 13 279 osób (łącznie boiska i hala).

Hotel należący do MZOS_TiIT funkcjonuje na rynku hotelarskim już blisko 40 lat. Na przestrzeni tego okresu nawiązał współpracę z wieloma organizacjami, instytucjami i firmami z terenu całej Polski. Hotel zlokalizowany jest w kompleksie sportowym (stadion, korty tenisowe, boiska treningowe, Skate Park, Park Wodny). Dysponuje łącznie 50-ciomą miejscami noclegowymi w pokojach 1- i 2- osobowych oraz pokojach o podwyższonym standardzie. W roku 2010 z noclegu w Hotelu MZOS-TiIT skorzystało 2 491 osób (w tym 124 cudzoziemców) – udzielono 7 165 noclegów (w tym 363 cudzoziemcom).

Tabela 18. Obiekty sportowo-rekreacyjne, Ostrolęka, 2010

Lp.	Nazwa placówki	Obiekty sportowe
1.	Szkoła Podstawowa nr 1	sala gimnastyczna o wymiarach 12x24 m boisko Orlik w budowie
2.	Szkoła Podstawowa nr 2	jedna sala gimnastyczna (26x13 m) i jedna mała sala do ćwiczeń (8x6 m) boisko Orlik
3.	Szkoła Podstawowa nr 6	dwie sale gimnastyczne o wymiarach 24x15 m oraz 18x8,5 m boisko Orlik
4.	Szkoła Podstawowa nr 10	hala główna o wymiarach 43x18 m oraz mała sala i sala korekcyjna boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, na które składają się: <ul style="list-style-type: none"> • boisko główne do piłki nożnej, • dwa pełnowymiarowe boiska do piłki ręcznej, • boisko do mini piłki nożnej, koszykowej, siatkowej, • kort do tenisa ziemnego, • bieżnia tartanowa 80 m, zeskok do skoku w dal
5.	Gimnazjum nr 1 im. Janusza Kusocińskiego	dwie sale gimnastyczne o wymiarach 30x17,6 m oraz 17,6x11 m cztery boiska do gier zespołowych: <ul style="list-style-type: none"> • dwa do piłki nożnej, • jedno do koszykówki, • jedno do siatkówki, obiekty lekkoatletyczne: <ul style="list-style-type: none"> • bieżnia 100 m, • rzutnia do pchnięcia kulą
6.	Gimnazjum nr 2	sala gimnastyczna o wymiarach 48x18 m dwa boiska do gier zespołowych: asfaltowe do koszykówki i ziemne do piłki nożnej obiekty lekkoatletyczne: bieżnia żużlowa 60 m, zeskok do skoku w dal
7.	Zespół Szkół nr 3	dwie sale gimnastyczne 16x8 m i 10x22 m oraz mała sala do ćwiczeń 4x12 boisko Orlik w budowie

8.	Zespół Szkół nr 4	dwie sale gimnastyczne o wymiarach 15,5x7,5 m oraz 21x11 m
9.	Zespół Szkół nr 5 im. Unii Europejskiej	sala gimnastyczna o wymiarach 43x26 m, trzy boiska do gier zespołowych (piłki ręcznej, piłki siatkowej, piłki koszykowej)
10.	I Liceum Ogólnokształcące im. gen. J. Bema	sala gimnastyczna o wymiarach ok. 18x9 m
11.	II Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida	sala gimnastyczna o wymiarach ok. 18x9 m, boisko asfaltowe wielofunkcyjne (piłka ręczna, siatkówka, koszykówka); bieżnia żużlowa 40 m, skocznia w dal
12.	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. J. Psarskiego	dwie sale gimnastyczne o wymiarach 28x14 m oraz 18x14 m, trzy boiska do gier zespołowych (koszykówka, piłka nożna, piłka ręczna), obiekty lekkoatletyczne: bieżnia żużlowa, skocznia do skoku w dal, rzutnia do pchnięcia kulą
13.	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. 5 Pułku Ułanów Zasławskich	sala gimnastyczna o wymiarach 22x10,8 m, pięć boisk do gier zespołowych: <ul style="list-style-type: none"> • piłka ręczna – jedno boisko asfaltowe, • koszykówka – dwa boiska asfaltowe, • piłka nożna – dwa boiska niepełnowymiarowe; obiekty lekkoatletyczne: <ul style="list-style-type: none"> • bieżnia 4-torowa żużlowa okólna 250 m, • dwie skocznie w dal, dwie rzutnie do kuli
14.	Zespół Szkół Zawodowych nr 4 im. A. Chętnika	Sala gimnastyczna o wymiarach 11,5x8,5 m
15.		Urządzenia sportowo-rekreacyjne (otwarte siłownie) w 9 punktach miasta

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

W Ostrołęce działają ponadto 51 kluby sportowe, w takich dziedzinach jak: piłka nożna, ręczna, siatkowa, koszykówka, pływanie, tenis stołowy, kulturystyka, lekka atletyka, ratownictwo wodne, karate, boks i inne wymienione w tabeli 19.

Tabela 19. Kluby sportowe, Ostrołęka, 2010

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Zakres działania	Adres i telefon organizacji
1.	Uczniowski Klub Sportowy „KWARTA”	tenis stołowy	07-401 Ostrołęka ul. Legionowa 17
2.	Uczniowski Klub Sportowy „KURPIK”	mini-siatkówka, koszykówka	07-410 Ostrołęka ul. Gorbatowa 4/6 766 79 55
3.	Uczniowski Klub Sportowy „JAR”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku	07-410 Ostrołęka ul. Jaracza 5 766 54 93
4.	Uczniowski Środowiskowy Klub Sportowy przy MOSiR	pływanie	07-410 Ostrołęka ul. Piłsudskiego 4
5.	Uczniowski Klub Sportowy „MAG”	tenis stołowy, taniec, boks	07-417 Ostrołęka ul. Skowrońskiego 8 760 24 03
6.	Uczniowski Klub Sportowy „SIÓDEMKA”	lekka atletyka	07-410 Ostrołęka ul. Hallera 12 764 45 40
7.	Uczniowski Klub Sportowy „SZÓSTKA”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku	07-410 Ostrołęka ul. Sienkiewicza 15 764 59 11

8.	Uczniowski Klub Sportowy „PROMYK”	lekka atletyka, piłka ręczna	07-412 Ostrołęka ul. Papiernicza 1, 766 69 52
9.	Uczniowski Klub Sportowy „DIAMENT”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku, piłka ręczna	07-413 Ostrołęka ul. Berlinga 16
10.	Uczniowski Klub Sportowy „STOPA”	piłka nożna	07-412 Ostrołęka ul. Celna 11 A
11.	Uczniowski Klub Sportowy „PIĄTKA”	plywanie	07-401 Ostrołęka ul. Partyzantów 3
12.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „TRÓJKA”	piłka ręczna	07-413 Ostrołęka ul. Berlinga 5, 760 36 92
13.	Uczniowski Klub Sportowy „UNIA BASKET”	koszykówka, piłka siatkowa	07-413 Ostrołęka ul. Berlinga 5, 760 36 92
14.	Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku, piłka siatkowa	07-410 Ostrołęka ul. Hallera 12
15.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „WIEŻA”	szachy	07-410 Ostrołęka ul. Kolberga 6
16.	Uczniowski Klub Sportowy „ELEKTRYCZNIK”	koszykówka	07-410 Ostrołęka ul. 11 Listopada 20
17.	Uczniowski Klub Sportowy „CLAN”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku	07-410 Ostrołęka ul. Traugutta 2, 764 47 13
18.	Uczniowski Klub Sportowy „NURT”	gry i zabawy sportowe dostosowane do wieku	07-401 Ostrołęka ul. Batalionu Czwartaków 6 769 10 45
19.	Uczniowski Klub Sportowy NAREW	piłka nożna	07-410 Ostrołęka ul. Papiernicza 1
20.	Środowiskowy Uczniowski Klub Sportowy Tańca Towarzyskiego „ATRIA”	taniec towarzyski	07 –410 Ostrołęka ul. Hallera 13
21.	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „VICTORIA”	boks	07-410 Ostrołęka ul. Sadowa 2
22.	Ostrołęcki Klub Karate Kyokushin	karate	07-410 Ostrołęka ul. Kilińskiego 2B, 764 32 74
23.	Mazowiecko-Kurpiowskie Stowarzyszenie Brydża Sportowego	brydż sportowy	07-410 Ostrołęka ul. Łomżyńska 37
24.	Ostrołęckie Towarzystwo Sportowe „Korona HiD”	piłka nożna	07-410 Ostrołęka ul. Walecznych 20, 760 25 11
25.	Uczniowski Klub Sportowy „GLADIATOR”	sztuki walki	07-410 Ostrołęka ul. Traugutta 2
26.	Klub Motorowodny „ZAŁOGA”	turystyka wodna	07-410 Ostrołęka ul. Wioślarska 1 koresp. ul. Gorbatowa 7D/28C, 760 03 08
27.	Miejski Klub Sportowy „Narew”	piłka nożna	07-410 Ostrołęka ul. Witosa 1
28.	Rada Powiatowa „Ludowe Zespoły Sportowe”	turystyka i rekreacja	07-410 Ostrołęka Pl. Bema 7a
29.	Uczniowski Klub Sportowy „SPARTAKUS”	sztuki walki	07-410 Ostrołęka ul. Traugutta 1
30.	Klub Sportowy „TYTAN”	kulturystyka, fitness, trójbój siłowy, armwrestling, strong man	07-410 Ostrołęka ul. Partyzantów 3
31.	Autonomiczne Stowarzyszenie Piłki Siatkowej „NET”	piłka siatkowa	07-410 Ostrołęka ul. 11 Listopada 20
32.	Uczniowski Klub Sportowy „BRATEK”	koszykówka	ul. Batalionu Czwartaków 6 07-401 Ostrołęka
33.	Miejskie Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej	gry i zabawy dostosowane do potrzeb wiekowych	ul. Sienkiewicza 22/39 07-410 Ostrołęka

34.	Ostrołęcki Klub Koszykówki	koszykówka	ul. Sikorskiego 1 07-410 Ostrołęka
35.	Ostrołęckie Towarzystwo Piłki Siatkowej „NIKE”	piłka siatkowa	ul. W. Pola 5 07-410 Ostrołęka
36.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „TECZA”	gry i zabawy dostosowane do wieku	ul. Berlinga 16 07-410 Ostrołęka
37.	Akademicki Ludowy Klub Sportowy „KURP” Ostrołęka	organizowanie życia sportowego uczniów i studentów, lekka atletyka	ul. Kołobrzaska 15, 07-401 Ostrołęka
38.	Ostrołęckie Stowarzyszenie Tenisowe	tenis ziemny	ul. Witosy 1 07-410 Ostrołęka
39.	Ostrołęcki Klub Lekkiej Atletyki Stora Enso	lekka atletyka	ul. Konopnickiej 4/13 07-410 Ostrołęka, 766 75 03
40.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	ratownictwo wodne	ul. Padlewskiego 51c/28 07-410 Ostrołęka
41.	Futsal Klub Jantar Ostrołęka	futsal	ul. Piłsudskiego 16 07-410 Ostrołęka
42.	Ostrołęcki Klub Kyokushin-kan Karate-do	karate	ul. Wesola 26 07-410 Ostrołęka
43.	Ostrołęckie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	gry i zabawy dostosowane do wieku	ul. Piłsudskiego 4, 07-410 Ostrołęka
44.	Powiatowy Grodzko-Ziemski Szkolny Związek Sportowy	gry i zabawy dostosowane do wieku	ul. Partyzantów 3 07-410 Ostrołęka, 764 50 03
45.	Kurpiowski Klub Jeździecki HIPPIKA	jeździectwo	764 26 11
46.	Ostrołęcki Klub Judo	judo	764 15 70
47.	Międzyszkolny Klub Sportowy Jantar	piłka ręczna	764 50 03
48.	Uczniowski Klub Sportowy Moja Ostrołęka	piłka nożna	ul. Gorbatowa 14 07-410 Ostrołęka
49.	Uczniowski Klub Sportowy Dance and Move	organizowanie życia sportowego uczniów i studentów, taniec nowoczesny	ul. Gorbatowa 5c/11 07-410 Ostrołęka
50.	Międzyszkolny Klub Kuyokushin Karate	karate	ul. Gorbatowa 12/13 07-410 Ostrołęka
51.	Uczniowski Klub Sportowy Champion	boks	ul. Jezierskiego 6/12 07-410 Ostrołęka

Źródło: Urząd Miasta Ostrołęki

I.7.4. Ochrona zdrowia

Wiodącym zakładem opieki zdrowotnej w Ostrołęce jest Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrołęce im. Dr Józefa Psarskiego.

Szpital ten oferuje 488 łóżek (dane GUS za rok 2009). W odniesieniu do liczby ludności miasta jest to 90,6 łóżka na 10 tys. mieszkańców. Jest to wynik niemal dwukrotnie lepszy, niż średnie wartości tego wskaźnika obliczone dla województwa mazowieckiego (46,2) i Polski (47,9). Świadczy to o wysokim potencjale miasta oraz o fakcie, że szpital ten obsługuje także mieszkańców co najmniej powiatu ostrołęckiego.

Tabela 20. Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców

	Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców					Łóżka w szpitalach ogólnych	
	2005	2006	2007	2008	2009	2008	2009
	[łóżko]	[łóżko]	[łóżko]	[łóżko]	[łóżko]	[łóżko]	[łóżko]
Polska	47,0	46,3	45,9	48,1	47,9	183 565	182 992
województwo mazowieckie	45,6	44,7	44,2	46,6	46,2	24 228	24 110
Powiat m. Ostrołęka	83,4	84,9	84,1	98,0	90,6	529	488

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Ponadto na terenie miasta w roku 2009 funkcjonowały 52 zakłady opieki zdrowotnej, w tym jeden publiczny oraz 51 niepublicznych. Warto zauważyć, że w stosunku do roku 2008 łączna liczba zakładów spadła o 21 podmiotów. Przy tym ubyło 28 zakładów publicznych, a przybyło 7 niepublicznych. Ofertę uzupełniały 22 praktyki lekarskie.

Z roku na rok rośnie liczba porad udzielonych w zakładach opieki zdrowotnej. Według danych GUS w roku 2003 w ostrołęckich zakładach opieki zdrowotnej udzielono 238 027 porad, w roku 2006 – 269 939 porad, natomiast w roku 2009 aż 297 271 porad. Jest to przypuszczalnie także efekt wzrastającej w mieście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Według danych GUS za rok 2008 w Ostrołęce pracowało 392 lekarzy, w tym 43 lekarzy dentyistów, 531 pielęgniarek i 70 położnych. Wartości te rosły systematycznie na przestrzeni lat; w roku 2006 w Ostrołęce pracowało 300 lekarzy i 29 lekarzy dentyistów.

Na terenie miasta działają także 24 apteki, w których pracuje 43 magistrów farmacji. Na jedną aptekę przypada 2 243 mieszkańców miasta.

Zakładem opieki zdrowotnej udzielającym świadczeń zdrowotnych w zakresie działań profilaktycznych i opiekuńczych dla dzieci w wieku od 6 miesięcy do 3 lat był ponadto Żłobek Miejski. W chwili obecnej jednostka ta świadczy usługi opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne na rzecz dzieci.

I.7.5. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, powołaną do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym, poprzez udzielanie wsparcia, podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Dokumentem określającym kierunki działań w zakresie pomocy społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Program lokalny w zakresie pomocy społecznej w mieście Ostrołęce na lata 2009 – 2016, przyjęta uchwałą Nr 339/XLVII/2009 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 26 marca 2009 r.

Zadania pomocy społecznej w Ostrołęce realizują prowadzone przez Miasto jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w tym: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, Dom Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność statutową w tym zakresie.

Miasto współdziała z organizacjami pozarządowymi, zlecając im, po wcześniejszym przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert, realizację określonych zadań z jednoczesnym udzieleniem dotacji. Na zlecenie Miasta:

- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Ostrołęce prowadzi Dom Pomocy Społecznej w Ostrołęce dla 17 osób przewlekle somatycznie chorych,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Ostrołęce prowadzi Centrum Wsparcia Społecznego w Ostrołęce, w ramach którego funkcjonują: ogrzewalnia dla 15 osób, schronisko dla 6 osób oraz noclegownia dla 10 osób,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Ostrołęce prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej „MOTYLKI” w Ostrołęce dla 20 osób niepełnosprawnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie udziela pomocy społecznej w formach określonych w ustawie o pomocy społecznej oraz realizuje zadania zlecone z zakresu świadczeń rodzinnych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Ponadto realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a także zadania z zakresu oświaty polegające na świadczeniu pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów.

W ramach Ośrodka funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (z łączną liczbą miejsc 60), trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, „Tani Bar” oraz Schronisko dla osób bezdomnych (dysponujące 15 miejscami). Przy Ośrodku funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W 2009 r. Ośrodek świadczeniami pomocy społecznej objął 1 705 rodzin, w tym 4 489 osób, co stanowi 8,32 % ogólnej liczby mieszkańców Ostrołęki. Z analizy danych Ośrodka wynika, że w latach 2008–2009 liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zwiększyła się o 3,02 %.

Powodem przyznawania pomocy społecznej są różne problemy, które powodują dysfunkcyjność osób i rodzin. Do najczęstszych przyczyn należą: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, przemoc w rodzinie oraz bezdomność.

Zdarza się, że w rodzinie występuje kilka powodów przyznania pomocy, np.: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, alkoholizm. Wówczas osoby i rodziny korzystają jednocześnie z wielu rodzajów świadczeń pomocy społecznej.

Z analizy danych, które posiada Ośrodek, wynika, że beneficjenci pomocy społecznej najczęściej kwalifikują się do świadczeń w formie:

- zasiłków celowych z przeznaczeniem na zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych (tj. na leki, żywność, odzież, obuwie, energię elektryczną, gaz, opał) oraz pomocy w naturze,
- gorących posiłków dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, które własnym staraniem nie mogą sobie zapewnić,
- zasiłków okresowych, usług opiekuńczych,
- zasiłków stałych.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza zapewnia dziecku, pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe. Podejmuje również działania na rzecz pomocy dziecku i jego rodzinie. Placówka dysponuje 40 miejscami (30 miejsc w placówce typu socjalizacyjnego i 10 miejsc w placówce typu interwencyjnego). WPOW prowadzi także trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. W Ostrołęce funkcjonują dwa DPS, jeden przeznaczony jest dla 226 osób przewlekle psychicznie chorych, a drugi dla 17 osób przewlekle somatycznie chorych.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udziela specjalistycznych porad psychologicznych, pedagogicznych i prawnych z zakresu interwencji kryzysowej oraz zapewnia schronienie osobom mającym trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych oraz doznającym przemocy w rodzinie. Kierunki działań w zakresie przemocy w rodzinie zarówno dla Ośrodka jak i innych podmiotów określa Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Ostrołęce na lata 2010–2016, przyjęty uchwałą Nr 579/LXX/2010 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 19 sierpnia 2010 r.

Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy jest placówką diagnostyczno-konsultacyjną, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka, pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia placówek rodzinnych, a także wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne, rodziców naturalnych dzieci objętych tymi formami opieki. Ośrodek wspiera także rodziny naturalne w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Od 1 stycznia 2012 roku za prowadzenie ośrodka adopcyjnego odpowiedzialny będzie samorząd województwa.

Dobra współpraca wszystkich lokalnych podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a w konsekwencji poprawi jakość życia tych mieszkańców Ostrołęki.

I.7.6. Materialne warunki życia mieszkańców

Materialne warunki życia w Ostrołęce z biegiem lat poprawiają się. W roku 2002 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w mieście wynosiło 2 237,11 zł, natomiast w roku 2009 już 3 288,00 zł. Jest to tendencja pozytywna. Należy jednak zauważyć, że dynamika tego przyrostu (od roku 2002 do 2009 47%) nie była wyższa niż dynamika obserwowana w kraju (48%) a jedynie nieznacznie wyższa niż dynamika w regionie (44,5%). Wynagrodzenia w Ostrołęce utrzymują się na poziomie około 99% średniej krajowej. Dla porównania wartość dla województwa mazowieckiego wynosi około 126%, jednak jest znacząco zawyżona przez Warszawę.

Tabela 21. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w Ostrołęce, w okresie 2002–2009

	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
Polska	2 239,56	2 314,66	2 409,69	2 506,93	2 636,81	2 866,04	3 158,48	3 315,38
województwo mazowieckie	2 893,83	3 005,37	3 095,96	3 227,04	3 381,13	3 670,84	4 036,26	4 179,63
Powiat m. Ostrołęka	2 237,11	2 270,10	2 400,95	2 485,73	2 607,81	2 868,54	3 074,15	3 288,00
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
województwo mazowieckie	129,2	129,8	128,5	128,7	128,2	128,1	127,8	126,1
Powiat m. Ostrołęka	99,9	98,1	99,6	99,2	98,9	100,1	97,3	99,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

I.7.7. Zasoby mieszkaniowe

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe w Ostrołęce w okresie 2005–2008

	Ogółem											
	Mieszkania				Izby				Powierzchnia użytkowa mieszkań			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]	[izba]	[izba]	[izba]	[izba]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]
Ostrołęka	17 568	17 662	17 887	18 115	70 803	71 271	72 469	73 440	1 200 379	1 211 552	1 240 418	1 262 088
woj. maz.	1 875 507	1 899 993	1 927 190	1 963 621	6 576 533	6 667 669	6 771 984	6 911 817	125 936 756	128 209 817	130 865 207	134 366 165

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Według danych GUS za rok 2008 zasób mieszkaniowy Ostrołęki stanowiło 18 115 mieszkań³³, dzielących się na 73 440 izb, o łącznej powierzchni 1 262 088 m², co daje niemal 70 m² na jedno mieszkanie. Jak wykazano w rozdziale IV.4 Zasoby mieszkaniowe, jest to wynik wyróżniający Ostrołękę spośród innych miast o podobnej wielkości (Łomża, Legionowo, Pruszków i Ciechanów).

W roku 2007 największą część zasobów mieszkaniowych Ostrołęki stanowiły mieszkania należące do spółdzielni mieszkaniowych (57% ogólnego zasobu mieszkaniowego) oraz do osób prywatnych (35,6%).

Ostrołęckie mieszkania są bardzo dobrze wyposażone w instalacje – według danych GUS za rok 2008 – 98,8% mieszkań wyposażonych jest w sieć wodociągową, 97,0% posiada łazienkę, 95,1% centralne ogrzewanie. We wszystkich kategoriach Ostrołęka wypada lepiej niż pozostała część województwa mazowieckiego (średnio).

Tabela 23. Wyposażenie mieszkań w Ostrołęce w instalacje

	Wodociąg						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Ostrołęka	98,7	98,7	98,8	98,8	98,8	98,8	-
województwo mazowieckie	97,6	97,7	97,7	97,8	97,8	97,9	-
	Łazienka						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Ostrołęka	96,9	96,9	96,9	96,9	97,0	97,0	-
województwo mazowieckie	93,2	93,3	93,5	93,6	93,7	93,9	-
	Centralne ogrzewanie						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Ostrołęka	95,0	95,1	95,1	95,1	95,0	95,1	-
województwo mazowieckie	89,6	89,7	89,7	89,9	90,1	90,3	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Statystycznie rzecz biorąc, ostrołęckie mieszkania charakteryzują się ponadprzeciętną wielkością – średnio 69,7 m², która rosła systematycznie w okresie 2002–2008. Natomiast powierzchnia ta, w połączeniu z relatywnie małą liczbą mieszkań sprawia, że na 1 mieszkańca miasta przypada jedynie 23,4 m² mieszkania.

³³ Zgodnie z definicją GUS, mieszkanie to: *lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób – wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.* Statystyka ta obejmuje więc zarówno mieszkania w domach wielorodzinnych, jak również domy jednorodzinne.

Tabela 24. Powierzchnia użytkowa mieszkań w Ostrołęce

	Mieszkanie						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
Ostrołęka	66,1	67,5	67,9	68,3	68,6	69,3	69,7
województwo mazowieckie	66,1	66,6	66,9	67,1	67,5	67,9	68,4
	Na 1 osobę						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
Ostrołęka	20,1	21,6	21,9	22,3	22,6	22,9	23,4
województwo mazowieckie	21,4	23,8	24,1	24,4	24,8	25,2	25,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Liczba mieszkań sprzedawanych w Ostrołęce osobom fizycznym wahała się znacząco na przestrzeni lat. W okresie 2000–2009 najwięcej, bo 89 mieszkań, sprzedano w roku 2000, natomiast najmniej – 7 szt. – w roku 2001. Rok 2009 przyniósł wynik na średnim poziomie 42 mieszkań. Statystyka obejmuje jednak jedynie mieszkania w budynkach wielorodzinnych. Co ciekawe, mieszkania sprzedane w roku 2009 miały średnią powierzchnię zaledwie 40 m².

Tabela 25. Mieszkania w budynkach mieszkalnych sprzedanych osobom fizycznym w Ostrołęce w latach 2000–2009

	Budynki wielorodzinne					
	Mieszkania					
	2000	2001	2003	2005	2007	2009
	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]	[mieszk.]
Ostrołęka	89	7	46	15	78	42
województwo mazowieckie	6 043	5 524	8 254	4 087	6 336	10 001
	Powierzchnia użytkowa mieszkań					
	2000	2001	2003	2005	2007	2009
	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
Ostrołęka	4 450	385	2 350	675	3 429	1 720
województwo mazowieckie	243 044	223 620	355 368	177 404	268 754	380 988

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Zasoby mieszkaniowe są obszarem gospodarki lokalnej, który wymaga doinwestowania, zarówno w zakresie remontów obecnego zasobu, jak również w zakresie budowy nowych mieszkań.

„W mieszkaniowym zasobie miasta Ostrołęki znajduje się 9 budynków, które zostały wyłączone ze sprzedaży i przeznaczone na lokale socjalne. W stosunku do stanu z okresu przygotowywania poprzedniego Programu, obowiązującego w latach 2003–2007, liczba lokali socjalnych (przyp. aut. – wynosi 148 szt.) uległa zwiększeniu o 11, a p.u. wzrosła z 3 940,22 m² do 4 303,56 m², tj. o 363,34 m² / 9,23%. Złożyło się na to:

- oddanie do użytku 18 lokali socjalnych w pozyskanym od PKP S.A. budynku przy ul. Żeromskiego 29B / dawniej Plac Dworcowy 5/;
- wyprowadzenie najemców i sprzedaż budynków położonych przy ul. Mazowieckiej 12 i Jana Kazimierza 2 / łącznie 5 mieszkań/;
- wyprowadzenie najemców lokali socjalnych przy ul. Kolejowej 51 i 51A / 2 mieszkania/.

Oba lokale mieszkalne / położone na jednej nieruchomości/ są obecnie przygotowywane do zbycia w formie przetargu” (Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Ostrołęki w latach 2008–2012, Ostrołęka, 2008).

I.7.8. Targowiska miejskie³⁴

Na terenie Ostrołęki funkcjonują trzy targowiska miejskie, zlokalizowane przy:

- ul. Prądyńskiego i Inwalidów Wojennych (16.10.2010 r. teren targowiska został wydierżawiony Kurpiowskiemu Centrum Handlowo-Usługowemu Spółka z o.o. na okres 30 lat),
- ul. Targowej i T. Zawadzkiego „Zośki”,
- ul. Targowej i B. Westerplatte .

W 2010 roku na bieżące utrzymanie i funkcjonowanie targowisk miejskich w Ostrołęce wydatkowano łączną kwotę w wysokości 356 098,82 złotych. Ponad 84% (299 445,66 zł) tej kwoty stanowiły wydatki inwestycyjne, przeznaczone na wymianę przewodu wodociągowego w ul. T. Zawadzkiego „Zośki” w ramach dokumentacji technicznej modernizacji targowiska miejskiego przy ul. Targowej i T. Zawadzkiego „Zośki”. Drugą pod względem wielkości pozycję w ogólnej kwocie ww. wydatków stanowiła prowizja dla administratora targowiska, którym był MOSiR – 49 137,14 zł (13,8%). Pozostałe kwoty spożytkowano na: uzupełnienie oznakowania p. pożarowego oraz aktualizację instrukcji p. pożarowych na terenie targowisk miejskich 925,98 zł (0,26%), opłaty za zużycie energii 5 162,64 zł (1,45%), zakup bloczków opłaty targowej 1.427,40 zł (0,40%).

„Targowiska administrowane są obecnie przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (dawny MOSiR).

Z dniem 8 października 2010 roku teren targowiska miejskiego przy ul. Prądyńskiego i Inwalidów Wojennych został przekazany w dzierżawę na okres 30 lat Kurpiowskiemu Centrum Handlowo-Usługowemu Spółka z o. o.

Z dniem przekazania na terenie targowiska zlokalizowanych było 355 punktów handlowych, w tym: 114 punktów – na podstawie umowy dzierżawy oraz 241 punktów – wg rejestru miesięcznych opłat targowych” (Informacja z zakresu funkcjonowania targowisk miejskich na terenie miasta Ostrołęki w 2010 r.).

W okresie 2007–2010 dochody przynoszone przez targowiska miejskie systematycznie spadały. W roku 2010 targowiska miejskie przyniosły dochód w wysokości 625 798 zł; była to wartość o 213 167 zł niższa niż w roku 2009 i o 320239,24 zł niższa niż w roku 2007.

W roku 2010 73,7% dochodów (461 147,76 zł) stanowiły wpływy z dzierżawy gruntu przez KCH-U, na którym położone jest targowisko przy ul. Prądyńskiego i Inwalidów Wojennych, 15,5% (97 309,00 zł) wpływy z opłaty targowej, 10,8% (67 341,25 zł), wpływy z tytułu dzierżawy gruntów komunalnych położonych na terenie targowisk miejskich.

W kolejnych latach rekomendowane jest kontynuowanie modernizacji targowiska miejskiego przy ulicy Targowej i T. Zawadzkiego „Zośki” poprzez budowę sieci kanalizacji deszczowej.

I.7.9. Stan bezpieczeństwa publicznego

Zgodnie ze Sprawozdaniem z realizacji zaplanowanych zadań przez Komendę Miejską Policji w Ostrołęce w 2009 roku w Ostrołęce:

- wszczęto 1 405 postępowań przygotowawczych – 972 o charakterze kryminalnym, 133 gospodarczym, 39 narkotykowym i 21 dotyczących kradzieży samochodów. W stosunku do roku 2008 odnotowano 6,19% wzrost (+82 postępowania).

³⁴ Opracowano na podstawie: Informacji z zakresu funkcjonowania targowisk miejskich na terenie miasta Ostrołęki w 2010 r.

- zakończono 1 613 postępowań przygotowawczych – 1 160 o charakterze kryminalnym, 127 gospodarczym, 39 narkotykowym i 29 dotyczących kradzieży samochodów. W stosunku do roku 2008 odnotowano 6,75% wzrost zakończonych postępowań (+102 postępowania).

W wyniku postępowań stwierdzono 2 446 przestępstw – 1 439 o charakterze kryminalnym, 675 gospodarczym, 394 narkotykowym, 22 w zakresie kradzieży samochodów. W stosunku do roku 2008 liczba stwierdzonych przestępstw wzrosła o 5,06%, tj. o 118 przestępstw.

W roku 2009 wykryto 1 919 przestępstwa, tj. o 4,5% (84 szt.) więcej niż w roku 2008. Wykrywalność wyniosła 18,2% czyli o 0,3 punktu procentowego mniej niż w roku 2008. Wykrywalność przestępstw:

- o charakterze kryminalnym wyniosła 64,9% i wzrosła o 5 punktów procentowych,
- o charakterze gospodarczym wyniosła 96 % i wzrosła o 2,2 punktu procentowego,
- o charakterze narkotykowym wyniosła 99,5% i wzrosła o 0,3 punktu procentowego,
- kradzieży samochodów wyniosła 18,2% i spadła o 0,1 punktu procentowego.

W kategorii wypadków drogowych, na terenie Ostrołęki zarówno w roku 2008 jak i 2009 wydarzyły się po 42 wypadki. Liczba ofiar śmiertelnych spadła z 4 do 1, tymczasem liczba osób rannych wzrosła z 43 osób w 2008 roku do 47 osób w roku 2009.

Dla bezpieczeństwa w mieście ważna jest praca dzielnicowych. W roku 2009 dzielnicowi zatrzymali 53 sprawców przestępstw na gorącym uczynku (o 9 więcej niż w roku 2008). Ponadto zatrzymali 136 poszukiwanych, 28 mniej niż w roku 2008. Liczba ujawnionych wykroczeń prewencyjnych, za popełnienie których sporządzono materiały wdrażające postępowania wyjaśniające w sprawie o wykroczenie, wyniosła 136 przypadków i spadła w stosunku do roku 2008 o 32 przypadki. Ponadto dzielnicowi w roku 2009 ujawnili 6 przedmiotów utraconych w wyniku czynu zabronionego, przeprowadzili 2 021 wywiadów, przeprowadzili 311 postępowań w sprawach o wykroczenie, przeprowadzili 1 604 interwencje oraz nałożyli 128 mandatów karnych i 91 prewencyjnych.

Dla uzupełnienia należy dodać, że w roku 2009 w Ostrołęce zgłoszono: 130 kradzieży rzeczy cudzej (85 w roku 2008), 64 kradzieże z włamaniem (55 w roku 2008), 23 rozboje (29 w roku 2008), 22 bójki i pobicia (22 w roku 2008), 11 uszkodzeń ciała (dla 2008 r. b.d.), 29 kradzieży samochodów (6 w roku 2008), 154 przypadki zniszczenia mienia (139 w roku 2008).

Wnioskując z powyżej przedstawionych danych, należałoby stwierdzić, że poziom przestępczości w Ostrołęce w roku 2009 nieznacznie wzrósł w stosunku do roku 2008. Warto jednak mieć na uwadze fakt, że prezentowane dane dotyczą dwóch jedynie lat i nie można na ich podstawie wnioskować o występowaniu jakiegokolwiek negatywnej tendencji. Mimo wszystko rekomenduje się kontynuowanie i wzmacnianie podejmowanych już działań prewencyjnych oraz wzmacnianie działalności policji w zakresie wykrywania przestępstw.

I.8. Ochrona środowiska naturalnego

I.8.1. Gospodarka ściekowa³⁵

W Ostrołęce funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków komunalnych. Jest to, zlokalizowana przy ulicy Chemicznej, oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna („Chemiczna”) o średniej dobowej przepustowości 20 000 m³. Została ona wybudowana w połowie lat siedemdziesiątych XX w., a późniejsza modernizacja przeprowadzona w ramach opisanego poniżej projektu OPWiK Sp. z o. o., polegająca na wprowadzeniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych do procesu mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków, pozwoliła na ograniczenie oddziaływań odorowych oczyszczalni na środowisko, a także na poprawę efektów oczyszczania ścieków, co warunkuje poprawę jakości wody w rzece Narew.

W latach 2006–2010 OPWiK Sp. z o. o. realizowało projekt pod nazwą „Modernizacja i rozbudowa systemu odbioru ścieków w Ostrołęce i Gminie Olszewo-Borki”. W wyniku realizacji projektu na terenie miasta Ostrołęki i gminy Olszewo-Borki wybudowano nową kanalizację sanitarną o łącznej długości 36,43 km, z której korzystają mieszkańcy osiedli: Łazek, Otok, Grabowo, Pomian, Stacja, os. Traugutta, Wojciechowice, PGO oraz gminy Olszewo-Borki. W ramach projektu wykonano 1 011 szt. nowych przyłączy. Liczba przyłączy będzie się systematycznie zwiększać, ponieważ zostały skanalizowane tereny, na których bardzo dynamicznie rozwija się budownictwo mieszkaniowe. Wykonano renowacje kanalizacji sanitarnej o długości 12,41 km. Prace budowlane odbywały się metodą wykopu otwartego oraz bardziej nowoczesną technologią tzw. rękawa żywicznego utwardzanego gorącą wodą.

W wyniku realizacji inwestycji ścieki sanitarne z poszczególnych osiedli odprowadzane są kanałami w układzie grawitacyjnym oraz w szczególnych wypadkach kanałami tłocznymi z przepompowni lokalnych do kolektorów zbiorczych i dalej kolektorem głównym do Oczyszczalni Ścieków „Chemiczna”.

Realizacja projektu umożliwiła wyłączenie z eksploatacji małej oczyszczalni ścieków „Leśna”, która ze względu na zbyt małą przepustowość nie pozwalała na przyjęcie dodatkowych ścieków i podłączania nowych mieszkańców do sieci kanalizacji sanitarnej prawobrzeżnej części miasta Ostrołęki. Wybudowanie rurociągu podwieszono pod mostem kolejowym pozwoliło na przesyłanie ścieków z prawobrzeżnej części miasta Ostrołęki i z terenu gmin ościennych do oczyszczalni ścieków „Chemiczna”. Rozwiązanie takie zmniejszyło uciążliwość dla środowiska w rejonie Ostrołęki ze względu na centralizację oczyszczania ścieków i przeróbki osadów, a zastąpienie oczyszczalni pompownią wyeliminowało jedno z potencjalnych źródeł uciążliwości dla środowiska (likwidacja gospodarki skratkowej i osadowej) na terenie prawobrzeżnej części miasta.

Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Chemiczna” była największym zadaniem wchodzącym w zakres projektu. Istniejąca oczyszczalnia ścieków nie spełniała norm krajowych i UE w zakresie zawartości azotu i fosforu ogólnego. Gospodarka osadowa oczyszczalni była uciążliwa dla środowiska, zwłaszcza w zakresie emisji zapachów i nie była przystosowana do wymagań zawartych w stosownych dyrektywach UE.

W ramach modernizacji oczyszczalni ścieków „Chemiczna” zostały unowocześnione obiekty mechanicznego oczyszczania ścieków. Zmodernizowano i dokonano rozbudowy ciągów biologicznego oczyszczania ścieków. Modernizacji i rozbudowie podlegała gospodarka osadowa.

Nowym procesem w pracy oczyszczalni ścieków jest fermentacja osadów i produkcja biogazu. W tym celu zostały wybudowane dwie komory fermentacyjne oraz budynek obsługi węzła fermentacji, w którym

³⁵ Opracowano na podstawie: Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok).

zainstalowane są urządzenia do podgrzewania osadu oraz aparatura kontrolno-pomiarowa, służąca do monitorowania procesu fermentacji osadu, w wyniku którego powstaje biogaz. Przefermentowany osad trafia do nowo wybudowanego budynku kompleksowej utylizacji osadu, gdzie zainstalowane są wirówki odwadniające osad.

Realizacja projektu umożliwiła miastu spełnienie wymogów dyrektyw UE, w tym dyrektywy nr 91/271/WE dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Został także osiągnięty cel nadrzędny: poprawa standardu życia Ostrołęczan.

„Na terenie miasta znajdują się również dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości 19 033 m³/d oraz jedna oczyszczalnia mechaniczna o przepustowości projektowej 22 800 m³/d (...).

W roku 2007 wg danych GUS zostało odprowadzonych ogółem 533 497 dam³ ścieków przemysłowych z czego 818 dam³ do kanalizacji a 532 679 dam³ do wód lub do ziemi. Łączna ilość oczyszczonych ścieków przemysłowych w roku 2007 wyniosła – 6 570 dam³ z czego oczyszczeniu biologicznemu poddano 5 542 dam³ (84 %) a oczyszczeniu mechanicznemu 1 028 dam³ (16 %).

Ponadto do środowiska odprowadzane są ścieki chłodnicze umownie traktowane jako czyste. W roku 2007 odprowadzono ich – 526 081 dam³ (...).

Znaczny udział w odprowadzanych ściekach przemysłowych 98,6% stanowią ścieki zużytych wód chłodniczych. Wody pochodzą z elektrowni Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. i zakładu celulozowo-papierniczego Stora Enso Poland S. A.” (Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok).

Ponadto według danych GUS w roku 2007 w Ostrołęce zostało odprowadzonych 2 772,1 dam³ ścieków komunalnych. Oczyszczonych zostało 2 697 dam³ ścieków, co stanowiło 97,3 % ich całkowitej wielkości. Według danych za rok 2009 sytuacja uległa poprawie, ponieważ odprowadzonych zostało 2 607,4 dam³ ścieków, z czego oczyszczonych zostało 100 %. Ponadto w roku 2007 14 dam³ ścieków komunalnych zostało oczyszczonych biologicznie, tymczasem w roku 2009 wszystkie ścieki były oczyszczane z podwyższonym usuwaniem miogenów.

I.8.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

„Przez zanieczyszczenie powietrza rozumie się wprowadzanie do niego organizmów żywych lub substancji chemicznych, które nie są jego naturalnymi składnikami, albo – będąc nimi – występują w stężeniach przekraczających właściwy dla nich zakres. Zanieczyszczenia powietrza mogą mieć formę stałą, płynną lub gazową i dzieli się je ogólnie na zanieczyszczenia pierwotne – emitowane do powietrza bezpośrednio ze źródeł zanieczyszczenia oraz wtórne – powstające w wyniku reakcji chemicznych zachodzących w atmosferze pomiędzy wprowadzonymi zanieczyszczeniami pierwotnymi.

Dodatkowo, ze względu na sposób odprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery, emisje można podzielić na zorganizowaną i niezorganizowaną. Emisja zorganizowana występuje, gdy zanieczyszczenia odprowadzane są do atmosfery za pomocą emitora (komin, wyciąg wentylacyjny), natomiast emisja niezorganizowana występuje na hałdach, terenach zabudowanych lub podczas parowania cieczy. Jeszcze innym rodzajem emisji jest emisja ze źródeł liniowych i powierzchniowych, takich jak drogi i parkingi.

Ostrołęka jest miastem, w którym jakość powietrza nie jest zadowalająca. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta są:

1. *źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz z kotłowni przemysłowych (głównie: Stora Enso Poland S.A., Energa Elektrownie Ostrołęka S.A.),*
2. *źródła komunalno-bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej (OPEC – aktualnym właścicielem jest Energia – ENERGA OPEC Sp. z o.o.). Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,*
3. *źródła transportowe – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,*
4. *pylenie wtórne z odstoniętej powierzchni terenu,*
5. *zanieczyszczenia allochtoniczne, napływające spoza terenu miasta, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru” (Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok), Ostrołęka 2009).*

Tabela 26 prezentuje wartości stężenia poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń w powietrzu na terenie Ostrołęki. Przedstawione w niej dane wskazują, że jakość powietrza na terenie miasta nie jest wysoka. Odnotowano przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu PM10 oraz benzoalofirenu B/a/P.

Spowodowało to, że Ostrołęka została objęta programem ochrony powietrza, który ma pozwolić na osiągnięcie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10. Program ten identyfikuje źródła zanieczyszczeń pyłu zawieszonego PM10 oraz określa działania, jakie należy podjąć w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego.

Należy także wspomnieć, że w strefie mazowieckiej, odnotowano przekroczenie poziomu docelowego ozonu wynoszącego 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefę zakwalifikowano do klasy C (stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony). Ze względu na powyższe został także opracowany Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, mający pozwolić na osiągnięcie poziomu docelowego ozonu w powietrzu. Co istotne, ustalenia programu są wiążące dla Ostrołęki, jednakże miasto zostało w omawianym dokumencie zaliczone do obszarów, na których nie obserwuje się przekroczenia poziomu docelowego ozonu.

Tabela 26. Klasyfikacja stref dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne* i docelowe** – dane za rok 2008

Rodzaj zanieczyszczenia	Symbol klasy dla obszaru strefy - miasto Ostrołęka ³⁶	Stężenie	Czas uśredniania stężeń	Wartość dopuszczalna	Liczba przekroczeń w roku
Dwutlenek siarki SO ₂ *	A	2,7	24 h	125	0
Dwutlenek azotu NO ₂ *	A	7,6	Rok kalendarzowy	40/44	0
Pył PM10*	C	33,5	Rok kalendarzowy	40	0
		58,2	24 h	50	38/56
Benzen C ₆ H ₆ *	A	1,3	-	5/7	-
Tlenek węgla CO*	A	b.d.	-	-	-
Ołów Pb*	A	0,012	-	0,5	-
As (PM10) **	A	0,27	-	6	-
Cd (PM10) **	A	0,41	-	5	-
Ni (PM10) **	A	1,29	-	20	-
B/a/P (PM10) **	C	3,17	-	1	-
Ozon O ₃ **	A	b.d.	-	-	-

Źródło: Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok)

Należy ponadto zauważyć, że z roku na rok spada w Ostrołęce emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza emitowanych przez szczególnie uciążliwe zakłady przemysłowe. Wpływa to oczywiście bezpośrednio na poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Szczególnie znaczący spadek emisji zanotowano w ciągu ostatnich trzech lat (emisja w roku 2007 wynosiła 1 315 t/rok, a w roku 2009 już tylko 354 t/rok). Niemal 100% zanieczyszczeń pyłowych pochodzi ze spalania paliw. Poszczególne wartości w tym obszarze prezentuje tabela 27.

Tabela 27. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza emitowanych przez szczególnie uciążliwe zakłady

Ogółem				
Rok	2006	2007	2008	2009
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
Wartość	1 040	1 315	708	354
Ze spalania paliw				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
Wartość	1 035	1 301	691	347
Cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
Wartość	5	14	17	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych jest wynikiem m.in. stosowania urządzeń służących do jej redukcji – w roku 2009 wielkość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji wyniosła w Ostrołęce 210 877 t/rok w roku 2009.

W okresie 2006-2009 w Ostrołęce emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza emitowanych przez szczególnie uciążliwe zakłady przemysłowe wahała się na poziomie mniej więcej 2,8-3,2 mln ton na rok. Największy udział w emisji zanieczyszczeń gazowych miał dwutlenek węgla, stanowiący powyżej 99% ogólnej emisji. Tabela 28 prezentuje wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych powietrza emitowanych przez szczególnie uciążliwe zakłady w podziale na poszczególne gazy.

³⁶ klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;

klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;

klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.

Tabela 28. Emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza emitowanych przez szczególnie uciążliwe zakłady

Ogółem				
Rok	2006	2007	2008	2009
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	3 171 400	2 796 067	3 273 979	2 898 767
Ogółem (bez dwutlenku węgla)				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	21 083	21 656	13 020	16 337
Dwutlenek siarki				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	14 681	15 529	6 342	8 952
Tlenki azotu				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	4 464	4 606	5 120	5 301
Tlenek węgla				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	1 906	1 510	1 537	2 063
Dwutlenek węgla				
jednostka miary	[t/r]	[t/r]	[t/r]	[t/r]
wartość	3 150 317	2 774 411	3 260 959	2 882 430

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Relatywnie systematycznie rośnie natomiast wielkość zanieczyszczeń gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji – w roku 2006 wyniosła ona 126 ton na rok, natomiast w roku 2008 i 2009 odpowiednio 15 734 i 9 992 ton na rok.

I.8.3. Gospodarka odpadami

Ostrołęka obsługiwana jest przez składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane we wsi Goworki w gminie Rzekuń. „Składowiskiem zarządza Ostrołęckie TBS Sp. z o. o. składowisko posiada uregulowany stan formalno-prawny, posiada pozwolenie zintegrowane - Decyzję Wojewody Mazowieckiego znak: WSR.I.KS/6640/37/06 z dn.28.09.2007 roku, ważne do 31 grudnia 2014 roku. Składowisko posiada dobry stan techniczny m.in. posiada uszczelnienie w postaci warstwy popiołów o miąższości 10-12 m, rów opaskowy, dwie studnie odciekowe w których dokonuje się pomiaru ilości odcieków oraz ich składu, 9 studni odgazowujących, pas zieleni o szerokości 50-400 m. Składowisko jest ogrodzone, wyposażone w wagę, z zaprowadzoną ewidencją składowanych odpadów, wyposażeniem w urządzenie do mycia i dezynfekcji.

Składowisko posiada jedną kwaterę składowiskową, która wg stanu na 31.12.2008 r. była wypełniona w 83%. Aktualnie jest przygotowana dokumentacja na rozbudowę składowiska o nową kwaterę. Na etapie realizacji (etap pozyskiwania środków) jest inwestycja pn. „Stacja segregacji odpadów komunalnych Miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego”, która jest w trakcie realizacji. Obiekt ten będzie zlokalizowany przy ww. składowisku. Składowisko i planowana Stacja segregacji odpadów... będą pełniły rolę Regionalnego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów” (Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok), Ostrołęka 2009). Prace budowlane w tym zakresie mają rozpocząć się w roku 2011.

W porównaniu z rokiem 2000 w Ostrołęce produkcja odpadów wzrosła niemal dwukrotnie z 285,5 tys. t w roku 2000 do 445,3 tys. t w roku 2009 – co stanowiło 7,6% wielkości odpadów wytworzonych w województwie mazowieckim w tym roku.

Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w roku 2009 ponad 85% wytworzonych odpadów poddano w Ostrołęce odzyskowi (w województwie 62,5%). W stosunku do roku 2002 odsetek ten wzrósł znacząco, bo niemal dziesięciokrotnie, z 8,6%. Równoległe z tym wzrostem spadł odsetek odpadów unieszkodliwionych. W roku 2000 było to 59,26%, w roku 2003 nawet 85,10%, natomiast w roku 2009 zaledwie 9,77%. Dla porównania w roku 2009 w województwie mazowieckim odsetek ten wyniósł niemal 35%.

Odsetek odpadów składowanych na składowiskach własnych i innych wyniósł w 2009 roku w Ostrołęce zaledwie 9,7% i zmniejszył się znacząco w porównaniu z rokiem 2000, kiedy jego wartość wynosiła 59,26%.

„Wśród odpadów innych niż niebezpieczne największe ilości stanowią odpady z procesów termicznych w postaci popiołów. Największym ich wytwórcą jest Energa Elektrownie Ostrołęka S.A. Wśród odpadów niebezpiecznych z sektora gospodarczego największe ilości stanowią odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (podkłady kolejowe) i odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt (np. zainfekowane pieluchomajtki, podpaski, podkłady).

O ile organizacja systemu i sama zbiórka odpadów niebezpiecznych z sektora komunalnego jest trudna, to z sektora gospodarczego jest ona zorganizowana i funkcjonuje poprawnie. Wynika to niewątpliwie z dostępnych narzędzi kontroli i możliwości egzekwowania prawidłowej gospodarki odpadami niebezpiecznymi od podmiotów gospodarczych” (Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok), Ostrołęka 2009).

W ramach poprawy ochrony powietrza atmosferycznego, a także gospodarki odpadami, od 2009 r. prowadzone jest dofinansowanie wymiany pokryć dachowych z materiałów zawierających azbest na budynkach osób fizycznych oraz pokryć osłon śmietnikowych. Środki finansowe budżetu miasta przeznaczone są na usuwanie, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Planowana jest kontynuacja tych działań w latach następnych. W roku 2010 został opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest (uwzględniającą numery działek ewidencyjnych i obrębów ewidencyjnych) dla Miasta Ostrołęki na lata 2010–2032”. Na wykonanie tego dokumentu Miasto otrzymało dofinansowanie z Ministerstwa Gospodarki, w ramach Konkursu na realizację zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032”. Według wykonanej ewidencji w Ostrołęce jest w użytkowaniu 218 515 m² wyrobów zawierających azbest.

Tabela 29. Odpady wytworzone w ciągu roku w Ostrołęce

	Odpady wytworzone w ciągu roku, ogółem									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]
Ostrołęka	285,5	282,9	267,5	275,2	281,5	277,2	352,5	359,2	424,4	445,3
województwo mazowieckie	4 383,5	5 059,9	4 916,2	5 917,7	5 842,3	5 855,9	5 773,3	6 788,4	6 922,4	5 859,5
	Poddane odzyskowi									
	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]
	Ostrołęka	23,0	37,2	128,5	145,2	237,2	270,5	352,1	378,7	
województwo mazowieckie	2 137,2	2 527,2	2 927,7	2 929,3	3 041,1	3 372,5	4 169,2	3 662,0		
Ostrołęka (%)	8,60	13,52	45,65	52,38	67,29	75,31	82,96	85,04		
województwo mazowieckie (%)	43,47	42,71	50,11	50,02	52,68	49,68	60,23	62,50		
	Unieszkodliwione razem									
	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]
	Ostrołęka	169,2	182,5	225,8	234,2	150,1	127,7	112,1	78,6	10,2
województwo mazowieckie	1 657,8	2 230,3	2 490,2	3 182,7	2 512,4	2 387,5	2 292,7	2 715,8	2 461,4	2 049,5
Ostrołęka (%)	59,26	64,51	84,41	85,10	53,32	46,07	31,80	21,88	2,40	9,77
województwo mazowieckie (%)	37,82	44,08	50,65	53,78	43,00	40,77	39,71	40,01	35,56	34,98
	Składowane na składowiskach własnych i innych									
	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]	[tys.t/r]
	Ostrołęka	169,2	182,5	160,8	158,5	150,1	127,7	112,1	78,6	10,2
województwo mazowieckie	1 570,4	1 593,4	1 510,2	1 520,1	641,7	581,7	618,6	561,0	629,2	601,8
Ostrołęka (%)	59,26	64,51	60,11	57,59	53,32	46,07	31,80	21,88	2,40	9,70
województwo mazowieckie (%)	35,83	31,49	30,72	25,69	10,98	9,93	10,71	8,26	9,09	10,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

1.8.4. Edukacja ekologiczna

W Ostrołęce elementy edukacji ekologicznej, opracowane na podstawie podstawy programowej kształcenia ogólnego, zawierają programy nauczania szkół na wszystkich etapach kształcenia. Ponadto działalność edukacyjną w przedmiotowym obszarze, obejmującą oprócz dzieci i młodzieży także osoby dorosłe, prowadzi Urząd Miasta Ostrołęki. W strukturze Urzędu Miasta jednostką odpowiedzialną za koordynację tych działań jest Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska. Na podstawie uchwały Rady Miasta Ostrołęki z roku 2003 Wydział prowadzi edukację ekologiczną obejmującą m.in.:

- wydawanie ulotek o tematyce ekologicznej,
- organizacja konkursów plastycznych, fotograficznych,
- organizacja dni Sprzątania Świata,
- seminaria z zakresu ochrony środowiska,
- konkurs na najpiękniejszą posesję,
- audycje radiowe i artykuły edukacyjno-informacyjne w prasie lokalnej.

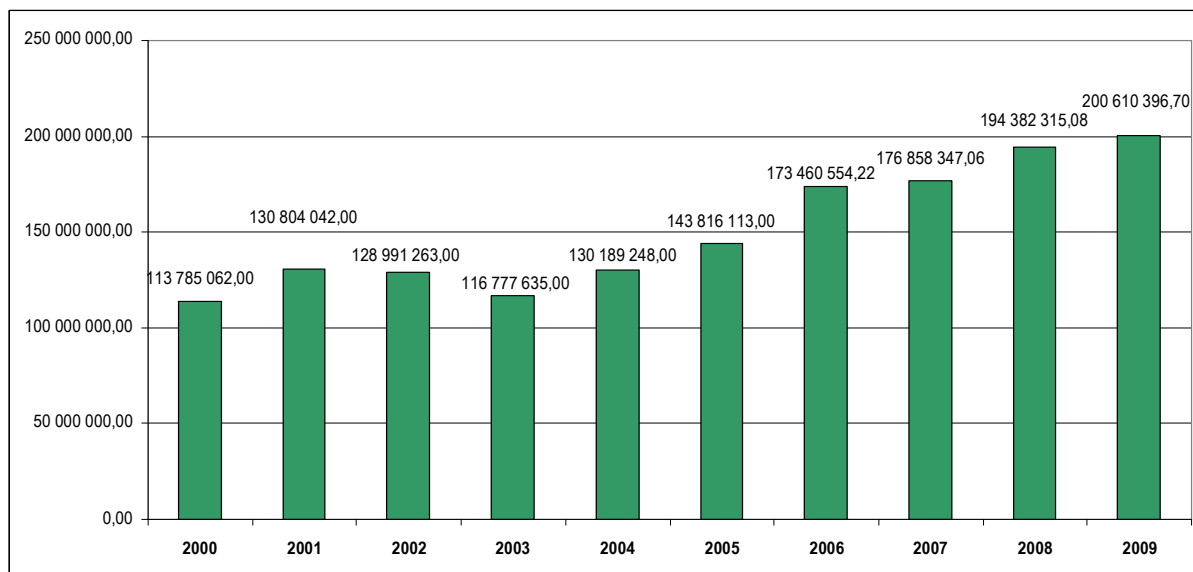
Edukacja oraz czynna ochrona przyrody realizowana jest także przez lokalne media oraz organizacje pozarządowe, Ligę Ochrony Przyrody wspierane finansowo i decyzyjnie przez Samorząd Miasta, Fundację EkoFundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie” (Program Ochrony Środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2009–2012 z perspektywą do 2016 roku (aktualizacja – 2009 rok), Ostrołęka 2009).

I.9. Budżet miasta

I.9.1. Dochody miasta

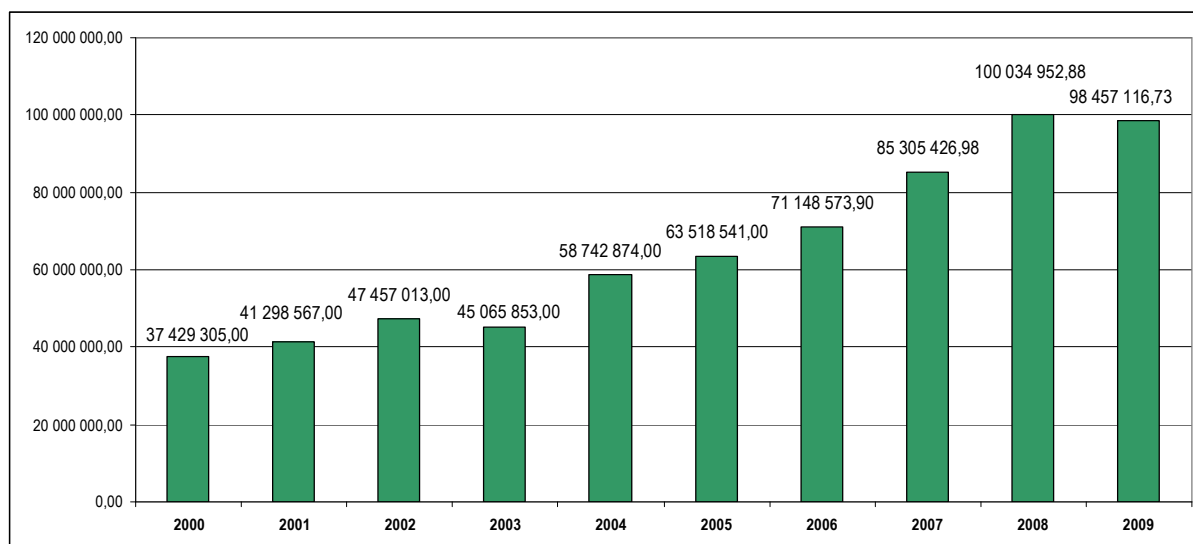
W okresie 2000–2009 obserwowano tendencję wzrostową w zakresie wielkości dochodów budżetu miasta Ostrołęki. Wartość przyrostu tej wartości wyniosła w omawianym okresie o 76,3%. W roku 2000 dochody miasta wynosiły 113 785 062,00 zł, natomiast w roku 2009 już 200 610 396,70 zł. Poszczególne wartości prezentuje rycina 13.

Rycina 13. Dochody budżetu Miasta Ostrołęki w okresie 2000–2009, w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Rycina 14. Dochody własne budżetu Miasta Ostrołęki w okresie 2000–2009, w zł

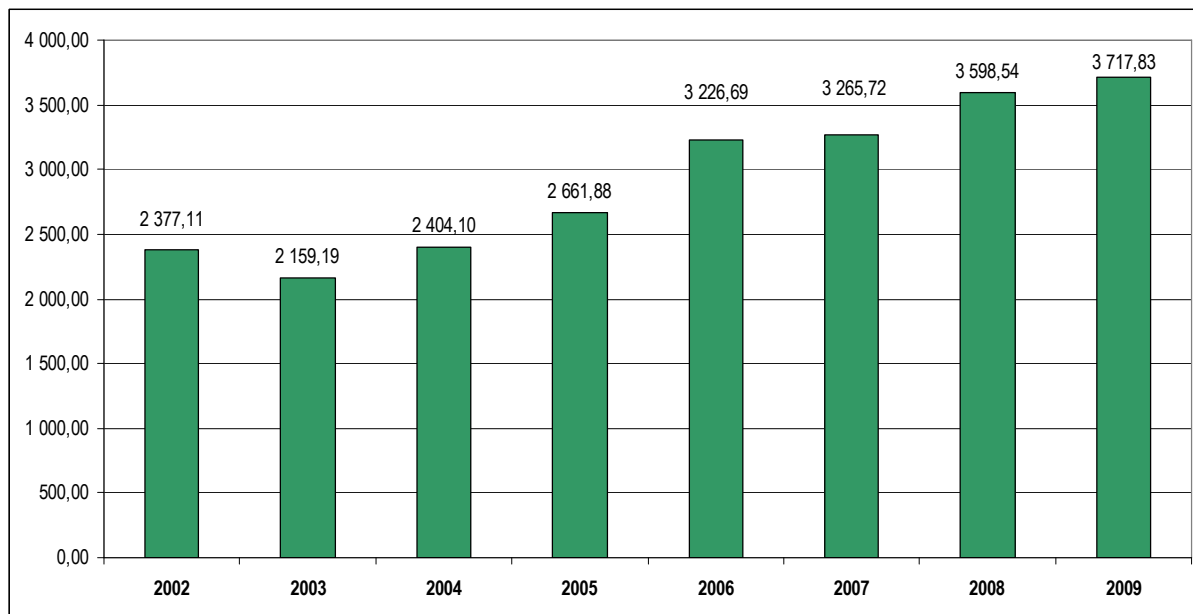

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Wyższą dynamikę wzrostu obserwowano w zakresie dochodów własnych budżetu Miasta Ostrołęki. W okresie 2000–2009 wzrosły one o 163%, z 37 429 305,00 zł w roku 2000 do 98 457 116,73 zł w roku 2009.

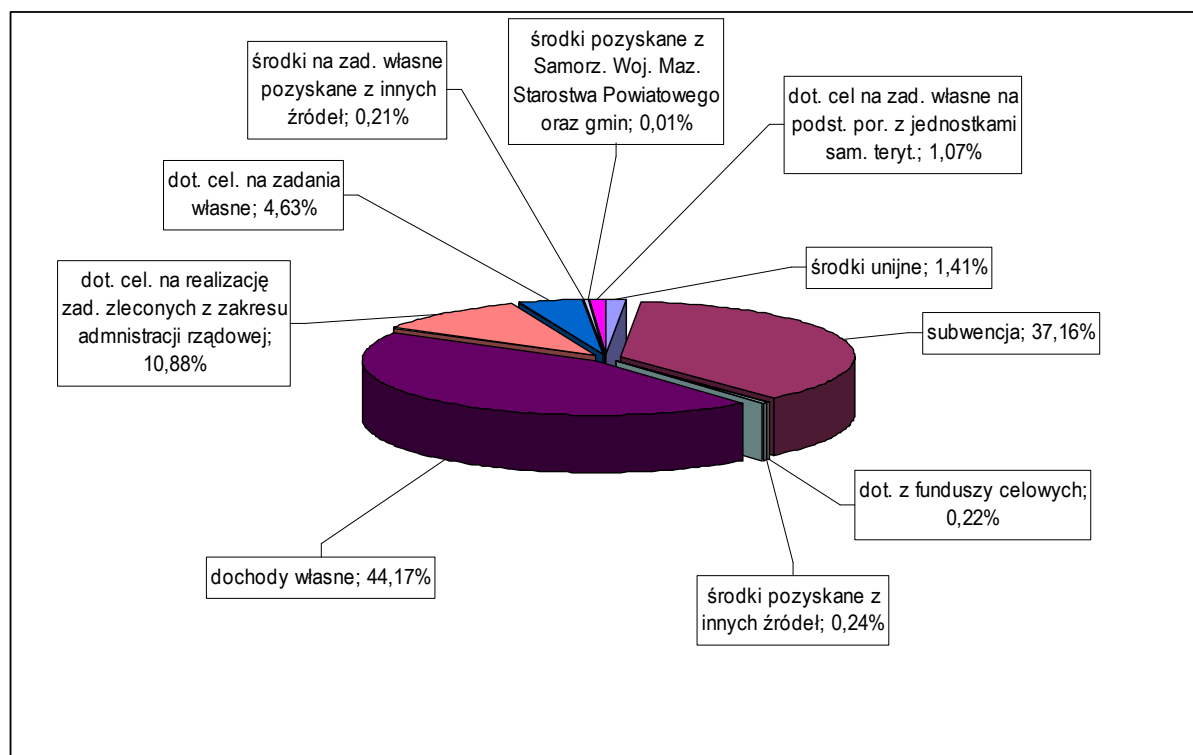
W przeliczeniu na jednego mieszkańca, dochody miasta wyniosły w roku 2009 3 717,83 zł. Był to wynik najwyższy w okresie od roku 2002, kiedy wartość wskaźnika osiągnęła 2 377,11 zł. Wartość ta była jednak znacząco niższa, niż średnia dla województwa mazowieckiego, która w roku 2009 osiągnęła 5 442,14 zł.

Rycina 15. Dochody budżetu Miasta Ostrołki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2000–2009, w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Rycina 16. Struktura dochodów budżetu Miasta Ostrołki w roku 2005

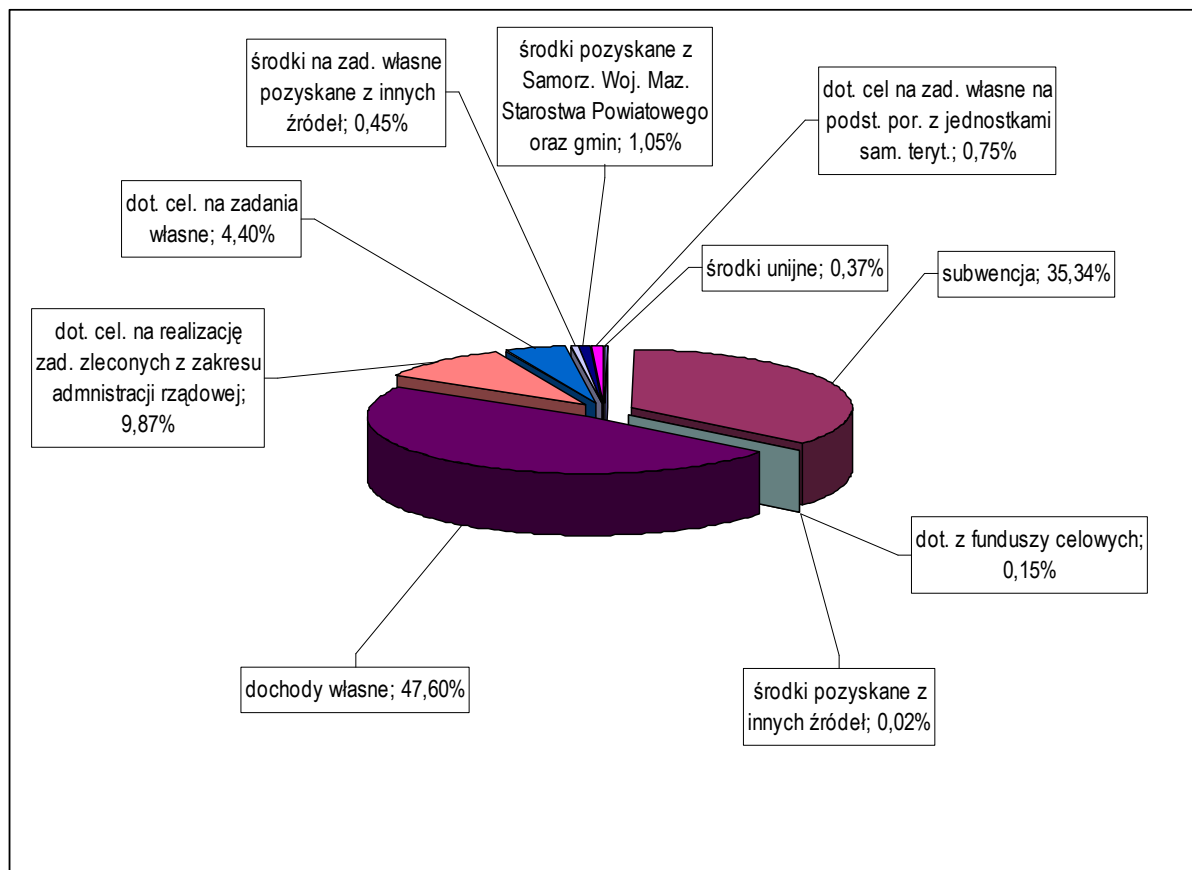
Źródło: Sprawozdanie roczne w wykonania budżetu Miasta Ostrołki za rok 2005

W strukturze dochodów budżetu Miasta Ostrołki przeważają dochody własne; ich udział wzrósł pomiędzy rokiem 2005 a 2009 z 44,17% do 47,60%. Drugą pozycję pod względem wielkości udziałów w ogólnej wielkości dochodów zajmowały w obu przypadkach subwencje z udziałem 37,16% w roku 2005 i 35,34%

w 2009 r. Duży udział w ogólnej wielkości dochodów miały także dotacje: celowa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – 10,88% w roku 2005 i 9,87% w roku 2009 oraz celowa na zadania własne – 4,63% w roku 2005 i 4,40% w roku 2009.

Warto także odnotować spadek udziałów środków unijnych w ogólnej wielkości dochodów budżetu Miasta Ostrołęki z 1,41% w roku 2005 do 0,37% w roku 2009. Spadek ten nie powinien być jednak uznany za niepokojący, ponieważ zasada wypłaty środków unijnych sprawia, że nie jest to strumień o stałej wielkości.

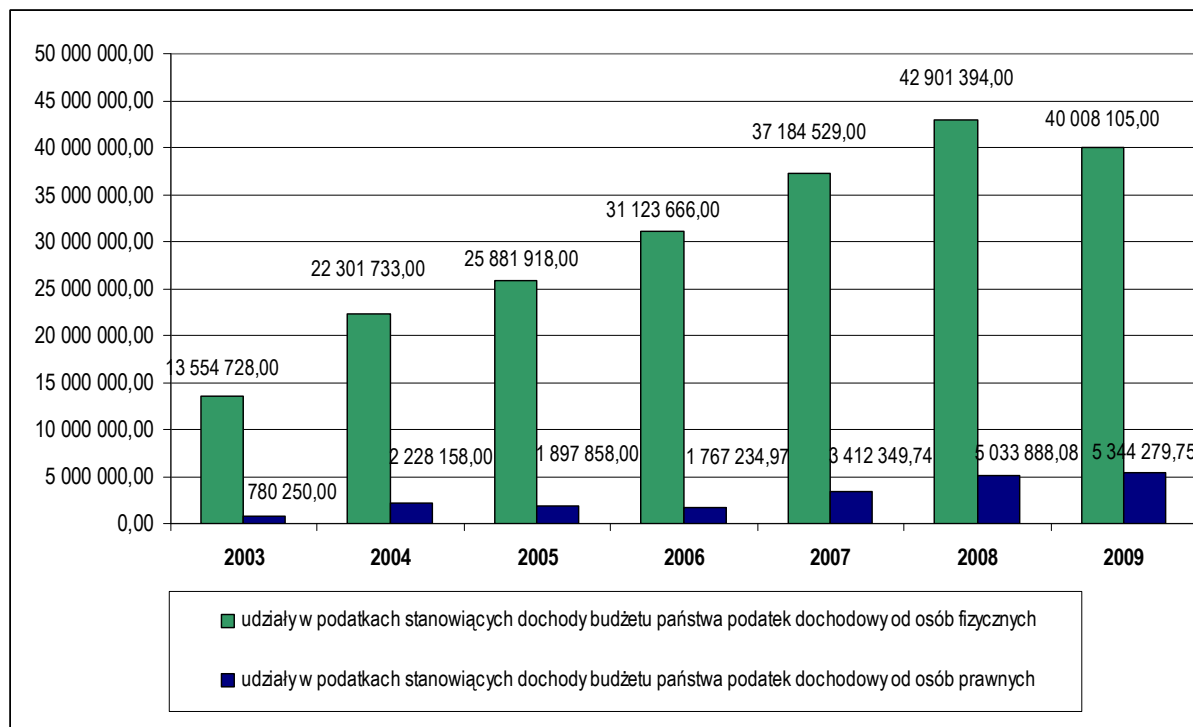
Rycina 17. Struktura dochodów budżetu Miasta Ostrołęki w roku 2009

Źródło: Sprawozdanie roczne w wykonania budżetu Miasta Ostrołęki za rok 2009

Ważnym elementem w strukturze dochodów są udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych. Stanowiły one w roku 2009 odpowiednio 40,6% i 5,4% wartości dochodów budżetu Miasta Ostrołęki. Stanowią one pośrednią informację na temat zamożności mieszkańców miasta i podmiotów gospodarczych działających w mieście. Jeśli chodzi o podatek dochodowy od osób fizycznych w odniesieniu do liczby ludności, to Ostrołęka wypada w porównaniu z miastami o podobnej wielkości przeciętnie. Wyróżnia się natomiast pod względem wartości udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dynamikę zmian w okresie 2003–2009 prezentuje rycina 18.

Rycina 18. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w dochodach budżetu Miasta Ostrołęki w okresie 2003–2009, w zł

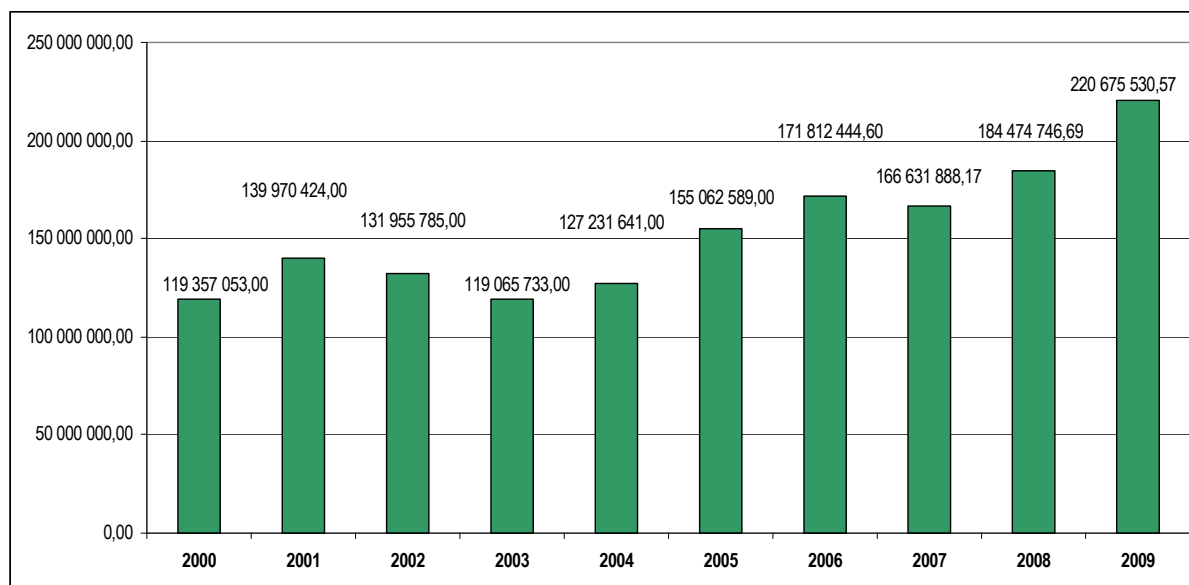
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Analiza struktury dochodów budżetu Miasta Ostrołęki wskazuje na duże uzależnienie od zewnętrznych środków budżetowych. Dynamika przyrostów wartości w poszczególnych kategoriach świadczy o ożywieniu rozwoju w mieście.

I.9.2. Wydatki budżetowe

Wielkość wydatków z budżetu Miasta Ostrołęki, w okresie lat 2000–2009 wykazywała podobną tendencję wzrostową, analogicznie do wielkości dochodów. Od roku 2000 do 2009 wielkość wydatków z budżetu Miasta Ostrołęki wzrosła o 85%. W roku 2000 wynosiła ona 119 357 053,00 zł, natomiast w roku 2009 – 220 675 530,57 zł. Dynamikę zmian prezentuje rycina 19.

Rycina 19. Wydatki z budżetu Miasta Ostrołęki w okresie 2000-2009, w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

W strukturze wydatków z budżetu Miasta Ostrołęki przeważają wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem, które stanowiły w roku 2009 64,54% wydatków. Nie jest to sytuacja korzystna, ponieważ oznacza, że większa część budżetu miasta przeznaczana jest na bieżące funkcjonowanie jednostki, co nie przyczynia się do wzrostu dynamiki jej rozwoju. W dużym stopniu wynika to jednak z faktu, że Ostrołęka jest miastem na prawach powiatu, co nakłada na jednostkę dodatkowe obowiązki i konieczność ponoszenia dodatkowych wydatków bieżących, związanych na przykład z finansowaniem edukacji publicznej czy ochrony zdrowia. Sprawia to, że udział wydatków inwestycyjnych, mimo że nominalnie wysoki, stanowi relatywnie nieduży odsetek ogólnej sumy wydatków z budżetu miasta. Warto natomiast zauważyć, że w stosunku do roku 2000 udział wydatków bieżących w strukturze wydatków ogółem spadł o niemal 10 punktów procentowych. Drugą pozycję w strukturze wydatków zajmują wydatki majątkowe – 20,03%, trzecią – świadczenia na rzecz osób fizycznych (9,22%), a czwartą – dotacje ogółem (5,38%).

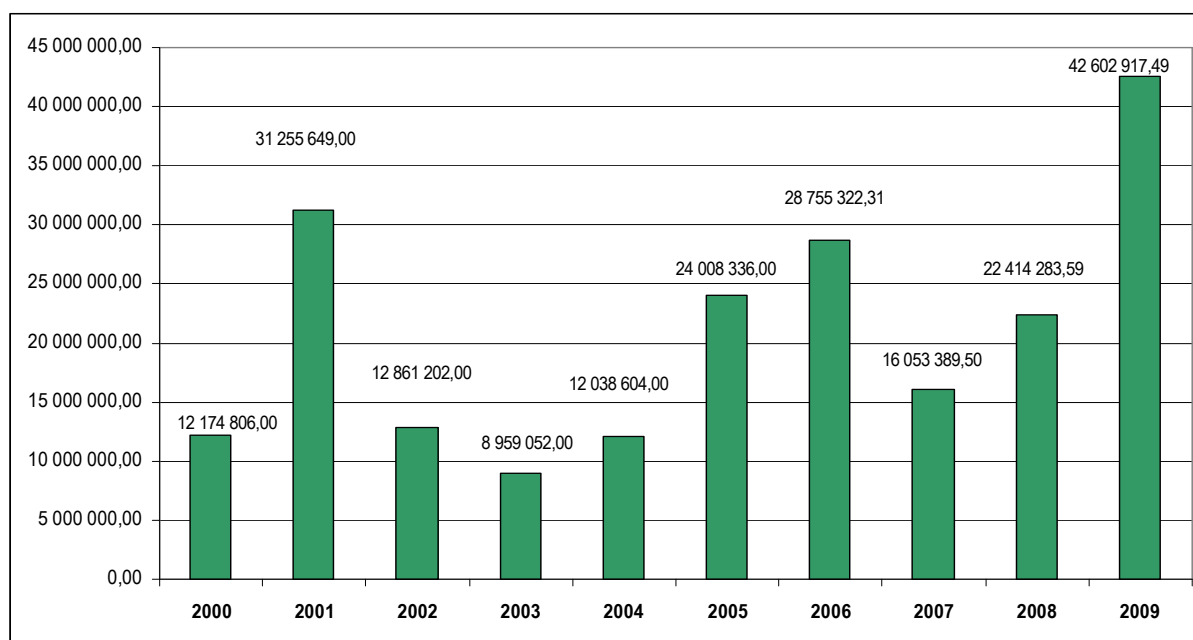
Majątkowe wydatki inwestycyjne stanowią 19,31% łącznej sumy wydatków. Na przestrzeni lat udział ten wahał się od 7,52% w roku 2003 do 19,31% właśnie w roku 2009. Warto zauważyć, że od roku 2003 zarysowuje się tendencja wzrostowa, co prezentuje rycina 20. Wydatki inwestycyjne są bardzo istotne, ponieważ bezpośrednio wpływają na poprawę infrastruktury miejskiej, co przekłada się na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej jednostki.

Tabela 30. Struktura wydatków z budżetu Miasta Ostrołki w okresie 2000–2009, w zł

Ogółem									
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
119 357 053,00	139 970 424,00	131 955 785,00	119 065 733,00	127 231 641,00	155 062 589,00	171 812 444,60	166 631 888,17	184 474 746,69	220 675 530,57
Wydatki majątkowe ogółem									
12 174 806,00	31 355 649,00	13 013 702,00	8 959 052,00	12 093 604,00	24 053 336,00	29 455 322,31	17 056 889,50	23 114 283,59	44 202 917,49
10,20 %	22,40 %	9,86 %	7,52 %	9,51 %	15,51 %	17,14 %	10,24 %	12,53 %	20,03 %
Wydatki majątkowe inwestycyjne									
12 174 806,00	31 255 649,00	12 861 202,00	8 959 052,00	12 038 604,00	24 008 336,00	28 755 322,31	16 053 389,50	22 414 283,59	42 602 917,49
10,20 %	22,33 %	9,75 %	7,52 %	9,46 %	15,48 %	16,74 %	9,63 %	12,15 %	19,31 %
Dotacje ogółem									
8 219 096,00	8 313 586,00	8 343 759,00	9 270 638,00	9 330 167,00	9 341 822,00	10 860 684,41	11 937 122,58	14 019 419,50	11 869 375,57
6,89 %	5,94 %	6,32 %	7,79 %	7,33 %	6,02 %	6,32 %	7,16 %	7,60 %	5,38 %
Dotacje dla zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i funduszy celowych									
2 800 100,00	2 758 117,00	2 949 000,00	3 582 000,00	3 532 000,00	3 819 649,00	4 039 650,00	4 039 650,00	4 369 105,33	1 601 000,00
2,35 %	1,97 %	2,23 %	3,01 %	2,78 %	2,46 %	2,35 %	2,42 %	2,37 %	0,73 %
Świadczenia na rzecz osób fizycznych									
10 017 130,00	10 156 076,00	12 567 025,00	10 438 256,00	12 923 006,00	19 633 386,00	22 506 639,44	22 921 380,75	20 067 277,53	20 354 852,59
8,39 %	7,26 %	9,52 %	8,77 %	10,16 %	12,66 %	13,10 %	13,76 %	10,88 %	9,22 %
Wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem									
88 718 795,00	89 261 443,00	95 649 649,00	88 687 948,00	91 470 856,00	100 325 390,00	107 405 444,13	112 830 915,74	125 711 638,24	142 414 125,27
74,33 %	63,77 %	72,49 %	74,49 %	71,89 %	64,70 %	62,51 %	67,71 %	68,15 %	64,54 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Rycina 20. Wydatki majątkowe na inwestycje z budżetu Miasta Ostrołki w okresie 2000–2009, w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Jak wykazano w niniejszym opracowaniu, bardzo ważnymi elementami gospodarki lokalnej Ostrołki są: edukacja, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Obszary te powinny także w przyszłości stanowić ważny element polityki rozwojowej miasta. Stąd też, wydatki z budżetu miasta powinny być w tych obszarach relatywnie wysokie. Jest tak faktycznie jeśli chodzi o wydatki na oświatę i wychowanie, gdzie na jednego mieszkańca przypada 1 670,45 zł – według danych GUS za rok 2009. Jest to wartość wyższa od średniej dla województwa o 311,49 zł. Odmienne sytuacja przedstawia się w obszarze wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego – na 1 mieszkańca w roku 2009 przypadają zaledwie 85,03 zł, kiedy średnia dla regionu wynosiła

319,12 zł. Wydaje się, że w celu silnego zaakcentowania roli kultury i elementów historycznych w rozwoju miasta, wydatki w tym obszarze należałoby zwiększyć w kolejnych budżetach.

Tabela 31. Wydatki z budżetu Miasta Ostrołęki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2002-2009, w zł

	Wydatki ogółem							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ostrołęka	2 431,74	2 201,50	2 349,48	2 870,04	3 196,03	3 076,89	3 415,12	4 089,69
województwo mazowieckie	3 422,21	2 832,28	3 461,08	4 068,02	4 406,20	4 906,06	5 642,63	6 104,95
Na oświatę i wychowanie								
Ostrołęka	865,85	932,25	1 102,21	1 147,37	1 217,63	1 291,38	1 452,52	1 670,45
województwo mazowieckie	715,25	702,79	922,80	990,91	1 042,41	1 106,12	1 263,52	1 358,96
Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego								
Ostrołęka	105,42	65,85	73,97	56,01	65,13	62,96	73,06	85,03
województwo mazowieckie	95,36	88,72	127,74	156,99	170,12	200,37	265,22	319,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR GUS

Łączna wartość wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca plasuje Ostrołękę wysoko wśród miast o podobnej charakterystyce wielkościowej, jednakże w odniesieniu do wartości wskaźnika obliczonej dla województwa mazowieckiego, obraz ten nie jest już tak optymistyczny, co prezentuje tabela 31.

I.10. Marketing i promocja miasta³⁷

Poprzez promocję miasta rozumie się wszystkie działania podejmowane przez samorzady i inne lokalne podmioty, służące celom aktywizacji społecznej i gospodarczej. W latach 2006-2009 miasto Ostrołęka zrealizowało wiele przedsięwzięć promocyjnych, mających za zadanie przede wszystkim kreowanie pozytywnego wizerunku miasta, zarówno w oczach potencjalnych inwestorów, turystów, jak i samych mieszkańców. Działania te podejmowane były w 4 głównych obszarach:

Budowanie świadomości marki, kształtowanie pozytywnego wizerunku Ostrołęki.

W ramach tego obszaru podjęto m.in. następujące działania:

- utrzymanie i rozbudowa własnego serwisu internetowego: www.ostroleka.pl;
- uczestnictwo miasta w imprezach promocyjnych (m.in.: „Mazowieckie klimaty” w latach: 2007, 2008, 2009);
- nawiązanie współpracy z Mazowiecką Regionalną Organizacją Turystyczną w ramach projektu pn. „Szlak Książąt Mazowieckich” (2009);
- wydawanie różnorodnych materiałów informacyjno-promocyjnych, takich jak: mapy, foldery, ulotki o mieście oraz dystrybucja wyrobów ludowych związanych z Kurpiowszczyzną, a także dofinansowywanie materiałów promocyjnych wydawanych przez instytucje regionalne i prywatne (m.in. album pt.: „Pejzaże Mazowieckie”, wydany w 2009 r. przez Pomorską Oficynę Wydawniczo-Reklamową z Bydgoszczy);
- wsparcie licznych akcji społecznych, kulturalnych i sportowych – w roku 2009 były to m.in.: VIII Krajowy Integracyjny Festyn Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Nadzieja 2009”, Międzyszkolny Konkurs Matematyczno-Przyrodniczy dla Uczniów z Niepełnosprawnością Intelktualną w Stopniu Lekkim, XXXIII Mistrzostwa Polski Kobiet, Mężczyzn, Par i Osób Niepełnosprawnych w Kulturystyce i Fitness, Ogólnopolska Konferencja Freinetowska (spotkanie pedagogów stosujących koncepcję C. Freineta), Turniej wiedzy pożarniczej i konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży, Obchody 35-lecia działalności Stowarzyszenia Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, Program profilaktyczno-edukacyjny pn.: „Profilaktyka a Teatr”, zorganizowany przez Komendę Miejską Policji w Ostrołęce, Udział uczniów I L.O. w polsko-niemieckich warsztatach reporterskich, II edycja konkursu pn.: „Bawmy się wspólnie – patrzmy na siebie także sercem”, Konkurs pn.: „Walory przyrodnicze i historyczne jako atrakcje turystyczne mojej najbliższej okolicy”, Młodzieżowe Mistrzostwa Polski w Boksie; XIV Targi Turystyki i Wypoczynku LATO 2009, Wspieranie programów „Szkoły Promocji Zdrowia”; Ogólnopolska Spartakiada Honorowych Dawców Krwi, Festyny Osiedlowe, Szkolny Konkurs Historyczny pn.: „Miejsca upamiętniające życie i działalność doktora Józefa Psarskiego”, Międzyszkolny Konkurs Matematyczny pn.: „Piórko” organizowany przez I L.O. w Ostrołęce, Udział Ostrołęczan w Mistrzostwach Polski w Ratownictwie, Świąteczna akcja zbierania żywności dla osób potrzebujących, Udział Ostrołęczan w II Europejskim Przeglądzie Chórów Nauczycieli w Ostrawie, VII Memoriał Zbigniewa Majewskiego w Piłkę Ręczną Seniorów, Akcja pn.: „Kropla Krwi – Ocean Życia”, Konkurs pn. „W poszukiwaniu własnej pracy”, Centralne Spotkania

³⁷ Na podstawie: Informacja z realizacji zadań w zakresie promocji miasta i współpracy partnerskiej w 2009 roku oraz zamierzenia na 2010 rok (2009), Informacja z realizacji zadań... (2008), Informacja z realizacji zadań... (2007), Informacja z realizacji zadań... (2006).

54 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, Akcja pn.: „Pomóżmy Świętemu Mikołajowi”, której celem było obdarowanie prezentami dzieci najbardziej potrzebujących w okresie Świąt Bożego Narodzenia;

- Promocja turystyczna miasta dzięki współpracy Stowarzyszenia Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Ostrołęce z Kurpiowską Organizacją Turystyczną, m.in. poprzez bieżące utrzymanie strony internetowej www.kurpiowskiecentrum.info oraz udział w targach turystycznych w kraju i za granicą

i wiele innych.

Promocja wewnętrzna – komunikowanie się z mieszkańcami

Na tym polu władze Miasta skoncentrowały się przede wszystkim na:

- rzetelnym informowaniu mieszkańców o bieżących działaniach Samorządu Miasta Ostrołęki za pośrednictwem lokalnych mediów oraz serwisów internetowych, a także, zgodnie z ustawą o dostępie do informacji publicznej, Biuletynu Informacji Publicznej,
- organizacji różnego typu imprez kulturalnych i sportowych, a także konkursów dla mieszkańców (głównie podczas tradycyjnie organizowanych od wielu lat Dni Ostrołęki),

ale także:

- przystąpieniu Miasta do akcji społecznej „Przejrzysta Polska”, której celem jest promowanie uczciwości i skuteczności w samorządach (2006 r.),
- rozwój istniejących w Ostrołęce struktur przedsiębiorczości oraz aktywizacja i innowacyjność społeczności lokalnej.

Podejmowane przez Miasto działania z tego obszaru, to głównie:

- prowadzenie działalności informacyjnej skierowanej do przedsiębiorców, głównie z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, dotyczącej możliwości pozyskania środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz rozwój firmy (m.in. podczas konferencji organizowanych wspólnie z Ostrołęckim Forum Gospodarczym i innymi instytucjami);
- utworzenie oddziału Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (2007 r.);
- promocja terenów inwestycyjnych oraz ofert współpracy gospodarczej poprzez:
 - zamieszczenie ich na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz w Ogólnopolskiej Bazie Ofert Inwestycyjnych – www.ofertyinwestycyjne.pl;
 - bieżącą współpracę z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. oraz Agencją Rozwoju Mazowsza S.A.;
 - specjalnie opracowane materiały dla potencjalnych inwestorów wraz z ofertami inwestycyjnymi, które były kolportowane bezpośrednio do zainteresowanych przedsiębiorców oraz do instytucji i organizacji pomagających w nawiązywaniu szerokich kontaktów o charakterze gospodarczym;
- uczestnictwo w ogólnopolskim konkursie pn. „Samorząd przyjazny przedsiębiorczości 2009” – wyróżnienie w kategorii „gmina miejska”;
- rola gospodarza konferencji IV Study Tour pn.: „Odkrywamy Mazowsze Północno-Wschodnie”,
- realizacja kontaktów partnerskich.

„Partnerski rozwój kontaktów międzynarodowych służyć ma przede wszystkim wymianie doświadczeń we wszystkich sferach życia społeczno-gospodarczego, jak również kształtowaniu wśród mieszkańców podstaw przygotowujących do życia w społeczeństwie multikulturowym poprzez nawiązywanie przyjaznych kontaktów międzyludzkich pomiędzy członkami różnych społeczności lokalnych” (Informacja z realizacji zadań w zakresie promocji miasta i współpracy partnerskiej w 2009 roku oraz zamierzenia na 2010 rok, 2009, s. 8).

W ramach realizacji w/w celów miasto podjęło działania z zakresu:

- podtrzymywania współpracy z miastami partnerskimi i partnerami zagranicznymi, głównie poprzez wzajemne wizyty i uczestnictwo w organizowanych wydarzeniach o charakterze kulturalnym,
- kontynuację współpracy klubów sportowych w zakresie organizacji międzynarodowych turniejów w różnych dyscyplinach sportu, jak również uczestnictwo rodzimych sportowców w zawodach organizowanych w miastach partnerskich,
- realizację unijnego projektu pod nazwą „Zielony dom talentów” w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Sokrates Comenius.

II. ANALIZA ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU MIASTA

II.1. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju miasta wynikające z lokalnych dokumentów strategicznych

Jak już wcześniej podkreślano, rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem wielopłaszczyznowym. Jego kierunek jest uzależniony od wielu zmiennych, które pozostają ze sobą w ścisłym powiązaniu, oddziałując na siebie wzajemnie. Strategia Rozwoju jest natomiast dokumentem definiującym cele rozwoju miasta, odnosząc się do wszystkich sfer funkcjonowania miasta. Należy przy tym zauważyć, że Strategia Rozwoju, jako że jest dokumentem odnoszącym się do wszystkich sfer funkcjonowania miasta, musi być dokumentem relatywnie ogólnym. Bardziej szczegółowo rozwój miasta definiują dokumenty strategiczne dotyczące poszczególnych obszarów funkcjonowania miasta. Koordynacja rozwoju miasta wymaga, aby te poszczególne dokumenty strategiczne, Strategia Rozwoju oraz dokumenty szczegółowe, były ze sobą spójne. Poniżej zostaną przedstawione dokumenty opracowane w Ostrołęce, na które należy zwrócić uwagę w szczególności przy definiowaniu kierunków rozwoju miasta.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki

W dokumencie określono następujące cele i zadania polityki przestrzennej Miasta Ostrołęki:

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Przyjmuje się zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Mazowieckiego. Są to:

- w zakresie ogólnym:
 - uznanie Ostrołęki za regionalny ośrodek równoważenia rozwoju, szczególnie w zakresie państwowego szkolnictwa wyższego, lecznictwa specjalistycznego oraz instytucji otoczenia biznesu,
 - tworzenie centrum logistycznego o znaczeniu regionalnym w rejonie Ostrołęki, przede wszystkim poza skupiskiem miejskim,
 - wdrażanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza,
 - objęcie ochroną prawną terenów wchodzących w skład sieci Natura 2000 jako parku krajobrazowego;
- w zakresie komunikacji:
 - włączenie Ostrołęki jako ośrodka regionalnego w układ drogowy „Wielkiej Obwodnicy Mazowsza” – wariant postulowany – jest to zadanie polegające na podnoszeniu standardów technicznych istniejących dróg, w przypadku Ostrołęki – dróg wojewódzkich nr 627 i 544,
 - budowa obejścia miasta w ciągu drogi krajowej nr 61 (ul. Żołnierzy Armii Krajowej i ul. Krańcowa),
 - budowa odcinka drogi wojewódzkiej relacji Ostrołęka – Wyszaków (ul. Goworowska),

- przebudowa drogi krajowej nr 61 do klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego i drogi krajowej nr 53 do klasy drogi głównej,
 - przebudowa dróg wojewódzkich nr 627 i 544,
 - przebudowa linii kolejowej Ostrołęka – Tłuszcz;
- w zakresie inżynierii:
- budowa nowej linii 400 kV relacji Ostrołęka – Rutki – Narew,
 - budowa 2 nowych linii 400 kV relacji SE Ostrołęka – Elektrownia Ostrołęka C,
 - przebudowa istniejących linii elektroenergetycznych 220 kV na linie o napięciu 400 kV (kierunek Olsztyn, kierunek Elk i kierunek Stanisławów (Miłosna),
 - budowa 2 nowych linii 110 kV relacji SE Ostrołęka – Elektrownia Ostrołęka C,
 - przebudowa istniejącej rozdzielni elektroenergetycznej 220/110 kV na rozdzielnię elektroenergetyczną 400/220/110 kV,
 - budowa stacji gazowej I stopnia;

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Do podstawowych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie miasta Ostrołęki, które w znaczący sposób wpłyną będą na dalszy rozwój miasta, zaliczono:

- w zakresie inżynierii:
- dalsza sukcesywna rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
 - budowa i przebudowa wałów przeciwpowodziowych,
- w zakresie komunikacji:
- budowa, przebudowa i modernizacja sieci dróg powiatowych i gminnych,
 - rozwój komunikacji publicznej i komunikacji rowerowej;
- w zakresie prowadzenia polityki społecznej:
- inwestycje dotyczące oświaty,
 - realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększanie zasobów komunalnej substancji mieszkaniowej,
 - rewitalizacja Starego Miasta, której zakres ustalono w obowiązującym planie miejscowym oraz terenów: fortu Bema, zabytkowego parku miejskiego i wybranych rejonów dzielnicy Wojciechowice,
 - zagospodarowanie terenów w rejonie pozostałości grodziska wczesnośredniowiecznego, przeznaczanych pod zieleń naturalną stanowiącą otoczenie grodziska z możliwością realizacji parku archeologicznego.

Kierunki sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na planszy „Kierunków zagospodarowania przestrzennego” przedstawione zostały obszary, dla których miasto opracowuje plany miejscowe. Są to tereny w południowej i południowowschodniej części miasta. Są to równocześnie rejony dużego ruchu inwestycyjnego, a nieposiadające obowiązujących regulacji planistycznych. Pozostała część miasta – poza samą doliną Narwi – jest prawie w całości objęta planami miejscowymi, sporządzanymi jednak jeszcze w trybie poprzednio obowiązującej ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym

z 1994 r. Plany te sukcesywnie będą wymieniane, raczej w formie mniejszych powierzchniowo opracowań, odpowiadających bieżącym potrzebom inwestycyjnym lub potrzebnych do uszczegółowienia ustaleń. Planem miejscowym, choć nie w pierwszej kolejności, zostanie objęta również dolina Narwi – wcześniej jednak dla terenu tego powinna zostać stworzona jednolita koncepcja programowo-przestrzenna wykraczająca poza granice administracyjne samego miasta. W Studium przyjęto założenie, że wszystkie tereny przewidziane do urbanizacji, na których nie obowiązuje żaden plan zagospodarowania przestrzennego lub na których ustalenia obowiązującego planu różną się od przewidywanych w niniejszym opracowaniu, względnie wymagają dostosowania do aktualnych przepisów, będą sukcesywnie obejmowane planami miejscowymi. Zakłada się zatem, że władze miasta dążyć będą do stworzenia prawa lokalnego dla wszystkich terenów w granicach administracyjnych. Oznacza to, że na etapie sporządzania planów miejscowych wszystkie działki wskazane w Studium pod zabudowę, komunikację i infrastrukturę, a stanowiące jeszcze grunty ewidencyjnie leśne, nieposiadające zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, będą wymagały uzyskania tej zgody według zasad zawartych w przepisach odrębnych³⁸.

Lokalny Program Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010

Opracowanie LPRP było podyktowane potrzebą stworzenia warunków do osiągnięcia jak największych korzyści społecznych i gospodarczych dla Ostrołęki przy optymalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów finansowych, organizacyjnych oraz ludzkich.

Z przeprowadzonej na potrzebę LPRP analizy SWOT wynika konieczność podjęcia przez miasto działań celem stworzenia przyjaznego klimatu i warunków do rozwoju przedsiębiorczości, poprawy współpracy instytucji i organizacji około biznesowych i społecznych z władzami miasta. Stwierdzenie to zostało potwierdzone w analizie badań ankietowych środowiska lokalnego biznesu, przeprowadzonych na potrzeby opracowania LPRP.

Wyznaczonym w dokumencie celem globalnym rozwoju przedsiębiorczości w Ostrołęce jest: „kształtowanie w mieście korzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez przyjazną politykę oraz wynikające z niej odpowiednie instrumenty wspierające przedsiębiorców”.

Za kluczowe i ważne procesy istotne dla rozwoju Ostrołęki uznano:

Kluczowe

- utworzenie parku przemysłowego,
- powszechna edukacja młodzieży uwzględniająca potrzeby MŚP, oparta między innymi na wykorzystaniu Internetu,
- efektywny system instytucjonalny wdrażania funduszy strukturalnych,
- efektywny system pozyskiwania bezpośrednich inwestycji krajowych i zagranicznych oparty na realnej, atrakcyjnej ofercie terenów inwestycyjnych,
- koordynacja i monitorowanie procesu rozwoju miasta i okolicznych gmin,
- inwestycje w infrastrukturę podporządkowane celom rozwoju gospodarczego,
- sprawna, profesjonalna obsługa mieszkańców w jednostkach miejskich,
- poprawa dostępu do informacji i usprawnienie komunikacji z lokalną społecznością między innymi poprzez rozwój komunikacji opartej na wykorzystaniu Internetu,

³⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki, czerwiec 2010 r.

- podejmowanie działań – zwłaszcza poprzez tworzenie warunków dla pozyskiwania nowych inwestorów oraz tworzenie przyjaznego klimatu do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości – zachęcających absolwentów szkół wyższych do pozostania w Ostrołęce bądź powrotu do miasta.

Ważne

- edukacja i reedukacja dorosłych silnie powiązana z zachodzącymi procesami ekonomicznymi,
- tworzenie warunków sprzyjających zatrudnieniu i samo zatrudnieniu kobiet ze szczególnym uwzględnieniem matek wychowujących dzieci,
- rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego i kompetencji samorządów lokalnych,
- dostępność instrumentów wsparcia przedsiębiorczości w tym głównie finansowych adresowanych do mieszkańców miasta,
- uporządkowane przestrzeni miejskiej i egzekucja prawa,
- zarządzanie zasobami przyrodniczymi,
- ułatwienie dostępu do nowych technologii, w tym związanych z produkcją rolniczą i pokrewnych,
- trzymywanie systematycznych kontaktów z największymi pracodawcami w celu uzyskiwania informacji o bieżących potrzebach inwestycyjnych i kadrowych oraz planach inwestycyjnych. Szczegółowe plany i formy kontaktów zostaną ujęte w ramach Strategii Promocji,
- wypracowanie metod i sposobów rozwoju kooperacji MSP z terenu miasta Ostrołęki z dużymi przedsiębiorstwami³⁹.

Program ochrony środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2004–2012

Położenie Ostrołęki w mało skażonym środowisku przyrodniczym determinuje misję i cele programu. Zachowanie środowiska przyrodniczego w niezdewastowanym stanie wskutek prowadzonej przez człowieka działalności gospodarczej jest naczelną zasadą opracowanego programu.

Misją określoną w programie jest: *„Czyste środowisko naturalnym miejscem życia mieszkańców Ostrołęki i motorem rozwoju gospodarki”*.

W celu realizacji misji rozwoju w Programie przyjęto 8 celów strategicznych. Nawiązują one do celów przyjętych w „Programie ochrony środowiska województwa mazowieckiego” oraz zawartych w „Nowej polityce ekologicznej państwa” i „Narodowej strategii ochrony środowiska na lata 2000–2006”. W ten sposób określone cele nawiązują do idei ochrony środowiska przyrodniczego i tworzenia warunków życia i rozwoju gospodarczego opartego o zasadę zrównoważonego rozwoju. Są to następujące cele:

- zachowanie oraz odtwarzanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
- ochrona zasobów wód i poprawa ich jakości, racjonalne użytkowanie kopalin, gleb i powierzchni ziemi,
- zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi, poprawa stanu czystości,
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego,
- zmniejszenie dyskomfortu pracy i zamieszkiwania na terenach zurbanizowanych,
- ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz sprawne usuwanie ich skutków,

³⁹ Lokalny Program Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006-2010

- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz wiedzy o stanie środowiska przyrodniczego i zasadach racjonalnego wykorzystania jego zasobów,
- rozwój świadomości ekologicznej oraz innowacyjności, transfer i wdrażanie nowoczesnych, proekologicznych technologii.

Wymienione cele realizowane będą poprzez działania o charakterze inwestycyjnym i nieinwestycyjnym, prowadzące do eliminacji lub ograniczenia natężenia oddziaływania czynników zagrażających zasobom środowiska naturalnego oraz do odtwarzania użytkowanych zasobów. Należą do nich:

- monitorowanie stanu środowiska oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń,
- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych; zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności produkcji oraz zmniejszanie poboru wody na cele komunalne,
- zmniejszanie ilości wytwarzanych ścieków, odpadów stałych oraz pyłów i gazów,
- unieszkodliwianie czynników zagrożenia dla środowiska,
- aktywna ochrona przyrody i krajobrazu,
- mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych⁴⁰.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych – Program lokalny w zakresie pomocy społecznej w mieście Ostrołęka na lata 2009-2016

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2008 r. Nr 115 poz. 728, z późn. zm.) „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka”.

Mając powyższe na uwadze, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce wykorzystując własne dane, jak również informacje pozyskane ze źródeł zewnętrznych, przygotował diagnozę problemów społecznych występujących w mieście. W oparciu o diagnozę zostały następnie przygotowane założenia do strategii rozwiązywania problemów społecznych do 2016 r., wyznaczono cel główny i cele szczegółowe. Realizacja tych celów ma przyczynić się do poprawy sytuacji osób i rodzin mieszkających na terenie Ostrołęki będących w trudnej sytuacji życiowej, a także osób i rodzin zagrożonych marginalizacją.

Celem strategii jest utworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, który zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Wyznaczono ponadto **7 celów szczegółowych**:

1. Zapobieganie marginalizacji osób/rodzin, a szczególnie dyskryminacji dzieci i młodzieży z powodu ubóstwa poprzez:
 - umożliwienie zaspokajania podstawowych potrzeb osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
 - stwarzanie warunków sprzyjających wychodzeniu z ubóstwa,
 - udzielanie wsparcia rzeczowego i finansowego (m. in. zasiłków okresowych i celowych oraz dodatków mieszkaniowych),

⁴⁰ Program ochrony środowiska Miasta Ostrołęki na lata 2004-2012.

- pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne,
 - współpracę z różnymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i kościołem,
 - realizację programów ukierunkowanych na zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego.
2. Zahamowanie wzrostu bezrobocia i minimalizacja kosztów społecznych towarzyszących bezrobociu poprzez:
- współpracę instytucji rynku pracy i pomocy społecznej gwarantującą szansę aktywizacji osób bezrobotnych (organizacja giełd pracy, prowadzenie aktywizacji osób bezrobotnych, promowanie przedsiębiorczości, zachęta dla przedsiębiorców, organizowanie robót publicznych, organizowanie prac społecznie użytecznych i spółdzielni socjalnych),
 - wsparcie osób/ rodzin najuboższych (przyznawanie dodatków do zasiłku rodzinnego z systemu świadczeń rodzinnych, dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach, przedszkolach i żłobku udzielanie różnorodnej pomocy, wspieranie dzieci romskich, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, pomoc wolontarystyczna),
 - realizacja programów specjalnych finansowanych ze środków PFRON jako wsparcie osób niepełnosprawnych.
 - pozyskiwanie środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację programów adresowanych do osób długotrwale bezrobotnych, korzystających ze wsparcia pomocy społecznej.
3. Tworzenie warunków do lepszej jakości życia poprzez wszechstronne wsparcie osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz starszych, tj:
- udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego,
 - praca socjalna,
 - likwidacja barier,
 - udział w rehabilitacji społecznej i zawodowej,
 - integracja osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz starszych,
 - dofinansowanie sportu, rekreacji, turystyki osób niepełnosprawnych,
 - popularyzacja osiągnięć kulturalnych, sportowych i w turystyce osób niepełnosprawnych,
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz starszych,
 - rozwój wolontariatu,
 - współudział w realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz starszych,
 - wspieranie działań Powiatowej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

4. Kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich poprzez:
 - wszechstronną pomoc (m.in. specjalistyczną, system świadczeń rodzinnych),
 - działalność Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej,
 - zapobieganie patologiom społecznym,
 - tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
 - organizowanie opieki dzieciom jej pozbawionym w rodzinnych formach opieki zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
 - współpracę z instytucjami sektora publicznego, organizacjami, stowarzyszeniami, kościołem.
5. Ograniczenie uzależnień od środków psychoaktywnych poprzez:
 - działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, służby zdrowia, sądu, policji, organizacji pozarządowych,
 - prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych o skutkach uzależnień,
 - funkcjonowanie punktu konsultacyjnego oraz grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - kierowanie osób uzależnionych na przymusowe leczenie,
 - udzielanie pomocy finansowej lub rzeczowej,
 - prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób/ rodzin,
 - rozwijanie działalności istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
 - organizacja czasu wolnego, w tym wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych,
 - realizację programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom,
 - szkolenie osób podejmujących działania na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - kontrolę dystrybucji sprzedaży alkoholu.
6. Zminimalizowanie przemocy w rodzinie poprzez:
 - współpracę podmiotów mających wpływ na zmniejszanie skali przemocy w rodzinie,
 - udzielanie specjalistycznego wsparcia ofiarom przemocy, w tym indywidualna terapia,
 - pracę korekcyjno-edukacyjną ze sprawcami przemocy,
 - edukację z zakresu kontroli własnych zachowań, w tym negatywnych emocji,
 - udzielanie schronienia osobom doznającym przemocy,
 - realizację programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - rozwój infrastruktury placówek działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zwiększenie skuteczności działań podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów bezdomności poprzez:

- współpracę jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi, policją, strażą miejską, służbą zdrowia, na rzecz rozwiązywania problemów osób bezdomnych,
- podniesienie jakości pracy socjalnej,
- zwiększenie liczby osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności,
- utworzenie i prowadzenie całodobowej placówki pobytu osób bezdomnych z zapleczem socjalnym.

II.2. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju miasta wynikające z dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym

Ramy rozwoju Ostrołęki w wymiarze regionalnym i krajowym wyznaczają przede wszystkim poniżej przedstawione dokumenty. Ich zapisy zostały wzięte pod uwagę przy definiowaniu wizji rozwoju i celów Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020.

Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane będą działania państwa. Uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w odnowionej Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet działaniom, jakie będą podejmowane w latach 2007–2015 w celu realizacji wizji Polski.

Wizja rozwoju kraju zdefiniowana w dokumencie uwzględnia czas i warunki, w jakich będzie realizowana. Bierze także pod uwagę zdiagnozowany szczegółowo stan wyjścia, tj. sytuację, w jakiej znajduje się kraj, oraz przyszłe warunki działania i co równie ważne – oczekiwania społeczne. Zgodnie z zapisami Strategii przyszła pozycja Polski zależeć będzie od harmonii pomiędzy sferą publiczną, rynkiem i społeczeństwem obywatelskim. Wizja rozwoju Polski wskazana w dokumencie brzmi:

Polska w 2015 roku to kraj o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy.

Głównym celem SRK jest **podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.**

Cel główny, a także problemy społeczno-gospodarcze wynikające z zapóźnień rozwojowych, niedoinwestowania polskiej gospodarki oraz uwarunkowań zewnętrznych, wskazują na priorytety. Określają one najważniejsze kierunki i główne działania, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie głównego celu SRK.

Priorytetami tymi są:

- wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
- rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Wizja rozwoju województwa mazowieckiego określona w SRWM brzmi: **Mazowsze konkurencyjnym regionem w układzie europejskim i globalnym.**

Intencją Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego jest przekształcenie województwa w region, który będzie się cechował:

- dużą konkurencyjnością w stosunku do innych regionów europejskich,
- zachowaną spójnością społeczną, gospodarczą oraz przestrzenną,
- wysoką jakością zasobów ludzkich oraz polepszeniem warunków życia mieszkańców.

Dążenia i aspiracje władz województwa do urzeczywistnienia nakreślonej wizji rozwoju regionu oddaje sformułowana misja strategiczna:

Mazowsze, jako najbardziej rozwinięty gospodarczo region w Polsce, podejmuje uczestnictwo w rywalizacji z innymi rozwiniętymi regionami poprzez eliminowanie dysproporcji rozwojowych, rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy oraz zapewnienie mieszkańcom Mazowsza optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny, jak i całej społeczności, przy jednoczesnym zachowaniu spójnego i zrównoważonego rozwoju.

Uszczegółowienie istoty misji zawierają poszczególne cele Strategii, wyznaczające strategiczne kierunki działań.

Cel nadrzędny:

Wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców.

Realizacja celu nadrzędnego będzie możliwa poprzez następujące trzy cele strategiczne,

- budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa,
- zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym,
- poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Osiągnięcie celów strategicznych rozwoju Mazowsza będzie możliwe poprzez realizację pięciu celów pośrednich, wyznaczających jednocześnie kierunki działań w poszczególnych obszarach.

Cele pośrednie/Kierunki działań:

- Rozwój kapitału społecznego:
 - rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacji,
 - wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr,
 - wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu,
 - podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
 - dążenie do poprawy warunków i zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych
 - intensyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
 - poprawa bezpieczeństwa publicznego;

- Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu:
 - rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności,
 - wspieranie instytucji otoczenia biznesu,
 - rozwój nowoczesnych technologii z wykorzystaniem własnego potencjału B+R,
 - rozwój regionalnych sieci kooperacyjnych i przepływu nowoczesnych technologii,
 - budowa systemu innowacyjnego w regionie;
- Stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy:
 - wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
 - rozwój i poprawa standardów infrastruktury technicznej,
 - przeciwdziałanie degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego OMW,
 - zahamowania narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu stolicy i jej otoczeniu,
 - stymulowanie rozwoju m.st. Warszawy i obszaru metropolitalnego poprzez policentryczny rozwój przestrzenny i ożywienie funkcji centrotwórczych;
- Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych:
 - poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego,
 - wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodków subregionalnych i małych miast,
 - wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
 - budowa i rozwój infrastruktury społecznej,
 - ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego dla zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
 - wykorzystanie potencjału endogenicznego OMW do stymulowania rozwoju całego regionu;
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu:
 - rozwój społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej,
 - poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie,
 - promocja i zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego,
 - kształtowanie tożsamości regionu oraz kreowanie i promocja jego produktu,
 - współpraca międzyregionalna i międzynarodowa.

III. ANALIZA PORÓWNAWCZA POTENCJAŁU OSTROŁĘKI W ODNIESIENIU DO WYBRANYCH MIAST POLSKI

Specjalistyczny tygodnik samorządowy „Wspólnota” podsumował mijającą w 2010 r. kadencję samorządów. **Ostrołęka została sklasyfikowana na 15 pozycji wśród miast na prawach powiatu – to w porównaniu do poprzedniego rankingu z 2006 roku skok o dziewiętnaście miejsc do góry.** W rankingu uwzględniono 47 miast grodzkich.

Na ostateczny wynik składają się oceny wystawiane samorządom w trzech kategoriach: sukcesu finansowego, ekonomicznego i infrastrukturalnego. Łącznie tworzą one wskaźnik sukcesu lokalnego.

Po podsumowaniu wszystkich danych Ostrołęka uplasowała się na 15 pozycji – za poprzedniej kadencji samorządu ranking „Wspólnoty” dał miastu miejsce 34⁴¹.

Należy uznać to za duży sukces obecnych władz. Dla porównania warto dodać, że lokalny konkurent Ostrołęki, Łomża, zajęła w omawianym zestawieniu z roku 2010 miejsce 17.

* * *

Analizy porównawcze nazywane są często analizami benchmarkingowymi⁴². Metoda ta stosowana była pierwotnie w sferze biznesu w celu doskonalenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwach. Doskonalenie następowało poprzez porównywanie procesów wykorzystywanych w danej firmie z procesami stosowanymi przez konkurencję. Pozwalało to na wdrażanie podpatrzonych dobrych praktyk we własnej firmie oraz uczenie się na błędach popełnianych przez konkurentów.

Metoda zaimplementowana na grunt samorządu jest obecnie jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych w celu programowania rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Poprzez porównywanie cech charakterystycznych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego (zazwyczaj w określonych obszarach wykazanych w dalszej części rozdziału) tworzony jest swoisty układ odniesienia, który pokazuje aktualny stan rozwoju jednostek oraz pozwala na określenie kierunków i celów

⁴¹ <http://www.ostroleka.pl/>

⁴² W literaturze przedmiotu znanych jest wiele definicji benchmarkingu:

„David T. Kearns (...) sformułował (...) następującą definicję Benchmarkingu: **Benchmarking** to ciągły proces oceny produktów, usług i praktyk, w odniesieniu do najsilniejszych konkurentów lub firm uznawanych za liderów przemysłu.

Inna definicja Benchmarkingu (Amerykańskiego Centrum Produktowności i Jakości APQC): **Benchmarking** jest procesem porównywania swojej organizacji z praktyką funkcjonowania i wynikami działania najlepszej organizacji w skali światowej, a następnie zaadaptowania zasadniczych cech jej wzorcowej praktyki do procesów realizowanych we własnej organizacji.

Oraz A.G. Kamande: **Benchmarking** jest systematycznym i stałym procesem poszukiwania, pomiaru i wdrażania najlepszych rozwiązań. W procesie tym porównuje się najważniejsze procesy gospodarcze w danej organizacji z procesami liderów w skali światowej z zamiarem uzyskania informacji w celu zastosowania lub zaadaptowania najlepszego rozwiązania, co ma pozwolić na poprawę wyników działania danej organizacji w zakresie jej produktów, usług i procesów do poziomu uzyskiwanego przez organizacje wzorcowe.

Wszystkie definicje benchmarkingu akcentują jego ciągłość (ciągłe doskonalenie), szeroki zakres stosowania – produkty, usługi, procesy gospodarcze oraz możliwość ustalenia najlepszych praktyk i sposobów ich wdrożenia w firmie (przystosowywać, a nie przyswajać)” (<http://imik.wip.pw.edu.pl/innowacje21/strona22.htm>).

ich przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego. Dzięki zdefiniowaniu punktu odniesienia można też skuteczniej identyfikować słabe i mocne strony jednostek.

Mając powyższe na uwadze, cały rozdział diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej (Rozdział I) miasta zawiera elementy odniesienia danych statystycznych opisujących Ostrołękę do danych opisujących sytuację województwa mazowieckiego i Polski. Natomiast w poniższym rozdziale (Rozdział III) dokonano bardziej szczegółowej analizy porównawczej odnosząc sytuację społeczno-gospodarczą Ostrołęki do sytuacji miast o potencjale podobnym do Ostrołęki.

Biznesowe definicje benchmarkingu nakazują porównywanie się z liderami, jednak na płaszczyźnie jednostek samorządu terytorialnego dużo większe znaczenie niż na płaszczyźnie biznesowej odgrywają ograniczenia wynikające z wewnętrznego potencjału jednostki oraz zewnętrznych uwarunkowań prawno-administracyjnych. Oznacza to, że w przeciwieństwie do biznesu, w samorządzie są różnice niemożliwe do zniwelowania. Z uwagi na ten fakt, analizy porównawcze jednostek osadniczych mają uzasadnienie, kiedy porównywane są ze sobą jednostki o podobnym potencjale rozwojowym. Dlatego w poniższym rozdziale skupiono się na porównaniu Ostrołęki z jej lokalnymi, można powiedzieć – naturalnymi konkurentami.

Przy wyborze miast do porównania został zastosowany klucz liczby ludności oraz położenia geograficznego. Ostrołęka została porównana z 4 miastami o zbliżonej liczbie ludności, z których 3 zlokalizowane są w województwie mazowieckim (Ciechanów, Legionowo, Pruszków), a jedno w województwie podlaskim, ale jest to jednocześnie najbliższy sąsiad Ostrołęki i jej lokalny konkurent – Łomża. Wydaje się, że to właśnie z wyników porównania z Łomżą powinno zostać wyciągniętych najwięcej wniosków. Miasta dzieli odległość zaledwie około 35 km, oba mają status miasta na prawach powiatu oraz jak to wyżej wspomniano – podobną liczbę ludności. Bliskie położenie obu jednostek sprawia, że ich obszary oddziaływania nakładają się na siebie. Władze obu miast, podejmując działania mające na celu przyciągnięcie nowych inwestorów czy mieszkańców, powinny więc zwracać szczególną uwagę na lokalnego rywala. Zdrowa rywalizacja może okazać się istotnym czynnikiem pobudzającym lokalny rozwój. Drugim rozwiązaniem jest podjęcie współpracy i wspólne działanie mające na celu polepszenie warunków życia lokalnych społeczności czy warunków prowadzenia działalności gospodarczej, co w rezultacie może przełożyć się na przyspieszenie rozwoju obu jednostek. Niezależnie od tego, czy zostanie wybrana strategia współpracy, czy też rywalizacji, lokalny konkurent powinien być zawsze jej ważnym elementem.

Analiza porównawcza w przypadku jednostek samorządu terytorialnego odnosi się bezpośrednio do cech opisujących ich atrakcyjność inwestycyjną. W przedmiotowym dokumencie wykorzystano zbiór najczęściej stosowanych w tego typu analizach cech w postaci wskaźników statystycznych, które zostały przyporządkowane do 8 sfer funkcjonowania miasta. Aby zachować ciągłość analiz, w poniższej analizie wykorzystano ponadto szereg wskaźników ze Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki 2000–2010. Wprowadzone modyfikacje zbioru wskaźników wynikają m.in. z dostępności danych statystycznych, zmian sposobu zbierania danych oraz z faktu, że niektóre wskaźniki są w obecnych czasach niemiarodajne – np. liczba abonentów telefonii stacjonarnej.

W badaniu zdefiniowano następujące obszary i wykorzystano następujące wskaźniki:

Sytuacja demograficzna

- odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym,
- odsetek osób w wieku produkcyjnym,
- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym,
- współczynnik feminizacji (tzn. liczba kobiet na 100 mężczyzn),
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,

- przyrost naturalny na 1000 mieszkańców,
- saldo migracji na 1000 mieszkańców.

Sfera gospodarcza

- liczba jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców,
- liczba prywatnych jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców,
- udział podmiotów z sekcji C – przetwórstwo przemysłowe – w ogólnej liczbie podmiotów,
- udział podmiotów z sekcji F – budownictwo – w ogólnej liczbie podmiotów,
- udział podmiotów z sekcji G – handel i naprawy – w ogólnej liczbie podmiotów,
- liczba prywatnych jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców,
- udział podmiotów z sekcji H+J – transport, składowanie i łączność – w ogólnej liczbie podmiotów,

a. przykłady inwestycji zagranicznych:

- liczba zarejestrowanych spółek z kapitałem zagranicznym na 1000 mieszkańców,
- udział spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie spółek handlowych,

b. potencjał naukowy i innowacyjny:

- ludność z wyższym wykształceniem jako % ludności dorosłej (dane za rok 2002),
- liczba uczniów przypadająca na jedno liceum ogólnokształcące,
- liczba uczniów liceów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,

Rynek pracy

- liczba osób pracujących w głównym miejscu pracy jako odsetek ludności w wieku produkcyjnym (%),
- stopa bezrobocia (powiaty),
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców (powiaty),

Zasoby mieszkaniowe

- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców (2008 r.),
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² (2008 r.),
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu (2008 r.),
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie (2008 r.),
- mieszkania sprzedane osobom fizycznym na 1000 mieszkańców (2009 r.),
- powierzchnia mieszkania na osobę (2008 r.),

Infrastruktura techniczna

- odsetek mieszkańców miasta korzystających z wodociągu (%);
- odsetek mieszkańców miasta korzystających z kanalizacji (%);

- odsetek mieszkańców miasta korzystających z sieci gazowej (%) (2008 r.);
- drogi gminne o nawierzchni utwardzonej w km na 1 km² pow. (powiaty 2008 r.);

Infrastruktura społeczna

- uczniowie szkół podstawowych na 1 pomieszczenie szkolne,
- uczniowie szkół podstawowych na 1 placówkę,
- łóżka w szpitalach na 10 tys. mieszkańców (powiaty),
- lekarze na 10 tys. mieszkańców (powiaty – 2008 r.),
- liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną,
- księgozbiór bibliotek publicznych w woluminach na 1000 mieszkańców,
- czytelnicy na 1000 mieszkańców,
- miejsca noclegowe w obiektach noclegowych na 1000 mieszkańców,
- miejsca na widowni w kinach stałych na 1000 mieszkańców,
- liczba zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców.

Elementy budżetu jednostki samorządu terytorialnego

- dochody własne budżetów gminnych na 1 mieszkańca,
- dochody własne w dochodach ogółem (%),
- wydatki ogółem na 1 mieszkańca w zł,
- wydatki inwestycyjne w wydatkach ogółem (%),
- dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Dostępność komunikacyjna

- przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego lotniska lokalnego.
- przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego przejścia granicznego.
- przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego miasta wojewódzkiego.

Wartości powyżej zaprezentowanych wskaźników zostały obliczone na podstawie danych statystycznych BDR GUS oraz w przypadku kategorii „dostępność komunikacyjna” – z wykorzystaniem strony <http://maps.google.pl/>. W większości były to dane opisujące poszczególne porównywane miasta według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku. Niektóre dane były dostępne tylko za rok 2008, wówczas przy wskaźniku zaznaczono, że jego wartość dotyczy roku 2008. Dodatkowo, nie wszystkie dane były dostępne na poziomie miasta, wartość pojedynczych wskaźników została więc obliczona z wykorzystaniem danych dotyczących powiatów. Powodowało to nieznaczną trudność metodyczną, ponieważ Ostrołęka i Łomża są powiatami grodzkimi, a pozostałe miasta są stolicami powiatów ziemskich i dane statystyczne dotyczą w ich przypadku

całego powiatu, a nie tylko miasta, jak w przypadku powiatów grodzkich. W sytuacji, kiedy dane były dostępne tylko na poziomie powiatów, w celu zachowania ich porównywalności, dla Ostrołęki i Łomży obliczono średnią wartość wskaźnika dla powiatu ziemskiego i grodzkiego łącznie. Wskaźniki, gdzie wykorzystano dane dla powiatów, zostały odpowiednio oznaczone.

III.1. Sytuacja demograficzna

Sytuacja demograficzna jest obszarem, w którym Ostrołęka zdecydowanie wyróżnia się na tle miast, z którymi była porównywana. Do analizy wykorzystano 7 wskaźników – w 6 przypadkach wskaźnik dla Ostrołęki osiągnął wartość najlepszą wśród porównywanych miast.

Szczególnie istotna wydaje się struktura wiekowa mieszkańców miasta. Jak to już podnoszono we wcześniejszych rozdziałach poniższego opracowania, Ostrołęka charakteryzuje się młodym społeczeństwem, w relatywnie niskim stopniu dotkniętym zjawiskiem starzenia się ludności. W Ostrołęce odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest najwyższy spośród analizowanych miast i w istotnym stopniu przewyższa odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Duży zasób młodych mieszkańców pozwala postawić tezę, że w najbliższych latach na rynku pracy Ostrołęki nie zabraknie rąk do pracy, a przyrost naturalny pozostanie na wysokim poziomie. Ostrołęka charakteryzuje się ponadto najniższym spośród miast objętych analizą odsetkiem osób w wieku emerytalnym. Dzięki temu lokalna gospodarka relatywnie najpóźniej odczuje problemy związane z rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, takie jak wzrastające wydatki na opiekę zdrowotną czy opiekę społeczną, malejący poziom popytu na usługi itp. Podobnie korzystną sytuacją demograficzną co Ostrołęka charakteryzuje się Łomża, zajmująca drugie miejsce w zestawieniu. Trzecie miejsce zajął Ciechanów.

Tabela 32. Wskaźniki opisujące sytuację demograficzną miasta

	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Współczynnik feminizacji	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Ostrołęka	19,63 [1] ⁴³	67,77 [1]	12,60 [1]	108 [1]	47,56 [1]	4,2 [1]	-7,60 [5]
Ciechanów	18,56 [3]	67,24 [3]	14,20 [3]	110 [3]	48,71 [3]	1,2 [5]	-4,06 [4]
Legionowo	18,54 [4]	65,67 [4]	15,79 [4]	111 [4]	52,27 [4]	3,1 [3]	0,58 [2]
Pruszków	17,81 [5]	64,14 [5]	18,04 [5]	114 [5]	55,90 [5]	2,4 [4]	6,26 [1]
Łomża	19,44 [2]	67,48 [2]	13,08 [2]	108 [1]	48,19 [2]	3,3 [2]	-2,10 [3]

Źródło: Opracowanie własne

Konsekwencją dobrej sytuacji w zakresie struktury wiekowej w Ostrołęce jest wartość wskaźnika obrazującego relację liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby ludności w wieku produkcyjnym – tzw. wskaźnika obciążenia demograficznego. Wskaźnik ten opisuje ile osób niepracujących przypada na 100 osób będących w wieku produkcyjnym. Im niższa jest wartość wskaźnika, tym sytuacja danej jednostki jest lepsza, ponieważ osób utrzymywanych jest mniej niż osób utrzymujących. Wartość wskaźnika obliczonego dla Ostrołęki wynosi 47,56, co wskazuje, że na jedną osobę niepracującą przypadają więcej niż dwie osoby potencjalnie mogące podjąć pracę. W Pruszkowie lub Legionowie wartość omawianego wskaźnika osiągnęła wartość powyżej 50, co oznacza, że na jedną osobę w wieku nieprodukcyjnym przypadają nieco mniej niż 2 osoby w wieku produkcyjnym. Obciążenie demograficzne mieszkańców tych miast jest więc wyższe, co oznacza, że ich pracujący mieszkańcy muszą pośrednio utrzymać większą liczbę osób niepracujących.

43

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

W porównaniu z analizowanymi jednostkami miejskimi Ostrołęka wyróżnia się także pod względem wartości współczynnika feminizacji oraz wartości przyrostu naturalnego. Szczególnie warta odnotowania jest wysoka wartość tego drugiego wskaźnika, która może wskazywać na relatywnie wysoki poziom jakości życia mieszkańców Ostrołęki. Jeśli chodzi o współczynnik feminizacji, to dla Ostrołęki osiągnął taką samą wartość jak dla Łomży. Relatywnie niewielka przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn jest także zjawiskiem korzystnym. Zmniejsza bowiem prawdopodobieństwo, że zabraknie osób do pracy – pośród osób pracujących większość stanowią mężczyźni. Zmniejsza także dynamikę przyrostu ludności w wieku poprodukcyjnym – statystycznie rzecz ujmując, kobiety żyją dłużej niż mężczyźni i jeśli jest ich znacznie więcej niż mężczyzn, to liczba osób w wieku emerytalnym potencjalnie przyrasta szybciej, a jest to zjawisko zdecydowanie negatywne.

Niepokojąca jest natomiast wysoka ujemna wartość salda migracji w Ostrołęce. W roku 2009 przewaga osób, które wyemigrowały z miasta nad tymi, które się tu osiedliły, wyniosła prawie 8 osób na 1000 mieszkańców. Jest to wartość niemal dwukrotnie wyższa niż wartość dla Ciechanowa, który w omawianym zestawieniu zajął czwarte miejsce. Najlepiej w tej klasyfikacji wypadł Pruszków, z dodatnim saldem migracji na poziomie ponad 6 imigrantów na 1000 mieszkańców. Jest to zapewne efekt bliskości Warszawy. W Pruszkowie osiedlają się bowiem zarówno osoby, które wyprowadzają się z Warszawy, jak i mieszkańcy ościennych obszarów wiejskich, którzy często traktują mieszkanie w Pruszkowie jako przyczółek przed przeprowadzeniem się lub podjęciem pracy w Warszawie.

Pomimo więc, że sytuacja demograficzna Ostrołęki w porównaniu z pozostałymi miastami jest bardzo korzystna, istnieją także obszary, które wymagają interwencji władz lokalnych w ujęciu strategicznym.

III.2. Sfera gospodarcza

Sfera gospodarcza Ostrołęki została opisana z wykorzystaniem 11 wskaźników. Wyróżniono w tym dwie podgrupy – jedną opisującą wielkość inwestycji zagranicznych w poszczególnych miastach oraz drugą – charakteryzującą ich potencjał naukowy i innowacyjny.

Tabela 33. Wskaźniki opisujące strefę gospodarczą miasta

	Liczba jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	Liczba prywatnych jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	Udział podmiotów z sekcji C – przetwórstwo przemysłowe – w ogólnej liczbie podmiotów	Udział podmiotów z sekcji F – budownictwo – w ogólnej liczbie podmiotów	Udział podmiotów z sekcji G – handel i naprawy – w ogólnej liczbie podmiotów	Udział podmiotów z sekcji H+J – transport, składowanie i łączność – w ogólnej liczbie podmiotów
Ostrołęka	105,23 [3] ⁴⁴	102,87 [3]	6,58 [5]	11,74 [3]	30,64 [4]	11,54 [1]
Ciechanów	97,31 [5]	94,68 [5]	7,63 [4]	10,87 [5]	31,03 [2]	8,94 [5]
Legionowo	139,14 [2]	137,16 [2]	8,88 [2]	13,03 [1]	31,81 [1]	10,77 [2]
Pruszków	142,12 [1]	140,21 [1]	10,38 [1]	11,83 [2]	30,12 [5]	10,57 [3]
Łomża	100,16 [4]	97,92 [4]	7,80 [3]	11,46 [4]	30,96 [3]	10,31 [4]
	Liczba zarejestrowanych spółek z kapitałem zagranicznym na 1000 mieszkańców	Udział spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie spółek handlowych	Ludność z wyższym wykształceniem jako % ludności dorosłej (dane za rok 2002)	Liczba uczniów przypadająca na jedno liceum ogólnokształcące	Liczba uczniów liceów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	
Ostrołęka	5,67 [3]	7,54 [4]	11,55 [4]	497 [5]	234,91 [2]	
Ciechanów	5,41 [4]	16,73 [3]	11,59 [3]	410 [3]	244,17 [1]	
Legionowo	7,11 [2]	19,35 [2]	11,60 [2]	417 [4]	130,56 [4]	
Pruszków	10,19 [1]	23,36 [1]	12,51 [1]	187 [1]	111,64 [5]	
Łomża	4,47 [5]	7,07 [5]	11,17 [5]	318 [2]	232,28 [3]	

Źródło: Opracowanie własne

Niestety w większości przypadków w ww. klasyfikacji Ostrołęka zajęła trzecie lub niższe miejsce. Wyjątek stanowią: wskaźnik określający udział podmiotów z sekcji H i J – transport, składowanie i łączność – w ogólnej liczbie podmiotów oraz wskaźnik – liczba uczniów liceów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym.

W przypadku pierwszego z ww. wskaźników trudno niestety mówić o tym, że fakt, że w Ostrołęce osiągnął on najwyższą wartość, świadczy o tym, że miasto jest pod tym względem lepsze od konkurentów. Charakter wskaźnika sprawia, że można jedynie odnotować, że w porównaniu z innymi miastami Ostrołęka charakteryzuje się wysokim udziałem firm z sekcji H i J (transport, składowanie i łączność). Jest to informacja, którą należy wykorzystać przy określaniu kierunków dalszego rozwoju miasta, jako silną stronę.

44

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

Analogicznie należy potraktować informacje, że Ostrołęka charakteryzuje się najmniejszym spośród analizowanych miast udziałem podmiotów z sekcji C – przetwórstwo przemysłowe – w ogólnej liczbie podmiotów oraz, że miasto zajęło trzecie miejsce pod względem udziału podmiotów z sekcji F (budownictwo), oraz 4 miejsce pod względem udziału podmiotów z sekcji G (handel i naprawy) w łącznej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Tym razem będzie to już jedynie opis struktury lokalnej gospodarki, a nie identyfikacja silnych czy słabych stron miasta.

Pod względem liczby uczniów liceów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym Ostrołęka zajęła w zestawieniu drugą pozycję po Ciechanowie, a przed Łomżą. Wskaźnik ten został zaliczony do podgrupy opisującej potencjał innowacyjny i naukowy miast. Pozwala on w przybliżeniu określić, jak duża grupa młodzieży może potencjalnie podjąć studia. Statystycznie rzecz biorąc bowiem, uczniowie liceów ogólnokształcących po maturze kontynuują edukację na studiach częściej niż absolwenci pozostałych typów szkół ponadgimnazjalnych. Im wyższa więc wartość prezentowanego wskaźnika, tym większe prawdopodobieństwo, że opisani uczniowie zasilą grono osób z wykształceniem wyższym, podnosząc potencjał naukowy i innowacyjny jednostki. W przypadku Ostrołęki jest to o tyle istotna perspektywa, że miasto zajęło dopiero 4. pozycję w porównaniu z pozostałymi miastami pod względem odsetka mieszkańców posiadających wykształcenie wyższe. Zauważyć jednak należy, że różnice pomiędzy poszczególnymi miastami nie były w tym obszarze bardzo duże. Najgorzej wypadła Łomża.

Trzeci wskaźnik opisujący potencjał naukowy i innowacyjny miasta mówi o liczbie uczniów przypadających na jedno liceum ogólnokształcące. Co do zasady, im mniejsza jest jego wartość, tym potencjalnie wyższy komfort, a przez to i jakość nauczania. W Ostrołęce na jedno liceum ogólnokształcące przypada niemal 500 uczniów i jest to najgorszy rezultat w zestawieniu. Najlepiej w tym porównaniu wypada Pruszków, a drugie miejsce zajął lokalny konkurent Ostrołęki – Łomża.

Poziom przedsiębiorczości lokalnej społeczności opisują wskaźniki: liczba jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców oraz liczba prywatnych jednostek zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców. W obu przypadkach Ostrołęka uplasowała się na 3. miejscu za Pruszkowem i Legionowem, a przed Łomżą i Ciechanowem. Teoretycznie wynik Ostrołęki nie jest wysoki. Należy jednak zauważyć, że w Ostrołęce funkcjonują zakłady przemysłowe zatrudniające bardzo dużą liczbę pracowników (dwa zakłady zatrudniające powyżej 1000 osób każdy), co z pewnością wpływa na ograniczenie liczby przedsiębiorstw w mieście. W omawianym kontekście istotny jest fakt, że Ostrołęka charakteryzuje się wyższym potencjałem przedsiębiorczości niż Łomża.

Jeśli chodzi o liczbę spółek z kapitałem zagranicznym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w omawianym zestawieniu miast Ostrołęka zajęła 3 miejsce, ponownie wyprzedzając Łomżę i Ciechanów. Niestety ze względu na odległość do Warszawy (w tym także lotniska) Ostrołęka ma ograniczone szanse na nawiązanie wyrównanej rywalizacji w tym obszarze z Pruszkowem czy Legionowem. W Pruszkowie omawiany wskaźnik osiągnął dwukrotnie wyższą wartość niż w Ostrołęce.

Ostatni wskaźnik w tym obszarze określa udział spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie spółek handlowych. Ostrołęka wypadła tu znacznie poniżej średniej, zajmując 4. miejsce w zestawieniu. Warto jednak odnotować, że piąte miejsce zajęła Łomża.

Obecność w danej jednostce inwestorów zagranicznych jest w wielu przypadkach potwierdzeniem jej wysokiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. W większości przypadków inwestorzy zagraniczni szukają lokalizacji, która już jest atrakcyjna. Chodzi przede wszystkim o dostępność komunikacyjną, infrastrukturę techniczną, zasoby odpowiedniej siły roboczej, ale również chłonność rynku lokalnego i szeroko pojętą jakość życia. Po zainwestowaniu w danej jednostce, inwestor zagraniczny często staje się „reklamą” przyciągającą kolejnych inwestorów zachęconych przykładem tego pierwszego. Ponadto inwestor zewnętrzny wpływa pozytywnie na gospodarkę lokalną poprzez przetransferowanie kapitału, tworzenie nowych miejsc pracy

czy też składanie nowych zamówień dla lokalnych poddostawców. Między innymi z tych względów władze lokalne powinny zabiegać o pozyskanie inwestorów zewnętrznych.

III.3. Rynek pracy

Odsetek osób pracujących w głównym miejscu pracy w odniesieniu do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w Ostrołęce był relatywnie wysoki i wynosił 45,40%. Przepuszczalnie jest to efekt funkcjonowania na terenie miasta dużych zakładów pracy, które oferują mieszkańcom Ostrołęki dużą liczbę stabilnych miejsc pracy. Wyższy odsetek osób pracujących w głównym miejscu pracy w ogóle ludności w wieku produkcyjnym odnotowano jedynie w Ciechanowie.

Tabela 34. Wskaźniki opisujące rynek pracy w mieście

	Liczba osób pracujących w głównym miejscu pracy jako % ludności w wieku produkcyjnym	Stopa bezrobocia (powiaty)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańców (powiaty)
Ostrołęka	45,40 [2] ⁴⁵	15,1 [5]	3 055,87 [3]
Ciechanów	45,77 [1]	13,9 [4]	2 994,66 [4]
Legionowo	19,87 [5]	11,5 [2]	3 240,22 [2]
Pruszków	38,49 [3]	6,1 [1]	3 883,50 [1]
Łomża	31,72 [4]	12,4 [3]	2 775,24 [5]

Źródło: Opracowanie własne

Pozostałe dwa wskaźniki w tej kategorii zostały obliczone dla powiatów. Jak wskazano na wstępie, w przypadku Ostrołęki i Łomży wartości przedstawiają średni poziom wskaźnika dla powiatów grodzkich i ziemskich łącznie, w pozostałych przypadkach dane dotyczą powiatów ziemskich. Stosunkowo dobrze Ostrołęka (powiat ostrołęcki i powiat miasta Ostrołęka) wypada pod względem wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto mieszkańców, które wyniosło 3 055,87 zł (w samym mieście wartość wskaźnika wyniosła 3 288 zł, co stanowiło 99,2% średniej dla kraju). Dało to powiatowi trzecie miejsce w zestawieniu. Lepiej sytuacja przedstawiała się w powiatach pruszkowskim i legionowskim. Jest to stan, który można uznać za korzystny z dwóch powodów. Po pierwsze wartość wynagrodzenia nie jest niska, co gwarantuje dobry poziom życia mieszkańcom miasta, i jednocześnie nie jest na tyle wysoka, aby mogła stanowić istotną barierę dla inwestorów zewnętrznych poszukujących lokalizacji, w których koszty pracy nie są wysokie. Oczywiście dotyczy to sektorów czy inwestycji, gdzie niska cena pracy jest istotnym zasobem. Wskaźnik będzie miał marginalne znaczenie w przypadku firm działających w sektorze zaawansowanych technologii, gdzie koszty pracy personelu są wysokie i uzależnione w większym stopniu od kompetencji specjalistów.

Największym problemem Ostrołęki w obszarze rynku pracy jest wysoka stopa bezrobocia, najwyższa wśród analizowanych jednostek. Jest to bez wątpienia słaba strona miasta i powinna stanowić istotny punkt determinujący decyzje dotyczące dalszego rozwoju miasta.

45

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

III.4. Zasoby mieszkaniowe

Wielkość i jakość zasobów mieszkaniowych miasta są informacjami dającymi pogląd na potencjalne warunki i jakość życia, na jaką mogą liczyć mieszkańcy jednostki.

Tabela 35. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe miasta

	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców (2008 r.)	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² (2008 r.)	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu (2008 r.)	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie (2008 r.)	Mieszkania sprzedane osobom fizycznym na 1000 mieszkańców (2009 r.)	Powierzchnia mieszkania na osobę (2008 r.)
Ostrołęka	335,57 [5] ⁴⁶	69,67 [1]	4,05 [1]	2,98 [5]	0,78 [5]	23,38 [4]
Ciechanów	348,07 [3]	67,30 [2]	3,80 [3]	2,87 [3]	1,41 [2]	23,43 [3]
Legionowo	363,82 [2]	66,41 [3]	3,76 [4]	2,75 [2]	1,70 [1]	24,16 [1]
Pruszków	402,65 [1]	58,23 [5]	3,33 [5]	2,48 [1]	0,90 [4]	23,45 [2]
Łomża	338,76 [4]	65,51 [4]	3,89 [2]	2,95 [4]	1,31 [3]	22,19 [5]

Źródło: Opracowanie własne

Zasoby mieszkaniowe mierzone liczbą mieszkań na 1000 mieszkańców (dane za rok 2008) plasują Ostrołękę na piątym miejscu wśród analizowanych miast. Konsekwencją małej liczby mieszkań jest duża liczba osób przypadających na jeden lokal. W Ostrołęce w roku 2008 były to niemal 3 osoby na 1 mieszkanie (2,98). Ponownie był to najgorszy wynik wśród pięciu analizowanych miast. Najlepiej pod tym względem wypadł Pruszków, gdzie na jedno mieszkanie przypada 2,48 osoby. Warto zauważyć, że w odniesieniu do swojego lokalnego rywala – Łomży – Ostrołęka nie odstaje znacząco. Różnice były nieznaczne. Niestety rok 2009 nie przyniósł poprawy. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w Ostrołęce w roku 2009, osobom fizycznym sprzedano zaledwie 0,78 mieszkania, co dało miastu 5 miejsce w omawianym zestawieniu. Najlepiej wypadło Legionowo – 1,70 mieszkania sprzedanego osobom fizycznym na 1000 mieszkańców.

W kontraście do ww. danych pozostaje wartość wskaźnika opisującego przeciętną powierzchnię użytkową mieszkań, która dla Ostrołęki w 2008 roku wynosiła 69,67 m². Była o ponad 2 m² wyższa niż w Ciechanowie, który zajął drugie miejsce w zestawieniu oraz o ponad 11 m² wyższa niż w najłabszym w tej kategorii Pruszkowie.

Ostrołęka wyróżnia się także pod względem liczby izb przypadających średnio na jedno mieszkanie. Ostrołęckie mieszkania mają bowiem średnio powyżej 4 pokoi. Ponownie najłabszej wypadł Pruszków, gdzie średnie statystyczne mieszkanie ma 3,33 pokoju. Dla porównania, przeciętne mieszkanie w Łomży miało 65,51 m² (4 miejsce) i 3,89 pokoju (2 miejsce).

Warto podkreślić, że pomimo faktu, że liczba mieszkań w Ostrołęce jest niewysoka, to charakteryzują się one dużą powierzchnią użytkową i wysoką liczbą pokoi. Jednakże relatywnie duża liczba osób przypadających na każde z mieszkań wskazuje na potrzebę ciągłego rozwijania tego zasobu miasta.

46

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

III.5. Infrastruktura techniczna

Statystycznie rzecz ujmując, sytuacja Ostrołęki w obszarze infrastruktury technicznej na tle Ciechanowa, Legionowa, Pruszkowa i Łomży, prezentuje się korzystnie. Twierdzenie to jest szczególnie uprawnione, jeśli chodzi o odsetek mieszkańców miasta, którzy korzystają z sieci wodociągowej (93,9%), kanalizacyjnej (90,3%) oraz gazowej (81,5%). We wszystkich trzech przypadkach Ostrołęka uplasowała się w zestawieniu na 2 pozycji. Co ciekawe, w przypadku sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wyższą pozycję od Ostrołęki zajęła Łomża. Ma ona natomiast najslabiej rozwiniętą sieć gazową.

Infrastruktura techniczna jest bardzo ważnym elementem stanowiącym o poziomie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej danej jednostki. Stanowi ona także fundament stabilnego rozwoju. Posiadanie dobrze rozwiniętej infrastruktury sieciowej jest korzystne także z punktu widzenia planowania wydatków inwestycyjnych. Budowa infrastruktury sieciowej jest bowiem bardzo drogim przedsięwzięciem i w sytuacji, kiedy jest ona zbudowana, władze miast mogą przeznaczać większe kwoty na inne cele, które w przeciwnym razie musiałyby zejść na drugi plan w sytuacji, gdyby inwestowano w infrastrukturę.

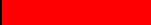
Tabela 36. Wskaźniki opisujące infrastrukturę techniczną miasta

	Odsetek mieszkańców miasta korzystająca z wodociągu (%)	Odsetek mieszkańców miasta korzystająca z kanalizacji (%)	Odsetek mieszkańców miasta korzystająca z sieci gazowej (%) (2008 r.)	Drogi gminne o nawierzchni utwardzonej w km na 1 km ² pow. (powiaty 2008 r.)
Ostrołęka	93,9 [2] ⁴⁷	90,3 [2]	81,5 [2]	0,23 [4]
Ciechanów	93,4 [3]	85,5 [4]	78,9 [3]	0,40 [3]
Legionowo	80,9 [5]	83,7 [5]	73,7 [4]	0,61 [2]
Pruszków	85,7 [4]	86,0 [3]	83,9 [1]	1,50 [1]
Łomża	97,0 [1]	93,2 [1]	15,1 [5]	0,15 [5]

Źródło: Opracowanie własne

Ostatnim analizowanym w tym obszarze wskaźnikiem jest długość dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej w km na 1 km² powierzchni. Niestety Ostrołęka zajęła w tej klasyfikacji dopiero 4. Miejsce, osiągając wynik 0,23 km dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej na 1 km² powierzchni. Należy przy tym odnotować, że prezentowane statystyki odnoszą się do powiatów, a więc dane dla Ostrołęki zostały zagregowane z danymi dla powiatu ostrołęckiego. Wartość omawianego wskaźnika dla samego miasta wyniosłaby 2,2. Dla porównania dodać można jedynie, że w przypadku samej Łomży wartość ta wyniosłaby 1,5. Mając na uwadze rywalizację z lokalnym konkurentem, jest to informacja pozytywna, jednak nie mając informacji na temat pozostałych miast (a tylko na temat powiatów) – trudno wyciągać bardziej daleko idące wnioski na temat ogólnej pozycji miasta w tym obszarze w prezentowanym zestawie miast. Nie ulega jednak wątpliwości, że stan dróg jest kluczowym czynnikiem wpływającym na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego i powinien być uwzględniany w planach strategicznych tych jednostek.

47

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

III.6. Infrastruktura społeczna

Stan infrastruktury społecznej jest czynnikiem pozwalającym na określenie poziomu jakości życia mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego. W poniższym dokumencie do analiz wybrano w tym obszarze 10 wskaźników opisujących szkolnictwo podstawowe, ochronę zdrowia, sferę kultury i sztuki oraz turystyki. Wartości, jakie osiągnęły one wg danych za rok 2009, świadczą, że jakość życia w Ostrołęce jest relatywnie wysoka.

Tabela 37. Wskaźniki opisujące infrastrukturę społeczną miasta

	Uczniowie szkół podstawowych na 1 pomieszczenie szkolne	Uczniowie szkół podstawowych na 1 placówkę	Łóżka w szpitalach na 10 tys. mieszkańców (powiaty)	Lekarze na 10 tys. mieszkańców (powiaty – 2008 r.)	Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór bibliotek publicznych w woluminach na 1000 mieszkańców
Ostrołęka	21,27 [4] ⁴⁸	417,50 [2]	35,26 [3]	32,34 [2]	6 730,00 [3]	3 372,77 [2]
Ciechanów	20,96 [3]	475,00 [4]	76,90 [1]	30,37 [4]	5 659,00 [1]	3 788,62 [1]
Legionowo	19,89 [1]	390,25 [1]	0,00 [5]	23,89 [5]	10 329,00 [5]	1 793,27 [5]
Pruszków	20,87 [2]	426,43 [3]	27,35 [4]	31,69 [3]	6 279,00 [2]	3 006,33 [4]
Łomża	21,58 [5]	611,50 [5]	54,34 [2]	37,32 [1]	7 920,00 [4]	3 106,87 [3]
	Czytelniczy na 1000 mieszkańców	Miejsca noclegowe w obiektach noclegowych na 1000 mieszkańców	Miejsca na widowni w kinach stałych na 1000 mieszkańców	Liczba zwiedzających muzea na 1000 mieszkańców		
Ostrołęka	249 [1]	3,31 [2]	7,15 [2]	120,03 [2]		
Ciechanów	215 [2]	8,55 [1]	8,53 [1]	339,67 [1]		
Legionowo	158 [4]	0,00 [5]	0,77 [4]	37,18 [5]		
Pruszków	152 [5]	2,34 [4]	0,00 [5]	52,61 [4]		
Łomża	171 [3]	2,78 [3]	3,14 [3]	75,21 [3]		

Źródło: Opracowanie własne

Pierwsze dwa zaprezentowane wskaźniki opisują stan szkolnictwa podstawowego. Wartości, jakie osiągnęły, wskazują, że sale lekcyjne w szkołach podstawowych w Ostrołęce są relatywnie przepelnione (4 miejsce), natomiast same placówki szkolne już nie (2 miejsce). Może to oznaczać, że ostrołęckie szkoły podstawowe charakteryzują się małą liczbą sal lekcyjnych.

Dane na temat liczby łóżek w szpitalach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców i liczby lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zebrano na poziomie powiatów, z zachowaniem zasad przedstawionych wcześniej w niniejszym dokumencie. Jeśli chodzi o potencjał infrastrukturalny opisany liczbą łóżek szpitalnych przypadających na 10 tys. mieszkańców, Ostrołęka wypada relatywnie słabo, zajmując w zestawieniu 3 miejsce. Można oczywiście dowodzić, że gdyby nie brać pod uwagę liczby ludności z powiatu ostrołęckiego, gdzie nie ma szpitala, pozycja miasta byłaby znacznie wyższa, ale nie byłoby to działanie poprawne metodycznie, należy

48

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

bowiem pamiętać, że nawet jeśli mieszkańcy powiatu ostrołęckiego nie zostaliby ujęci w poniższym zestawieniu to i tak nie zmieniliby to faktu, że prawdopodobnie w znakomitej większości korzystają oni ze szpitala w Ostrołęce, więc byłoby to przekłamywanie rzeczywistego obrazu. Dla porządku należy zauważyć, że lepszy wynik od Ostrołęki osiągnęła w tej kategorii Łomża i Ciechanów.

Lepiej sytuacja miasta kształtuje się pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tys. mieszkańców. Ostrołęka (statystyka dla powiatów) została sklasyfikowana na drugiej pozycji. Więcej lekarzy pracuje tylko w Łomży.

Bardzo dobrze na tle pozostałych analizowanych miast prezentuje się sytuacja Ostrołęki w obszarze czytelnictwa. Pod względem liczby placówek bibliotecznych miasto zajmuje co prawda dopiero 3 pozycję za Ciechanowem i Pruszkowem, ale już liczba woluminów przypadających na 1000 mieszkańców daje Ostrołęce 2 miejsce. Natomiast pod względem liczby czytelników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Ostrołęka osiągnęła najlepszy wynik wśród analizowanych miast.

Podobnie wysoką pozycję w omawianym zestawieniu zajmuje Ostrołęka pod względem liczby miejsc na widowni w kinach stałych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz liczby osób zwiedzających muzea w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W obu przypadkach ustępuje jedynie Ciechanowowi.

Wskazuje to jednocześnie na bogatą ofertę kulturalno-edukacyjną miasta, jak również na jakość/aktywność społeczności lokalnej, która w znacznym stopniu wykorzystuje dostępne zasoby. Aktywność lokalnej społeczności jest także ważnym czynnikiem pozytywnie wpływającym na atrakcyjność inwestycyjną jednostek samorządu terytorialnego.

Ostatni wskaźnik w tej kategorii – miejsca noclegowe w obiektach noclegowych na 1000 mieszkańców – mówi o potencjale turystycznym miasta. Według przedstawionych danych statystycznych Ostrołęka w porównaniu z pozostałymi analizowanymi miastami wypada pozytywnie, zajmując drugą pozycję. Jednakże analizując faktyczną wielkość wskaźnika, który został także opisany w rozdziale III.4.2 poniższego opracowania, należy zauważyć, że potencjał Ostrołęki w zakresie bazy noclegowej jest relatywnie niski. Jak na pięćdziesięciotysięczne miasto cztery obiekty noclegowe, w tym trzy całoroczne, to jednak wielkość niezadawalająca.

III.7. Elementy budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Silną stroną i bardzo ważnym elementem gospodarki lokalnej Ostrołęki są duże zakłady przemysłowe. Fakt ten potwierdza wartość jednego z przedstawionych poniżej wskaźników. Chodzi o wskaźnik: „*dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca*”, który dla Ostrołęki osiągnął wartość 99,04 zł, co dało miastu pierwsze miejsce w zestawieniu. Dla drugiego w klasyfikacji Pruszkowa, omawiany wskaźnik osiągnął wartość o ponad 20 zł na mieszkańca niższą, tj. 76,03 zł. Pokazuje to, jak ważną rolę w gospodarce lokalnej Ostrołęki odgrywają działające tu zakłady przemysłowe. Warto tu dodać, że udział gminy w podatku dochodowym od osób prawnych wynosi zaledwie 6,71%.

Jeśli chodzi natomiast o udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, to wartość tego wskaźnika wydaje się potwierdzać, że mieszkańcy Ostrołęki uzyskują dochody zbliżone do średniej krajowej, przy tym niższe niż mieszkańcy Pruszkowa i Legionowa, ale wyższe niż mieszkańcy Łomży czy Ciechanowa. W omawianej klasyfikacji Ostrołęka zajęła 3 pozycję.

Tabela 38. Wskaźniki opisujące budżet miasta

	Dochody własne budżetów gminnych na 1 mieszkańca	Dochody własne w dochodach ogółem (%)	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w zł	Wydatki inwestycyjne w wydatkach ogółem (%)	Dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Ostrołęka	1 824,67 [3] ⁴⁹	49,08 [4]	4 089,69 [1]	19,31 [5]	741,45 [3]	99,04 [1]
Ciechanów	1 425,83 [4]	62,78 [3]	2 751,51 [3]	29,50 [2]	591,59 [5]	39,43 [3]
Legionowo	1 842,34 [2]	72,90 [2]	2 738,57 [4]	28,11 [3]	861,33 [2]	28,22 [5]
Pruszków	1 984,37 [1]	79,67 [1]	2 717,46 [5]	30,32 [1]	1 015,44 [1]	76,03 [2]
Łomża	1 417,36 [5]	40,14 [5]	3 845,13 [2]	23,35 [4]	622,82 [4]	30,15 [4]

Źródło: Opracowanie własne

Podobnie trzecie miejsce za Pruszkowem i Legionowem Ostrołęka zajęła pod względem wysokości dochodów własnych budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten jest o tyle ważny, że pokazuje w jakim stopniu dana jednostka samorządu terytorialnego jest samodzielna finansowo, to znaczy w jakim stopniu jest w stanie kształtować wysokość tych składników budżetu, na których wielkość, przynajmniej potencjalnie, może mieć wpływ. Trzecie miejsce w omawianym zestawieniu mogłoby sugerować, że władze Ostrołęki w stopniu umiarkowanym potrafią wykorzystywać szanse na kształtowanie wielkości dochodów miasta. Nie jest to jednak do końca twierdzenie uprawnione. Należy zauważyć, że Ostrołękę od drugiego w tym zestawieniu Legionowa dzieli niecałe 20 zł w przeliczeniu na 1 osobę, tymczasem Ostrołęka wyprzedza czwarty Ciechanów

49

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

o prawie 400 zł na mieszkańca. Jak więc widać Ostrołęka plasuje się w tej klasyfikacji zdecydowanie powyżej średniej, wbrew temu, co może sugerować nominalna pozycja.

Co ciekawe, pomimo że w przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne budżetu Ostrołęki są zbliżone do wartości tego wskaźnika dla najlepszych spośród analizowanych miast, to po odniesieniu wielkości dochodów własnych do dochodów budżetu Ostrołęki ogółem okazuje się, że jest to jedynie 49,08% i wartość ta daje miastu dopiero 4 miejsce. Gorzej wypadła jedynie Łomża.

Ostrołęka zdecydowanie wyróżnia się wśród analizowanych miast pod względem wysokości ogólnych wydatków budżetu miasta w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W roku 2009 wartość tego wskaźnika wynosiła 4 089,69 zł na mieszkańca, drugie miejsce zajęła Łomża (3 845,13 zł na mieszkańca), a trzecie Ciechanów, dla którego omawiany wskaźnik osiągnął wartość o ponad 1 300 zł na osobę niższą niż dla Ostrołęki.

Niestety bardzo niski odsetek z ogólnej liczby wydatków stanowią w Ostrołęce wydatki inwestycyjne; jest to zaledwie 19,31%, co sprawiło, że miasto zostało sklasyfikowane dopiero na 5 miejscu. Należy przy tym zauważyć, że nominalnie wielkości wydatków inwestycyjnych we wszystkich porównywanych miastach są podobne, jednakże mając potencjał większego budżetu w Ostrołęce, wielkość ta powinna być wyższa, co zwiększyłoby szanse miasta na zwiększenie dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego.

III.8. Dostępność komunikacyjna

Pod względem dostępności komunikacyjnej Ostrołęka w porównaniu z pozostałymi czterema miastami prezentuje się niekorzystnie. Jest najbardziej oddalona od najbliższego miasta wojewódzkiego oraz zajmuje 4 miejsce pod względem oddalenia od najbliższego lotniska. Sytuacja miasta przedstawia się relatywnie dobrze jeśli chodzi o odległość do najbliższego przejścia granicznego. W kategorii tej korzystniej położona jest jedynie Łomża.

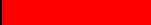
Jak już wykazano we wcześniejszych rozdziałach opracowania, Ostrołęka położona jest w mniej więcej równej odległości od trzech miast wojewódzkich – Warszawy, Olsztyna i Białegostoku. Jest to z jednej strony sytuacja niekorzystna, a drugiej strony szansa na wzmacnianie strefy oddziaływania Ostrołęki jako silnego ośrodka subregionalnego. Można powiedzieć w uproszczeniu, że obszar oddziaływania danego miasta pokrywa się mniej więcej z obszarem wyznaczonym przez odległość, jaką pokonują pracownicy dojeżdżający do tego miasta do pracy. Jak wynika z danych MPiPS w województwie mazowieckim średni czas dojazdu do pracy wynosi około 36 minut. Oznacza to, że przy obecnym stanie infrastruktury transportowej zasięg dojazdów do Warszawy może wynosić maksymalnie 60-70 km i to przede wszystkim dla osób mieszkających przy liniach kolejowych. Jak więc widać, obszar oddziaływania Warszawy, a tym bardziej pozostałych miast wojewódzkich, nie sięga do Ostrołęki, co miasto powinno wykorzystać, odbudowując i umacniając swoją siłę oddziaływania z czasów, kiedy było miastem wojewódzkim. Posiadanie mocnej sfery przemysłowej (duże zakłady przemysłowe), atrakcyjnych warunków krajobrazowo-przyrodniczych, dużego potencjału w zakresie infrastruktury społecznej oraz instrumentów władzy samorządowej na szczeblu powiatowym, powinno to działanie ułatwić.

Tabela 39. Wskaźniki opisujące dostępność komunikacyjną miasta

	Przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego lotniska lokalnego	Przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego przejścia granicznego	Przybliżona odległość drogowa z centrum miasta do najbliższego miasta wojewódzkiego
Ostrołęka	118 [4] ⁵⁰	166 [2]	115 [5]
Ciechanów	102 [3]	243 [5]	102 [4]
Legionowo	24 [2]	214 [4]	24 [2]
Pruszków	16 [1]	208 [3]	16 [1]
Łomża	151 [5]	130 [1]	80 [3]

Źródło: Opracowanie własne

50

	[1] miejsce
	[2] miejsce
	[3] miejsce
	[4] miejsce
	[5] miejsce

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest ważnym elementem programowania rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Jest to działanie polegające na określeniu silnych (**Strengths**) i słabych (**Weaknesses**) stron danej jednostki oraz czynników stanowiących szanse (**Opportunities**) i zagrożenia (**Threats**) dla jej dalszego rozwoju. Silne i słabe strony opisują wewnętrzne cechy miasta, natomiast szanse i zagrożenia opisują czynniki zewnętrzne wpływające na jego rozwój.

Analizę SWOT przeprowadzamy po uzyskaniu odpowiedniego zasobu informacji pochodzących z diagnozy. Tylko rzetelna informacja może być podstawą do namysłu nad sytuacją gminy (...) (Dziemianowicz W., Kierzkowski T., Knopik R., 2003).

Opisując **atuty** miasta należy uwzględnić wszystkie czynniki, nawet te, które nie zostaną wykorzystane przy opracowaniu programów strategicznych. Zebrane dane muszą być jednak wynikiem realnej oceny sytuacji.

Ta sama zasada dotyczy **słabych stron**. Należy je ocenić realnie, analizując wszystkie obszary funkcjonowania jednostki, a największy nacisk położyć na czynniki, które mogą potencjalnie w największym stopniu ograniczać jej rozwój. Pozwoli to na ustalenie odpowiedniej hierarchii potrzeb i celów rozwojowych miasta.

Szanse z jednej strony wskazują na możliwości wykorzystania istniejących atutów miasta, a z drugiej wskazują na możliwości wykorzystania czynników i tendencji zewnętrznych, wynikających z cech otoczenia (także uwzględniając dynamikę zmian tych cech w czasie).

Mówiąc o **zagrożeniach** należy mieć na uwadze przede wszystkim potencjalną możliwość pogłębienia się istniejących już słabych stron miasta. Zagrożenia powinny być ponadto analizowane w perspektywie czasu, uwzględniając zdarzenia, jakie potencjalnie mogą się wydarzyć w przyszłości, nawet jeśli na chwilę przeprowadzania analizy niewiele na to wskazuje. Istotne jest również to, że zagrożenia mogą pochodzić z otoczenia. *„Do takich zagrożeń zaliczymy ewentualny rozwój sąsiednich terenów czy wzmocnienie się konkurencji. Świadomość zagrożeń sprzyja rozwojowi.*

Wykorzystując nasze mocne strony możemy przeważyć szalę. Możemy też próbować przeważyć złą tendencję przez pozytywne wykorzystanie słabości, np. przystąpić do remontów starych mieszkań poprawiając sytuację i dając nowe miejsca pracy lub kontrakty dla rzemieślników” (Bończak-Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., 1998).

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
FUNKCJE MIASTA	
<ul style="list-style-type: none"> – Funkcje samorządowo-administracyjne wynikające z posiadanego statusu powiatu grodzkiego oraz siedziby władz powiatu ziemskiego – Funkcje centrum usługowego dla obszaru (co najmniej) Ostrołęki i powiatu ostrołęckiego – Funkcje centrum kulturalnego dla obszaru (co najmniej) Ostrołęki i powiatu ostrołęckiego 	<ul style="list-style-type: none"> – Ograniczone znaczenie funkcji powiatowych dla rozwoju miasta – Ograniczona współpraca z sąsiednimi samorządami
WYPOSAŻENIE INFRASTRUKTURALNE	
<ul style="list-style-type: none"> – Wysoki odsetek mieszkańców miasta korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej – Ciągła rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta – Relatywnie wysoka wartość średniego wynagrodzenia brutto mieszkańców miasta – Funkcjonowanie miejskiego wysypiska śmieci – Duża przeciętna powierzchnia mieszkań w mieście – Duża przeciętna liczba izb przypadających na jedno mieszkanie – Zmodernizowana komunalna oczyszczalnia ścieków, spełniająca dyrektywy Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – Niska dostępność komunikacyjna miasta – pomimo stopniowej poprawy jakości dróg krajowych przebiegających przez miasto jest to wciąż obszar wymagający interwencji między innymi w zakresie połączeń regionalnych i lokalnych, jak również połączeń kolejowych – Niski standard dróg, przejawiający się złym stanem technicznym nawierzchni i przestarzałymi parametrami dróg niedostosowanymi do obecnego natężenia i charakteru ruchu – Na podstawową sieć ulic Ostrołęki składają się przede wszystkim drogi krajowe i wojewódzkie, co powoduje nakładanie się funkcji tranzytowych na funkcje obsługi wewnętrznego ruchu w mieście – Brak zewnętrznie zlokalizowanych obwodnic miasta, wyprowadzających ruch tranzytowy z jego centrum – Niewystarczająca liczba przepraw mostowych przez Narew – Niedobór miejsc parkingowych w mieście – mimo budowy nowych parkingów

SFERA SPOŁECZNA

- Korzystna struktura wiekowa mieszkańców miasta
- Wysoka wartość przyrostu naturalnego
- Niska wartość wskaźnika obciążenia demograficznego

- Wysoka stopa bezrobocia
- Wysoki odsetek osób młodych, wśród ogółu osób bezrobotnych
- Wysoki odsetek wśród ogółu bezrobotnych, osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy
- Wysokie ujemne saldo migracji
- Postępujący spadek liczby ludności

POTENCJAŁ GOSPODARCZY

- Funkcjonowanie w lokalnym systemie gospodarczym dużych podmiotów gospodarczych pochodzących z sektorów przemysłu drzewno-papierniczego, energetycznego, materiałów budowlanych oraz przetwórstwa rolno-spożywczego
- Znaczące plany inwestycyjne największych firm
- Wysoki udział w ogólnej liczbie prywatnych podmiotów gospodarczych podmiotów z sektora mikro, którymi w większości są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
- Istnienie podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Stosunkowo duży odsetek użytków rolnych w mieście, co daje potencjalną możliwość wykorzystania tych terenów dla celów inwestycyjnych
- Prowadzona przez władze miasta przyjazna dla mieszkańców i inwestorów polityka w zakresie podatków lokalnych
- Funkcjonowanie w mieście organizacji gospodarczych i instytucji otoczenia biznesu angażujących się w inicjatywy mające na celu wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego, wykonujących zadania o charakterze społecznym oraz nakierowane na promocję miasta i subregionu
- Stosowanie przez władze Miasta strategicznych instrumentów zarządzania takich jak: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta, Program Rewitalizacji, Strategia Rozwoju Transportu Zbiorowego,

- Mała liczba firm z udziałem kapitału zagranicznego
- Znikomy udział firm z sektora zaawansowanych technologii
- Brak całościowego pokrycia terenów planami zagospodarowania przestrzennego

<p>Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta, Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Program ochrony środowiska itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Korzystne położenie miasta w bliskim sąsiedztwie szlaku transportowego o znaczeniu międzynarodowym 	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
<ul style="list-style-type: none"> – Potencjalnie wpływający na jakość życia mieszkańców wysoki odsetek podmiotów z sektora usług nierynkowych w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w mieście – powyżej średniej dla kraju i regionu jest zarówno odsetek podmiotów z sekcji P – edukacja i Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna – Bogaty księgozbiór ostrołęckich bibliotek – Bogata oferta wydarzeń kulturalno-artystycznych inicjowanych także przez społeczność ostrołęckich osiedli – Działalność Ostrołęckiego Centrum Kultury i innych instytucji kultury – Funkcjonowanie Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Ostrołęce i innych uczelni wyższych – Ciekawa, opracowywana we współpracy z lokalnym środowiskiem biznesowym oferta ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – Systematyczne wzbogacanie oferty mieszkaniowej przez TBS (spółka miejska) i podmioty prywatne – Unowocześniana baza sportowo-rekreacyjna – pełnowymiarowe boisko, park wodny, boiska ogólnodostępne itp. – Działalność Domu Pomocy Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, TPD i innych tego typu organizacji społecznych – Rosnące nakłady na pomoc społeczną – budownictwo społeczne i socjalne 	<ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna – zarówno w sferze ilościowej (zbyt mało obiektów) jak także w sferze jakościowej (brak hoteli o wysokim standardzie) – Nieznaczny deficyt liczby miejsc w przedszkolach – Niedostatecznie wykorzystany atut położenia miasta nad Narwią – brak atrakcyjnej infrastruktury w sferze nadbrzeżnej – Brak kompleksu sportowego (pełnowymiarowa hala sportowa, basen, boisko) – Brak dużego obiektu zadaszzonego typu „scena” lub „amfiteatr” do organizowania imprez masowych, takich jak koncerty zespołów muzycznych – Niewystarczająca liczba lokali socjalnych dla osób eksmitowanych i bezdomnych – Wzrost cen mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym
ŚRODOWISKO NATURALNE	

<ul style="list-style-type: none"> – Atrakcyjny krajobraz miasta w szczególności Doliny Narwi i Doliny Omulwi – Część miasta zlokalizowana w dolinie Narwi oraz część położona wzdłuż rzeki Omulwi znajdują się w zasięgu obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – tereny te podlegają ochronie na mocy tzw. Dyrektywy Ptasiej – Duże zbiorowiska leśne znajdujące się w granicach miasta oraz w nieznaczącej od nich odległości – w bliskim sąsiedztwie Ostrołęki znajduje się Kurpiowska Puszcza Zielona – Sukcesywna rozbudowa systemu zieleni w mieście – Realizacja programów edukacji ekologicznej w szkołach 	<ul style="list-style-type: none"> – Wciąż jeszcze występująca uciążliwość zapachowa związana z funkcjonowaniem w mieście dużych zakładów przemysłowych, przede wszystkim przemysłu drzewno-papierniczego oraz energetycznego – Duże zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego – emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych – Duża emisja zanieczyszczeń i hałasu przez transport drogowy
BUDŻET MIASTA	
<ul style="list-style-type: none"> – Niskie zadłużenie miasta – Obserwowana w ostatnich latach tendencja wzrostowa w zakresie udziału wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach miasta – Wysoki udział dochodów własnych stanowiących udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w całkowitych dochodach miasta 	<ul style="list-style-type: none"> – Relatywnie niski udział wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach miasta – Stosunkowo niski odsetek dochodów własnych w ogólnej sumie dochodów – Duży udział wydatków (przekraczający 40%) miasta na oświatę
POTENCJAŁ TURYSTYCZNY	
<ul style="list-style-type: none"> – Potencjał przyrodniczo-krajobrazowy i odrębność kulturowa Ziemi Kurpiowskiej; – Atrakcyjny krajobraz miasta w szczególności Doliny Narwi i Doliny Omulwi; – Historia miasta bogata w znaczące wydarzenia, co można wykorzystać w celu przyciągnięcia turystów – Inscenizacje Bitwy pod Ostrołęką; – Bogata kultura ludowa Kurpiowszczyzny; 	<ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczająco rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna – zarówno w sferze ilościowej (zbyt mało obiektów) jak również w sferze jakościowej (brak hoteli o wysokim standardzie)
SZANSE	ZAGROŻENIA

FUNKCJE I CECHY MIASTA

– Ciągły rozwój zakresu i jakości usług medycznych o charakterze regionalnym w ramach Specjalistycznego Szpitala im. dr Józefa Psarskiego – Nawiązanie współpracy gospodarczej z sąsiednimi gminami – Przynależność Polski do Unii Europejskiej i możliwość korzystania z jej funduszy (przez samorząd oraz podmioty gospodarcze) – Położenie miasta w mniej więcej równej odległości od 3 miast wojewódzkich, poza obszarami ich bezpośredniego oddziaływania, co daje szansę na budowanie znaczenia Ostrołęki jako silnego ośrodka subregionalnego (dla obszaru byłego województwa ostrołęckiego) – Wyłączenie administracyjne Warszawy z województwa mazowieckiego, co zwiększy rangę ośrodków regionalnych, w tym także Ostrołęki – przyniesie korzyści w zakresie wzrostu znaczenia administracyjnego oraz wpłynie na zwiększenie możliwości pozyskiwania środków unijnych	– Peryferyjne położenie miasta w województwie mazowieckim oraz w odniesieniu do głównych międzynarodowych ciągów komunikacyjnych (peryferyjność administracyjna i komunikacyjna) – Niewystarczająca współpraca z samorządami gmin sąsiednich w zakresie pozyskiwania inwestorów czy korzystania z infrastruktury sieciowej – Słabnąca rola miasta ze względu na ograniczoną liczbę pełnionych funkcji samorządowo-administracyjnych w porównaniu z miastami wojewódzkimi

WYPOSAŻENIE INFRASTRUKTURALNE

– Rozbudowa składowiska śmieci o nową kwaterę – Realizacja inwestycji polegającej na budowie Stacji segregacji odpadów komunalnych Miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego – Budowa spalarni śmieci obsługującej miasto oraz co najmniej gminy ościenne – Zrealizowanie planów inwestycyjnych największych zakładów przemysłowych w mieście, co zwiększy ich potencjał, wpłynie na atrakcyjność inwestycyjną jednostki oraz wzrost zatrudnienia – Realizacja podstawowych inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej, tj. budowa zewnętrznej (tzw. „dużej”) obwodnicy miasta, modernizacja połączenia Ostrołęki z Warszawą i innymi ważnymi ośrodkami regionalnymi, modernizacja połączeń lokalnych, co wpłynie na znaczący wzrost dostępności komunikacyjnej miasta – Zwiększenie wykorzystania komunikacji kolejowej w celu zapewnienia lepszej	– Odsunięcie w czasie w realizacji inwestycji poprawiających dostępność komunikacyjną miasta (drogi, kolej) powodujące brak poprawy sytuacji komunikacyjnej miasta w zakresie połączeń z Warszawą, innymi regionami oraz połączeń lokalnych – Wzrost natężenia ruchu drogowego, a przede wszystkim wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężarowych na drogach położonych na terenie miasta – Pogłębiający się niski stopień wykorzystania komunikacji publicznej i dynamicznie rosnąca popularność indywidualnego transportu kołowego – Niekorzystny system finansowania przebudowy i utrzymania dróg, nakładający na samorząd miasta obowiązek finansowania utrzymania i remontów dróg wojewódzkich i krajowych

dostępności komunikacyjnej miasta	
SFERA SPOŁECZNA	
<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie, wdrożenie i utrzymanie skutecznej polityki walki z bezrobociem, w tym głównie długotrwałym – Nawiązanie i utrzymywanie współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie pomocy społecznej – zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a w konsekwencji poprawi jakość życia tych mieszkańców Ostrołęki 	<ul style="list-style-type: none"> – Dynamiczne pogłębianie się procesu starzenia się społeczeństwa – Odwrócenie tendencji w zakresie przyrostu naturalnego (w chwili obecnej jest dodatni) – Rosnąca stopa bezrobocia oraz utrzymujący się lub powiększający odsetek osób młodych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych – Utrwalanie się długotrwałego bezrobocia – Pogłębiające się ujemne saldo migracji, zwłaszcza jeśli będzie dotyczyło ludzi młodych
POTENCJAŁ GOSPODARCZY	
<ul style="list-style-type: none"> – Postępująca otwartość gospodarcza na kraje wschodnie, funkcje tranzytowe, kontakty gospodarcze, współpraca z krajami nadbałtyckimi – szansa dla rozwoju gospodarczego miasta – Stworzenie i utrzymanie skutecznego systemu pozyskiwania inwestorów zagranicznych – Ciągłe poszerzenie oferty inwestycyjnej miasta – Wspieranie lokalnych firm w procesie wprowadzania innowacyjnych rozwiązań oraz produktów – Dalsza rozbudowa i powiększanie obszaru objętego Specjalną Strefą Ekonomiczną – Utworzenia sieci instytucji otoczenia biznesu, które współdziałałyby w procesie wspierania rozwoju przedsiębiorczości w mieście 	<ul style="list-style-type: none"> – Postrzeganie miasta jako mało atrakcyjnego miejsca lokalizacji działalności gospodarczej oraz nieatrakcyjnego miejsca do osiedlania się – Zaniechanie lub zaniedbania w zakresie korzystnej polityki władz wspierającej lokalną małą i średnią przedsiębiorczość – Utrzymujący się na niskim poziomie wskaźnik bezpośrednich inwestycji zagranicznych na terenie miasta
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	

<ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie atutu położenia miasta nad Narwią poprzez zagospodarowanie strefy nadbrzeżnej Narwi – Kontynuowanie procesu modernizowania i rozbudowywania miejskiej bazy obiektów sportowo-rekreacyjnych – Kontynuowanie procesu modernizowania i rozbudowywania miejskiej bazy obiektów kulturalnych – Utworzenie (we współpracy z Samorządem Woj. Mazowieckiego) Wyższej Państwowej Szkoły Zawodowej w Ostrołęce 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy obiektów edukacyjnych, w tym przedszkolnych – Brak inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy obiektów sportowo-rekreacyjnych – Brak inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy miejskich obiektów kulturalnych – Ograniczanie przez stronę rządową wsparcia dla budownictwa społecznego (czynszowego) w ramach inwestycji TBS
ŚRODOWISKO NATURALNE	
<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych miasta w szczególności Doliny Narwi i Doliny Omulwi – Położenie miasta w obszarze „Zielonych Płuc Polski” 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrastająca emisja zanieczyszczeń i hałasu wynikająca z rosnącego natężenia ruchu kołowego w mieście – Degradacja środowiska naturalnego – Brak systemu segregacji odpadów komunalnych
BUDŻET MIASTA	
<ul style="list-style-type: none"> – Wzmacnianie skuteczności systemu pozyskiwania środków finansowania zewnętrznego, w tym środków UE – Wzrost udziału wydatków inwestycyjnych w całkowitych wydatkach miasta – Wzrost udziału dochodów własnych w ogólnej sumie dochodów 	<ul style="list-style-type: none"> – Utrzymująca się niska wartość wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, czy też w odniesieniu do wielkości wydatków z budżetu ogółem – Negatywna polityka finansowa prowadząca do nadmiernego wzrostu zadłużenia miasta
POTENCJAŁ TURYSTYCZNY	
<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie strategii promocji miasta – Opracowanie rozpoznawalnego produktu turystycznego pozwalającego na bardziej skuteczną promocję miasta w sferze turystyki – Rozbudowa bazy noclegowej o wysokim standardzie – Rewitalizacja miejsc historycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Brak inwestycji w zakresie rozbudowy bazy noclegowej o wysokim standardzie – Brak inwestycji w zakresie rozbudowy bazy gastronomicznej – Brak inwestycji i nakładów na wyeksponowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie

V. DIAGNOZA PROSPEKTYWNA ROZWOJU MIASTA OSTROŁĘKI

Diagnoza prospektywna miała na celu zidentyfikowanie i ocenę elementów stanu obecnego miasta, które determinują przyszły jego rozwój. Przeprowadzenie tejże analizy miało pozwolić na wskazanie podstawowych problemów, szans oraz zagrożeń, jakie stoją przed dalszym rozwojem jednostki. Ocena stanu obecnego pozwoli na wskazanie wszystkich cech determinujących rozwój miasta, jego pozycję gospodarczą oraz warunki życia mieszkańców.

Diagnoza prospektywna zdaniem E.Wysockiej i J.Kozińskiego „*jest próbą odczytania przyszłości zakodowanej w stanie istniejącym. Główny nacisk położony jest na cechy determinujące oraz czynniki wpływające na warunki życia ludności*”.

Priorytetowe obszary diagnozy/interwencji:

Zjawiska demograficzne

Ostrołęka wyróżnia się wysoką wartością przyrostu naturalnego, przy jednocześnie wysokim ujemnym saldzie migracji. Skutkuje to wciąż jeszcze powolnym, ale jednak spadkiem liczby mieszkańców miasta.

Miasto paradoksalnie zapewnia dobre warunki do wychowywania dzieci, natomiast nie jest w stanie skutecznie zatrzymać obecnych i przyciągnąć nowych mieszkańców.

Wydaje się zasadnym, by władze miasta robiły co możliwe, by przyciągnąć nowych mieszkańców, szczególnie osoby młode, które podtrzymają pozytywną tendencję w obszarze przyrostu naturalnego. Należy w tym celu zapewnić im przede wszystkim określony zasób dobrze płatnych miejsc pracy, dostęp do relatywnie tanich mieszkań oraz bogatych możliwości spędzania wolnego czasu. O ile program kulturalny, sportowy i rekreacyjny jest w mieście na wysokim poziomie, pozostałe elementy wymagają szczególnej uwagi i przyjęcia dynamicznych strategii rozwojowych.

Z uwagi na fakt, że Strategia opracowywana jest na okres kolejnych 10-ciu lat, można przyjąć założenie, że negatywne zjawisko ujemnego salda migracji zostanie zniwelowane i w końcu odwrócone w tym okresie. Muszą do tego zostać zrealizowane także inne cele polegające na wzroście liczby oddawanych do użytku mieszkań i spadku stopy bezrobocia.

Bezrobocie

Ostrołęka boryka się z problemem jakim jest wysoka stopa bezrobocia. Obserwowana w ostatnich latach tendencja spadkowa wartości tego wskaźnika nie jest jednak w stanie utrzymać się bez właściwych działań na szczeblu krajowym, a także (choć w mniejszym stopniu) dodatkowej interwencji ze strony władz miasta. Wydaje się także, że w perspektywie kolejnych 10 lat problem ten da się w dużym stopniu zniwelować, ale nie wyeliminować całkowicie. Przymierzalnie realnym do osiągnięcia jest poziom 7-8%, co jednak będzie także uzależnione od czynników zewnętrznych.

Władze miasta powinny podejmować przede wszystkim działania w obszarach wsparcia sektora przemysłowego – przyciągnięcie nowych inwestorów, szczególnie podwykonawców dla obecnie funkcjonujących w mieście oraz innych podmiotów świadczących „usługi na rzecz przemysłu”. Z drugiej strony powinny być wspierane postawy przedsiębiorcze wśród mieszkańców miasta – przyczynią się do tego: stabilna polityka podatkowa, zapewnienie tanich lub bezpłatnych usług doradczych dla osób planujących założenie działalności gospodarczej oraz dla osób prowadzących działalność gospodarczą, zapewnienie tanich pomieszczeń w budynkach należących do miasta, gdzie nowe firmy mogłyby rozpocząć prowadzenie działalności zanim nie osiągną odpowiedniej wielkości, wspieranie instytucji otoczenia biznesu.

Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna

Dynamika prowadzonych obecnie w Ostrołęce inwestycji w zakres rozwoju układu ulicznego oraz inwestycji o znaczeniu regionalnym, a także krajowym, w zakresie kołowego układu komunikacyjnego daje podstawy do twierdzenia, że w roku 2020 Ostrołęka będzie miała w pełni rozwinięty układ uliczny. Stanie się tak przynajmniej w zakresie jego szkieletu, który został zdefiniowany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołęki. Znacząco powinna poprawić się również dostępność komunikacyjna miasta – w szczególności w obszarze połączeń z Warszawą. Z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że powstanie duża obwodnica miasta oraz nowa droga wojewódzka skracająca obecną drogową odległość między Ostrołęką a Warszawą o około 20 km. W celu osiągnięcia założonego rezultatu należy kontynuować obecnie podejmowane inicjatywy.

Decydujące znaczenie dla połączeń zewnętrznych będzie miała jednak polityka władz krajowych i wojewódzkich.

Potencjał turystyczny

Bolączką miasta jest brak adekwatnej do jego potencjału bazy turystycznej. Chodzi przede wszystkim o infrastrukturę hotelową. Powinny zostać podjęte działania nakierowane na przyciągnięcie inwestora/inwestorów, którzy byliby zainteresowani wybudowaniem w Ostrołęce przynajmniej trzygwiazdkowego hotelu. Powinien to być obiekt/obiekty nastawione przede wszystkim na turystów biznesowych i weekendowych. Bardzo dobrze obecnie sprawdza się model biznesowy zakładający budowę ośrodka SPA. Perspektywa niniejszego dokumentu pozwala sądzić, że w mieście powstanie jeden lub dwa nowe obiekty hotelowe, które w większym stopniu wypełnią lukę.

Mieszkalnictwo

Ostrołęka charakteryzuje się niewystarczającymi zasobami w zakresie mieszkalnictwa. Pomimo że ostrołęckie mieszkania są relatywnie duże i posiadają dużą liczbę pokoi, jest ich zdecydowanie zbyt mało wobec potrzeb. Działania naprawcze w tym obszarze mogą polegać na: zinwentaryzowaniu wstępujących w mieście pustostanów i przywróceniu ich na rynek oraz przygotowaniu terenów pod wielorodzinną zabudowę mieszkaniową. Powinna w tym celu zostać zaktualizowana Strategia Rozwoju Mieszkalnictwa. Jeśli takie działania zostaną podjęte w perspektywie 10 lat, Ostrołęka zyska nowe zasoby mieszkaniowe potrzebne do realizowania pozostałych celów, takich jak przyciągnięcie nowych mieszkańców.

Działalność kulturalna i ochrona dziedzictwa narodowego

Oferta kulturalna oraz kultywowanie tradycji historycznych stanowią zdecydowanie silne strony miasta. Konieczne jest jednak skoordynowanie obecnie prowadzonych działań w tym obszarze, wprowadzenie koniecznych modyfikacji (jak na przykład opracowanie koncepcji nowego święta miasta) oraz opracowanie nowych atrakcji w tym obszarze. W perspektywie 10 lat Ostrołęka ma szansę stać się miastem kojarzonym nie tylko z kulturą kurpiowską, ale także z ciekawymi i z rozmachem organizowanymi wydarzeniami związanymi z bogatą historią miasta. Wyjątkowe znaczenie ma tu także niezwykle bogata historia powojennego oporu ludności wobec narzuconego Polsce ustroju komunistycznego. Potrzebne będzie do tego prowadzenie intensywnej kampanii promocyjnej, jak również opracowanie spójnego i ciekawego produktu turystyczno-kulturalnego, który stałby się wizytówką miasta. Zasadne wydaje się opracowanie strategii w tym obszarze.

VI. REALIZACJA ZADAŃ STRATEGICZNYCH „STRATEGII ROZWOJU MIASTA OSTROŁĘKI 2000–2010”

Rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem złożonym i wielopłaszczyznowym. Jego planowanie musi więc zakładać podejmowanie konsekwentnych działań w długim okresie czasu. Wizja rozwoju miasta, jak również cele rozwojowe zapisane w Strategii Rozwoju, wskazują, jaki poziom rozwoju społeczno-gospodarczego dane miasto potencjalnie może osiągnąć. Zazwyczaj są to plany ambitne, w związku z czym ich zrealizowanie i osiągnięcie założonych celów w okresie obowiązywania pojedynczego dokumentu, nawet z uwzględnieniem dużego zaangażowania władz lokalnych i wystąpienia sprzyjających czynników zewnętrznych, nierzadko okazuje się niemożliwe. Ważne jest więc, aby opracowując kolejne aktualizacje dokumentów strategicznych w pierwszej kolejności zweryfikować, które zadania i programy udało się zrealizować, a przez to, które cele udało się osiągnąć. W przypadku pozostałych celów (zadań i programów) należy określić, czy potrzeba ich osiągnięcia nie zdezaktualizowała się. Jeśli tak nie jest, powinny one stanowić element zaktualizowanej Strategii Rozwoju.

Analogicznie jest w przypadku przedmiotowego dokumentu. W poniższej tabeli przedstawiono stopień realizacji zadań i programów strategicznych zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki na lata 2000–2010. Programy i zadania, których nie udało się zrealizować do tej pory, będą stanowiły element Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020.

Programy i zadania strategiczne	Stopień realizacji zadania i uwagi
I. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA W MIEŚCIE	
1. Zwiększenie otwartości komunikacyjnej miasta	
1.1. Poprawa połączeń komunikacyjnych (kolejowych i kołowych) z Warszawą i najbliższym otoczeniem	<p>Poprawie uległa jakość połączenia kołowego z Warszawą, nastąpiła poprawa stanu nawierzchni na całym odcinku drogi krajowej nr 61. Z uwagi na fakt, że drogi do Warszawy mają status co najmniej dróg krajowych (nr 61 i nr 8 [S8]) władze miasta nie miały możliwości bezpośredniego wpływania na poprawę ich stanu technicznego. Działaniami inspirowanymi przez władze miasta i mającymi na uwadze realizację omawianego celu było lobbowanie na wyższych szczeblach władzy, szczególnie skuteczne w okresie 2005-2007. Wyrażna poprawa jakości nawierzchni na drodze krajowej nr 8 nastąpiła także dzięki takim działaniom prowadzonym przez współpracujące ze sobą samorzady, w których interesie leży dokończenie modernizacji tej trasy i przekształcenie jej w drogę szybkiego ruchu na całej jej długości. Poprawie uległa też jakość drogi wojewódzkiej nr 627 łączącej Ostrołękę z Ostrowią Mazowiecką i drogą krajową nr 8. W najbliższych latach ważną dla miasta inwestycją ma być budowa drogi wojewódzkiej biegnącej z Ostrołęki do Warszawy przez miejscowość Pasieki, która w znacznym stopniu skróci odległość z Ostrołęki do Warszawy – o około 20 km. Trwają prace przygotowawcze – przyjęto koncepcję przebiegu trasy. Rozpoczęto proces wykupu gruntów. Władze miasta na bieżąco angażują się w działania lobbujące mające na celu utrzymanie istniejących połączeń kolejowych. Pojawiła się idea przejęcia przez samorzady fragmentów infrastruktury torowej na trasie do Białegostoku. Pożądana byłaby tu współpraca Samorządu z koncernem Energa. Władze miasta mają także na uwadze poprawianie jakości połączeń drogowych z planowaną trasą Via Baltica.</p>
1.2. Poprawa zewnętrznego systemu komunikacyjnego	<p>Została przygotowana dokumentacja techniczna przebudowy drogi krajowej nr 61 i 53 oraz drogi wojewódzkiej Nr 627 Ostrołęka – Ostrów Mazowiecka. Wojewoda Mazowiecki nadzoruje formalności związane z odszkodowaniem za grunty przeznaczone na poszerzenie dróg. Podejmowane są stałe działania zmierzające do budowy obwodnicy Ostrołęki biegnącej poza granicami miasta.</p>
1.3. Przebudowa wewnętrznego systemu komunikacyjnego miasta	<p>Zbudowana została tzw. mała obwodnica Ostrołęki. Planowana jest budowa dużej obwodnicy biegnącej na terenach miasta i ostrołęckiego powiatu ziemskiego. Jednak inwestycja ta prawdopodobnie odsunie się w czasie ze względu na inne priorytety GDDKiA – obwodnice budowane są w kolejnych miastach zaczynając od Warszawy. Zmodernizowano w 2/3 drogę wojewódzką nr 627 (w granicach miasta) od ul. Traugutta do ul. Targowej zmieniając jednocześnie jej charakter z jednopasmowej na dwupasmową. Wykonano połączenie osiedla Sienkiewicza z ul. Goworowską, na ukończeniu jest też budowa drogi przy ul. Korczaka. Projektowane jest połączenie ul. Korczaka z ul. 11 Listopada oraz modernizacja ul. Goworowskiej do ul. Sadowej (główne ciągi).</p> <p>W systemie ciągłym modernizowane są drogi (ulice) w mieście. Priorytetem są ulice mające docelowo stanowić szkielet układu drogowego miasta. Są to istniejące drogi prowadzące do Łomży, Ostrowi Mazowieckiej i Goworowa. Zgodnie z planem ważną rolę miała także odgrywać projektowana główna oś komunikacyjna miasta, łącząca Stare Miasto z Osiedlem Stacja – dzisiejszy ciąg ulic Gorbatowa – Jana Pawła II. Szkielet ten uzupełniają obwodowe ciągi ulic Witosa – Steyera – Brata Żebrowskiego i Bohaterów Warszawy – Bohaterów Westerplatte. Szkielet mają uzupełniać poprzeczne ulice, z których zmodernizowano już ulicę Korczaka.</p>

1.4. Koordynacja połączeń komunikacji kolejowo-autobusowej	Co do zasady zadanie zostało zrealizowane, jednakże z uwagi na istotne ograniczenie liczby połączeń kolejowych, koordynacja połączeń komunikacji kolejowo-autobusowej straciła na znaczeniu. Stopień koordynacji jest zadowalający.
2. Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców	
2.1. Stworzenie systemu stypendialnego dla młodzieży	<p>Zgodnie z art. 90b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) wspomagano uczniów w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. Z tej formy wsparcia korzystali uczniowie wszystkich jednostek oświatowych, oprócz przedszkoli. O stypendium szkolne mogą ubiegać się uczniowie z rodzin, w których wysokość dochodu na osobę nie przekraczała kwoty, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703).</p> <p>W roku 2008 znowelizowana została Uchwała Nr 262/XXII/2004 Rady Miejskiej w Ostrołęce z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie ustanowienia nagrody specjalnej Prezydenta Ostrołęki dla nauczycieli. Na podstawie obecnie obowiązującej uchwały (Uchwała Nr 217/XXXII/2008 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 19 maja 2008 r. w sprawie ustanowienia nagrody specjalnej Prezydenta Miasta Ostrołęki) uczniowi, który uzyskał tytułu laureata olimpiady przedmiotowej, Prezydent Miasta Ostrołęki przyznaje nagrodę specjalną w wysokości nie przekraczającej 5.000 zł.</p>
2.2. Inicjowanie i wspieranie działań w celu utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, filii renomowanej wyższej uczelni państwowej lub Mazowieckiej Wyższej Szkoły Zawodowej	W dniu 7 maja 2009 roku podpisano trójstronne porozumienie o współpracy na rzecz utworzenia w Ostrołęce Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Na mocy tego porozumienia UWM zadeklarował uruchomienie w tym Ośrodku kształcenia na trzech kierunkach studiów: dziennikarstwo i komunikacja społeczna, historia i filologia polska oraz makrokierunku studiów: inżynieria i systemy gospodarowania rolniczego. Od października 2010 roku w nowej placówce naukowej rozpocząć naukę miało możliwość 460 studentów. W wyniku przeprowadzonej rekrutacji nie uruchomiono żadnego z planowanych kierunków kształcenia.
2.3. Rozwój systemu doskonalenia zawodowego	Ważnym elementem w tym obszarze jest działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i realizowane w nim programy, w tym z dofinansowaniem unijnym. W szkołach zawodowych w Ostrołęce zostały wprowadzone nowe kierunki nauczania inspirowane konsultacjami z lokalnymi przedsiębiorcami – np. geodezja i poligrafia – uczniowie otrzymują możliwość odbywania praktyk w tych przedsiębiorstwach, a po szkole najlepsi mogą liczyć na pracę. Niestety ilość i jakość miejsc gdzie młodzi ludzie w trakcie nauki mogą odbyć praktyczną naukę zawodu jest niewielka w porównaniu do zapotrzebowania. Potrzeb w kierunku rozwoju systemu doskonalenia zawodowego jest o wiele więcej niż są w stanie zapewnić działające w Ostrołęce instytucje czy placówki. Działanie należy kontynuować.
2.4. Podniesienie jakości nauczania w szkołach	Podstawą nowoczesnej szkoły jest zbudowanie programu nauczania w taki sposób, żeby zajęcia były jak najbardziej praktyczne. Dla osiągnięcia tego celu istotne znaczenie ma systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez nauczycieli i zapewnienie uczniom dostępu do aktualnych materiałów dydaktycznych. Miasto systematycznie wspiera te procesy. Dofinansowuje uczestnictwo uczniów i nauczycieli w programach: SOCRATES, COMENIUS, celem których jest podnoszenie jakości kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez współpracę międzynarodową, kreowanie europejskiego wymiaru w nauczaniu, powiększanie kręgu osobistych doświadczeń o wiedzę na temat innych krajów Europy, rozwijanie poczucia jedności w Europie, a także promowanie nauki języków obcych i wzrost świadomości międzykulturowej. Należy w dalszym ciągu dążyć do pozyskiwania środków z przeznaczeniem na podnoszenie jakości nauczania zwłaszcza w szkołach ponadgimnazjalnych i zawodowych. Zadanie należy kontynuować

2.5. Zwiększenie dostępności do Internetu	Wszystkie miejskie szkoły wyposażone są w łącza internetowe. W mieście powstała stale rozwijająca się sieć hot spotów (12 szt.). Zadanie powinno być kontynuowane w kierunku zapewnienia dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom.
2.6. Opracowanie i wprowadzenie modułu zajęć z edukacji regionalnej	W ostrołęckich przedszkolach i szkołach prowadzone są zajęcia z edukacji regionalnej w ramach pracy wychowawczej w oddziałach. Tematyka regionalna realizowana jest poprzez różne formy pracy: spotkania z twórcami ludowymi, wycieczki (Skansen w Nowogrodzie, Zagroda Kurpiowska w Kadzidle, Lipniki Łyse), wyjścia do Muzeum i Galerii, prowadzenie w czasie ferii zajęć artystycznych na temat regionu kurpiowskiego, odwiedzanie szkolnych kąpek regionalnych, nauka tańców i przyśpiewek regionalnych, wykonywanie palm kurpiowskich. W PM Nr 17 utworzono Centrum Edukacji Regionalnej KURPIK.
3. Poprawa bezpieczeństwa w mieście	
3.1. Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży	<p>Jest to proces ciągły. Systematycznie remontowane są istniejące obiekty sportowe. Ostatnie lata przyniosły również wiele nowych inwestycji w tym obszarze; oddano do użytku dwa Orliki oraz pełnowymiarowe boisko ze sztuczną murawą i oświetleniem. Rozpoczęto budowę dwóch następnych Orlików. Zgodnie z planami miasta, wszystkie szkoły mają dysponować dostępem do boisk ze sztuczną nawierzchnią. Powstał najnowocześniejszy obiekt sportowo-rekreacyjny – Aquapark.</p> <p>Wdrażany jest program utworzenia świetlic osiedlowych – na kolejnych osiedlach mają powstać punkty służące dzieciom i młodzieży. Ich zaletą będzie ciekawa oferta kulturalno-edukacyjna. W systemie ciągłym rozwijana jest oferta Ostrołęckiego Centrum Kultury. Cyklicznie organizowane są osiedlowe imprezy kulturalne. Każde osiedle ma swój festyn. Szczególnie ważne są zajęcia pozalekcyjne organizowane w szkołach. Działania te będą kontynuowane.</p>
3.2. Stworzenie systemu monitorowania miejsc szczególnie niebezpiecznych	<p>Miasto Ostrołęka podjęło inicjatywę budowy monitoringu wizyjnego miasta. Do chwili obecnej zostało zainstalowanych 14 kamer w centralnych miejscach miasta Ostrołęki i miejscach, w których instalacja kamer miała wpływ na poprawę bezpieczeństwa i porządku. System monitoringu wizyjnego funkcjonuje całodobowo z automatyczną rejestracją i archiwizacją zdarzeń. Obsługiwany i nadzorowany jest przez Straż Miejską Ostrołęki oraz Komendę Miejską Policji w Ostrołęce.</p> <p>Ponadto monitorowane są miejsca szczególnie niebezpieczne przez patrole Straży Miejskiej. Systematycznie patrolowane są osiedla mieszkaniowe, nabrzeża Narwi, obiekty szkolne i sportowe, inne miejsca w zależności od potrzeb i rodzajów zdarzeń zgłaszanych przez mieszkańców. Systematycznie prowadzone są przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej oraz policjantów z Wydziału ds. nieletnich, tzw. „patrole szkolne”, których głównym zadaniem jest monitorowanie miejsc gromadzenia się nieletnich oraz terenów w rejonach obiektów szkolnych.</p>
3.3. Miejski program przeciwdziałania patologii społecznej	Miasto Ostrołęka podejmuje z własnej inicjatywy, poprzez swoje jednostki organizacyjne lub zlecając uprawnionym podmiotom, różnorodne działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na podstawie corocznie uchwalanego przez Radę Miasta Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wieloletniego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Na terenie Ostrołęki działa 7 placówek wsparcia dziennego oraz organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży zagrożonej patologią. Organizację czasu wolnego tym dzieciom zapewniają: MOPR, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, TPD, ZHP. W programy działalności placówek i zajęć dla dzieci wpisane są różne działania profilaktyczne z zakresu uzależnień. Lokalne szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie podejmują różnorodne formy zajęć profilaktycznych z zakresu uzależnień: pogadanki, prelekcje, spotkania z terapeutami i osobami,

	<p>które poradziły sobie z własnym uzależnieniem, spektakle teatralne, szkolne konkursy plastyczne. Miasto wspiera finansowo działalność organizacji pozarządowych, które niosą pomoc ludziom z problemem uzależnienia i ich rodzinom, poprzez: terapię, psychoterapię osób uzależnionych i współuzależnionych, prowadzenie grup terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz grupy wsparcia, poradnictwo, interwencje kryzysową.</p> <p>Priorytetem w działaniach Miasta jest finansowe wsparcie organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w realizację działań na rzecz dzieci.</p> <p>Miasto wspiera ponadto działalność ośrodków terapii uzależnień poprzez doposażenie placówek oraz dofinansowanie kształcenia kadry. Pomoc finansową na podnoszenie kwalifikacji uzyskują również osoby zajmujące się terapią i profilaktyką uzależnień. Prowadzone są szkolenia z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom dla kadry pedagogicznej i przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. W celu skrócenia procedury leczenia odwykowego Miasto podjęło bezpośrednią współpracę z biegłymi sądowymi specjalistami uzależnień. Od wielu lat Miasto włącza się do ogólnopolskich kampanii na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.</p> <p>Realizowane działania należy kontynuować.</p>
3.4. Program likwidacji barier architektonicznych w mieście	<p>W Urzędzie Miasta utworzono stanowisko Pełnomocnika do spraw osób niepełnosprawnych. Połączenie kompetencji z zaangażowaniem samej osoby Pełnomocnika sprawia, że od 3 lat w Ostrołęce nowe inwestycje przed oddaniem do użytku przechodzą kontrolę Pełnomocnika. Odbiór taki jest gwarancją, że inwestycja jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach termomodernizacji budynków będących własnością Miasta Ostrołęki wykonywane jest przystosowanie wejść dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Nadal jednak w pełni nie zrealizowano zadania likwidacji barier architektonicznych w obiektach wybudowanych wcześniej, dlatego zadanie należy kontynuować.</p>
4. Poprawa środowiska naturalnego	
4.1. Wprowadzenie systemu segregacji i zagospodarowania odpadów komunalnych	<p>Planowana jest budowa stacji segregacji odpadów. Są już opracowane dokumenty, doprowadzono także niezbędną infrastrukturę do działki, na której ma rozpocząć się budowa; pozyskano niezbędne pozwolenia. Trwają starania w celu uzyskania dofinansowania z Unii Europejskiej w wysokości 25 mln zł. Ze stacji korzystać będzie Ostrołęka oraz 11 sąsiadujących gmin. Inwestycja wpisuje się w Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego. To zadanie uznaje się za niezwykle istotne w kontekście dyrektyw unijnych dotyczących ograniczania ilości odpadów składowanych na wysypiskach. Niezbędna wydają się ciągła edukacja lokalnej społeczności w kierunku właściwej segregacji odpadów.</p>
4.2. Zmniejszenie uciążliwości zapachowej	<p>W 2010 roku zakończono projekt pod nazwą „Modernizacja systemu odbioru ścieków...” dofinansowany ze środków UE. Miasto współpracuje ze Stora Enso w celu ograniczenia uciążliwości zapachowej. Sytuacja zapachowa w mieście stopniowo się poprawia. Należy kontynuować realizację zadania, zwłaszcza w celu utrzymania odpowiednich standardów.</p>
4.3. Ograniczenie emisji niskiej i hałasu komunikacyjnego	<p>W ostatnich latach zmodernizowano nawierzchnię na ponad 50-ciu ulicach, nowa „mała” obwodnica przesunęła ruch dalej od centrum miasta, co ograniczyło emisję hałasu komunikacyjnego. Zostały także podjęte działania mające na celu ograniczenie emisji gazów i pyłów z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych we współpracy z osiedlami. Działanie należy kontynuować.</p>

4.4. Zwiększenie i poprawa stanu zagospodarowania terenów zielonych w mieście	Na rok 2011 zaplanowano otwarcie nowego parku miejskiego. Powstanie on we współpracy z Energa – 1 ha zajmie plac zabaw dla dzieci, a 2,5 ha park miejski. Modernizowany jest ponadto park miejski przy ul. Traugutta im. dr Wiktora Stańskiego – zostanie uporządkowany drzewostan, zostaną wyznaczone strefy dla czworonogów. Specjalna trasa posłuży rowerzystom i rolkarzom. Przygotowane są plany realizacji tych celów. Zadanie należy kontynuować.
4.5. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców	Uruchomiono pilotażowy program selektywnej zbiórki odpadów – będzie on kontynuowany. Prowadzone są konkursy ekologiczne (już na poziomie wychowania przedszkolnego) oraz inne cyklicznie akcje/działania z zakresu ochrony środowiska (np. szkolne zbiórki zużytych baterii). Działania należy kontynuować.
5. Poprawa wizerunku miasta	
5.1. Wykreowanie systemu identyfikacji miasta	W 2002 r. przeprowadzono konkurs na stworzenie logo (znak identyfikacyjny) miasta, który jest wykorzystywany w reklamie i działaniach promujących Ostrołękę. Znak podstawowy, czyli logo miasta, składa się z litery „O” stanowiącej pierwszą literę nazwy miasta oraz z łukowatej wstęgi przenikającej przez tę literę. Zestawienie elementów tworzy literę „Q”, będącą symbolem wysokiej jakości. W systemie identyfikacji wizualnej Ostrołęki zastosowane zostały kolory flagi miasta: zielony, żółty, niebieski.
5.2. Uporządkowanie przestrzeni i poprawa estetyki miasta	W miejscu targowiska miejskiego zostanie wybudowana hala targowa, która przyczyni się do poprawy estetyki miasta – zostało zawarte porozumienie w tej sprawie. Systematycznie realizowany jest program tworzenia skwerów miejskich – w ostatnim okresie utworzono ich pięć. Powstał skwer przy ul. Kopernika, z pomnikiem upamiętniającym ofiary reżimu komunistycznego, Skwer im Dr Psarskiego i inne. Zadanie wymaga ciągłej realizacji.
5.3. Przygotowanie wizualnego systemu informacji w mieście	W 2002 r. opracowano System Identyfikacji Wizualnej Miasta Ostrołęki, w tym logo. Przygotowywany jest jednolity system oznaczania ulic, który w kolejnych latach będzie wdrażany i stosowany na bieżąco. Na stronie internetowej Urzędu Miasta umieszczono film promujący Ostrołękę.
5.4. Poprawa polityki informacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) o mieście	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urząd Miasta Ostrołęki utrzymuje własny serwis internetowy: www.ostroleka.pl, będący ważnym narzędziem promocyjnym, pełniącym jednocześnie funkcję informacyjną. W serwisie oprócz opisu bieżących wydarzeń w mieście oraz szczegółowej charakterystyki Ostrołęki, dostępnej w kilku wersjach językowych, prowadzony jest Biuletyn Informacji Publicznej. 2. Ciągła współpraca z lokalnymi mediami w celu informowania mieszkańców o działaniach samorządu. 3. Regularne wydawanie pakietów materiałów promocyjnych oraz ich dystrybucja w bezpośrednich kontaktach z potencjalnymi inwestorami i turystami, a także na imprezach promocyjnych w kraju i za granicą. 4. Współpraca z Mazowiecką Regionalną Organizacją Turystyczną w ramach projektu pn. „Szlak Książąt Mazowieckich”. Ideą projektu jest stworzenie trasy turystycznej, przebiegającej przez ok. 60 miejscowości, których historia (lokacja), tradycja (otrzymane przywileje) i aktualne wydarzenia kulturalne związane są z historią Księstwa Mazowieckiego. 5. Regularny udział w corocznej imprezie pn.: „Mazowieckie Klimaty”, która odbywa się w warszawskich Łazienkach Królewskich. Celem imprezy jest przegląd dorobku artystycznego ruchu amatorskiego Mazowsza, a także

	<p>wieloaspektowa promocja regionu. Mieszkańcy stolicy poznają ofertę turystyczną Ostrołki i Kurpiowszczyzny.</p> <p>6. Prezentacja Ostrołki w różnych publikacjach o województwie mazowieckim oraz w mediach krajowych i w Internecie.</p> <p>7. W 2009 r. zostały wykonane nowe witacze przy drogach wjazdowych do Ostrołki.</p> <p>8. Prowadzona była ciągła dystrybucja publikacji promocyjnych oraz upominków reklamowych z emblematami Ostrołki, a także wyrobów ludowych związanych z Kurpiowszczyzną. Materiały informacyjno-promocyjne były rozprowadzane nie tylko przez Urząd Miasta, ale również przez lokalne instytucje.</p> <p>9. W 2010 r. zrealizowano film promujący Ostrołkę, który m.in. został zamieszczony w internetowym serwisie Urzędu Miasta.</p> <p>10. Prezydent Miasta Ostrołki wspiera organizacyjnie i/lub finansowo różnego typu akcje społeczne, zarówno krajowe jak „Łańcuch Krewniaków”, promującą transplantacje, czy program wspierający odpowiedzialne ojcostwo „Tato.net”, jak również lokalne np. „Godziny dla rodziny”, „Nastroje we dwoje”.</p>
6. Aktywizacja i innowacyjność społeczności lokalnej i władz miasta	
6.1. Wspieranie inicjatyw samopomocowych	Miasto współpracuje z organizacjami pozarządowymi (w Urzędzie Miasta jest do tego celu powołany Pełnomocnik). Organizowane są lokalne projekty, jak na przykład program "Dusza mojego osiedla". Działania powinny być kontynuowane.
6.2. Kontraktowanie usług w organizacjach pozarządowych	W latach 2000–2007 wspólnie z Ostrołęckim Forum Gospodarczym organizowane były targowe imprezy promujące lokalne firmy pod nazwą: „Prezentacje Gospodarcze”. Z tej okazji wydawany był również Katalog Ofert Gospodarczych. W latach 2005–2007 w serwisie internetowym Urzędu Miasta dostępne były bazy ofert gospodarczych ostrołęckich firm oraz terenów i nieruchomości przeznaczonych pod działalność gospodarczą.
6.3. Promocja ciekawych inicjatyw oraz aktywności gospodarczej i społecznej mieszkańców	Miasto wspólnie z Ostrołęckim Forum Gospodarczym, Wyższą Szkołą Ekonomiczno-Społeczną w Ostrołęce oraz serwisem eostroleka.pl zorganizowało konkurs inwestycyjny. W specjalnie przygotowanym serwisie uczestnicy konkursu mogli inwestować wirtualne pieniądze w akcje spółek notowanych na giełdzie. W dwóch edycjach konkursu zarejestrowano ponad 600 kont. Miasto było partnerem konkursu „Kupuj Lokalne Produkty” zorganizowanego przez Ostrołęckie Forum Gospodarcze. Celem konkursu była promocja lokalnej marki związanej z Ostrołką i Kurpiami, pokazanie i nagrodzenie najlepszych produktów z regionu oraz wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości. Konkurs posiada własną witrynę internetową: www.kupujlokalneprodukty.pl . Kilka razy w roku organizowane były bezpłatne konferencje, skierowane głównie do małych i średnich przedsiębiorców, na temat zmieniających się przepisów prawnych oraz możliwości pozyskania funduszy na rozwój działalności gospodarczej.
6.4. Animacja międzynarodowych kontaktów kulturalnych, społecznych i gospodarczych	Miasto Ostrołęka utrzymuje bliskie i stałe kontakty z kilkoma miastami zagranicą. Z czterema z nich podpisano umowy partnerskie, a z pozostałymi listy intencyjne o współpracy. Na mocy tych dokumentów rozwijają się przyjacielskie więzi z przedstawicielami władz, organizacji społecznych, młodzieżowych i kulturalnych. Miasta partnerskie Ostrołki to: Meppen (Niemcy), Alytus (Litwa), Balassagyarmat (Węgry), Pryłuki (Ukraina), Mosty (Białoruś), Slavkov u Brna (Czechy) i Lagodechi (Gruzja).

	<p>Miasto wspólnie z Agencją Rozwoju Mazowsza S.A. zorganizowało „Study Tour IV – Odkrywamy Mazowsze Północno-Wschodnie”. Na zaproszenie organizatorów do miasta przybyła ok. 80 osobowa delegacja złożona z przedstawicieli ambasad w Polsce oraz koncernów i firm zagranicznych z odpowiedzialnych za kontakty gospodarcze.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
6.5. Lobbying na rzecz rozwoju miasta i subregionu	<p>Dzięki działaniom wspierającym negocjacje osiągnięto porozumienie ws. Budowy Komendy Miejskiej Policji. Działania powinny być kontynuowane w systemie ciągłym.</p>
7. Rozwój zasobów mieszkaniowych miasta	
7.1. Kompleksowe przygotowanie terenów pod rozwój mieszkalnictwa	<p>Działki OTBS, na których realizowane jest budownictwo społeczne, o łącznej powierzchni 2 068,90 ha zostały wyposażone we wszystkie sieci oprócz gazowej. OTBS przygotowuje się do budowy kolejnych bloków „E” i „F” przy ul. Jana Pawła II. Działania powinny być kontynuowane.</p>
7.2. Opracowanie programu remontów i modernizacji zasobów komunalnych	<p>Kierunki modernizacji zasobów komunalnych określa „Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Ostrołęki na lata 2008–2012”. Corocznie na podstawie przeglądów stanu technicznego opracowywany jest plan remontów budynków komunalnych, socjalnych i innych stanowiących własność Miasta. Wspólnoty mieszkaniowe, w których Miasto Ostrołęka posiada udziały, uchwalają w pierwszym kwartale każdego roku zakres prac remontowych wraz z określeniem źródeł finansowania. Działania powinny być kontynuowane.</p>
7.3. Wspieranie różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego	<p>Miasto wspiera rozwój budownictwa mieszkaniowego poprzez działalność realizowaną w OTBS. Mieszkania czynszowe przekazywane na wynajem cieszą się od kilku lat dużym powodzeniem. Dotychczas oddano do użytku 7 budynków (303 mieszkania) i trwają przygotowania do budowy kolejnych. Miasto przekazuje budynki socjalne również dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W 2010 r. przekazało po nadbudowie i remoncie 24 lokale mieszkaniowe i 15 pomieszczeń socjalnych przy ul. Sienkiewicza. Program będzie realizowany w dalszym ciągu.</p>
7.4. Inwentaryzacja nie zagospodarowanych zasobów mieszkaniowych	<p>Miasto posiada dobre rozeznanie w zakresie wolnych obiektów możliwych do zagospodarowania na cele mieszkaniowe. Stale podejmowane są starania o pozyskanie takowych obiektów czy budynków. Przykładem może być uzyskanie własności od PKP budynku przy dawnym Placu Dworcowym gdzie po remoncie i nadbudowie oddano 18 mieszkań socjalnych. Podobnie, przy ul. Sienkiewicza uzyskano na podstawie umowy użyczenia od Marszałka Województwa Mazowieckiego budynek hotelowo-administracyjny szpitala, gdzie po modernizacji i remoncie przekazano 24 lokale socjalne i 15 pomieszczeń tymczasowych.</p>
8. Wzmocnienie wyposażenia infrastrukturalnego miasta	
8.1. Modernizacja stacji uzdatniania wody	<p>Dokonano modernizacji zarówno SUW „Kurpiowska” jak i SUW „Leśna”. Cel osiągnięto poprzez wymianę w SUW „Kurpiowska” złożeń filtrów pierwszego stopnia. Ponadto wykonano instalację osuszającą powietrze w hali filtrów. Natomiast w SUW „Leśna” wykonano studnię głębinową Nr 3 z obudową głowicy studni, kolektora tłoczonego oraz obwodów automatyki i sterowania.</p>
8.2. Wymiana wodociągowych rur azbestowych	<p>W latach 2008–2010 wymieniono 1700 mb. rur azbestowo-cementowych. Głównie były to sieci zlokalizowane w Wojciechowicach od ul. Pułku Ułanów Zasławskich do ul. Poległych. Ponadto wymieniono 600 mb. sieci przy ul. Dr Stańskiego i Certowicza. Zadanie zostało zrealizowane w około 30%.</p>

8.3. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	Tereny zabudowy w lewobrzeżnej części miasta są skanalizowane prawie w całości, oprócz pojedynczych ulic Starego Miasta i Wojciechowic. Na innych zurbanizowanych terenach sieć jest sukcesywnie rozbudowywana. Prawa strona miasta jest wyposażona w sieć kanalizacji sanitarnej w 95%, jednak sieć ta musi być modernizowana, ponieważ składające się na nią rury posiadają zbyt małą średnicę, i są zbyt małe spadki. Zadanie wymaga dalszej realizacji.
8.4. Rozbudowa mediów infrastrukturalnych	W latach 2003-2010 zostało wybudowanych ok. 8 km sieci ciepłych (w tym sieci ciepłe od nowego szpitala do osiedla Stacja oraz ul. Łomżyńskiej). Ponadto w tym okresie wymieniono 13,8 km sieci ciepłych kanałowych na sieci w technologii z rur preizolowanych. Dokonano modernizacji 30 węzłów ciepłych oraz wybudowano 10 nowych węzłów. Ostrołęka jest również w dość wysokim stopniu zgazyfikowana. Ponad 80% mieszkańców miasta korzysta z gazu sieciowego. Układ sieci gazowej w mieście i jego otoczeniu jest w ciągłej rozbudowie. W ostatnich latach zbudowany został gazociąg wysokiego ciśnienia z Ostrołeki do Kadzidła. Przy tym gazociągu w prawobrzeżnej części miasta zrealizowano nową stację redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia. Działania powinny być kontynuowane.
8.5. Budowa brakującej części wału przeciwpowodziowego	Zadanie wprowadzone do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ostrołeki. Przyjęto kolejne etapy prac: przygotowanie projektu technicznego, wykup gruntów, budowa wału. Zadanie będzie kontynuowane.
8.6. Budowa zbiornika retencyjnego dla potrzeb rekreacji	Wobec zrealizowanej inwestycji budowy nowego Parku Wodnego zadanie nie będzie kontynuowane.
9. Rewitalizacja Miasta Ostrołeki	
9.1. Opracowanie lokalnego programu rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru problemowego	Programem zostały objęte: Stare Miasto (Plac Bema) oraz ostrołęckie Wojciechowice. W kolejnych latach powinny być realizowane zadania ujęte w planie. W pierwszej kolejności rewitalizacją zostanie objęty Plac Gen. J. Bema, który posiada już plan przebudowy.
10. Rozwiązywanie problemów społecznych	
10.1. Minimalizowanie skutków ubóstwa	Miasto poprzez podległe jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz we współpracy z organizacjami pozarządowymi podejmuje różnorodne działania w celu minimalizowania skutków ubóstwa. Osoby i rodziny będące w trudnej sytuacji życiowej otrzymują wsparcie w różnych formach, m.in. w postaci świadczeń pieniężnych, świadczeń rzeczowych, dożywiania oraz pracy socjalnej. Osobom wymagającym całodobowej opieki, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu zapewnia się pomoc w formie usług opiekuńczych lub umieszcza się je w domach pomocy społecznej. Osoby z zaburzeniami psychicznymi obejmuje się wsparciem w dwóch Środowiskowych Domach Samopomocy. Prowadzi się poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, prawne) dla osób i rodzin wymagających tej formy pomocy. Osobom bezdomnym zapewnia się schronienie, posiłki i niezbędne ubranie. Organizuje się wieczery wigilijną dla lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem osób ubogich i zagrożonych marginalizacją społeczną. Corocznie organizuje się w Ostrołęce obchody Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem, w celu przypomnienia społeczeństwu lokalnemu o istnieniu ubóstwa i o potrzebie niesienia pomocy osobom ubogim. W okresie przedświątecznym organizowane są zbiórki żywności dla osób ubogich. Prowadzi się działania informujące o podmiotach udzielających różnorodnej pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej – corocznie wznawia się wydanie informatora pt. „Gdzie szukać pomocy”. W celu wielostronnej realizacji podstawowych potrzeb lokalnej społeczności

	<p>Miasto Ostrołęka zleca wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym i innym podmiotom uprawnionym.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>10.2. Aktywizacja osób bezrobotnych i minimalizowanie skutków bezrobocia</p>	<p>Podejmowane są różnorodne działania w celu aktywizacji osób bezrobotnych. Przy współpracy z PUP organizuje się corocznie prace społecznie użyteczne oraz ustala się tematykę szkoleń dla osób bezrobotnych. Prowadzi się pracę socjalną z osobami bezrobotnymi w celu ich aktywizacji. Realizuje się zadania finansowane z EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, mające na celu zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także przygotowuje się osoby do wejścia lub powrotu na rynek pracy poprzez podwyższenie ich statusu zawodowego i społecznego.</p> <p>Miejski Zarząd Obiektów Sportowo – Turystycznych i Infrastruktury Technicznej, który wchłonił w swoje struktury Zakład Obsługi Oświaty i Aktywnego Zwalczania Bezrobocia od lat swoją działalnością przyczynia się do łagodzenia skutków bezrobocia na terenie Miasta Ostrołęki. W zakresie zadań bezpośredniego zwalczania bezrobocia zakład zatrudnia 60 osób, w tym ok. 40 osób będących bezrobotnymi bez prawa do zasiłku i znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej i materialnej. W ramach działalności osoby tam zatrudnione wykonują prace w tzw. Dziale Zielonym – utrzymanie i pielęgnacja terenów zielonych w mieście, nadzór porządkowy nad wyznaczonymi obszarami, pielęgnowanie i utrzymanie Miejsc Pamięci Narodowej itp. Pracownicy Działu Technicznego zajmują się między innymi: wykonywaniem prac remontowych na rzecz placówek oświatowych, wykonywaniem prac budowlano remontowych na rzecz Miasta, odśnieżaniem, naprawą infrastruktury technicznej na terenach miejskich.</p>
<p>10.3. Ciągły rozwój i modyfikowanie istniejącego systemu pomocy dziecku i rodzinie</p>	<p>Dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej umieszczone są w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej lub rodzinach zastępczych. Baza lokalowa i dydaktyczna WPOW na przestrzeni ostatnich lat uległa znacznej poprawie. W celu rozwoju form opieki zastępczej prowadzone są akcje promujące opiekę zastępczą. Prowadzone są szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, adopcyjnej, do prowadzenia placówki rodzinnej oraz kwalifikacje osób do pełnienia tych funkcji. Wspiera się rodziny naturalne w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez prowadzenie poradnictwa rodzinnego i terapii rodzinnej. Rodzinom zastępczym i adopcyjnym udziela się różnorodnego wsparcia oraz organizuje się dla nich spotkania integracyjne. Dzieci opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze objęte są pomocą w celu ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem m.in. poprzez pracę socjalną, pomoc pieniężną na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w dwóch mieszkaniach chronionych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz pomoc rzeczową na zagospodarowanie. Rozwijają się sukcesywnie baza placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, które obejmują opieką i wychowaniem dzieci z rodzin ubogich, niewydolnych wychowawczo. Dla dzieci z ubogich rodzin dofinansowuje się prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, organizację półkolonii i kolonii letnich, zakup wyprawek szkolnych, zakup artykułów spożywczych do paczek świątecznych. Realizowane są zadania wynikające z programu z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>

<p>10.4. Doskonalenie systemu zapobiegania marginalizacji grup społecznych, w tym osób bezdomnych, uzależnionych, uchodźców, Romów</p>	<p>Miasto podejmuje działania ukierunkowane na zapobieganie marginalizacji osób bezdomnych, osób uzależnionych, cudzoziemców i mniejszości narodowych – np. Romów. Osoby bezdomne mają zapewnione schronienie, żywność i niezbędne ubranie, w ramach usług świadczonych przez MOPR i PKPS – realizowanych na zlecenie Miasta. Mogą korzystać z pomocy specjalistycznej, realizować indywidualne programy wychodzenia z bezdomności.</p> <p>Osobom doznającym przemocy w rodzinie udzielane jest wsparcie specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne), a w niektórych przypadkach również schronienie w OIK do 3 miesięcy.</p> <p>W ramach realizacji programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce, od kilku lat zatrudniony jest asystent romski, który jest rzecznikiem interesów społeczności romskiej. Romowie otrzymują wsparcie na edukację przedszkolną i szkolną w formie: wyprawek dla dzieci w przedszkolu i szkole, opłat za pobyt dzieci w przedszkolu, opłat na ubezpieczenia dzieci w przedszkolu i szkole, sfinansowania dojazdów do przedszkoli i szkół, zakup obuwia i niezbędnej odzieży. Realizowane są także pomniejsze działania, jak wycieczki, wyjścia do kina czy wspólne przyjęcia świąteczne.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>10.5. Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych</p>	<p>Opracowano „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2005–2008” oraz na lata 2009–2013. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie posiada w swoich strukturach sekcję do spraw osób niepełnosprawnych oraz prowadzi dwa Środowiskowe Domy Samopomocy dla osób chorych psychicznie (Farna) i upośledzonych umysłowo (Starosty Kosa). Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce realizuje dofinansowane ze środków EFS w ramach POKL projekty pod nazwą „Wracam na rynek pracy” i „Pozwól sobie pomóc”.</p> <p>W MOPR działa Sekcja ds. Osób Niepełnosprawnych, której zadaniem jest udzielanie pomocy i wsparcia finansowego osobom niepełnosprawnym i pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne</p> <p>Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych otrzymują systematyczne wsparcie z budżetu miasta Ostrołęki. Osoby niepełnosprawne w mieście Ostrołęka korzystają także z dwóch Domów Pomocy Społecznej przy ul. Rolnej i Armii Wojska Polskiego ten ostatni prowadzony jest przez organizację pozarządową PCK. Warsztaty Terapii Zajęciowej MOTYLKI prowadzone były przez Polski Komitet Pomocy Społecznej; obecnie prowadzone są przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych. Warsztaty od 2009 roku zostały przeniesione z ul. Przemysłowej na ul. Mazowiecką 2.</p> <p>W roku 2008 w Urzędzie Miasta Ostrołęka powołany został Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest nadzorowanie i koordynowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>Ponadto w ostatnich latach miasto Ostrołęka uczestniczyło w programach celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program wyrównywania różnic między regionami, – Program wyrównywania różnic między regionami II, – Edukacja, – Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej. <p>W mieście Ostrołęka w ostatnich latach utworzono dodatkowe 32 miejsca parkingowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>

II. DYNAMIZACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

1. Wzmocnienie lokalnego systemu gospodarczego

<p>1.1. Zwiększenie otwartości gospodarki lokalnej na zewnątrz</p>	<p>Miasto wspólnie z Agencją Rozwoju Mazowsza S.A. zorganizowało „Study Tour IV – Odkrywamy Mazowsze Północno-Wschodnie”. Na zaproszenie organizatorów do miasta przybyła ok. 80 osobowa grupa przedstawicieli ambasad i firm z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowanych na terenie Polski. Były to osoby odpowiedzialne w swych instytucjach/podmiotach za kontakty gospodarcze.</p> <p>Miasto współtworzyło z Agencją Rozwoju Mazowsza film promocyjny, który prezentowany jest na targach oraz spotkaniach studyjnych, w których uczestniczą przedstawiciele ARM. Część filmu promuje Ostrołękę.</p> <p>Miasto uczestniczyło w Programie Promocji Rozwoju Przedsiębiorczości zorganizowanym przez Mazowiecki Serwis Gospodarczy przy współpracy urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.</p> <p>Ponadto miasto współpracuje i wymienia informacje z Państwową Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych.</p> <p>Miasto było partnerem konkursu „Kupuj Lokalne Produkty” zorganizowanego przez Ostrołęckie Forum Gospodarcze. Celem konkursu była promocja lokalnej marki związanej z Ostrołęką i Kurpiami, pokazanie i nagrodzenie najlepszych produktów z regionu oraz wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości. Najlepsze produkty w głosowaniu wybierali mieszkańcy Ostrołęki i powiatu.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>1.2. Przyciąganie firm i inwestorów</p>	<p>Oprócz działania Warmińsko-Mazurskiej Podstrefy Ekonomicznej należy wymienić politykę podatkową miasta, która polega na stosowaniu niskich stawek podatków lokalnych. Władze miasta współpracują także z organizacjami przedsiębiorców (np. Ostrołęckim Forum Gospodarczym). Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>1.3. Organizacja strefy rozwoju gospodarczego</p>	<p>W 2007 roku utworzono oddział Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Prawie wszystkie działki w strefie zostały sprzedane. W najbliższym czasie planuje rozpocząć działalność pierwsza firma.</p>
<p>1.4. Integracja środowiska biznesu, wspieranie kooperacji i współpracy lokalnych przedsiębiorstw</p>	<p>Miasto wspiera lokalne organizacje gospodarcze m.in. Ostrołęckie Forum Gospodarcze, Regionalną Federację Gospodarczą w Ostrołęce, Stowarzyszenie Kupców i Handlowców z Targowiska Miejskiego przy ul. Prądzyńskiego.</p> <p>Miasto współorganizowało m.in. Galę 10-lecia Ostrołęckiego Forum Gospodarczego, która było okazją do spotkania i wymiany doświadczeń lokalnych przedsiębiorców.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>1.5. Wspieranie i koordynowanie nierynkowych usług okołobiznesowych w zakresie doradztwa i szkoleń, pożyczek i poręczeń, gromadzenie i udostępnianie informacji biznesowych.</p>	<p>W Urzędzie Miasta funkcjonuje Wydział Rozwoju Gospodarczego i Promocji Miasta oraz stanowisko Pełnomocnika ds. komunikacji społecznej i obsługi inwestora, obie te komórki wspierają przedsiębiorców.</p> <p>Wśród działań podejmowanych przez urząd było m.in. organizowanie nieodpłatnych szkoleń dla rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej lub osób prowadzących już firmę, a zainteresowanych jej rozwojem. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia z zakresu pozyskiwania środków z UE oraz innych funduszy pomocowych. Szkolenia odbywały się przy współpracy z lokalnymi organizacjami gospodarczymi jak np. Ostrołęckie Forum Gospodarcze. Działania powinny być kontynuowane.</p>

<p>1.6. Stworzenie przejrzystej lokalnej polityki fiskalnej wobec sektora MSP</p>	<p>Od roku 2004 prowadzony jest konsekwentnie program polegający na niepodwyższaniu stawek podatków od nieruchomości i od środków transportowych.</p> <p>Ponadto na terenie miasta Ostrołęki funkcjonuje instrument prawny pozwalający na zastosowanie zwolnienia od podatku od nieruchomości w stosunku do podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie wytwórczości i usług, które zainwestują w zakup bądź w budowę nowych obiektów i w związku z tym utworzą nowe miejsca pracy. Tym instrumentem prawnym jest uchwała Nr 428/XLVII/2005 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości.</p> <p>Należy zauważyć, iż pomimo niepodnoszenia stawek podatkowych w podatku od nieruchomości wpływy z tytułu tego zobowiązania począwszy od roku 2006 sukcesywnie rosną. Dotyczy to zwłaszcza nieruchomości przeznaczonych pod działalność gospodarczą, co oznacza, że przedsiębiorcy inwestują w rozwój infrastruktury dla biznesu.</p> <p>Podobnie jak w przypadku podatku od nieruchomości począwszy od roku 2004 w opłatach podatku od środków transportu prowadzona jest konsekwentnie polityka niepodnoszenia stawek podatkowych.</p> <p>Jedynie wprowadzone zmiany miały charakter redakcyjny, a ich celem było dostosowanie postanowień przepisów prawa miejscowego do przepisów ustaw.</p> <p>Niskie stawki podatkowe spowodowały, że Ostrołęka stała się bardzo atrakcyjnym miejscem do rozwoju usług transportowych, a znakomita większość nowopowstałych przedsiębiorstw to właśnie małe rodzinne firmy posiadające nie więcej niż kilka środków transportu. Fakt ten docenili również i duzi przedsiębiorcy. Niskie koszty publicznoprawne związane z podatkiem od środków transportowych były jedną z głównych przyczyn utworzenia w Ostrołęce oddziału jednej z największych korporacji leasingowych w Polsce tj. „Raiffeisen Leasing Polska”, zajmującej się głównie leasingiem środków transportu.</p> <p>Olbrzymia podaż firm transportowych na rynku ostrołęckim doprowadziła do znaczącego wzrostu wpływów z tego podatku na przestrzeni ostatnich lat.</p>
<p>1.7. Wspieranie rozwoju systemu pożyczek dla nowopowstałych podmiotów i gwarancji kredytowych dla lokalnego MSP</p>	<p>Miasta przystąpiło do Łomżyńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. oraz Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Przedsiębiorcy z terenu Ostrołęki mogą ubiegać się o poręczenie z tych instytucji jako zabezpieczenie prawne kredytu lub pożyczki.</p> <p>Poręczeniem może być objęty kredyt lub pożyczka zaciągana w banku przez przedsiębiorcę na cele bezpośrednio związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.</p> <p>Beneficjentami poręczeń Funduszu mogą być mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, a także osoby zarejestrowane jako bezrobotne, a chcące rozpocząć działalność gospodarczą finansowaną pożyczką lub dotacją z Biura Pracy</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
<p>1.8. Animacja i rozwój usług dla „przemysłu III wieku”</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie stale realizuje programy wsparcia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i osób starszych. Wśród działań podjętych w ostatnich latach znalazły się między innymi takie, które dają osobom niepełnosprawnym możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Placówka realizuje różne formy wsparcia w kierunku usług opiekuńczych i pomocy społecznej. Działania należy kontynuować.</p>

1.9. Rozwój systemu informacji i doradztwa technologicznego	Zadanie nie zostało zrealizowane.
1.10. Opracowanie Programu Rozwoju Przedsiębiorczości w Ostrołęce	Został opracowany Lokalny Program Rozwoju Przedsiębiorczości dla Miasta Ostrołęki na lata 2006–2010 r. którego głównym celem było: kształtowanie w mieście korzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez przyjazną politykę oraz wynikające z niej odpowiednie instrumenty wspierające przedsiębiorców.
2. Edukacja przedsiębiorczości	
2.1. Przygotowanie i wprowadzenie miejskiego modelu zajęć z przedsiębiorczości w szkołach średnich	<p>Miasto podejmuje wszechstronne działania w zakresie przedsiębiorczości, których celem jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie wśród uczniów umiejętności komunikacji interpersonalnej, krytycznego myślenia i podejmowania decyzji, – kształtowanie aktywnego stosunku do otoczenia, – przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy, – zrozumienie przez młodych ludzi zasad ekonomii i funkcjonowania biznesu, – kontynuowanie działań w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych młodzieży, – dążenie do wzmacniania współpracy z pracodawcami i lokalnymi instytucjami, – podejmowanie innowacyjnych działań i niekonwencjonalnych form pracy z młodzieżą, – propagowanie poradnictwa zawodowego dostosowując się w tym zakresie do wzorców w krajach Unii Europejskiej. <p>Wiedza i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości przekazywane są uczniom w następujących formach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie w szkołach Szkolnych Ośrodków Kariery, Szkolnych Kół Przedsiębiorczości 2. Organizowanie wycieczek przedmiotowych pozwalających zrozumieć współczesne zjawiska społeczno-gospodarcze 3. Udział młodzieży w Ogólnopolskim „Dniu Przedsiębiorczości” oraz w Ogólnopolskim Tygodniu Kariery 4. Działalność Spółdzielni Uczniowskich w szkołach 5. Udział młodzieży w zajęciach prowadzonych w Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży skierowanych do osób wkraczających na rynek pracy. 6. Realizacja różnego rodzaju programów edukacyjnych np. „Zarządzanie Firmą”, „Rekiny przedsiębiorczości”.
2.2. Kursy i szkolenia dla przedsiębiorców, menadżerów i osób samozatrudniających się	<p>Zorganizowano wiele nieodpłatnych szkoleń dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą lub już prowadzących firmę, a zainteresowanych jej rozwojem. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia z zakresu pozyskiwania środków z UE oraz innych funduszy pomocowych. Szkolenia odbywały się przy współpracy z lokalnymi organizacjami gospodarczymi.</p> <p>Zadanie należy kontynuować.</p>
2.3. Przygotowanie modelu staży zawodowych w miastach partnerskich	Został zrealizowany pilotażowy projekt staży zawodowych w mieście partnerskim – Meppen. Staże w Ostrołęce odbywała młodzież ze szkoły polskiej w Gruzji i Brazylii. Zadanie powinno być kontynuowane.

3. Rozwój subregionalnych funkcji administracyjno-usługowych	
3.1. Poprawa jakości funkcjonowania i rozwój usług publicznych	<p>Dzięki wybudowaniu przy współpracy Miasta nowego Zespołu Opieki Zdrowotnej znacząco wzrosła jakość usług medycznych oferowanych mieszkańcom Ostrołęki i powiatu.</p> <p>Również oferta Miasta z dziedziny kultury i sztuki jest stale urozmaicana. Bogaty wachlarz imprez kulturalnych o ambitnym repertuarze cieszy się coraz większą popularnością wśród Ostrołęczan i nie tylko. Organizowane corocznie dni Ostrołęki na stałe wpisane w kalendarz imprez przyciągają widzów inscenizacjami Bitwy pod Ostrołęką czy teatrami ulicznymi.</p> <p>Podnoszony poziom szkół ponadgimnazjalnych oferuje coraz bogatszy program nauki dla młodzieży z Ostrołęki i okolic. Miasto wspiera również działalność szkolnictwa wyższego.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
3.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników sektora usług publicznych	<p>Pracownicy Urzędu Miasta i jednostek pomocniczych uczestniczą systematycznie w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje. W Urzędzie Miasta został przeprowadzony cykl szkoleń zamkniętych w kilku obszarach wiedzy: z zakresu elektronicznej administracji, prawa zamówień publicznych, instrukcji kancelaryjnej. Są to szkolenia płatne – realizowane zgodnie z przyjętymi planami szkoleń, jak również we współpracy z innymi partnerami – współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
3.3. Inicjowanie ponadlokalnych samorządowych form współpracy	<p>Najbardziej wymiernym działaniem w tym obszarze jest przystąpienie Ostrołęki do związku międzygminnego pn. Pisa – Narew, na rzecz wspólnego uruchomienia atrakcyjnego szlaku turystycznego. Projekt w trakcie realizacji.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
3.4. Przygotowanie koncepcji poszerzenia granic miasta	<p>W roku 2007 obszar miasta zwiększył się nieznacznie, o 47 ha. Złożyło się na to przyłączenie do Ostrołęki 30 ha należących do wsi Ławy z gminy Rzekuń oraz 17 ha należących do wsi Zabrodzie gminy Olszewo-Borki.</p> <p>Stale podejmowane są działania, mimo że rozwiązania prawne są niesprzyjające.</p> <p>Zadanie należy kontynuować.</p>
4. Rozwój rekreacji i turystyki sezonowo-weekendowej	
4.1. Zagospodarowanie rzeki	<p>Został opracowany program zagospodarowania terenów nadrzecznych w ramach programu Pisa – Narew. Planowane i realizowane są jego poszczególne elementy. Do tej pory powstał na przykład pomost nadrzeczny. Jest to dla miasta strategiczne zagadnienie, aby wykorzystać atut rzeki. Działania powinny być kontynuowane.</p>
4.2. Stworzenie bazy infrastrukturalnej i oferty rekreacyjno-sportowej	<p>W 2002 roku przekazano do użytkowania halę widowiskowo-sportową przy ul. Traugutta. Opracowano dokumentację na przebudowę stadionu miejskiego oraz trwają prace przygotowawcze dokumentacji hali widowiskowo-sportowej oraz hali krytej do gry w tenisa ziemnego i kortu do tenisa ziemnego. Wykonano Orliki sportowe przy S.P. Nr 6 i 2. Do użytku oddano też Orliki przy S.P. Nr 1, ZS Nr 3, Gimnazjum Nr 1, a na ukończeniu jest Orlik przy Gimnazjum Nr 2. Ponadto oddano do użytku zespół boisk przy ZS Nr 4 w Wojciechowicach. Opracowano dokumentację techniczną na budowę zespołu boisk przy ZSZ Nr 1 przy ul. Prądzyńskiego. Zmodernizowano salę gimnastyczną przy Szkole Nr 6, 2 i ZSZ Nr 1. Miasto przekazało mieszkańcom nowopowstały basen sportowy z częścią rekreacyjną.</p> <p>Powstają nowe parki i baza sportowa, osiedlowe minisilownie „pod chmurką”, które spotkały się z dobrym odbiorem</p>

	<p>mieszkańców. Zwiększana jest liczba ścieżek rowerowych. Planowane jest rozmieszczenie na terenie całego miasta (w kilku punktach) miejsc do gry w Petanque.</p> <p>Na Osiedlu „Bursztynowe” zostanie zagospodarowany obszar ponad 1 hektara z przeznaczeniem na park, plac zabaw dla dzieci oraz młodzieży. Działania powinny być kontynuowane.</p>
4.3. Wyekspozowanie miejsc historycznych i miejsc pamięci narodowej	<p>W ramach wyekspozowania fortów powstanie nowy punkt informacji kulturalnej. Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, po przekazaniu przez Miasto Ostrołęka terenu, realizuje na fortach projekt pt. Ponarwie. Konserwacja i rewitalizacja fortu ziemnego i pomnika – mauzoleum poległych w bitwie pod Ostrołęką 26 maja 1831 roku. Rezultatem projektu będzie powstanie nowego produktu turystycznego w oparciu o istniejące dziedzictwo kulturowe, udostępniony zostanie nowy obiekt infrastruktury kultury. W konsekwencji konserwacja i rewitalizacja pomnika – mauzoleum pozwoli przeznaczyć część obiektu na mauzoleum, część zaś zaadaptować na muzeum. Tematyka prezentowanych w nim wystaw koresponduje z ideą mauzoleum, z zachowaniem jego przesłania jako miejsca upamiętniającego poległych w bitwie pod Ostrołęką 26 maja 1831 roku.</p> <p>Niemalże corocznie organizowane są inscenizacje historyczne. Przygotowana jest dokumentacja techniczna rewitalizacji Placu J. Bema.</p> <p>Upamiętniono pomnikiem ofiary reżimu komunistycznego na skwerku przy ul. Kopernika. Działania powinny być kontynuowane.</p>
4.4. Promocja zasobów turystycznych, stworzenie czytelnego produktu turystycznego	Promowane są elementy kultury kurpiowskiej, jednak nie został opracowany spójny produkt turystyczny. Działania powinny być kontynuowane.
4.5. Stworzenie ośrodka informacji turystyczno-gospodarczej	Miasto posiada punkt informacji turystycznej, który prowadzi Kurpiowska Organizacja Turystyczna. Należy podjąć działania zmierzające do utworzenia centrum informacji miejskiej. Działania powinny być kontynuowane..
4.6 Budowa zbiornika retencyjnego dla potrzeb rekreacji	W związku z wybudowaniem Parku Wodnego, budowa zbiornika retencyjnego nie będzie realizowana.
III. KREOWANIE TOŻSAMOŚCI MIASTA I KULTYWOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	
1. Animacja lokalnej kultury	
1.1. Wspieranie i propagowanie lokalnej twórczości artystycznej, stworzenie miejskiego funduszu stypendialnego, wspieranie artystów działających na rzecz miasta	Działania wspierające i propagujące lokalną twórczość prowadzone są w sposób ciągły; został opracowany system stypendiów i nagród dla twórców. Opracowywane są wydawnictwa oraz moduły edukacyjne, organizowane są regionalne i lokalne imprezy. Podejmowane są stałe działania mające na celu promowanie kultury kurpiowskiej. W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi corocznie Prezydent wspiera działania realizowane przez stowarzyszenia na rzecz miasta w dziedzinie dziedzictwa narodowego. Działania powinny być kontynuowane w systemie ciągłym.
1.2 Rozwój bazy infrastrukturalnej w zakresie kultury	<p>W Wojciechowicach w budynku pokoszarowym, pochodzącym z 1900 roku, po gruntownym remoncie powstała pracownia plastyczna oraz sala prób muzycznych. Placówka kultury, która znajduje się w przemysłowej dzielnicy, pełni jednocześnie rolę osiedlowej świetlicy.</p> <p>Trwają prace modernizacyjne Centrum Kultury oraz budynku Galerii Ostrołęckiej. Powstanie mała sala kinowa.</p> <p>W budynku dworca PKP na tzw. „Stacji” zostały ukończone prace adaptacyjne pomieszczeń, w wyniku których powstała kolejna świetlica osiedlowa z pracownią plastyczną. Działania powinny być kontynuowane.</p>

1.3. Wykreowanie Targów Rzemiosła Ludowego bądź innych targów specjalistycznych	<p>Miasto nie będzie realizowało targów w zakresie rzemiosła ludowego, ponieważ nie posiada wystarczającej liczby rzemieślników działających na terenie miasta.</p> <p>W oparciu o Miejską Bibliotekę Publiczną, dwa razy do roku, Stowarzyszenie Przyjaciół Bibliotek i Książek w ramach spotkań z poetami, pisarzami, publicystami i regionalistami organizuje w oparciu o Wieczory w Arce targi rękodzielnicze przed Świętami Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.</p>
1.4. Uatrakcyjnienie i zwiększenie promocji stałych imprez kulturalnych	Doroczne imprezy kulturalne, np. Ogólnopolskie Spotkania z Piosenką Kabaretową – OSPA oraz inscenizacje najważniejszych wydarzeń historycznych, stały się ważnym elementem kalendarza kulturalnego Ostrołęki. Działania powinny być kontynuowane.
1.5. Stworzenie nowej koncepcji obchodów Święta Miasta	<p>Nie została opracowana nowa koncepcja obchodów Święta Miasta.</p> <p>Zadanie wymaga realizacji.</p>
1.6. Rozszerzenie międzynarodowej wymiany kulturalnej w ramach umów partnerskich	<p>Odbywa się stała wymiana doświadczeń między miastami partnerskimi. Delegacje reprezentantów zaprzyjaźnionych miast uczestniczą w obchodach święta miasta. Wymiana doświadczeń z dziedziny kultury nastąpiła również podczas wizyty ostrołęckich radnych w Brazylii na zaproszenie Związku Kultury Polsko-Brazylijskiej.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane w systemie ciągłym.</p>
2. Kultywowanie kultury regionu kurpiowskiego	
2.1. Odtworzenie rzemiosła artystycznego (przemysł ludowy)	<p>W celu podtrzymywania tradycji wykonywania rzemiosła artystycznego, w szkołach prowadzone są zajęcia przez członków Stowarzyszeń Twórców Ludowych (okazjonalnie w Św. Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy). Młodzież ostrołęcka uczestniczy również czynnie w spotkaniach z twórcami z Myszyńca i Kadzidla podczas organizowanych wyjazdów w ramach programu „Ginące zawody”.</p> <p>W Domu Pomocy Społecznej prowadzona jest terapia zajęciowa przy wykonywaniu rękodzieła artystycznego.</p>
2.2. Rewitalizacja form lokalnego folkloru (m.in. organizowanie spotkań młodzieży z „działaczami ludowymi” w celu transmisji międzypokoleniowej)	<p>W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi twórcy ludowi ze stowarzyszenia spotykają się z młodzieżą bezpośrednio w szkołach na lekcjach, prowadząc zajęcia hafciarskie, sporządzając wyroby z bibuły, upowszechniając tkactwo – praca na krosnach itp.</p> <p>Działania powinny być kontynuowane.</p>
2.3. Badanie i gromadzenie dorobku kulturalnego regionu kurpiowskiego	Dorobek kultury gromadzony jest w Miejskiej Bibliotece Publicznej w zakresie piśmiennictwa. Jednocześnie prowadzona jest Kronika Miejska. Miasto wspiera wydawnictwa książkowe i niskonakładowe, niekomercyjne publikacje i periodyki, katalogi, nagrania fonograficzne i audiowizualne o tematach dotyczących Miasta Ostrołęki. Działania powinny być kontynuowane.
3. Promocja kultury i folkloru regionu kurpiowskiego	
3.1. Opracowanie programu polityki rozwoju kultury, sportu i turystyki Miasta Ostrołęki na lata 2006-2010	Zadania nie udało się zrealizować. Program należy opracować dla nowej perspektywy czasowej.

VII. OBSZARY PRIORYTETOWE I WIZJA ROZWOJU MIASTA OSTROŁĘKI

VII.1. Identyfikacja obszarów priorytetowych

Jak już kilkakrotnie podkreślano, proces rozwoju społeczno-gospodarczego należy rozpatrywać w długiej perspektywie czasu. Działania mające go pobudzać powinny być realizowane w sposób skoordynowany i – co ważne – ciągły. Nie jest rozwiązaniem korzystnym, kiedy przy każdej kolejnej aktualizacji dokumentu strategicznego definiuje się nowe obszary priorytetowe i przyporządkowuje się do nich zupełnie nowe zadania, niezależnie od tego, czy poprzednie udało się w pełni zrealizować. Z uwagi na ten fakt, w poniższym dokumencie nie wprowadzono nowych obszarów priorytetowych, a jedynie przyporządkowano do nich częściowo nowe zadania strategiczne (uwzględniono także zadania zaprogramowane w poprzednim dokumencie Strategii, których nie udało się zrealizować bądź które powinny być realizowane w systemie ciągłym). Należy przy tym zauważyć, że analiza wniosków płynących z diagnozy społeczno-gospodarczej sytuacji miasta potwierdza, iż w kolejnych latach rozwój Ostrołęki powinien być programowany w obszarach:

- jakość życia mieszkańców miasta Ostrołęki,
- dynamiczny i zarazem zrównoważony rozwój gospodarczy,
- tradycje historyczne oraz kulturowe.

VII.2. Wizja rozwoju Miasta Ostrołęki

Sformułowanie wizji rozwoju miasta jest metodą na przedstawienie charakterystyki miasta, jaką planuje się osiągnąć w efekcie realizacji poszczególnych zadań zaprogramowanych w dokumencie strategii rozwoju, w perspektywie czasowej, której dotyczy dokument. Poniżej przedstawiono wizję obrazu Ostrołęki, jaka planowana jest do osiągnięcia w perspektywie roku 2020.

WIZJA ROZWOJU:

Ostrołęka – przyjazne mieszkańcom, przedsiębiorcom i inwestorom, dynamicznie rozwijające się miasto, budujące swoją przyszłość z poszanowaniem dla bogatej historii

Wizja ta w niewielkim stopniu odbiega od wizji przedstawionej w poprzednim dokumencie Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki. Z istotnych różnic należy wymienić fakt, że zrezygnowano z podkreślania samorządności miasta. W roku 2000, kiedy dopiero od roku funkcjonowały realne samorzady, była to ważna cecha jednostki miejskiej, którą warto było podkreślić. W chwili obecnej nic nie wskazuje na to, aby posiadanie tej cechy przez Ostrołękę mogło być w jakiś sposób zagrożone, w związku z czym korzystniejszym rozwiązaniem jest skupienie się na innych cechach, które dzięki realizacji zaprogramowanej polityki rozwoju mogą zostać realnie osiągnięte lub utracone w przypadku braku odpowiedniej interwencji.

Przedstawiona wizja podkreśla wprost, że rozwój Ostrołęki powinien być budowany w oparciu o wysoką jakość życia, jaką miasto zapewnia swym mieszkańcom, w oparciu o cechy jednostki czyniące ją wysoce atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, w oparciu o cechy miasta czyniące je miejscem

atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej, w oparciu o silną i wyraźnie odrębną kulturę regionu kurpiowskiego oraz w oparciu o silną tradycję historyczną miasta.

Oparcie koncepcji rozwoju Ostrołęki o te elementy, w programowanej perspektywie czasu pozwoli na prowadzenie stabilnej polityki rozwoju popartej silnymi argumentami. Interwencja w tych właśnie obszarach przyczyni się także do osiągnięcia efektu rozwoju zrównoważonego opartego jednocześnie na elementach społecznych, gospodarczych oraz kulturowych.

Wizja rozwoju miasta zostanie osiągnięta poprzez dążenie do realizacji określonych celów strategicznych, tj. poprzez realizację przypisanych do nich programów i zadań strategicznych.

VIII. CELE I PROGRAMY STRATEGICZNE ROZWOJU MIASTA OSTROŁĘKI DO ROKU 2020

VIII.1. CEL STRATEGICZNY I: Poprawa jakości życia w mieście

VIII.1.1. Program Strategiczny I.1. – Zwiększenie dostępności komunikacyjnej miasta

Na przestrzeni lat zmieniało się znaczenie poszczególnych czynników wpływających na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Czynnikiem, którego znaczenie utrzymywało się wciąż na wysokim poziomie, jest właśnie dostępność komunikacyjna. Ma ona podstawowe znaczenie zarówno w kwestii jakości życia mieszkańców, jak również atrakcyjności inwestycyjnej.

Pomimo intensywnych działań podejmowanych w tym obszarze w ostatnich latach przez władze miasta, jak i pomimo intensywnych prac realizowanych w skali kraju, Ostrołęka wciąż boryka się z licznymi trudnościami. Znaczącej poprawie uległa nawierzchnia drogi krajowej nr 61 oraz drogi krajowej nr 8, jednak wciąż nie zapewniają ona satysfakcjonującego połączenia Ostrołęki z Warszawą (zwłaszcza droga nr 61). Zły stan techniczny poszczególnych dróg ogranicza komunikację lokalną i regionalną; brak zewnętrznej obwodnicy miasta sprawia, że część ulic w mieście musi wciąż obsługiwać ruch wewnątrzmijski oraz pełnić funkcje tranzytowe. Znaczącym utrudnieniem jest niewystarczająca liczba przepraw mostowych przez Narew. Ponadto komunikacja publiczna wykorzystywana jest w sposób niewystarczający. Są to znaczące powody, dla których powinna zostać podjęta interwencja w przedmiotowym obszarze.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta poprzez poprawę jego dostępności komunikacyjnej w układzie lokalnym, regionalnym, krajowym a nawet międzynarodowym⁵¹,
- poprawa jakości życia w mieście poprzez usprawnienie wewnętrznej komunikacji oraz poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- wzmocnienie subregionalnych funkcji miasta poprzez rozwijanie połączeń lokalnych zmierzających do umocnienia funkcji miasta jako lokalnego węzła komunikacyjnego.

⁵¹ Systematyczne poprawianie połączeń drogowych miasta z drogą krajową nr 8 (trasą szybkiego ruchu S8) należącą do międzynarodowego ciągu kołowego – *Via Baltica*.

Zadania strategiczne:

1. Poprawa lokalnych i regionalnych połączeń komunikacyjnych Ostrołęki (kołowych i kolejowych), w szczególności połączeń z Warszawą

Podjęte działania powinny polegać na zapewnianiu nowych, bardziej dogodnych połączeń Ostrołęki z Warszawą, jak również na ciągłym poprawianiu i utrzymywaniu możliwie najlepszego stanu połączeń już istniejących. Powinno się także pamiętać o rozwijaniu sieci, poprawie jakości i jej utrzymywaniu w zakresie lokalnych połączeń komunikacyjnych miasta. Komunikacja z Warszawą jest bezsprzecznie bardzo istotna ze względu na potencjał gospodarczy, kulturalny i znaczenie administracyjne stolicy. Jednakże w działaniach nie należy pomijać rozwiązań lokalnych, od których w dużym stopniu może być uzależnione znaczenie Ostrołęki jako silnego ośrodka subregionalnego.

Poprawa stanu technicznego dróg wpłynie także na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Zadanie powinno objąć w szczególności działania zmierzające w kierunku:

- budowy drogi wojewódzkiej biegnącej z Ostrołęki do Warszawy przez miejscowość Pasieki, która w znacznym stopniu skróci odległość z Ostrołęki do Warszawy,
- budowy dużej obwodnicy miasta,
- tworzenie warunków do utrzymania lub wznowienia połączeń kolejowych miasta,
- modernizacji drogi krajowej nr 53,
- modernizacji połączeń Ostrołęki z drogą krajową nr 8 (drogą szybkiego ruchu S8 i jednocześnie elementem europejskiego korytarza komunikacyjnego – Via Baltica) oraz pozostałymi drogami krajowymi – 61 i 53,
- modernizacji innych połączeń lokalnych,
- budowy lotniska regionalnego, które mogłoby pełnić funkcje rekreacyjno-sportowe oraz funkcje tranzytowe, obrony cywilnej, sanitarne, przeciwpowodziowe, przeciwpożarowe i stwarzałyby pole rozwoju nowych aktywności gospodarczych w Ostrołęce, a jednocześnie mogłoby być wykorzystywane do „małej” komunikacji z otoczeniem.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Starostwo Powiatowe w Ostrołęce,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- urzędy gmin ościennych,
- podmioty gospodarcze.

2. Rozbudowa i modernizacja wewnętrznego systemu komunikacyjnego miasta

Działania powinny być nakierowane na poprawę jakości nawierzchni ulic w Ostrołęce oraz na systematyczne rozwijanie ich sieci. Jest to działanie istotne z punktu widzenia komfortu podróżowania mieszkańców miasta oraz wciąż jeszcze (do momentu powstania dużej obwodnicy) z punktu widzenia płynności ruchu tranzytowego. Mając na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców, należy także umożliwiać im wybieranie alternatywnych środków komunikacji, jak na przykład rower, poprzez budowę systemu ścieżek rowerowych, także we współpracy z sąsiednimi samorządami.

Zadanie to powinno obejmować między innymi:

- budowę dużej obwodnicy miasta – jest to działanie istotne zarówno z punktu widzenia komunikacji zewnętrznej jak i wewnętrznej,
- poprawę jakości dróg lokalnych w mieście,
- budowę nowych połączeń (dróg lokalnych) w mieście – szczególnie jeśli chodzi o ulice mające stanowić szkielet układu komunikacyjnego w Ostrołęce (opisane szerzej w *Studium...* oraz w rozdziale *1.1.3 Układ przestrzenny miasta*),
- wprowadzenie alternatywnej formy poruszania się po mieście poprzez budowę wydajnej sieci ścieżek rowerowych, także we współpracy z gminami sąsiednimi (możliwe jest np. budowanie ścieżek od podstaw lub wyznaczanie pasów dla rowerzystów w istniejących ciągach komunikacyjnych – zarówno w ulicach jak i chodnikach),
- budowa nowych przepraw mostowych przez Narew,
- budowa wiaduktu nad torami na osiedlu Stacja w celu zwiększenia bezpieczeństwa i ułatwienia komunikacji drogowej po uruchomieniu linii kolejowej dla potrzeb koncernu Energa.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Starostwo Powiatowe w Ostrołęce,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- urzędy gmin ościennych,
- podmioty gospodarcze,
- organizacje pozarządowe zajmujące się rozwijaniem transportu rowerowego.

3. Wzmocnienie znaczenia komunikacji publicznej w mieście oraz utrzymanie koordynacji komunikacji kolejowo-autobusowej

Z uwagi na fakt, że: wciąż jeszcze nie udało się wyprowadzić ruchu tranzytowego poza granice miasta, lokalny układ ulic wciąż jeszcze nie jest wystarczająco wydajny, Ostrołęka aspiruje do roli subregionalnego ośrodka miejskiego, zapewniającego podstawowe funkcje administracyjne, kulturalne czy gospodarcze

mieszkańcom miasta oraz mieszkańcom gmin ościennych, bardzo ważne jest zapewnianie sprawnie działającego systemu komunikacji publicznej.

Ostrołęka ma w tym zakresie teoretycznie duży potencjał, mimo to konieczne są dodatkowe działania naprawcze, między innymi w obszarze modernizacji taboru autobusowego. Powinno się także podejmować działania zachęcające mieszkańców miasta i okolic do częstszego korzystania z transportu publicznego – promocyjne akcje społeczne, zwiększanie liczby połączeń w godzinach szczytu, rozszerzanie strefy płatnego parkowania w centrum miasta. Z pewnością zachętą byłby nowy tabor autobusowy. Przeszkodą będzie natomiast stopniowe ograniczenie liczby połączeń kolejowych, czemu także władze miasta powinny próbować przeciwdziałać. Realizacja tego zadania powinna wpłynąć na podniesienie komfortu życia w mieście (zwiększenie otwartości dla mieszkańców miasta oraz miejscowości ościennych), pośrednio także na ożywienie gospodarcze, a także wzmocnić pełnienie przez Ostrołękę usługowych funkcji ośrodka subregionalnego. Dodatkowym czynnikiem, oprócz interesu publicznego (potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców), który będą musiały uwzględniać władze miasta realizując przedmiotowe zadanie, będzie interes prywatnego partnera, jakim jest sprywatyzowane Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ostrołęce S.A.

Zadanie to powinno obejmować między innymi:

- systematyczną modernizację taboru autobusowego,
- zwiększanie częstotliwości kursowania autobusów w godzinach szczytu, na najbardziej uczęszczanych trasach,
- zwiększanie liczby tras autobusowych, tak aby jak największy odsetek mieszkańców nie miał trudności z korzystaniem z komunikacji autobusowej,
- rozwijanie połączeń autobusowych z gminami sąsiednimi (możliwy podział kosztów),
- zachęcanie mieszkańców miasta i okolic do częstszego korzystania z transportu publicznego, na przykład poprzez: promocyjne akcje społeczne, zwiększanie liczby połączeń w godzinach szczytu, rozszerzanie strefy płatnego parkowania w centrum miasta, wyznaczanie buspasów, wprowadzanie zachęt dla posiadaczy biletów miesięcznych – np. jeden darmowy seans kinowy w miesiącu, zniżka przy zakupie biletów wstępu na różnego rodzaju wydarzenia kulturalne czy sportowe organizowane w mieście,
- tworzenie warunków do utrzymania lub wznowienia połączeń kolejowych miasta.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Ostrołęce ,
- Miejski Zakład Komunikacji Spółka z o.o w Ostrołęce,
- inne przedsiębiorstwa komunikacyjne i transportowe,
- organizacje pozarządowe zainteresowane rozwojem systemów komunikacji publicznej,
- instytucje kultury, sportu.

VIII.1.2. Program Strategiczny I.2. – Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego Ostrołęki

Jakość kapitału ludzkiego jest istotnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność inwestycyjną danej lokalizacji. Według danych za rok 2002 (spis powszechny) poziom wykształcenia mieszkańców Ostrołęki był nieznacznie niższy, niż poziom wykształcenia miast o podobnej wielkości. Różnica nie była alarmująca, tym niemniej działania zmierzające do podnoszenia stopnia wykształcenia i poziomu kwalifikacji mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego, powinny być obowiązkowym elementem polityki rozwojowej władz każdego miasta, miasteczka czy nawet wsi.

W przypadku Ostrołęki podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców jest istotne także z uwagi na wysokie ujemne saldo migracji – emigrują przeważnie osoby młode, dobrze wykształcone.

Ponadto niezwykle istotne jest ciągłe dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół do zapotrzebowania płynącego z rynku, po pierwsze po to, aby inwestorzy i potencjalni inwestorzy mogli liczyć na szybkie znalezienie odpowiednich osób do pracy, a po drugie, ale nie mniej ważne, dobre dopasowanie oferty edukacyjnej do popytu płynącego z rynku pozwala do pewnego stopnia ograniczyć problem bezrobocia wśród absolwentów szkół, różnego szczebla.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa sytuacji na rynku pracy – ograniczenie bezrobocia (aktywizacja osób bezrobotnych),
- rozwój zastosowań nowych technologii w lokalnych firmach,
- poszerzenie zakresu czynności (postępowań) administracyjnych możliwych do załatwienia przez Internet,
- rozwój elastycznych form zatrudnienia, zwiększenie mobilności zawodowej siły roboczej,
- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy,
- poprawa materialnych i niematerialnych warunków życia mieszkańców,
- upowszechnianie i utrwalanie wiedzy na temat odrębności kulturowej regionu Kurpiowszczyzny wśród mieszkańców miasta.

Zadania strategiczne:

1. Utrzymanie i rozwijanie systemu stypendialnego dla młodzieży

W Ostrołęce został opracowany efektywnie funkcjonujący system stypendialny zapewniający młodzieży stypendia sportowe i artystyczne. Stypendiami objęte zostały dzieci i młodzież z uboższych środowisk. Stypendia mają charakter socjalny i motywacyjny. Zidentyfikowano ponadto potrzebę zapewnienia młodzieży z rodzin o niskich dochodach stypendiów socjalnych, które będą stanowiły istotną formę pomocy materialnej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej.

Zadanie powinno więc obejmować:

- monitorowanie efektywności i aktualności oraz aktualizowanie zasad i regulaminu przyznawania stypendiów socjalnych,
- zapewnienie środków finansowych na wypłacanie dotychczas przyznawanych stypendiów oraz na wypłacanie stypendiów planowanych do utworzenia.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- dyrektorzy szkół.

2. Utworzenie Mazowieckiej Wyższej Szkoły Zawodowej oraz rozwijanie oferty edukacyjnej w mieście

Zapewnienie i utrzymanie jak najwyższego poziomu wykształcenia mieszkańców miasta jest zadaniem, które można łatwiej zrealizować, jeśli w danej jednostce funkcjonują szkoły każdego szczebla edukacji, a więc także szkoły wyższe. Edukacja jest wówczas dla mieszkańców danego miasta dostępna i tańsza, bo realizowana w miejscu ich zamieszkania.

Ponadto w czasach, kiedy na rynku obserwuje się niedobór studentów i absolwentów uczelni technicznych i zawodowych, władze lokalne powinny nakierować swoje działania na zmianę takiej tendencji. W niniejszym dokumencie podkreślano wielokrotnie, że dla stymulowania rozwoju gospodarczego miasta, pośrednio także mając na uwadze zmniejszenie liczby osób (zwłaszcza absolwentów) pozostających bez pracy, istotne jest zapewnianie oferty edukacyjnej skorelowanej z potrzebami lokalnego rynku. W Ostrołęce działają szkoły wyższe, ale pomijając kierunki ekonomiczne, kształcą kadry raczej z zakresu nauk humanistycznych, czy administracji. W mieście, w którym dominują wciąż jeszcze duże zakłady przemysłowe, i w mieście, które aspiruje do bycia ważnym usługowym ośrodkiem subregionalnym, wydaje się, że większe znaczenie ma dostarczanie na rynek pracy absolwentów posiadających bardziej konkretne, wymierne, zawodowe umiejętności. Stąd tak istotne jest utworzenie pierwszej w mieście wyższej szkoły oferującej zawodowe kierunki kształcenia, jak również dalsze rozwijanie oferty szkolnictwa wyższego.

Zadanie powinno obejmować:

- podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do przekształcenia kolegium nauczycielskiego w Mazowiecką Wyższą Szkołę Zawodową,
- po jej utworzeniu, współpraca z MWSZ oraz lokalnymi przedsiębiorcami przy określeniu priorytetowych kierunków nauczania,
- przygotowanie propozycji bazy lokalowej bądź pomoc w zapewnieniu lokalu dla potrzeb uczelni,
- wspieranie innych inicjatyw zmierzających do tworzenia w Ostrołęce innych szkół wyższych,
- wspieranie rozwoju na terenie miasta szkolnictwa niepublicznego w tym wyższego.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020, natomiast MWSZ powinna zostać utworzona do roku 2015.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Samorząd Miasta Ostrołęki,
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- Samorząd Województwa Mazowieckiego,
- instytucje pozarządowe,
- organizacje gospodarcze przede wszystkim zrzeszające pracodawców,
- firmy i osoby prywatne.

3. Utrzymanie i rozwój systemu doskonalenia zawodowego (w szczególności oferty dla osób bezrobotnych lub zagrożonych utratą pracy)

Charakter współczesnego rynku pracy wymusza na osobach pracujących, a przede wszystkim na osobach poszukujących pracy, ciągłą aktywność w zakresie doskonalenia własnych kwalifikacji. Często wymusza wręcz całkowitą ich zmianę.

Zadanie powinno więc obejmować działania pozwalające na:

- tworzenie i utrzymywanie funkcjonowania programów i instytucji szkoleniowych kierujących swą ofertę przede wszystkim do osób bezrobotnych,
- ciągłe monitorowanie lokalnego rynku pracy, identyfikację potrzeb pracodawców,
- doposażenie Centrum Kształcenia Praktycznego w sprzęt pozwalający lepiej realizować zadania Centrum,
- utrzymanie zadań realizowanych przez dawny Zakład Obsługi Oświaty i Aktywnego Zwalczania Bezrobocia, w ramach działalności Miejskiego Zarząd Obiektów Sportowo – Turystycznych i Infrastruktury Technicznej,
- utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Kuratorium Oświaty,
- lokalni pracodawcy,
- instytucje pozarządowe i organizacje przedstawicielskie biznesu,
- szkoły i instytucje szkoleniowe.

4. Podnoszenie i utrzymanie jakości nauczania w szkołach

Zadanie powinno obejmować przede wszystkim utrzymanie działań podjętych w minionym okresie, tj.:

- współpraca z Kuratorium Oświaty i dyrektorami szkół w zakresie oceny stopnia realizacji standardów jakości pracy nauczycieli,
- wspieranie przez władze miasta kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- realizacja zajęć w szkołach – praca z uczniami zdolnymi,
- zapewnianie uczniom dostępu do aktualnych materiałów dydaktycznych,
- wspieranie uczestnictwa dzieci, młodzieży i nauczycieli w międzynarodowych programach edukacyjnych w celu nabywania nowych, unikalnych doświadczeń i podnoszenia poziomu nauczania w ostrołęckich szkołach dzięki wykorzystaniu tych doświadczeń,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury ośrodków szkolno-wychowawczych,
- remonty i modernizacja infrastrukturalnej bazy szkolnej.
- wsparcie poprzez różne formy kształcenia uczniów szkół zawodowych w kierunku wybranych przedmiotów np. ekonomia, informatyka, logistyka, mechanika.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- nauczyciele,
- uczniowie i ich rodzice.

5. Zwiększenie dostępności i wykorzystania Internetu

W czasach, kiedy podstawową wartością w gospodarce stała się informacja oraz kiedy społeczeństwo określa się mianem informacyjnego, kiedy coraz większa część aktywności społecznej, kulturalnej, usługowej czy administracyjnej przenosi się w sposób relatywnie naturalny do Internetu, stał się on podstawowym medium. Zadaniem nowoczesnych władz miasta powinno być umożliwienie mieszkańcom powszechnego (w tym także bezpłatnego) dostępu do sieci.

Dostęp do Internetu jest już obecnie ważnym czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców oraz na atrakcyjność inwestycyjną danej jednostki. Celem nadrzędnym powinno być zapewnienie dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom miasta oraz wszystkim podmiotom gospodarczym. Zadanie powinno obejmować:

- poprawę jakości łącz telekomunikacyjnych w mieście,
- przyciągnięcie nowych operatorów internetowych – w celu zwiększenia konkurencji na rynku lokalnym,
- rozwój edukacji informatycznej w szkołach
- podejmowanie działań edukacyjnych (szkoleń) w celu rozpowszechnienia umiejętności korzystania z Internetu wśród osób w wieku 45+ (statystycznie wśród osób w tym wieku umiejętności internetowe są najniższe, ale granica nie powinna być sztywna a działaniami powinny być objęte osoby, które tego potrzebują),
- wspieranie rozwoju firm internetowych i obecności firm tradycyjnych w Internecie,
- upowszechnianie Internetu w organizacjach pozarządowych,
- utworzenie i poszerzanie oferty czynności administracyjnych (urzędowych), które można wykonać bez konieczności odwiedzania Urzędu, przez Internet (e-administracja),
- zwiększanie zasięgu i liczby stref bezpłatnego dostępu do Internetu – Internet powinien być w takich miejscach dostępny w sposób ograniczony, na przykład poprzez ograniczenie przepustowości, dopuszczalnego czasu dostępu oraz zablokowanie stron zawierających treści niebezpieczne, pornograficzne, niezgodne z prawem, umożliwiające hazard itp.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Dostawcy usług dostępu do Internetu,
- szkoły,
- instytucje pozarządowe i organizacje przedstawicielskie biznesu.

6. Utrzymanie i rozwijanie modułu zajęć z edukacji regionalnej.

We współczesnym świecie rośnie znaczenie identyfikacji i budowy spójnych związków regionalnych. To, co przed laty było w Polsce uznane za prowincjonalne, wstydlive i zaściankowe, stało się w wielu regionach Europy jednym z podstawowych mechanizmów rozwojowych. Tak wyrazisty kulturowo region, jakim są Kurpie, powinien aktywnie rozwijać i wykorzystywać swoją odrębność. Zadanie obejmuje:

- utrzymywanie kompetencji nauczycieli oraz szkolenie nowych w kierunku znajomości kultury kurpiowskiej,
- realizacja zajęć z edukacji regionalnej w przedszkolach i szkołach (każdego szczebla – z różną intensywnością w zależności od szkoły, w szkołach ponadgimnazjalnych raczej jako zajęcia fakultatywne).

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- nauczyciele,
- instytucje pozarządowe.

VIII.1.3. Program Strategiczny I.3. – Poprawa bezpieczeństwa w mieście

Bezpieczeństwo w mieście jest istotnym czynnikiem wpływającym na poziom jakości życia mieszkańców. W Ostrołęce obserwowane są bowiem wciąż zjawiska mogące potencjalnie wpływać na wzrost przestępczości – chodzi przede wszystkim o wysoki poziom bezrobocia (szczególnie wśród osób młodych pozostających bez pracy oraz osób pozostające bez pracy przez długi okres czasu). Jak wynika ze Sprawozdania z realizacji zaplanowanych zadań przez komendę Miejską Policji w Ostrołęce wykrywalność poszczególnych przestępstw rośnie; niestety pomiędzy rokiem 2008 a 2009 wzrosła także liczba przestępstw, w szczególności kradzieży. Wzrosła także liczba przypadków zniszczenia mienia. Jak więc widać, jest to obszar wymagający interwencji prowadzonej w systemie ciągłym.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- spadek liczby przestępstw w mieście oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,
- ograniczenie skutków patologii społecznej – przede wszystkim w zakresie narkomanii i alkoholizmu,
- wzrost atrakcyjności Ostrołęki jako miejsca zamieszkania.

Zadania strategiczne:

1. Rozwijanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży

Jedną z metod przeciwdziałania (zapobiegania) przestępczości jest zapewnianie młodym ludziom możliwości spędzania wolnego czasu poprzez propozycje kulturalne, sportowe i inne inicjatywy aktywizujące. Bogata oferta wykorzystania czasu wolnego przez młodych ludzi powinna skutkować ograniczeniem ich zachowań ryzykownych. Zadanie obejmuje między innymi:

- rozbudowę bazy obiektów sportowych – na przykład budowę kolejnych Orlików, budowę boisk ze sztuczną nawierzchnią (także do koszykówki, siatkówki i piłki ręcznej), aby umożliwić korzystanie z nich wszystkim ostrołęckim szkołom,
- wzbogacenie programu i rozbudowa sieci świetlic osiedlowych,
- poszerzanie oferty Ostrołęckiego Centrum Kultury,
- kontynuacja budowy systemu siłowni osiedlowych, zlokalizowanych na świeżym powietrzu,
- organizowanie osiedlowych imprez kulturalnych (osiedlowe festyny),
- rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych,
- rozwijanie oferty ostrołęckich instytucji kulturalnych skierowanej do młodzieży,
- tworzenie obiektów rekreacyjnych, takich jak skate-parki, boiska do gry w siatkówkę plażową, boiska do gry w Petankę, boiska do gry w badmintona, rozbudowa ścieżek rowerowych, itp.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- instytucje kulturalne i sportowe,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- nauczyciele,
- instytucje pozarządowe,
- instytucje kościelne.

2. Rozwijanie i utrzymywanie systemu monitorowania miejsc szczególnie niebezpiecznych

Zadanie obejmuje:

- analizowanie danych na temat przestępczości w mieście i identyfikację miejsc niebezpiecznych,
- zapewnienie i utrzymanie infrastruktury technicznej (kamery, łączność itp.) służącej do monitorowania takich miejsc,

- utrzymanie obecnych i wprowadzenie nowych patroli policjantów i strażników miejskich, patrolujących miejsca niebezpieczne i potencjalnie niebezpieczne, a także okolice szkół i obiektów, z których korzysta młodzież i dzieci (w tym obiektów sportowych).

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj. do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Komenda Policji,
- Straż Miejska Ostrołęki,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

3. Przeciwdziałanie i neutralizowanie skutków patologii społecznej

Dotyczy w szczególności przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz innym uzależnieniom. Zadanie powinno być prowadzone w systemie ciągłym i obejmować:

- identyfikację środowisk patologicznych,
- wspieranie i intensyfikację działań pracowników środowiskowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- wspieranie funkcjonowania klubów AA, popularyzacja pracy klubów w środowiskach zagrożonych alkoholizmem,
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami,
- działania prewencyjne, np.: prowadzenie (psychologowie, policja, nauczyciele) warsztatów i dyskusji z młodzieżą na temat niebezpieczeństw i różnego rodzaju konsekwencji związanych z zażywaniem narkotyków czy nadużywaniem alkoholu.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- instytucje pozarządowe.

4. Rozwój infrastruktury sprzyjającej utrzymaniu bezpieczeństwa w mieście

Utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście należy do podstawowych obowiązków policji. W działaniach tych podstawowe znaczenie ma odpowiednie zaplecze infrastrukturalne. Policji potrzebne są pomieszczenia do wykonywania czynności administracyjnych, utrzymywania umiejętności policjantów na wysokim poziomie (szkolenia, strzelnica, sale ćwiczeń) czy chociażby do przetrzymywania osób zatrzymanych – areszt. Takim infrastrukturalnym zapleczem dla ostrołęckiej policji będzie budowany już budynek Komendy Miejskiej Policji. Celem realizacji zadania będzie wsparcie tej budowy.

Termin realizacji: Działanie powinno zostać zakończone do końca roku 2013.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Komenda Policji.

VIII.1.4. Program Strategiczny I.4. – Poprawa jakości środowiska naturalnego

Położenie geograficzne Ostrołęki nad Narwią, której dolina należy do obszarów chronionych w ramach dyrektywy ptasiej programu Natura 2000, oraz obecność na terenie miasta dużych zakładów przemysłowych, takich jak elektrownia czy zakład papierniczy sprawia, że zagadnienie ochrony środowiska naturalnego powinno być bardzo ważnym elementem planowania rozwoju miasta.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta,
- poprawa warunków życia w mieście poprzez ograniczenie uciążliwości zapachowej, zwiększenie terenów zielonych i poprawa ich stanu zagospodarowania oraz wprowadzenie miejskiego systemu gospodarki odpadami,
- poprawa wizerunku miasta umożliwiająca utożsamianie Ostrołęki z miastem przyjaznym dla człowieka, respektującym środowisko naturalne.

Zadania strategiczne:

1. Wprowadzenie systemu segregacji i zagospodarowania odpadów komunalnych

Rosnąca ilość odpadów komunalnych i wzrastające problemy z ich zagospodarowaniem wymagają wprowadzenia w mieście systemu gospodarki odpadami. Zadanie to obejmuje cztery zasadnicze elementy składowe:

- utworzenie i realizacja kompleksowego systemu segregacji, składowania i unieszkodliwiania odpadów,
- organizowanie selektywnej zbiórki oraz składowania i utylizacji niebezpiecznych odpadów stałych,
- budowa Stacji Segregacji Odpadów,
- edukację lokalnej społeczności dla zwiększenia powodzenia tego przedsięwzięcia.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Samorząd Województwa Mazowieckiego,
- instytucje pozarządowe,
- mieszkańcy miasta,
- szkoły, przedszkola,
- jednostki gospodarki komunalnej (Ostrołęckie TBS Sp. z o.o.),
- podmioty zajmujące się zbiórką i wywozem śmieci,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura w Ostrołęce.

2. Podnoszenie jakości środowiska naturalnego miasta

Zadanie będzie realizowane przede wszystkim przez ograniczanie emisji zanieczyszczeń (emisji niskiej) oraz ograniczanie występowania pozostałych rodzajów uciążliwości (zapach, hałas komunikacyjny) i zagrożeń środowiskowych (azbest).

Brak obwodnicy oraz położenie miasta na skrzyżowaniu dróg krajowych i wojewódzkich powoduje, że miejskie ulice obsługują nie tylko ruch lokalny, ale i tranzytowy. Powoduje to zwiększoną emisję gazów i uciążliwość hałasu komunikacyjnego na terenach bezpośrednio przylegających do tych dróg. Na wielkość emisji niskiej wpływają wciąż jeszcze używane w mieście kotłownie opalane węglem czy olejem (lokalne kotłownie węglowe i domowe piece grzewcze). Ograniczanie tych efektów ubocznych powinno następować przede wszystkim poprzez:

- zwiększanie pasów zieleni w pobliżu tych ciągów komunikacyjnych,
- usprawnienie ruchu na drogach tranzytowych w granicach miasta,

- budowę dużej obwodnicy miasta,
- modernizacja lub wymiana na nowocześniejsze źródła ciepła lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych.

W celu spełnienia wymogu prawnego – wyeliminowania z użytkowania wyrobów zawierających azbest do 2032 roku, należy kontynuować działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest zgodnie z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest (uwzględniającą numery działek ewidencyjnych i obrębów ewidencyjnych) dla Miasta Ostrołęka na lata 2010-2032”.

Jednym z większych problemów miasta była duża uciążliwość zapachowa wpływająca negatywnie na wizerunek miasta i jakość zamieszkania na jego terenie. Zakończona w roku 2010 modernizacja systemu odbioru ścieków przez oczyszczalnię oraz ciągła współpraca z firmą Stora Enso doprowadziła do znaczącego ograniczenia tej uciążliwości. W kolejnych latach powinny być podejmowane działania mające na celu utrzymanie tego stanu.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- właściciele budynków,
- podmioty gospodarcze emitujące uciążliwe zapachy,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura w Ostrołęce,
- Komenda Policji,
- mieszkańcy miasta,
- Straż Miejska.

3. Zwiększenie i poprawa stanu zagospodarowania terenów zielonych w mieście

Ostrołęka charakteryzuje się dużym udziałem terenów zielonych w ogólnej powierzchni miasta. Tereny te wymagają jednak ciągłej pracy w zakresie zagospodarowywania, porządkowania i utrzymywania w dobrym stanie. Dostępność atrakcyjnych terenów zielonych wpływa na poziom jakości życia mieszkańców. Realizacja tego zadania powinna obejmować przede wszystkim:

- uporządkowanie istniejących terenów zielonych,
- utworzenie nowego parku miejskiego,
- wyposażenie istniejących terenów zielonych w infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- mieszkańcy miasta.

4. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców

Zwiększenie wrażliwości mieszkańców na kwestie środowiska naturalnego i zwiększenie respektowania zasad ekorozwoju w codziennym gospodarowaniu jest wymogiem i standardem współczesnej gospodarki. Realizacja tego zadania koncentruje się na:

- wprowadzeniu do programu nauczania elementów edukacji ekologicznej,
- propagowanie wśród mieszkańców miasta postaw proekologicznych z wykorzystaniem różnorodnych form ich upowszechniania (konkursy, festyny, audycje radiowe, artykuły w prasie itp.),
- realizacja, monitoring efektów i usprawnianie uruchomionego programu selektywnej zbiórki odpadów.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- dyrektorzy przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- instytucje pozarządowe,
- podmioty zajmujące się zbiórką i wywozem śmieci.

VIII.1.5. Program Strategiczny I.5. – Dbanie o wizerunek miasta

We współczesnej gospodarce rynkowej miasta konkurują ze sobą o nowych inwestorów i mieszkańców. Aby ich zachęcić do ulokowania swoich zasobów finansowych, konieczne jest wykreowanie czytelnego i przejrzystego wizerunku miasta eksponującego potencjał miasta – miasta przyjaznego dla inwestora i mieszkańców, otwartego i nowoczesnego, dobrze zarządzanego.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- podniesienie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta poprzez uporządkowanie jego przestrzeni oraz poprawę estetyki, także poprzez stosowanie jednolitego wizualnego systemu informacji,
- poprawianie i utrzymywanie pozytywnego wizerunku miasta (zarówno w ujęciu wewnętrznym, jak i zewnętrznym) poprzez systematyczne realizowanie założeń polityki informacyjnej miasta,
- wzmocnienie funkcji subregionalnego ośrodka usługowego poprzez usprawnianie komunikacji i poprawę systemu informacji o mieście.

Zadania strategiczne:

1. Uporządkowanie przestrzeni i poprawa estetyki miasta

W Ostrołęce, także w jej centralnej części, znajduje się wiele wolnych terenów, które wymagają uporządkowania i zagospodarowania. W celu zadbania o ład przestrzenny i architektoniczny w mieście konieczne jest uporządkowanie przestrzeni miasta. Realizacja zadania wymaga:

- intensyfikacji prac na rzecz pełnego pokrycia terenów miasta planami zagospodarowania przestrzennego,
- inwentaryzacji najbardziej zaniedbanych obszarów miasta i skontaktowania się z ich właścicielami w celu podjęcia działań porządkowych,
- poprawy estetyki i wizerunku miejsc w centrum miasta, np. poprzez kreowanie form motywujących (np. konkursów) do tego typu aktywności, lub też jeżeli chodzi o tereny należące do miasta – poprzez ich uporządkowanie (można tu wykorzystać program aktywizacji osób bezrobotnych, które zostałyby zatrudnione przez miasto w celu uprzątnięcia tych terenów);
- kontynuacji prac w zakresie tworzenia miejskich skwerów.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- mieszkańcy miasta,
- lokalne podmioty gospodarcze,

- instytucje pozarządowe.

2. Stosowanie wizualnego systemu informacji w mieście

Szerszym celem realizacji przedmiotowej strategii powinno być dla Ostrołęki wzmocnienie roli subregionalnego ośrodka usługowego, jaką z pewnością pełni dla gmin i mieszkańców gmin ościennych. Jednym z narzędzi pozwalających na osiągnięcie tego celu jest czytelne oznakowanie miasta z wykorzystaniem opracowanego logo i Systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta Ostrołęki, którego zastosowanie ułatwi mieszkańcom, jak również osobom przyjeżdżającym do miasta, komunikowanie się i korzystanie z usług w mieście. Jest to element niezbędny dla rozwoju funkcji usługowych, w tym przede wszystkim dla obsługi ruchu turystycznego w mieście. Realizacja zadania wymaga:

- systematycznego wdrażania Systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta Ostrołęki, w tym systemu oznaczenia ulic.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- mieszkańcy miasta,
- przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu.

3. Utrzymanie na wysokim poziomie realizacji zasad polityki informacyjnej (wewnętrznej i zewnętrznej) miasta

Zadanie to ma na celu utrzymanie na wysokim poziomie funkcjonowania systemu informacji o mieście: o jego potencjale, działaniach władz lokalnych, sukcesach, bieżących wydarzeniach (w skali lokalnej i szerszej), ale także o sposobach załatwienia najprostszych spraw w Urzędzie Miasta czy miejskich jednostkach organizacyjnych. Adresatem informacji są zarówno mieszkańcy miasta, mieszkańcy gmin sąsiednich korzystający z usług w Ostrołęce, także jak i przedsiębiorcy i inwestorzy oraz turyści. Szeroki opis zadań wykonanych i realizowanych dotychczas znajduje się na stronie 144 w punkcie 5.4. Działania te powinny być kontynuowane i udoskonalane. Zadanie obejmuje w szczególności:

- systematyczną aktualizację portalu miejskiego: wewnętrznego i zewnętrznego,
- wprowadzenie systemu zarządzania jakością ISO 9001,
- wprowadzenie elektronicznego systemu obiegu dokumentów,
- częściową integrację systemu obiegu dokumentów z portalem miejskim,
- stworzenie w ramach portalu miejskiego zakładki dla inwestorów i przedsiębiorców, gdzie znalazłyby się podstawowe informacje gospodarcze dotyczące m.in: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego, wieloletniego planu inwestycyjnego, charakterystyki gospodarczej Ostrołęki, rynku pracy, stawek

podatkowych, zamierzeń inwestycyjnych miasta oraz firm, terenów inwestycyjnych do zagospodarowania, planowanych do ogłoszenia przetargów.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- lokalne media,
- instytucje pozarządowe,
- instytucje przedstawicielskie biznesu.

VIII.1.6. Program Strategiczny I.6. – Aktywizacja społeczności lokalnej

Mieszkańcy stanowią ważny zasób będący podstawą rozwoju miasta. Od czasu reformy samorządowej mają także realny wpływ na kierunek, w jakim miasto będzie się rozwijało. Opinie wyrażają nie tylko w czasie wyborów samorządowych, ale także w codziennym życiu, kiedy dokonując codziennych wyborów, określają swoje potrzeby, które powinny zostać zaspokojone.

Sami mieszkańcy wpływają także na jakość życia w mieście. Podejmując lokalne inicjatywy w zakresie kultury, sportu, edukacji, zagadnień społecznych, gospodarki itp., są w stanie pomóc innym mieszkańcom, rozwiązać ich problemy, zapewnić możliwości spędzania wolnego czasu czy też wpłynąć na lokalną sferę gospodarczą. Bardzo często aktywności organizowane przez samych mieszkańców wypełniają lukę, której nie byłyby w stanie zapełnić władze miasta.

Realizacja zadania ma pobudzić aktywność społeczności lokalnej.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- wzrost aktywności społeczności lokalnej,
- wzrost efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczanych na cele społeczne,
- poprawa jakości świadczonych usług publicznych,
- wzrost jakości życia w mieście.

Zadania strategiczne:

1. Wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców miasta

Mieszkańcy Ostrołęki podejmują szereg oddolnych inicjatyw (często z obszaru kultury, a także sportu czy pomocy społecznej). Fakt, że sami oni decydują się zaspokajać swoje potrzeby i spełniać oczekiwania względem miejsca zamieszkania, nie czekając na formalnego gospodarza tego miejsca, wskazuje często na problemy istniejące w społeczności lokalnej, których władzom samorządowym nie udało się jeszcze rozwiązać. Tego typu inicjatywy z reguły okazują się bardzo efektywne społecznie i ekonomicznie, wymagają jednak elastycznego wsparcia publicznego w różnych formach identyfikowanych dla poszczególnych przypadków. Zasadnym jest wspieranie tego typu inicjatyw.

Pozytywnym przejawem działań władz miasta w tym zakresie jest powołanie w strukturze Urzędu Miasta Pełnomocnika ds. komunikacji społecznej i obsługi inwestora. Stanowisko to powinno zostać utrzymane oraz doposażone w dość szerokie uprawnienia i budżet pozwalające na szybkie i elastyczne reagowanie na potrzeby zgłaszane m.in. przez przedstawicieli organizacji pozarządowych. Działania miasta poza oczekiwaniami na propozycje ze strony tychże podmiotów powinny także wychodzić im naprzeciw. Może to następować np. poprzez zapraszanie przedstawicieli organizacji pozarządowych do konsultowania działań, jakie zamierza podjąć miasto w obszarze zainteresowania poszczególnych z ww. podmiotów.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- mieszkańcy miasta.

2. Kontraktowanie usług w organizacjach pozarządowych

Nowoczesne terytorialne struktury administracyjne w coraz większym zakresie odchodzą od bezpośredniej realizacji funkcji administracyjnych na rzecz funkcji zarządczych, co umożliwia przesunięcie szeregu usług publicznych i działań prorozwojowych na zasadach konkursowych do instytucji pozarządowych. Główne obszary kontraktowania usług powinny dotyczyć pomocy społecznej, walki z bezrobociem, wspierania przedsiębiorczości i rozwoju sektora MSP.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- instytucje pozarządowe.

3. Animacja międzynarodowych kontaktów kulturalnych, społecznych i gospodarczych

Zadanie powinno polegać przede wszystkim na utrzymywaniu i rozwijaniu relacji Ostrołęki z miastami partnerskimi. Relacje te powinny ogniskować się w obszarze wspólnego organizowania wydarzeń kulturalnych czy sportowych, ale mogą być też dobrym narzędziem do zapoznawania ostrołęckiej młodzieży z kulturą innych krajów, czy też do umożliwienia im nauki języków obcych. Kontakty takie, odpowiednio animowane, mogą też stanowić bardzo dobrą platformę wymiany doświadczeń w zakresie zarządzania miejskimi jednostkami osadniczymi, szczególnie w zakresie rozwiązywania sytuacji problemowych (np. zapobieganie sytuacjom kryzysowym lub przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, jak bezrobocie).

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- władze miast partnerskich,
- organizacje pozarządowe.

4. Promocja ciekawych inicjatyw oraz aktywności gospodarczej i społecznej mieszkańców

Jednym ze sposobów pobudzania aktywności społeczności lokalnej jest operowanie przykładami. Prezentowanie szerszemu gronu odbiorców ciekawych przykładów inicjatyw społecznych czy gospodarczych może spowodować efekt naśladownictwa – inni także zechcą zaangażować się w działalność społeczną/gospodarczą. Najbardziej interesujące przykłady inicjatyw lokalnych można wybrać np. organizując konkurs na przedsiębiorcę i społecznika roku, produkt roku, itp. Ważne jest przygotowanie jasnych zasad konkursowych i szerokie zaangażowanie opinii publicznej, a po rozstrzygnięciu szerokie zaprezentowanie sylwetek laureatów i ich osiągnięć w mediach. Zadanie obejmować także powinno inspirowanie do prowadzenia badań naukowych dotyczących Ostrołęki, prac dyplomowych, publikacji na temat miasta i jego problemów oraz gromadzenie tego dorobku. Dobrym przykładem pozytywnego działania w tym zakresie jest projekt „Dusza mojego osiedla”. Konkursy takie można organizować, jako imprezę towarzyszącą obchodom Dni Ostrołęki. Natomiast ich wyniki, w zależności od rodzaju konkursu, można wykorzystać do promocji miasta.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe i organizacje przedstawicielskie biznesu,
- lokalne media,
- mieszkańcy.

VIII.1.7. Program strategiczny I.7. Rozwój zasobów mieszkaniowych miasta

Pomimo poprawiających się systematycznie warunków życia w mieście, co jest odczuwalne na przykład w zakresie wzrostu wartości średniego wynagrodzenia, Ostrołęka wciąż boryka się z trudnościami na tle socjalnym, których neutralizacja powinna być ważnym elementem polityki rozwoju miasta. Jednym z narzędzi sprzyjających neutralizacji tych problemów jest konsekwentne rozwijanie i modernizacja zasobów mieszkaniowych miasta. Ze względów społecznych/ socjalnych ważne są szczególnie dwa elementy tego programu: modernizacja i rozwijanie zasobu mieszkań socjalnych oraz utrzymanie programu budowy mieszkań przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

Niestety możliwości podjęcia działań w tym obszarze są istotnie ograniczane przez wielkość środków budżetowych, jakie miasto może na ten cel przeznaczyć. Z uwagi na powyższe, wymagane jest podejmowanie działań nakreślonych w długim horyzoncie czasowym i takich, które optymalizują wykorzystanie posiadanych zasobów. Konieczne jest więc uporządkowanie posiadanych zasobów mieszkaniowych i polityki miasta w tym obszarze. Celowi temu służyć będzie realizacja założeń „Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta Ostrołęki w latach 2008–2012”, jak i opracowanie aktualizacji Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa.

„Program gospodarowania zasobem...” zawiera/ określa:

- zadania gminy w zakresie mieszkalnictwa,
- ocenę stanu ilościowego i technicznego zasobu mieszkaniowego posiadanego przez miasto,
- potrzeby i możliwości miasta w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- potrzeby i plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali,
- wydatki związane z bieżącym utrzymaniem zasobu mieszkaniowego,
- zasady polityki czynszowej,
- źródła finansowania zasobu mieszkaniowego.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- poprawa standardu komunalnych zasobów mieszkaniowych miasta,
- zwiększenie zasobu mieszkań socjalnych,
- zwiększenie podaży mieszkań w mieście,
- zróżnicowanie standardu oferty mieszkaniowej.

Zadania strategiczne:

1. Inwentaryzacja wolnych terenów pod rozwój mieszkalnictwa oraz niezagospodarowanych zasobów mieszkaniowych

Podstawowym kryterium kreowania warunków dla rozwoju mieszkalnictwa w mieście jest:

- wskazanie w przestrzeni miasta i zabezpieczenie terenów dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego – tereny takie zostały wskazane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta,
- stworzenie koncepcji zagospodarowania tej przestrzeni poprzez aktualizację Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa,
- wyposażenie ww. terenów w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- systematyczne inwentaryzowanie mieszkań niezagospodarowanych i niezamieszkałych,
- opracowanie na kolejne lata „Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta Ostrołęki”.

Obok popytu na mieszkania w mieście istnieją także mieszkania niezagospodarowane i niezamieszkałe. Stanowią one potencjalne pole rozwoju mieszkalnictwa, ale mogą także zostać wykorzystane do innych celów – mogą pełnić inne funkcje. Konieczne jest jednak stworzenie miejskiej bazy wolnych zasobów mieszkaniowych i potencjalnych możliwości ich zagospodarowania (np. lokale socjalne). Działania te powinny być realizowane w trybie ciągłym na przykład każdorazowo przy opracowywaniu „Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta Ostrołęki”.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020, aktualizacja Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa powinna zostać przygotowana do końca roku 2012.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- prywatni właściciele nieruchomości,
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- organizacje pozarządowe.

2. Systematyczna modernizacja i zachowanie wysokiego standardu miejskich zasobów komunalnych

Pomimo wykonanych w ostatnich latach remontów, wciąż znacząca część komunalnych zasobów mieszkaniowych miasta wymaga modernizacji. Jest to wynik niewielkiego przyrostu liczby mieszkań socjalnych oraz wciąż relatywnie niskich nakładów przeznaczanych na te remonty. Stąd też należy podjąć działania w zakresie:

- systematycznego inwentaryzowania komunalnych zasobów mieszkaniowych z punktu widzenia potrzeb remontowych i modernizacyjnych – element aktualizacji „Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta Ostrołęki w latach 2008–2012”,
- dokonywania remontów i modernizacji ww. zinwentaryzowanych zasobów,

- aktualizowania „Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Miasta Ostrołęki w latach 2008–2012”.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020, aktualizacja Programu powinna się odbywać cyklicznie, minimum raz na 5 lat.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Wspólnoty Mieszkaniowe,
- Ostrołęckie Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

3. Wspieranie różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego w mieście

Zadanie polega na wspieraniu wszelkich form budownictwa mieszkaniowego, w tym w szczególności budownictwa spółdzielczego, socjalnego oraz TBS-ów. Konieczne jest:

- opracowanie zasad i form wsparcia podmiotów tworzących nowe zasoby mieszkaniowe (formy te mogą obejmować między innymi stosowanie preferencyjnych stawek podatków od nieruchomości, pomoc w regulacjach administracyjno-prawnych itp.) – powinien to być element aktualizowanej Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa,
- przygotowanie oferty, wyceny i informacji o przestrzeni przeznaczonej pod rozwój budownictwa mieszkaniowego – powinien to być element aktualizowanej Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa.

Mimo dużej aktywności inwestycyjnej władz miasta w Ostrołęce brakuje wciąż także lokali socjalnych, których budowa powinna być elementem realizacji tego zadania.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020, aktualizacja Strategii Rozwoju Mieszkalnictwa powinna zostać przygotowana do końca roku 2012.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- spółdzielnie mieszkaniowe i TBS-y.

VIII.1.8. Program strategiczny I.8. – Poprawa jakości infrastruktury technicznej

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną i jakość tej infrastruktury jest ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną jednostek samorządu terytorialnego. W odniesieniu do miast o podobnej do Ostrołęki wielkości, miasto wyróżnia się bogatym wyposażeniem w sieci techniczne.

Interwencja w zakresie infrastruktury technicznej powinna dotyczyć przede wszystkim systematycznej poprawy jej jakości oraz systematycznego podłączania nowych klientów.

Szczególnie ważną będzie wymiana wodociągowych rur wykonanych z azbestu na rury bezpieczne dla zdrowia mieszkańców miasta oraz uzupełnienie i utrzymanie stanu technicznego wałów przeciwpowodziowych.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- poprawa jakości życia mieszkańców miasta,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego miasta.

Zadania strategiczne:

1. Wymiana wodociągowych rur azbestowych

Sieć wodociągowa w wielu miejscach miasta zbudowana jest z przestarzałych technologicznie rur azbestowych, które stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, w związku z czym powinny zostać wymienione. Dotychczas zadanie wykonano w 30%, w związku z czym jego realizację należy kontynuować.

Termin realizacji: Zadanie powinno zostać zrealizowane w 100% do końca roku 2015.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Ostrołęckie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji.

2. Rozbudowa i bieżące utrzymanie mediów infrastrukturalnych

Zadanie polega na bieżącym rozbudowywaniu i utrzymywaniu sieci wodociągowej, kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej), ciepłej i gazowej. Ma ono na celu maksymalizację wyposażenia miasta w podstawowe elementy infrastruktury technicznej oraz na utrzymanie tej infrastruktury w stanie optymalnej funkcjonalności.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki.

3. Budowa suszarni i spalarni osadów ściekowych

W Ostrołęce funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków komunalnych – zlokalizowana przy ulicy Chemicznej oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna („Chemiczna”) o średniej dobowej przepustowości 20 000 m³. Została ona wybudowana w połowie lat siedemdziesiątych XX w., a późniejsza modernizacja przeprowadzona w ramach projektu OPWiK Sp. z o. o. pozwoliła na ograniczenie uciążliwości zapachowych oraz poprawę efektów oczyszczania ścieków, co wpłynęło również na poprawę jakości wody w rzece Narew.

W ramach modernizacji oczyszczalni ścieków „Chemiczna” zostały zmodernizowane obiekty mechanicznego oczyszczania ścieków. Zmodernizowano i dokonano rozbudowy ciągów biologicznego oczyszczania ścieków. Modernizacji i rozbudowie podlegała gospodarka osadowa.

Nowym procesem w pracy oczyszczalni ścieków jest fermentacja osadów i produkcja biogazu. W tym celu zostały wybudowane dwie komory fermentacyjne oraz budynek obsługi węzła fermentacji, w którym zainstalowane są urządzenia do podgrzewania osadu oraz aparatura kontrolno-pomiarowa służąca do monitorowania procesu fermentacji osadu, w wyniku którego powstaje biogaz. Przefermentowany osad trafia do nowowbudowanego budynku kompleksowej utylizacji osadu, gdzie zainstalowane są wirówki odwadniające osad.

Dopełnieniem wyżej opisanego procesu modernizacji oczyszczalni ścieków „Chemiczna” byłoby wybudowanie suszarni i spalarni osadów ściekowych. Pozwoliłoby to na niemal całkowite wyeliminowanie problemu, jakim jest składowanie osadów ściekowych.

Termin realizacji: Działanie powinno zostać zrealizowane do końca roku 2016.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- OPWiK Sp. z o. o,
- jednostki gospodarki komunalnej (Ostrołęckie TBS Sp. z o.o.).

4. Budowa brakującej części i bieżące utrzymanie wału przeciwpowodziowego

Coraz częściej pojawiające się anomalie pogodowe niosą bezpośrednie zagrożenie dla mieszkańców i przedsiębiorstw mieszkających i zlokalizowanych przy nieobwałowanej części rzeki. Zadanie zostało ujęte w Studium (Studium..., Ostrołęka 2010).

Termin realizacji: Działanie powinno zostać zrealizowane do końca roku 2015.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki.
- Mazowiecki Urząd Wojewódzki.

VIII.1.9. Program strategiczny I.9. – Rewitalizacja Miasta Ostrołęki

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem obejmującym przemiany społeczne, przestrzenne i gospodarcze, podejmowanym na zdegradowanych terenach miejskich, terenach po-przemysłowych bądź też po-wojskowych, przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ład przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych,
- pobudzenie aktywności gospodarczej i społeczno-kulturalnej ,
- ograniczenie patologii społecznej poprzez podniesienie prestiżu miejsc szczególnie zagrożonych,
- poprawa estetyki i funkcjonalności obszarów zdegradowanych.

Zadania strategiczne:

1. Rewitalizacja problemowych obszarów Miasta Ostrołęki

Obszary problemowe w zakresie rewitalizacji zostały zidentyfikowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ostrołęki. Zadanie powinno polegać na wypełnieniu założeń Programu.

Termin realizacji: Dla LPRMO określono horyzont czasowy do końca roku 2013.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miasto Ostrołęka,
- organizacje pozarządowe,
- wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe,
- parafie.

VIII.1.10. Program Strategiczny I.10. – Rozwiązywanie problemów społecznych

W części diagnostycznej dokumentu zostały zidentyfikowane problemy społeczne, których neutralizacja przyczyni się do poprawy jakości życia w mieście. Do najważniejszych z nich, zaliczonych do słabych stron Ostrołęki w sferze społecznej, należą: wysoka stopa bezrobocia, a zwłaszcza wysoki odsetek osób młodych wśród ogółu osób bezrobotnych, wysoki odsetek wśród ogółu bezrobotnych osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, wysokie ujemne saldo migracji, postępujący spadek liczby ludności, rosnące wartości wskaźników dotyczących przestępczości w mieście.

Przedmiotowy program powinien dotyczyć przede wszystkim zagadnienia bezrobocia, ponieważ kwestie bezpieczeństwa poruszane są w Programie Strategicznym I.3, natomiast odwrócenie tendencji w obszarze spadku liczby ludności i ujemnego salda migracji może nastąpić dzięki realizacji wszystkich/ większości założonych celów Strategii. Praktycznie nie jest możliwe wskazanie 4–5 konkretnych zadań, które mogłyby przynieść taki efekt. Musi to być rezultat wynikający z kompleksowości podejmowanych działań.

Oprócz zidentyfikowanych w diagnozie słabych stron miasta, Strategia powinna dotyczyć problemów społecznych, które występują w mieście, których oddziaływanie należy minimalizować, ale których wpływ na pozostałe sfery funkcjonowania miasta i na jego ogólną ocenę nie jest już tak istotny. Są to: ubóstwo, kryzys rodziny, niepełnosprawność, bezdomność, uzależnienie, które wymagają wprowadzenia skutecznych metod przeciwdziałania.

Wytyczone cele będą realizowane w oparciu o istniejący potencjał organizacyjny różnych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej.

Zintegrowanie działań zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom oraz rodzinom będącym w trudnej sytuacji, umożliwi poczucie bezpieczeństwa, poszanowania godności, przyczyni się do eliminacji dysfunkcji oraz zapewni równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- łagodzenie negatywnych skutków ubożenia mieszkańców Ostrołęki,
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom, które we własnym zakresie nie mogą zaspokoić podstawowych potrzeb materialno-bytowych,
- rozwój poradnictwa specjalistycznego mającego na celu zwiększenie umiejętności i predyspozycji osób oraz rodzin do przewyciężania trudnych sytuacji życiowych,
- zwiększanie zaradności klientów pomocy społecznej rozumianej jako umiejętność samodzielnego rozwiązywania sytuacji trudnych,
- przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji osób i rodzin, tj. stworzenie odpowiednich warunków do włączania się w życie społeczno-gospodarcze,
- wyrównywanie różnic socjalnych, tworzenie warunków równych szans życiowych,
- zwiększenie dostępności miejsc architektonicznie nieprzystosowanych do korzystania dla niepełnosprawnych oraz likwidacja ważniejszych barier architektonicznych na terenie miasta,
- systematyczne zmniejszanie odsetka osób pozostających bez zatrudnienia, zwłaszcza wśród osób młodych.

Zadanie strategiczne:

1. Minimalizowanie skutków ubóstwa

Zadanie ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zadanie jest realizowane głównie przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, także jak również przez organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty. W ramach działań nakierowanych na minimalizowanie skutków ubóstwa w Ostrołęce osoby potrzebujące, zakwalifikowane do udzielenia im pomocy, powinny móc korzystać z różnych form wsparcia, do których zalicza się: pomoc finansową, pomoc rzeczową, zapewnienie niezbędnych usług (np. posiłki i nocleg dla osób bezdomnych), zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, pomoc wolontarystyczną, inne rodzaje pomocy socjalnej.

Pożądane jest także organizowanie akcji i wydarzeń informacyjno-społecznych, mających na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na istnienie problemu ubóstwa i potrzebę niesienia pomocy osobom ubogim. Pomocne są także zbiórki pieniędzy, rzeczy, żywności itp.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce,
- organizacje pozarządowe i inne podmioty uprawnione.

2. Aktywizacja osób bezrobotnych i minimalizowanie skutków bezrobocia

Zadanie będzie realizowane poprzez wspieranie osób bezrobotnych i ich rodzin w celu zapobiegania trudnym sytuacjom życiowym, dążenia do ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. W ramach zadania powinny być realizowane działania począwszy od:

- oferowania osobom bezrobotnym specjalistycznego wsparcia psychologicznego (długotrwałe pozostawanie bez pracy często skutkuje znaczącym spadkiem poczucia własnej wartości i innymi problemami natury psychologicznej, których przezwyciężenie jest warunkiem powrotu danej osoby na rynek pracy),
- wsparcia doradczego (doradztwo zawodowe w zakresie umiejętności poszukiwania pracy, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, skutecznego brania udziału w rozmowach kwalifikacyjnych),
- zbierania i przedstawiania ofert pracy z miasta i okolic,
- analizy luk kompetencji poszczególnych kandydatów i oferowania im odpowiednich programów szkoleniowych,
- analizy potrzeb rynku i oferowania osobom bezrobotnym szkoleń zawodowych w celu zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z zapotrzebowaniem rynku lokalnego.

Zadanie powinno także obejmować rozwijanie możliwości niesienia pomocy przez działalność Miejskiego Zarządu Obiektów Sportowo – Turystycznych i Infrastruktury Technicznej, który przejmując zadania dawnego Zakładu Obsługi Oświaty i Aktywnego Zwalczania Bezrobocia, przyczynia się do łagodzenia skutków

bezrobocia na terenie miasta Ostrołęki poprzez wykonywanie między innymi robót publicznych i prac interwencyjnych.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce,
- Caritas Diecezji Łomżyńskiej,
- Wojewódzki Urząd Pracy Filia w Ostrołęce,
- Organizacje pozarządowe,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Miejski Zarząd Obiektów Sportowo – Turystycznych i Infrastruktury Technicznej.

3. Ciągły rozwój i modyfikowanie istniejącego systemu pomocy dziecku i rodzinie

Zadanie to ma na celu m.in.:

- propagowanie i wspieranie rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej i pozyskiwanie kandydatów do sprawowania funkcji rodzin zastępczych,
- uzupełnianie infrastruktury socjalnej miasta m.in. o mieszkanie chronione dla pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Odbiorcami tych form pomocy będą rodziny zastępcze i biologiczne, dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz pełnoletni wychowankowie. Realizacja tego zadania powinna przyczynić się do poprawy funkcjonowania systemu pomocy dziecku i rodzinie. W dłuższym horyzoncie czasowym intencją realizacji zadania jest odejście od opieki nad dziećmi w domach dziecka na rzecz innych form opieki zastępczej. Dla osiągnięcia tego celu ważne jest organizowanie akcji społecznych promujących opiekę zastępczą.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce,
- Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza,
- organizacje pozarządowe.

4. Doskonalenie systemu zapobiegania marginalizacji grup społecznych, w tym osób bezdomnych, uzależnionych, uchodźców

Zadanie to ma na celu:

- zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności, w tym tworzenie i utrzymywanie bazy noclegowej dla osób bezdomnych, realizacja programów wychodzenia z bezdomności, a także prowadzenie reintegracji zawodowej i społecznej na bazie Centrum Integracji Społecznej,
- poprawę sytuacji osób i rodzin z problemem uzależnienia w wyniku realizacji działań terapeutycznych, edukacyjnych, informacyjnych, poradnictwa, pomocy specjalistycznej i wsparcia, realizowanych na bazie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Poradni Rodzinnej, hostelu, w klubach abstynenckich i grupach wsparcia,
- zwalczanie różnych form nierówności i dyskryminacji społecznej członków mniejszości narodowej i uchodźców poprzez udzielenie im wsparcia rzeczowego, finansowego, specjalistycznego, tworzenia grup wsparcia, a także poprzez realizację rządowych programów na rzecz tych grup społecznych.

Realizacja tego zadania powinna przyczynić się do wspierania osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz powinna umożliwić im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje publiczne,
- wolontariusze.

5. Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

Zadanie to ma na celu utworzenie, wykorzystywanie i doskonalenie systemu informacji o lokalnych zasobach i możliwościach pomocy dla osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji, rehabilitacji, dostępu do rynku pracy, doradztwa, terapii, a także zapewnienie wszechstronnego wsparcia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce,
- Wojewódzki Urząd Pracy Filia w Ostrołęce,

- Powiatowy Urząd Pracy,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje publiczne.

6. Likwidacja barier architektonicznych w mieście

Zadanie obejmuje:

- identyfikację potrzeb i miejsc nieprzystosowanych architektonicznie do korzystania dla niepełnosprawnych,
- opiniowanie nowych i realizowanych inwestycji w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych przez Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych (lub inne ciało/ jednostkę organizacyjną działającą przy UM Ostrołęki).

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych przy Urzędzie Miasta Ostrołęki,
- instytucje pozarządowe,
- PCK i Polski Komitet Pomocy Społecznej.

VIII.2. CEL STRATEGICZNY II: Dynamizacja rozwoju gospodarczego

VIII.2.1. Program Strategiczny II.1. – Wzmocnienie lokalnego systemu gospodarczego

Stabilne reguły konkurencji przedsiębiorstw są podstawą dynamicznego rozwoju środowiska gospodarczego. Zdolność elastycznego dostosowywania do zmieniających się warunków rynkowych można wspierać poprzez generowanie w otoczeniu firmy korzyści obejmujących:

- informację o rynkach, technologiach, możliwościach współpracy i kooperacji, zamówieniach publicznych,
- ułatwienia w dostępie do środków finansowych w szczególności dla przedsiębiorstw wdrażających nowe technologie,
- doradztwo i doskonalenie biznesowe,
- transfer technologii.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- powstawanie nowych firm na lokalnym rynku i rozwój istniejących,
- znalezienie nowych rynków zbytu,
- rozwój sieci współpracy,
- wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw,
- zwiększenie zatrudnienia i spadek bezrobocia,
- rozwój nowych produktów i usług.

Zadania strategiczne:

1. Przyciąganie firm i inwestorów

Działania powinny być skupione w szczególności na przyciąganiu podmiotów mających duży potencjał, pozwalających na zwiększenie lokalnych zdolności wytwórczych, wzbogacających ofertę produktową i kooperacyjną, tworzących nowe miejsca pracy. Duży akcent należy położyć na przyciąganie inwestorów zagranicznych, których w mieście działa relatywnie bardzo mało.

Nie oznacza to jednak, że należy zaniedbać podmioty mniejsze. Budowanie wizerunku uczciwego, stabilnego i przyjaznego partnera biznesowego, musi dotyczyć wszystkich potencjalnych inwestorów w równym stopniu.

Zadanie obejmuje:

- przygotowanie terenów inwestycyjnych m.in. poprzez zintensyfikowanie prac na rzecz pełnego pokrycia terenów miasta planami zagospodarowania przestrzennego, stopniowe uzbrajanie tych terenów oraz uporządkowanie ich sytuacji własnościowej,
- przygotowanie katalogu ofert inwestycyjnych,
- promocję gospodarczą i marketing terytorialny, także za granicami kraju – istotne wydaje się wykorzystanie informacji na temat największych firm funkcjonujących w mieście, w szczególności elektrowni i papierni, ponieważ obecność tych podmiotów może stanowić swoistą reklamę miasta jako dobrego miejsca lokalizacji działalności gospodarczej – próba wykorzystania efektu naśladownictwa,
- wspieranie ponadlokalnych i międzynarodowych kontaktów biznesowych – także z wykorzystaniem kontaktów z miastami partnerskimi,
- utworzenie miejskiego Centrum Obsługi Inwestorów, którego działalność skupiłaby się przede wszystkim na przyciąganiu kapitału zagranicznego, jak również obsłudze inwestorów krajowych – wydaje się, że w tak dużym mieście jednoosobowe stanowisko do spraw komunikacji społecznej i obsługi inwestora w strukturze Urzędu Miasta to zasób niewystarczający (niezależnie od kompetencji osoby zatrudnionej na tym stanowisku),
- utworzenie COI umożliwiłoby ponadto objęcie potencjalnych inwestorów opieką indywidualnego doradcy, który byłby odpowiedzialny za kontakty z podmiotami z określonej branży, czy z określonego kraju – stanowiska takie mogą także zostać utworzone w strukturze Urzędu Miasta.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020. COI powinno być utworzone relatywnie szybko, rok 2012 i mistrzostwa Europy w piłce nożnej odbywające się w Polsce to dobry czas na prowadzenie wzmożonych akcji promocyjnych i aktywne poszukiwanie inwestorów.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- lokalne firmy,
- organizacje przedstawicielskie biznesu,

- inne organizacje otoczenia biznesu.

2. Rozwijanie Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej

W Ostrołęce w roku 2007 została utworzona Podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Ma ona 86,1 ha powierzchni. Praktycznie cała powierzchnia została już wykupiona przez inwestorów. Pierwsza firma rozpocznie działalność w Strefie w roku 2011. SSE jest ważnym instrumentem pozwalającym na przyciąganie inwestorów. Z uwagi na ten fakt, powinny być podejmowane działania nakierowane na zwiększenie powierzchni ostrołęckiej PSSE lub utworzenie w Ostrołęce podstref innych niż W-M SEE.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.,
- organizacje pozarządowe,
- lokalne firmy,
- organizacje przedstawicielskie biznesu.

3. Integracja środowiska biznesu, wspieranie kooperacji i współpracy lokalnych przedsiębiorców

Zadanie powinno obejmować wspieranie rozwoju sieci wytwórczych, klastrów i innych form współpracy lokalnych przedsiębiorców. Tworzenie wszelkiego rodzaju sieci jest najskuteczniejsze w sytuacji, kiedy powstają one z oddolnej inicjatywy ich uczestników. Działania odgórne mają jednak istotne znaczenie, ponieważ często przedsiębiorcy nie uświadamiają sobie, jakie są możliwości i korzyści wynikające z działania w kooperacji. Podstawowymi narzędziami pozwalającymi na zainicjowanie integracji czy współpracy lokalnych środowisk przedsiębiorców mogą być różnego rodzaju targi, spotkania, konferencje, warsztaty, szkolenia, giełdy kooperacyjne, wizyty studyjne itp. Pozwalają one na nawiązanie kontaktów między przedsiębiorcami, często w mniej formalnych okolicznościach, co sprzyja bliższej integracji.

Co do zasady, zadanie powinno polegać raczej na identyfikowaniu przez miasto potencjalnych możliwości współpracy lokalnych przedsiębiorców, na ułatwianiu im kontaktu i uświadamianiu im takiej możliwości, niż na odgórnym tworzeniu sieci czy innego rodzaju powiązań kooperacyjnych. To przedsiębiorcy muszą zauważyć korzyść z takiej współpracy. Jeśli sami tego nie zidentyfikują, będzie bardzo trudno utrzymać odgórnie stworzone powiązania.

Dodatkową zachętę do nawiązywania współpracy dla przedsiębiorców mogą stanowić zwolnienia z całości lub określonego procentu należnych podatków lokalnych, preferencyjne stawki najmu/ dzierżawy gminnych terenów, wsparcie działań promujących zawiązane aliance, itp.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- organizacje przedstawicielskie biznesu,
- przedsiębiorcy,
- organizacje otoczenia biznesu.

4. Wsparcie nierynkowych usług okołobiznesowych

Rozwój nowych przedsiębiorstw oraz prowadzenie działalności gospodarczej często wiąże się z koniecznością skorzystania z usług doradczych, szkoleniowych, finansowych (pożyczki i poręczenia), czy informacyjnych (gromadzenie i udostępnianie informacji biznesowej). Miasto powinno wspierać przedsiębiorców w możliwości skorzystania z takich usług, przede wszystkim informując, gdzie przedsiębiorca może uzyskać pożądaną pomoc. Należy więc kontynuować współpracę z funkcjonującymi sieciami usługowymi, takimi jak: Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (Punkt Konsultacyjny prowadzony przez Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT Radę Regionalną w Ostrołęce). Wartościowe będzie także podtrzymanie zawiązanej współpracy z lokalnymi organizacjami gospodarczymi, jak na przykład Ostrołęckim Forum Gospodarczym.

Ponadto w strukturze Urzędu Miasta funkcjonuje Wydział Rozwoju Gospodarczego i Promocji Miasta oraz stanowisko Pełnomocnika ds. komunikacji społecznej i obsługi inwestora, które to komórki wspierają przedsiębiorców w ich bieżącej działalności, m.in. poprzez organizację bezpłatnych szkoleń dla przedsiębiorców. Działania te powinny być rozwijane na przykład poprzez oferowanie szerszego zakresu usług, szkoleń, doradztwa itp.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- instytucje pozarządowe,
- organizacje przedstawicielskie biznesu,
- organizacje otoczenia biznesu.

5. Utrzymanie przejrzystej lokalnej polityki fiskalnej wobec sektora MSP

Miasto prowadzi politykę niskich stawek w zakresie lokalnych podatków i opłat, która jest dobrze przyjmowana przez ostrołęckie środowiska biznesowe. Stabilność polityki podatkowej jest ważnym czynnikiem zwiększającym atrakcyjność inwestycyjną miejsca lokalizacji. Polityka ta będzie w Ostrołęce kontynuowana.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki.

6. Wspieranie rozwoju systemu pożyczek dla nowopowstających podmiotów i gwarancji kredytowych dla lokalnego sektora MSP

W Ostrołęce działa jeden z krajowych funduszy pożyczkowych (Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości – Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości) oferujących pożyczki dla firm z sektora MSP. Fundusz udziela pożyczek podmiotom, które nie spełniają kryteriów stawianych przez banki komercyjne. Zarówno ograniczone środki, jak i wymogi formalne, nie pozwalają jednak na szerszą akcję pożyczkową.

Ponadto ostrołęccy przedsiębiorcy mogą korzystać z usług dwóch funduszy poręczeniowych: Łomżyńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. oraz Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Niestety nie cieszyły się one do tej pory dużym powodzeniem.

Jedną z podstawowych barier rozwoju nowych firm w Polsce jest ograniczony dostęp do środków finansowych oraz ich niewystarczająca ilość. Mając to na względzie, władze miasta powinny podejmować działania zmierzające do wspierania działalności i rozwoju oferty instytucji finansowych świadczących usługi podmiotom z sektora MSP. Miasto powinno co najmniej informować przedsiębiorców o możliwości skorzystania z tego rodzaju usług. Powinno także wspierać inicjatywy mające na celu powstawanie na terenie miasta nowych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Ich funkcjonowanie jest istotne, ponieważ istnieje duże prawdopodobieństwo, że w następnej perspektywie finansowej UE dotacyjne instrumenty wsparcia (bezzwrotne) zostaną zastąpione przez instrumenty oparte na finansowaniu zwrotnym.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- banki i instytucje finansowe.

7. Animacja i rozwój usług dla konsumentów III wieku

Struktura wiekowa mieszkańców Ostrołęki jest w chwili obecnej wciąż jeszcze korzystna i osoby w wieku poprodukcyjnym nie stanowią na tyle dużej grupy mieszkańców miasta, żeby możliwe było odczuwanie negatywnych skutków takiej sytuacji. Jednakże, jak to podnoszono w części diagnostycznej dokumentu, tendencje zmian struktury wiekowej mieszkańców Ostrołęki wskazują, że zaczyna się tu już proces starzenia się społeczeństwa, obserwowany szczególnie wyraźnie w krajach Europy Zachodniej.

Usługi dla konsumentów III wieku należą do najdynamiczniej rozwijających się sektorów gospodarek państw wysokorozwiniętych. Wspieranie rozwoju rynku takich usług w Ostrołęce powinno być więc ważnym zadaniem strategicznym, pozwalającym na przygotowanie miasta na sytuację, kiedy osób starszych będzie więcej. Dodatkowo, Ostrołęka ma odpowiedni potencjał do rozwoju tego typu usług – dobrze rozwiniętą sferę opieki zdrowotnej.

Zadanie powinno obejmować wspieranie rozwoju:

- specjalistycznego leczenia,
- usług opiekuńczych,
- rehabilitacji osób w wieku poprodukcyjnym,
- rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- opieka społeczna i instytucje służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

8. Rozwój systemu wspierania potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw

Potencjał innowacyjny przedsiębiorstw leży u podstaw współczesnej dynamiki gospodarczej. W polskich realiach bardzo niewielki odsetek firm jest w stanie samodzielnie wypracowywać i wdrażać innowacje. Zazwyczaj potrzebne jest do tego wsparcie doradcze z zewnątrz. Ostrołęka, powiat ostrołęcki i najbliższe jego otoczenie, nie dysponują natomiast instytucjami naukowo-badawczymi czy innymi podmiotami wspierającymi przedsiębiorców w procesie pozyskiwania i wdrażania rozwiązań innowacyjnych, zwłaszcza w postaci nowych technologii.

W Polsce działa jednak szereg takich instytucji, także zrzeszonych w sieci (jak np. Krajowa Sieć Innowacji KSU, czy Enterprise Europe Network), które tego typu usługi oferują za darmo lub za niewielką odpłatnością (dzięki wsparciu ze środków UE). Przedmiotowe zadanie powinno więc dotyczyć budowy mechanizmów informowania ostrołęckich przedsiębiorców o istniejących na rynku tego typu instytucjach, jak również na wspieraniu lokalnych instytucji otoczenia biznesu w dążeniach do podjęcia działalności na polu wdrażania w przedsiębiorstwach rozwiązań innowacyjnych oraz w dążeniach włączenia się do działalności ww. sieci.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje przedstawicielskie biznesu.

VIII.2.2. Program Strategiczny II.2. – Edukacja przedsiębiorczości

Mieszkańcy Ostrołęki są społecznością cechującą się zaradnością i relatywnie wysokim poziomem przedsiębiorczości. Identyfikowanym problemem, podobnie jak na terenie całej Polski, jest jednak brak przygotowania merytorycznego do samodzielnego prowadzenia firmy. Decyzja o samozatrudnieniu jest podejmowana z motywów ekonomicznych lub ze względu na zagrożenie bezrobociem. Brak wymaganej wiedzy i przygotowania determinuje niską dynamikę rozwoju lokalnych firm, orientację na rynek lokalny, brak planowania strategicznego rozwoju firmy i działanie na zasadzie „tu i teraz”, a w skrajnych przypadkach prowadzi do bankructw. Lokalne małe firmy są stosunkowo słabe ekonomicznie, o niskim poziomie technologicznym. Przedsiębiorczość i aktywność gospodarcza lokalnej społeczności mają natomiast szczególne znaczenie w sytuacji wysokiego bezrobocia, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Biorąc pod uwagę ograniczone szanse na znaczące inwestycje zewnętrzne, lokalna przedsiębiorczość w połączeniu z dużą chłonnością rynku aglomeracji warszawskiej jest kluczowym zasobem, którego uaktywnienie daje perspektywę poprawy sytuacji gospodarczej w mieście.

Mimo przedstawionej dość krytycznej oceny, należy zauważyć, że w ostatnich latach w Ostrołęce podjęto szereg istotnych działań zmierzających do odwrócenia zarysowanej powyżej tendencji. W związku z tym realizacja części zadań strategicznych będzie miała na celu wzmocnienie i utrzymanie efektów podjętych już działań.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- wzrost liczby nowych podmiotów gospodarujących,
- wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- wzrost poziomu lokalnej przedsiębiorczości dzięki umiejętnościom tworzenia i prowadzenia własnej firmy,
- wzrost dochodów mieszkańców miasta,
- spadek bezrobocia,
- tworzenie nowych podmiotów gospodarujących różnicujących strukturę gospodarczą miasta,
- poprawa perspektyw zatrudnienia i jakości życia w mieście.

Zadania strategiczne:

1. Utrzymanie i rozwijanie miejskiego modelu zajęć z przedsiębiorczości

Do szkół ponadgimnazjalnych został wprowadzony moduł dający uczniom podstawową orientację jak utworzyć i prowadzić własne przedsiębiorstwo. Moduł ten jest uzupełniany poprzez funkcjonowanie w szkołach Szkolnych Ośrodków Kariery, Szkolnych Kół Przedsiębiorczości, Spółdzielni Uczniowskich itp. Uczniowie mają okazję uczestniczyć w różnych wydarzeniach jak np. Dni Przedsiębiorczości czy Ogólnopolski Tydzień Kariery. W czasie wycieczek do przedsiębiorstw mają możliwość skonfrontowania swojej wiedzy teoretycznej z przykładami z funkcjonowania rzeczywistego przedsiębiorstwa.

Program nauki przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych powinien być rozwijany szczególnie o elementy praktyczne – gry symulacyjne czy zajęcia/ praktyki w funkcjonujących przedsiębiorstwach. Elementy wiedzy z zakresu przedsiębiorczości, nawet jeśli tylko w formie gier, powinny być wprowadzane już do szkół podstawowych i gimnazjów.

Interesującym ćwiczeniem może być także powołanie Młodzieżowej Rady Gospodarczej, której zadaniem byłoby np. opiniowanie posunięć UM czynionych w obszarze wspierania młodych przedsiębiorców.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- Kuratorium Oświaty,
- dyrektorzy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- nauczyciele przedmiotów ekonomicznych,
- przedsiębiorcy i organizacje przedstawicielskie biznesu.

2. Rozwijanie oferty kursów i szkoleń dla przedsiębiorców

Zadanie powinno polegać na rozwijaniu bogatej już oferty kursów i szkoleń dla przedsiębiorców, w tym osób samozatrudnionych, dotyczących zasad prowadzenia biznesu, prawa gospodarczego, księgowości i zarządzania finansami, sprzedaży, analizy rynku i marketingu, zarządzania personelem czy pozyskiwania środków finansowych na finansowanie działalności (do tej pory przeważały szkolenia dotyczące pozyskiwania środków z funduszy Unii Europejskiej, ale z uwagi na zbliżający się koniec perspektywy finansowej UE, należy rozszerzyć szkolenia o inne źródła – zgodnie z polityką kraju powinno to być finansowanie zwrotne).

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,

- Powiatowy Urząd Pracy,
- organizacje pozarządowe i organizacje przedstawicielskie biznesu,
- instytucje szkoleniowo-doradcze.

3. Realizacja staży zawodowych w miastach partnerskich

Dzięki tego typu współpracy można liczyć na transfer nowych umiejętności zawodowych oraz zacieśnianie kontaktów międzyludzkich i gospodarczych.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe i organizacje przedstawicielskie biznesu,
- władze i podmioty gospodarcze miast partnerskich.

VIII.2.3. Program Strategiczny II.3. – Rozwój subregionalnych funkcji administracyjno-usługowych

Uzyskanie w 1975 roku przez Ostrołękę statusu miasta wojewódzkiego spowodowało rozwój wielu subregionalnych funkcji miasta, w tym przede wszystkim funkcji administracyjnych i usługowych. W wyniku tego wydarzenia nastąpił rozwój infrastruktury, powstały liczne obiekty usługowe o charakterze ponadlokalnym (szkoły ponadgimnazjalne, sektor administracji publicznej, instytucje kultury itp.) Ten zgromadzony w mieście potencjał stanowi podstawę dla jego dalszego rozwoju, umożliwia mu pełnienie licznych specjalistycznych funkcji i świadczenie specjalistycznych usług na rzecz mieszkańców miasta, jak również dla mieszkańców terenów ościennych. Kolejna samorządowa reforma terytorialna ograniczyła ten potencjał miasta, ponieważ Ostrołęka straciła status miasta wojewódzkiego. Mimo tego, jak to wykazywano we wcześniejszych rozdziałach opracowania, Ostrołęka ma dużą szansę stać się silnym ośrodkiem subregionalnym, z uwagi na fakt, że miasto położone jest w odizolowaniu od innych relatywnie dużych ośrodków i stanowi wyspę rozwoju w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- ożywienie gospodarcze miasta,
- zachowanie, a w przyszłości przyrost miejsc pracy,
- poprawa funkcjonowania sektora usług publicznych,
- poprawa jakości usług i dostępności do placówek usług publicznych,
- poprawa wizerunku miasta,
- wzrost znaczenia miasta w układzie lokalnym i regionalnym (subregionalnym).

Zadania strategiczne:

1. Utrzymanie i systematyczna poprawa jakości świadczonych usług publicznych

Zadanie dotyczy w szczególności ochrony zdrowia, kultury i edukacji. Dla rozwoju usługowych funkcji Ostrołęki niezbędne jest:

- systematyczne podnoszenie jakości i atrakcyjności usług oferowanych w placówkach usług publicznych,
- systematyczne dopasowywanie oferty usług publicznych do potrzeb społeczności lokalnej,
- systematyczne poszerzanie oferty usług publicznych o znaczeniu ponadlokalnym wzmacniających rolę Ostrołęki jako ośrodka o charakterze subregionalnym,
- utrzymanie i modernizacja placówek (obiektów, infrastruktury, sprzętu technicznego), w których świadczone są usługi publiczne.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- mieszkańcy miasta,
- urzędy gmin sąsiadujących,
- podmioty świadczące usługi,
- organizacje pozarządowe.

2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników sektora usług publicznych

Chcąc pełnić rolę silnego ośrodka subregionalnego Ostrołęka musi zapewniać mieszkańcom miasta oraz gmin sąsiednich usługi publiczne na wysokim poziomie, do czego niezbędne jest posiadanie wysoko wykwalifikowanej kadry.

Przedmiotowe zadanie strategiczne powinno dotyczyć zarówno osób zarządzających, kadry kierowniczej, jak i pracowników administracyjnych i merytorycznych poszczególnych placówek świadczących usługi publiczne. W sytuacji idealnej u każdego z pracowników powinno zostać przeprowadzone badanie luk kompetencji, na podstawie którego powinny zostać określone indywidualne plany rozwoju kompetencji – jeżeli oczywiście zostałyby zidentyfikowane luki. Jednakże z uwagi na ograniczenia budżetowe zasadne jest także prowadzenie szkoleń z określonych obszarów, w sytuacji kiedy zaistnieje taka konieczność – np. szkolenie z zastosowania ustawy Prawo Zamówień Publicznych w sytuacji, kiedy zostaje ona znowelizowana.

Władze miasta powinny zachęcać dyrektorów placówek świadczących usługi publiczne do podnoszenia kompetencji swoich pracowników, jednakże mają one ograniczony wpływ na powodzenie takich apeli.

Bez wątplenia natomiast system podnoszenia kwalifikacji pracowników powinien zostać wdrożony w Urzędzie Miasta w celu systematycznej poprawy poziomu obsługi mieszkańców i inwestorów. Urząd jest

bowiem wizytówką miasta i od jego sprawnego funkcjonowania w dużym stopniu zależy sukces rozwojowy całej jednostki.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- instytucje sektora usług publicznych.

3. Inicjowanie ponadlokalnych samorządowych form współpracy

Wzmocnienie i rozwój idei samorządowej nie tylko w środowisku lokalnym, ale także inicjowanie przedsięwzięć i współpracy samorządowej na wyższych, niż lokalny, poziomach zarządzania, jest zadaniem istotnym dla wzmocnienia pozytywnego wizerunku miasta, wymiany doświadczeń i pomysłów, realizacji wielu nowych przedsięwzięć, których realizacja indywidualnie przez miasto jest niemożliwa.

Porozumienia takie najlepiej funkcjonują, kiedy są zawiązywane w związku z jakąś potrzebą, dla osiągnięcia jakiegoś konkretnego celu. W przypadku Ostrołęki można sobie wyobrazić, że celem takim może być promocja kultury kurpiowskiej, przywrócenie połączeń kolejowych, budowa drogi skracającej długość podróży między Ostrołęką a Warszawą czy w końcu pozyskiwanie inwestorów z jakiejś określonej branży.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Starostwo Powiatowe,
- władze innych jednostek samorządowych.

VIII.2.4. Program Strategiczny II.4. – Rozwój rekreacji i turystyki sezonowo-weekendowej

Ostrołęka i jej najbliższe otoczenie posiadają bardzo atrakcyjne zasoby środowiskowe, historyczne i kulturowe, które powinny stać się bazą dla rozwoju turystyki i rekreacji. Ponadto usytuowanie miasta przy popularnej trasie wiodącej na Mazury wzmacnia możliwości wykorzystania tego potencjału. Turystyka, a szczególnie turystyka rekreacyjna i weekendowa, może stać się w Ostrołęce biegunem rozwoju gospodarczego.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- rozwój sektora turystyki w mieście, zwiększenie ruchu turystycznego
- poprawa wizerunku miasta,
- poprawa oferty rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców miasta i turystów,
- ożywienie gospodarcze i nowe miejsca pracy – wzrost atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta.

Zadania strategiczne:

1. Zagospodarowanie terenów nadrzecznych

Narew i środowisko wokół niej tworzą naturalny walor miasta i element krajobrazu w sposób istotny wpływający na jego atrakcyjność osiedleńczą i pośrednio także inwestycyjną. Jest to cecha, która kreuje ciekawy obraz miasta i potencjał stwarzający liczne możliwości wypoczynku i rekreacji. Został już opracowany program zagospodarowania terenów nadrzecznych, więc w latach kolejnych należy przede wszystkim wypełniać jego ustalenia. Rok po roku realizowane są jego poszczególne elementy; do tej pory powstał na przykład pomost nadrzeczny. W kolejnych latach zostanie zagospodarowane nadbrzeże, plaża, stary port i przestrzeń między mostami. Jest to dla miasta strategiczne zadanie pozwalające wykorzystać atut rzeki. Ponadto elementy tego planu powinny zostać wkomponowane w całościowy produkt turystyczny miasta.

Termin realizacji: Zadanie powinno zostać zrealizowane do końca roku 2015.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- prywatni inwestorzy,
- mieszkańcy miasta.

2. Stworzenie infrastrukturalnej bazy rekreacyjnej i sportowej

Aby turystyka stała się płaszczyzną rozwoju gospodarczego miasta, niezbędne jest wzmocnienie infrastrukturalnego wyposażenia miasta w obiekty sportu i rekreacji. Z drugiej strony obiekty tego typu są ważne także z uwagi na jakość życia mieszkańców miasta, ich możliwości spędzania wolnego czasu oraz na przykład możliwości odbywania sportowych zajęć lekcyjnych przez uczniów. Za celowe należy uznać podjęcie działań nakierowanych na kreowanie warunków dla powstania w Ostrołęce tego typu infrastruktury.

Realizacja tego zadania wymaga m.in.:

- zabezpieczenia i przygotowanie terenów na potrzeby bazy sportowo-rekreacyjnej,
- utworzenia systemu zachęt dla potencjalnych inwestorów.

Przykładowymi inwestycjami zaplanowanymi w zakresie rozwoju bazy rekreacyjno-sportowej są:

- budowa hali sportowej wraz z wydzieloną halą sportów walki przy ul. Witosa,
- modernizacja stadionu, obejmująca między innymi położenie syntetycznej nawierzchni bieżni, budowę szatni i pomieszczeń na sprzęt, modernizację widowni i budowę bieżni i rzutni rozgrzewkowych,
- modernizacja istniejących (przy ul. Hallera) i budowa nowych kortów tenisa ziemnego przy kompleksie obiektów MZOS-TiIT oraz budowa ścianek treningowych,
- budowa tenisowej hali treningowej o wielkości dwóch kortów,
- utworzenie siłowni w trakcie prac modernizacyjnych obiektów MZOS-TiIT,
- dalsze doposażanie osiedli w małą architekturę sportową – siłownie zewnętrzne;
- zagospodarowanie parku miejskiego jako miejsca wypoczynku i rekreacji,

- zorganizowanie nowego parku miejskiego przy ul. Bursztynowej,
- systematyczna poprawa szkolnej infrastruktury sportowej – budowa boiska ze sztuczną nawierzchnią i sali gimnastycznej przy każdej szkole,
- utworzenie (we współpracy z partnerem branżowym) przychodni sportowej,
- budowa stadionu lekkoatletycznego,
- budowa hali widowiskowej, która pozwoliłaby odciążyc obecną halę MZOS-TiIT, która często zajęta jest na wydarzenia o charakterze innym niż sportowy, ograniczając możliwości jej sportowego wykorzystania, także na potrzeby lekcji wychowania fizycznego.

Ciekawym obiektem stanowiącym atrakcję turystyczną jest planowane do wybudowania obserwatorium astronomiczne. Obiekt oprócz funkcji rekreacyjnych pełniłby także funkcje edukacyjne.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- prywatni inwestorzy.

3. Wyeksponowanie ważnych miejsc i wydarzeń historycznych

Ostrołęka posiada dwa zasadnicze elementy mogące stać się obiektami wzmożonego ruchu turystycznego. Jest to Grodzisko i Forty Bema. Dla wkomponowania tych obiektów w produkt turystyczny i rekreacyjny konieczne jest stworzenie koncepcji zagospodarowania infrastrukturalnego tych miejsc oraz stworzenie atrakcyjnej oferty imprez kulturalno-rekreacyjnych ukazujących ich niepowtarzalność. W najbliższych latach planowane jest uporządkowanie spraw własnościowych i zagospodarowanie Grodziska.

Ciekawym projektem jest również kompleksowa przebudowa Fortów Bema – realizowana budowa Mauzoleum (Muzeum Powstań Narodowych) i zagospodarowanie terenu to efekt współpracy Miasta i Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Atrakcją turystyczną przyciągającą wiele osób są realizowane w Ostrołęce inscenizacje historyczne, przede wszystkim inscenizacja Bitwy pod Ostrołęką. W kalendarzu miejskich imprez z zakresu upamiętniania wydarzeń historycznych, ważną rolę odgrywa Święto 5 Pułku Ułanów Zaslawskich, podczas którego odbywają się m.in. zawody kawaleryjskie. Wydarzenia te oraz wydarzenia tego typu powinny być stałym elementem kalendarza imprez kulturalnych miasta, służącym lepszemu wyeksponowaniu wydarzeń historycznych ważnych dla Ostrołęki.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020. Koncepcja zagospodarowania infrastrukturalnego Grodziska powinna zostać przygotowana do końca 2012 roku. W kolejnych latach byłaby realizowana.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej,
- mieszkańcy miasta,
- prywatni inwestorzy,
- organizacje pozarządowe.

4. Promocja zasobów turystycznych, stworzenie czytelnego produktu turystycznego

Turystyka jest tym sektorem gospodarczym, który wymaga wzmoczonego wysiłku marketingowego dla osiągnięcia sukcesu. Dlatego też konieczne jest:

- stworzenie koncepcji czytelnej i spójnej oferty turystycznej (produktu turystycznego) miasta;
- przygotowanie profesjonalnego turystycznego pakietu promocyjnego.

Termin realizacji: Zadanie powinno zostać zrealizowane do końca roku 2015.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- podmioty funkcjonujące w sferze turystyki,
- organizacje pozarządowe.

5. Stworzenie Centrum Informacji Regionalnej

Miasto o tak dużym potencjale jak Ostrołęka, chcące rozwijać się z wykorzystaniem swojego potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego, powinno posiadać w swej infrastrukturze instytucjonalnej miejsce kompleksowej informacji historyczno-kulturalno-turystycznej. Takim miejscem będzie miejskie Centrum Informacji Regionalnej. Centrum, oprócz informacji, mogłoby także oferować pamiątki w postaci wyrobów regionalnych czy przewodników i książek o mieście (także jego historii) i regionie Kurpiowszczyzny, wydawanych w Ostrołęce. Przedsięwzięcie to wymaga:

- utworzenia koncepcji funkcjonowania Centrum,
- wskazania lokalizacji w przestrzeni,
- zabezpieczenia środków materialnych, osobowych i finansowych.

Termin realizacji: Zadanie powinno zostać zrealizowane w najbliższych latach.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- organizacje pozarządowe,
- organizacje przedstawicielskie biznesu,
- lokalne firmy.

VIII.3. CEL STRATEGICZNY III: Kreowanie tożsamości miasta i kultywowanie dziedzictwa kulturowego

VIII.3.1. Program Strategiczny III.1. – Animacja lokalnej kultury

O jakości życia i randze miasta świadczy bogata i zróżnicowana oferta kulturalna. Okres PRL-u i transformacja systemowa negatywnie wpłynęła na kondycję sfery kultury w całym kraju nie omijając Ostrołęki. Problemy kultury i jej twórców z reguły ginęły w natłoku bieżących zagadnień ekonomicznych i społecznych. Niewystarczające środki finansowe, a w efekcie niszcząca infrastruktura, to podstawowe bolączki sfery kultury w całym kraju. Ostrołęka posiada bogate zasoby ludzkie i rzeczowe w tej sferze. Istnieje potrzeba objęcia ich mecenatem i stworzenia koncepcji ich rozwoju.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- zwiększenie partycypacji społecznej w różnych formach kultury,
- poprawa wizerunku miasta, zwiększenie atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów i rezydentów,
- ożywienie kulturalne i artystyczne miasta.

Zadania strategiczne:

1. Wspieranie i propagowanie lokalnej twórczości artystycznej

Ostrołęka jest miastem posiadającym bogaty dorobek artystyczny lokalnych twórców. Wyeksponowanie tego potencjału i dorobku oraz zwiększenie partycypacji mieszkańców miasta w działaniach artystycznych jest zadaniem istotnym dla rozwoju miasta, podnoszącym atrakcyjność Ostrołęki jako miejsca zamieszkania.

Zadanie powinno obejmować co najmniej:

- utrzymanie stałego systemu stypendialnego dla artystów i twórców ludowych, pozwalającego im w większym stopniu skupić się na pracy artystycznej a nie na pracy zarobkowej,
- powołanie Ostrołęckiej Rady Kultury, która stanowiłaby dla władz miasta ciało doradcze w zakresie zagadnień kulturalnych,
- powołanie Miejskiej Orkiestry Kameralnej,
- zorganizowanie lokalu wspólnego dla różnych środowisk twórczych, w którym mogłyby się odbywać odczyty, spotkania, występy itp., co byłoby pożądane przez środowiska twórcze

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- lokalni twórcy,
- związki twórców,
- organizacje pozarządowe.

2. Rozwój bazy infrastrukturalnej w zakresie kultury

Wzmocnienie infrastruktury kulturalnej istniejącej w mieście m.in. poprzez:

- stworzenie oraz wcielenie w życie koncepcji rozwoju nowych obiektów koniecznych dla rozwoju kultury w Ostrołęce (np.. utworzenie Muzeum Żołnierzy Wyklętych w budynku koszarowym przy ul. IAWP 23 w Wojciechowicach; budowa amfiteatru nad Narwią)
- budowa małej sali kinowej przy Ostrołęckim Centrum Kultury,
- remont Galerii Ostrołęka,
- modernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,

- organizacje pozarządowe,
- Ostrołęckie Centrum Kultury,
- Galeria Ostrołęka,
- Miejska Biblioteka Publiczna
- poszczególne instytucje kultury,
- inwestorzy i sponsorzy.

3. Poprawienie skuteczności promocji stałych imprez kulturalnych

Miasto posiada bogaty kalendarz stałych imprez kulturalnych z ciekawą i różnorodną ofertą. Konieczne jest jednak zwiększenie skuteczności prowadzonych działań promocyjnych w celu zwiększenia zainteresowania i partycypacji w poszczególnych wydarzeniach mieszkańców miasta i turystów.

Należy w tym celu opracować, a następnie wdrożyć w życie koncepcję/ strategię promocji stałych imprez kulturalnych Ostrołęki. Powinien to być stały element strategii promocji miasta.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- lokalne środowisko artystyczne,
- organizacje pozarządowe,
- lokalne media.

4. Stworzenie nowej koncepcji obchodów Święta Miasta

Obecna koncepcja obchodów Dni Ostrołęki zakłada organizację wielu drobnych imprez w okresie pomiędzy 12 a 26 maja. Takie rozciągnięcie w czasie wydarzeń i uroczystości, powoduje, że Dni Ostrołęki nie są odczuwane przez mieszkańców miasta jako okres wyjątkowy, świąteczny. Ponadto wydatki wielu organizatorów są niepotrzebnie dublowane. Rozwiązanie to nie jest więc korzystne ani z punktu widzenia mieszkańców, ani z punktu widzenia turystów, władz miasta czy sponsorów. Należy więc opracować nową koncepcję obchodów tego święta. Zadanie obejmuje:

- ogłoszenie, przeprowadzenie i rozstrzygnięcie konkursu na opracowanie koncepcji obchodów Święta Miasta Ostrołęki,
- organizację Święta Miasta według nowej koncepcji.

Termin realizacji: Organizacja konkursu w roku 2011, organizacja Święta Miasta według nowej koncepcji w latach kolejnych.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,

- Ostrołęckie Centrum Kultury,
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej,
- Ostrołęckie Forum Gospodarcze,
- Kurpiowska Organizacja Turystyczna,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejski Zarząd Obiektów Sportowo – Turystycznych i Infrastruktury Technicznej
- inne organizacje potencjalnie zaangażowane w obchody święta.

5. Rozszerzenie międzynarodowej wymiany kulturalnej w ramach umów partnerskich

W ramach realizacji umów o współpracy partnerskiej proponuje się rozszerzenie wymiany kulturalnej jako elementu współpracy międzynarodowej na szczeblu samorządowym. Pozwoliłoby to na szersze rozpropagowanie i promocję lokalnej kultury kurpiowskiej wśród społeczności zaprzyjaźnionych miast partnerskich. Miasto jako inicjator i koordynator kontaktów partnerskich mogłoby pełnić funkcję animatora w realizacji kontaktów partnerskich w dziedzinie kultury, przekazując wszelkie informacje o możliwościach uczestnictwa w imprezach kulturalnych organizowanych w miastach partnerskich. Bezpośrednia realizacja przedmiotowego zadania strategicznego należałaby do jednostek organizacyjnych miasta.

Realizacja tego zadania, jak także innych zadań związanych z wymianą w ramach umów partnerskich, mogłaby mieć również potencjalnie wpływ na zwiększenie liczby turystów odwiedzających miasto.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Ostrołęckie Centrum Kultury,
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej,

VIII.3.2. Program Strategiczny III.2. – Kultywowanie kultury regionu kurpiowskiego

Współczesne procesy społeczno-gospodarcze charakteryzują się akcentowaniem w rozwoju miast roli i znaczenia „małej ojczyzny”. Chodzi o eksponowanie i bazowanie w rozwoju na lokalnym, specyficznym względem innych jednostek terytorialnych potencjale społecznym i gospodarczym. Tradycja i czynniki kulturowe odrywają coraz większą rolę w dzisiejszym świecie procesów globalizacyjnych. umiejętne eksponowanie odrębności kulturowej istotnie podnosi atrakcyjność regionu, przyciągając turystów i tworząc nowe możliwości dla aktywności gospodarczej mieszkańców.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- wzrost atrakcyjności turystycznej i osiedleńczej miasta i gmin sąsiednich,
- rozwój działalności biznesowej na bazie lokalnych umiejętności,
- poznanie źródeł kultury kurpiowskiej,
- wzrost identyfikacji mieszkańców z lokalną kulturą.

Zadania strategiczne:

1. Systematyczne odtwarzanie kolejnych elementów rzemiosła artystycznego (przemysłu ludowego)

Zadanie polega na stopniowym odtwarzaniu kolejnych elementów rzemiosła artystycznego (przemysłu ludowego) obejmującego m.in.: kowalstwo, ciesiołkę, hafciarstwo, kopalnictwo i obróbkę bursztynu, garncarstwo i in., będących coraz częściej poszukiwanym towarem rynkowym, przyciągającym turystów i świadczącym o atrakcyjności regionu.

Częścią tego zadania jest utrzymanie i rozwijanie w systemie edukacji nauki tradycji rękodzielniczych w ramach pozalekcyjnych zajęć z edukacji regionalnej.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- urzędy gmin ościennych,
- Powiat Ostrołęcki,
- lokalni twórcy i instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe,
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej.

2. Rewitalizacja form lokalnego folkloru

Zadanie powinno polegać na podejmowaniu działań mających na celu zwiększanie zainteresowania młodych ludzi folklorem i tradycjami regionu, np. poprzez organizowanie spotkań młodzieży z „działaczami ludowymi” w celu transmisji międzypokoleniowej najbardziej interesujących i charakterystycznych elementów dawnej tradycji. Dobre efekty w przedmiotowym zakresie może także przynieść organizowanie imprez kulturalnych prezentujących różne formy lokalnego folkloru.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- urzędy gmin ościennych,
- Powiat Ostrołęcki,
- lokalni twórcy i instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe,
- szkoły.

3. Badanie i gromadzenie dorobku kulturalnego regionu kurpiowskiego

Tworzenie regionalnej kolekcji rzemiosła artystycznego oraz kolekcji dokumentującej dobra kultury Ostrołęki. Inicjowanie i prowadzenie badań nad rozpoznaniem elementów kultury na terenie Kurpiowszczyzny.

Termin realizacji: Działania powinny być podejmowane w całym okresie, którego dotyczy Strategia, tj.: do roku 2020.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- urzędy gmin ościennych,
- Powiat Ostrołęcki,
- lokalni twórcy i instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe.
- instytucje naukowe,
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej.

VIII.3.3. Program Strategiczny III.3. – Promocja kultury i folkloru regionu kurpiowskiego

Założenia programu:

Ostrołęka leży w centrum historycznego regionu kurpiowskiego jednego z czterech najbardziej charakterystycznych kulturowo obszarów w Polsce (Podhale, Kaszuby i Księstwo Łowickie). Dlatego też konieczne jest wydobycie i wyeksponowanie niepowtarzalności Ostrołęki, stworzenie czytelnego dla otoczenia wizerunku miasta. Niezbędne jest wyeksponowanie lokalnych korzeni, tradycji historycznych i ludowych, pokazanie dziedzictwa kulturowego miasta, wzmocnienie lokalnej tożsamości i więzi kulturowych.

Spodziewane efekty realizacji programu:

- promocja i poprawa wizerunku miasta,
- wzrost atrakcyjności miasta dla mieszkańców i gości.

Zadania strategiczne:

1. Opracowanie Programu polityki rozwoju kultury, sportu i turystyki Miasta Ostrołęki do roku 2020

Zadanie to powinno obejmować szeroką promocję kultury i folkloru regionu kurpiowskiego, przyczyniając się w ten sposób do zwiększania atrakcyjności Ostrołęki jako miejsca zamieszkania i inwestycji.

Termin realizacji: Zadanie powinno zostać zrealizowane w najbliższych latach.

Podmioty zaangażowane i odpowiedzialne:

- Urząd Miasta Ostrołęki,
- Powiat Ostrołęcki,
- instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe.

IX. SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII

Jednostka samorządu terytorialnego, jaką jest Ostrołęka, teoretycznie ma duży potencjał finansowy. Jednak obok szerokiej możliwości spoczywa na niej wiele obowiązków, które mają swój wymiar finansowy (po stronie wydatków), co powoduje, że *de facto* możliwości swobodnego kształtowania budżetu miasta ma ograniczone.

Ograniczenia te widoczne są na styku współpracy samorządu i sektora przedsiębiorstw. Miasto chcąc wspierać przedsiębiorczość, może bowiem prowadzić wyłącznie działania pośrednie, które tylko teoretycznie i potencjalnie mogą przynieść zamierzony rezultat. Władze miasta mogą na przykład rozwijać infrastrukturę miejską, wpływać na poprawę dostępności komunikacyjnej, na szereg sposobów wpływać na jakość życia w mieście czy na jakość zasobów ludzkich. Wszystkie te działania są w stanie oddziaływać na atrakcyjność inwestycyjną, osiedleńczą oraz na przyciąganie nowych inwestorów i mieszkańców, jednakże rezultaty ich zastosowania są bardzo trudno mierzalne. Nie zmienia to faktu, że podejmowanie tych działań jest bezsprzecznie konieczne.

Podstawowym ograniczeniem jest jednak fakt, że w budżecie jednostki takiej jak Ostrołęka, czyli miasta na prawach powiatu, z uwagi na duży zakres obowiązków, a co za tym idzie wydatków na cele bieżące, środki przeznaczone na cele inwestycyjne stanowią relatywnie niewielki odsetek. Wymaga to podejmowania działań nakierowanych na pozyskanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są⁵²:

- dochody własne,
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są:

- wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku,
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz j.s.t.,
- dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach,
- odsetki od pożyczek udzielanych przez j.s.t., o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej,
- odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody j.s.t.,
- odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne.

⁵² Definicje GUS.

W rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2003 nr 203 poz. 1966, z późn. zm.), dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Władze miasta mają możliwość kształtowania niektórych komponentów wchodzących w skład kategorii dochodów własnych. Możliwości te są jednak bardzo ograniczone. Większe możliwości władze miasta mają w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

Do źródeł tych należy zaliczyć wspomniane wcześniej:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

jak też zwrotne źródła finansowania, takie jak pożyczki i kredyty preferencyjne, udzielane m.in. przez fundusze celowe, takie jak Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy PFRON. Pożyczki można uzyskać także ze źródeł zagranicznych, np.: z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Banku Rozwoju Rady Europy, Banku Światowego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Istotnymi źródłami finansowania wydatków inwestycyjnych miasta mogą być także kredyty komercyjne, lub obligacje: komunalne, przychodowe i euroobligacje.

Przy planowaniu zadań inwestycyjnych warto także pamiętać o jeszcze dwóch metodach ich finansowania:

- partnerstwie publiczno-prywatnym,
- partnerstwie publiczno-publicznym, szczególnie w zakresie finansowani inwestycji ponadlokalnych.

Przy planowaniu wydatków majątkowych należy ponadto pamiętać, że powinny one być w pierwszej kolejności finansowane ze środków bezzwrotnych, oczywiście w miarę możliwości. Ponadto, jeśli zaistnieje konieczność skorzystania z kredytów, należy w pierwszej kolejności szukać możliwości zaciągnięcia kredytu na warunkach preferencyjnych. Co do zasady, środki pozyskane z prywatyzacji majątku miasta powinny być przeznaczane w całości na finansowanie właśnie wydatków majątkowych.

Stąd też działania władz miasta w obszarze pozyskiwania dodatkowych środków finansowych z przeznaczeniem na inwestycje, powinny ogniskować się wokół pozyskiwania środków bezzwrotnych, intensyfikacji dochodów z prywatyzacji majątku miasta oraz powiększenia nadwyżki operacyjnej budżetu poprzez racjonalizację wielkości i struktury wydatków bieżących.

X. ZAKOŃCZENIE

Intencją opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020 było sporządzenie dokumentu relatywnie szczegółowego, ale jednocześnie elastycznego, dającego możliwość reagowania na zmiany zachodzące dynamicznie w otoczeniu miasta oraz zmiany zachodzące w jego środowisku lokalnym. Dokument Strategii zawiera więc zdefiniowane cele, programy i zadania strategiczne, ale uszczegółowienie i konkretyzacja poszczególnych jej elementów powinna następować poprzez uchwalanie wieloletniego planu inwestycyjnego miasta Ostrołęki.

Gwarantem efektywnego wdrażania założeń Strategii Rozwoju jest wskazanie podmiotu lub jednostki, która będzie za ten proces odpowiedzialna. Jednostka taka powinna funkcjonować w strukturze Urzędu Miasta, a do jej zadań powinno należeć zarządzanie, koordynowanie, monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji poszczególnych celów, programów i zadań strategicznych zapisanych w Strategii. Jednostka taka powinna współpracować ściśle z pracownikami Urzędu i jego jednostek podległych, odpowiedzialnymi za poszczególne obszary, w których interwencja będzie konieczna w celu wdrożenia założeń Strategii. Do zadań omawianej jednostki powinno należeć również konsultowanie (zasięganie opinii) podejmowanych działań z przedstawicielami społeczności lokalnej (mieszkańców miasta), organizacji pozarządowych oraz organizacji przedstawicielskich biznesu, co pozwoli na uspołecznienie procesu. Rolę takiej jednostki może pełnić funkcjonujący już w strukturze Urzędu Miasta Wydział Rozwoju Gospodarczego i Promocji Miasta.

W procesie wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki do roku 2020 istotną rolę będzie odgrywało także uchwalanie wieloletniego planu inwestycyjnego miasta, który powinien obejmować działania stanowiące konkretyzację poszczególnych celów, programów i zadań strategicznych. Jest to kompetencja i obowiązek Rady Miasta Ostrołęki.

Ważnym elementem procesu wdrażania Strategii jest także monitorowanie i ewaluacja (prowadzona *ex-post*) podejmowanych działań. Czynności te pozwolą na reagowanie na zmieniające się warunki zewnętrzne i wewnętrzne realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Strategii. Za szczególnie istotne należy uznać tu informacje uzyskiwane dzięki uspołecznieniu procesu. Zebrane informacje będą stanowiły podstawę do wprowadzania niezbędnych zmian i korekt do dokumentu.

Zmiany mniej fundamentalne można wprowadzić poprzez aktualizację wieloletniego planu inwestycyjnego, natomiast zmiany bardziej gruntowne będą wymagały kolejnej aktualizacji niniejszego dokumentu. W każdym przypadku podstawową rolę odgrywa Rada Miasta Ostrołęki.

Całość procesu koordynuje Prezydent Miasta Ostrołęki.